

วารสารมนุษยสังคมปริทัศน์

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

Journal of Humanities and Social Sciences Review (JHSSR)

Phetchaburi Rajabhat University

ISSN 2673-0987 (Print)

ISSN 2821-9759 (Online)

ปีที่ 27 ฉบับที่ 1 มกราคม-มิถุนายน 2568

Vol.27 No.1 January-June 2025

วัตถุประสงค์	1. เพื่อเผยแพร่องค์ความรู้ทางวิชาการและงานวิจัยด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ 2. เพื่อเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็นทางวิชาการด้านมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์
ที่ปรึกษา	อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี รองอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
บรรณาธิการ	รศ.ดร.พิมพ์ระวี โรจน์รุ่งสัจย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
กองบรรณาธิการ	ศ.ดร.สิริวรรณ ศรีพหล มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ศ.ดร.นรินทร์ สังข์รักษา มหาวิทยาลัยศิลปากร รศ.ดร.มานพ วิสุทธิแพทย์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ รศ.นท.ดร.สุมิตร สุวรรณ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ รศ.ดร.เอกรินทร์ พึ่งประชา มหาวิทยาลัยศิลปากร รศ.เบญจรัตน์ สีทองสุก มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม ผศ.ดร.พนิตนาฏ ชูฤกษ์ มหาวิทยาลัยรังสิต ผศ.ดร.พจนีย์ มั่งคั่ง มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์ ผศ.ดร.ธวัชวรรณ กำคำ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี ผศ.ดร.ขวัญใจ กิจชาลรัตน์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ผศ.ประอรนุช หงษ์ทอง มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ดร.กมลทิพย์ รักเกียรติยศ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
ฝ่ายจัดการ	ดร.จิรปริยา จุ้ยแจ่ม นายนฤนาท ไม้แก้ว
สำนักงาน	กองบรรณาธิการวารสารมนุษยสังคมปริทัศน์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี 38 หมู่ 8 ตำบลนาวิ่ง อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี 76000 โทรศัพท์/โทรสาร 0-3270-8615, 089-542-3113 e-mail: jhssr.pbru@hotmail.com
เจ้าของงาน	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
การส่งบทความ	ส่งบทความผ่านระบบออนไลน์ได้ที่ https://so05.tci-thaijo.org/index.php/hspbruacthjjournal
กำหนดเผยแพร่	ปีละ 2 ฉบับ (มกราคม – มิถุนายน และกรกฎาคม – ธันวาคม)
เงื่อนไขการตีพิมพ์	ทุกบทความที่ตีพิมพ์ต้องผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คน ในลักษณะ Double-blind peer review

บทบรรณาธิการ

วารสารมนุษยสังคมปริทัศน์ ปีที่ 27 ฉบับที่ 1 ประจำช่วงเดือนมกราคม – มิถุนายน 2568 ได้นำเสนอบทความวิจัยที่ผ่านการกลั่นกรองโดยผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาต่าง ๆ ทั้งสิ้นจำนวน 11 บทความ ซึ่งครอบคลุมประเด็นสำคัญในสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ทั้งในด้านการศึกษา การบริหารจัดการ ท่องเที่ยว เทคโนโลยี และการพัฒนาชุมชน ได้แก่ 1) ปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการทำงานของพนักงานบริการงานโรงแรมและการบริการอพาร์ทเมนต์ในเขตกรุงเทพมหานคร 2) ผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ Online ของนักศึกษาครู คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร 3) การให้บริการสาธารณะที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบุรี 4) การรับรู้ความเสี่ยงที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการซื้อทัวร์และการจองที่พักทางออนไลน์ผ่านการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของนักท่องเที่ยวชาวไทยในเขตกรุงเทพมหานคร 5) รูปแบบการนิเทศแบบผสมผสานแนวคิดกลายามิตรและสุนทรียสนทนาสำหรับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูวิชาภาษาไทย 6) การสร้างรูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะชายฝั่งทะเลในจังหวัดเพชรบุรี 7) รูปแบบการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติที่ประสบผลสำเร็จของกลุ่มจังหวัดเพชรบูรณ์ 8) การประยุกต์ใช้เทคโนโลยี QR Code แหล่งท่องเที่ยวจังหวัดเพชรบุรี สำหรับการจัดการเรียนการสอน 9) การรับรู้ภาพลักษณ์และคุณภาพบริการของสาขาคณตรีศึกษา: ภาควิชาคณิศรมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี 10) การพัฒนาสื่อสร้างสรรค์ด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้วยทุนทางวัฒนธรรมของจังหวัดเพชรบุรี 10) รูปแบบเครือข่ายความร่วมมือกลุ่มผู้ผลิตข้าวสุกเกษตรมูลค่าสูงในพื้นที่อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย

บทความที่ตีพิมพ์ในฉบับนี้สะท้อนถึงความพยายามของนักวิจัยในการต่อยอดองค์ความรู้ เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของสังคมไทยที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ไม่ว่าจะเป็นการศึกษาพฤติกรรมผู้บริโภคในยุคดิจิทัล การพัฒนาศักยภาพของบุคลากรทางการศึกษา การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการทรัพยากร หรือการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีเพื่อยกระดับการเรียนรู้และคุณภาพชีวิต

วารสารฉบับนี้ยังคงได้รับการรับรองคุณภาพจากศูนย์ดัชนีอ้างอิงวารสารไทย (TCI) ในฐานวารสารกลุ่มที่ 2 ซึ่งเป็นอีกหนึ่งบทพิสูจน์ถึงความมุ่งมั่นของกองบรรณาธิการในการรักษามาตรฐานการผลิตวารสารวิชาการอย่างต่อเนื่อง กองบรรณาธิการขอขอบคุณนักวิจัยและนักวิชาการทุกท่านที่ให้ความไว้วางใจส่งบทความมาตีพิมพ์ รวมถึงผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้ความร่วมมือในการพิจารณาและพัฒนาคุณภาพของบทความอย่างเต็มที่ ตลอดจนคณะทำงานทุกฝ่ายที่มีส่วนร่วมในการจัดทำวารสารฉบับนี้ให้สำเร็จลุล่วง

เราหวังเป็นอย่างยิ่งว่าบทความในวารสารฉบับนี้จะเป็นอีกหนึ่งพลังขับเคลื่อนที่ช่วยจุดประกายแนวคิดใหม่ ๆ และต่อยอดองค์ความรู้ในวิชาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ต่อไป แล้วพบกันใหม่ในฉบับถัดไปค่ะ

สารบัญ

ปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการทำงานของพนักงานบริการงานโรงแรมและการบริการอพาร์ทเมนต์ในเขตกรุงเทพมหานคร นวนนัท วรารักษ์ ระพีพร แซ่มซ้อย สโรชา รัตนเพียร มริสสา พงษ์ศิริกุล	7
ผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ Online ของนักศึกษาครู คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ชนสิทธิ์ สิทธิสูงเนิน	23
การให้บริการสาธารณะที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนจังหวัด เพชรบุรี จิราพร สกุลแพง สุชาติ อุดลย์บุตร บำเพ็ญ ไมตรีโสภณ	47
การรับรู้ความเสี่ยงที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการซื้อทัวร์และการจองที่พักทางออนไลน์ผ่าน การพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของนักท่องเที่ยวชาวไทยในเขตกรุงเทพมหานคร พงษ์พัฒน์ รุณลา ฐิติวุฒิ์ จันทร์สิงห์ สุเทพ เทียนสี ฐิติมา วทัญญูคุณากร	70
รูปแบบการนิเทศแบบผสมผสานแนวคิดกัลยาณมิตรและสุนทรียสนทนาสำหรับนักศึกษาฝึกประสบการณ์ วิชาชีพครูวิชาภาษาไทย ทรงฤทธิ์ ฉิมโหมด ทงศ์ จันทะมาศย์ พวงเพ็ญ สว่างใจ อุบลวรรณ สวนมาลี	81
การสร้างรูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะชายฝั่งทะเลในจังหวัดเพชรบุรี ยุพิน อินทร์ักษ์ กิตตินันท์ บุญรอด	98

สารบัญ

รูปแบบการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติที่ประสบผลสำเร็จของกลุ่มจังหวัด เพชรบูรณ์ศรี พนัส ชัยรัมย์ สกุล วงษ์กาฬสินธุ์ อาภาภรณ์ สุขหอม	112
การประยุกต์ใช้เทคโนโลยี QR Code แพลตฟอร์มจังหวัดเพชรบุรี สำหรับการจัดการเรียนการสอน กรกมล ธนะโรจน์รุ่งเรือง กมลทิพย์ รักเกียรติยศ มนธรัตน์ สนิทร	133
การรับรู้ภาพลักษณ์และคุณภาพบริการของสาขาคณตรีศึกษา: กรณีศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี เสฏฐวุฒิ แก้วดี	148
การพัฒนาสื่อสร้างสรรค์ด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้วยทุนทางวัฒนธรรมของจังหวัดเพชรบุรี ทนต์ จันทะมาตย์ จตุพร บุญประเสริฐ	167
รูปแบบเครือข่ายความร่วมมือกลุ่มผู้ผลิตข้าวสู่เกษตรมูลค่าสูงในพื้นที่อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัด เชียงราย วราดวง สมณาศักดิ์	181

Content

Factors Affecting Achievement Motives in Working of Hotel Service Employees and Apartment services in Bangkok Nawanon Vararak Rapeeporn Chamchoy Sarocho Rattanapian Marissa Pongsirikul	7
The effect of using of a school participatory learning management model to promote online learning management competency of Pre-teachers of Faculty of Education Silpakorn University Chanasith Sithsungnoen	23
Public Services That Affect Quality Of Life Of People In The Phetchaburi Provincial Administrative Organization Area Jiraporn Sakulfang Suchart Adulbutr Bampen Maitreesophon	47
Perception of risk that is related to the behavior of purchasing tours and booking accommodations online through e-commerce among Thai tourists in Bangkok Pongpat Runla Thitiwut Junsing Suthep Tiasri Titima Watanyukunakorn	70
A supervisory style that combines the concepts of Amicable and Dialogue for students practicing teaching professional experience in Thai language Songrid Chimmode Thanong Chanthamat Phuangpen Sawangjai Ubolwan Suanmalee	81
Model of public participation in coastal waste management in Phetchaburi province Yuphin Intharak Kittinun Boonrod	98

Content

The successful management model of the National Village and Urban Community Fund of the Phet Samut Khiri Province group Panus Chairam Sakul Wongkalasin Arpaporn Sookhom	112
Applications of QR Code Technology in the Management of Teaching and Learning at Tourist Attractions in Phetchaburi Province Kornkamon Thanarotrungueang Kamontip Rakkiattiyod Montanat Sinthorn	133
Perception of Image and Service Quality of the Music Education Department: A Case Study of Phetchaburi Rajabhat University Setthawut Kaewdee	148
The Development of Creative Media on Morality and Ethics with the Cultural Capital of Phetchaburi Province Thanong Chanthamat Jatuporn Boonprasirt	167
A Collaborative Network Model for Rice Farmers toward High-Value Agriculture in Wiang Chiang Rung District, Chiang Rai Province Waraduang Sommanasak	181

ปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการทำงานของพนักงานบริการงาน

โรงแรมและการบริการอพาร์ทเมนต์ในเขตกรุงเทพมหานคร

Factors Affecting Achievement Motives in Working of Hotel

Service Employees and Apartment services in Bangkok

นวนนท์ วรารักษ์^{1/} ระพีพร แชมค์ชัย^{2/} สโรชา รัตนเพียร^{3/} มริสสา พงษ์ศิริกุล⁴

Nawanon Vararak^{1/} Rapeeporn Chamchoy^{2/} Sarocha Rattanapian^{3/}

Marissa Pongsirikul⁴

^{1, 3, 4}หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต คณะวิทยาศาสตร์ มหวิทยาลัยรัตนบัณฑิต กรุงเทพมหานคร 10240

^{1, 3, 4}Bachelor of Arts Program, Faculty of International, Rattana Bundit University, Bangkok 10240

²หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต คณะอุตสาหกรรมบริการ มหวิทยาลัยรัตนบัณฑิต กรุงเทพมหานคร 10240

²Bachelor of Arts Program, Faculty of service Industry, Rattana Bundit University, Bangkok 10240

Corresponding author E-mail: nawanonrbac@gmail.com

(Received: April 19, 2024; Revised: March 28, 2025; Accepted: June 10, 2025)

บทคัดย่อ

งานวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการทำงานของพนักงานบริการงานโรงแรมและการบริการอพาร์ทเมนต์ในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าปัจจัยต่อการทำงานของพนักงานในปัจจุบันมีความเปลี่ยนแปลงไป โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการทำงานของพนักงานบริการงานโรงแรม และการบริการอพาร์ทเมนต์ในเขตกรุงเทพมหานคร และเพื่อศึกษาระดับแรงจูงใจในการทำงานของพนักงานบริการงานโรงแรม และการบริการอพาร์ทเมนต์ในเขตกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างเป็นพนักงานที่บริการในส่วนงานโรงแรม และการบริการอพาร์ทเมนต์ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 353 คน เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงมาตรฐาน และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า เป็นเพศหญิง มีช่วงอายุ 31 – 40 ปี พนักงานมีสถานภาพสมรสมากที่สุด มีช่วงอายุการทำงาน 6 – 10 ปี ส่วนใหญ่มีตำแหน่งพนักงาน มีพนักงานที่มีอัตราเงินเดือนมากที่สุด คือ อัตราเงินเดือน 15,001 – 20,000 บาท และมีระดับปริญญาตรี 2) ผลวิเคราะห์ความเห็นเกี่ยวกับปัจจัยจูงใจ พบว่า อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.52) และปัจจัยสุขวิทยา อยู่ใน

ระดับมาก ($\bar{X} = 3.54$) 3) ผลวิเคราะห์ความเห็นเกี่ยวกับระดับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงานของพนักงานบริการงานโรงแรม และการบริการอพาร์ทเมนต์ ในเขตกรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.53$) 4) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยทางด้านการใช้ภาษา อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.31$) 5) ผลการทดสอบสมมติฐานโดยใช้สถิติ พบว่า เพศ อายุ อัตราเงินเดือน และระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถามมีความสัมพันธ์กับระดับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการทำงานของพนักงานบริการงานโรงแรม และการบริการอพาร์ทเมนต์ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนสถานภาพสมรส อายุราชการและตำแหน่งของผู้ตอบแบบสอบถามไม่มีความสัมพันธ์กับระดับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการทำงานของพนักงานบริการงานโรงแรม และการบริการอพาร์ทเมนต์ในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยจูงใจ กับปัจจัยสุขวิทยา มีความสัมพันธ์ต่อระดับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการทำงานของพนักงานบริการงานโรงแรม และการบริการอพาร์ทเมนต์ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวม หากพิจารณาทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจในการทำงานแล้วจะพบว่าคนที่ผู้ปฏิบัติงาน จะมีความพึงพอใจในการปฏิบัติหน้าที่มากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับความต้องการของตนได้รับการตอบสนองมากน้อยเพียงใด หากได้รับการตอบสนองมากก็จะมีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานมาก หากได้รับการตอบสนองน้อย แรงจูงใจในการปฏิบัติหน้าที่ก็จะลดน้อยลงไป

คำสำคัญ: แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ พนักงานบริการ การบริการอพาร์ทเมนต์

Abstract

This research is a study of factors affecting the motivation of hotel and apartment service staff in Bangkok. The researchers believed that the factors affecting the performance of employees have changed in recent time. The objectives were to study the factors affecting the motivation of hotel and apartment service staff in Bangkok and to study the level of motivation of hotel and apartment service staff in Bangkok. The study employed a quantitative research method with a sample of 353 employees working in hotel and apartment service roles in Bangkok. The data collection tool was a questionnaire, and the statistical methods used for data analysis included percentage, mean, standard deviation, and multiple regression analysis. The research findings revealed that most respondents were female, aged between 31 and 40 years, and the majority were married. They had between 6 and 10 years of work experience, most held non-supervisory positions, earned a monthly salary between 15,001 and 20,000 baht, and held a bachelor's degree. 2) Regarding

motivational factors, the respondents rated both motivational factors ($\bar{x}$ = 3.52) and hygiene factors were at a high level ($\bar{x}$ = 3.54). 3.) The level of achievement motivation among hotel and apartment service employees was also found to be high ($\bar{x}$ = 3.53), 4) while the factor related to language use was rated at a moderate level ($\bar{x}$ = 3.31). 5) The results of hypothesis testing using statistics found that gender, age, salary rate, and education level of the respondents were significantly related to the level of achievement motivation of hotel and apartment service staff in Bangkok overall at a statistical level of 0.05. Marital status, length of service, and position of the respondents were not significantly related to the level of achievement motivation of hotel and apartment service staff in Bangkok overall. The results of the research study found that motivational factors and hygiene factors were related to the level of achievement motivation of hotel and apartment service staff in Bangkok overall. If we consider the theory of job satisfaction, it will be found that the level of satisfaction of the workers depends on how much their needs are met. If they are met a lot, they will be more determined to work. If they are met a little, their determination to work will be less.

Keywords: Achievement, Motivation, Service worker, Service apartment

บทนำ

การที่พนักงานในองค์กรจะปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้นต้องอาศัยแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน โดยแรงจูงใจในการปฏิบัติงานนั้นอาจเกิดจากลักษณะนิสัยส่วนบุคคล เช่น การที่บุคคลนั้นมีความกระตือรือร้น มีความมุ่งมั่นในตนเองต้องการความก้าวหน้าในชีวิตหรือการมีทัศนคติที่ดีต่องาน ซึ่งอาจเนื่องมาจากมีความชอบในงานที่ได้รับมอบหมายมีความถนัดเนื่องจากงานที่ได้รับมอบหมายตรงกับความรู้ความสามารถมีเพื่อนร่วมงานที่ตีรวนทั้งการมีทัศนคติที่ดีต่อองค์กร ซึ่งอาจเกิดจากความภาคภูมิใจในชื่อเสียงขององค์กร ความเชื่อมั่นในนโยบายขององค์กรตลอดจนการมีความรักความผูกพันกับองค์กรปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้อาจส่งผลให้พนักงานเกิดแรงจูงใจในการทำงานให้ประสบความสำเร็จหรืออาจกล่าวได้ว่าเป็นสิ่งกระตุ้นให้บุคคลเกิดความมานะพยายามทำงานที่ได้รับมอบหมายได้อย่างเต็มประสิทธิภาพเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่องค์กรได้ตั้งไว้

ที่กล่าวมาข้างต้นนั้นแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงาน ในองค์กรเพื่อจะสามารถทำให้เจ้าหน้าที่ทำงานได้อย่างมีความสุขและทุ่มเทกำลังกายกำลังใจสติปัญญาเพื่อให้งานนั้นประสบความสำเร็จสูงสุดส่งผลให้องค์กรบรรลุเป้าหมายตามที่คาดหวังไว้ จึงเป็นประเด็นสำคัญที่

ทำให้ผู้ศึกษามีความสนใจที่จะศึกษาเพื่อให้ทราบถึงปัจจัยด้านใดที่มีผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน พนักงานบริการงานโรงแรม และการบริการอพาร์ทเมนต์ และสามารถนำผลการวิจัยไปพัฒนาหรือต่อยอดการพัฒนาในองค์กรต่อไปได้

การปฏิบัติงานของพนักงานบริการงานโรงแรม และการบริการอพาร์ทเมนต์ในเขตกรุงเทพมหานคร เป็นสิ่งที่ผู้วิจัยเล็งเห็นว่าการดำเนินชีวิตประจำวันกับการทำงานที่ต้องทำให้เกิดความคล่องตัว และเป็นที่ยอมรับพึงพอใจของผู้ใช้บริการนั้น ไม่ใช่เรื่องง่ายเท่านั้น เนื่องจากการทำงานเกี่ยวข้องกับการบริการจะต้องมีข้อผิดพลาดหรือการบริการที่ไม่ครอบคลุม การปฏิบัติงานในหน่วยงานจึงต้องทำให้เกิดความครอบคลุม โดยมอบหมายให้พนักงานปฏิบัติงานในตำแหน่งหน้าที่ของตนเองที่เป็นงานที่ถนัด และได้รับการศึกษาถึงแม้เป็นผู้ที่เชี่ยวชาญในการให้บริการต่อลูกค้าที่เข้ามาขอใช้บริการหรือการประสานงานระหว่างหน่วยงานภายในองค์กร จะได้เกิดความคล่องตัวของการทำงานขึ้น อีกทั้งยังส่งผลให้ภาพลักษณ์ขององค์กรเป็นที่น่าจับตามองถึงประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานที่ดีขึ้นเป็นระดับ และทำให้ลูกค้าเกิดความพึงพอใจในการบริการ (อนิรุทธิ์ ผ่องแผ้วสกุล, 2563: 2) ดังนั้น ผู้วิจัย จึงเล็งเห็นถึงความสำคัญในการศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงานของพนักงานบริการงานโรงแรม และการบริการอพาร์ทเมนต์ในเขตกรุงเทพมหานคร เพื่อให้สามารถนำข้อมูล และผลงานวิจัยนำไปในการพัฒนาการดำเนินงาน และการเตรียมนโยบายให้กับพนักงานของบริษัท และการพัฒนาองค์กรต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการทำงานของพนักงานบริการงานโรงแรม และการบริการอพาร์ทเมนต์ในเขตกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาระดับแรงจูงใจในการทำงานของพนักงานบริการงานโรงแรมและการบริการอพาร์ทเมนต์ในเขตกรุงเทพมหานคร

วิธีดำเนินงานวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร พนักงานที่บริการในส่วนงานโรงแรม และการบริการอพาร์ทเมนต์ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 3,000 คน

กลุ่มตัวอย่าง กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยใช้การคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Taro Yamane (1960: 1088 – 1089 อ้างถึงใน สุวิมล ติรกานันท์, 2549: 68) จำนวนของกลุ่มตัวอย่าง 353 คน การสุ่มตัวอย่างโดยไม่ใช้ทฤษฎีความน่าจะเป็น (Non-Probability Sampling) เลือกวิธีการสุ่มตัวอย่างตามสะดวกหรือแบบบังเอิญ (Convenience or Accidental Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษาข้อมูล จากตำรา งานวิจัย และการสอบถามจากผู้ที่มีประสบการณ์ โดยแบ่งออกเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถาม แบบเลือกตอบ (Checklist) เกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ อาชีพ ตำแหน่งงาน รายได้ต่อเดือน ระดับการศึกษา จำนวน 7 ข้อ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยจิตใจ และด้านปัจจัยสุขวิทยา จำนวน 14 ข้อ โดยผู้ศึกษาได้ใช้แบบทดสอบแบบประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับตามแบบของไลเคิร์ต (Likert's Scale)

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงานของพนักงานบริการงานโรงแรม และการบริการอพาร์ทเมนต์ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 8 ข้อ โดยผู้ศึกษาได้ใช้แบบทดสอบแบบประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับตามแบบของไลเคิร์ต (Likert's Scale)

ตอนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับทักษะทางด้านภาษา จำนวน 20 ข้อ โดยผู้ศึกษาได้ใช้แบบทดสอบแบบประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับตามแบบของไลเคิร์ต (Likert's Scale)

ตอนที่ 5 เป็นแบบสอบถาม แบบปลายเปิด เกี่ยวกับข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลให้มีต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถามสามารถนำไปปรับประยุกต์ใช้ในการศึกษาต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษา “ปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการทำงานของพนักงานบริการงานโรงแรม และการบริการอพาร์ทเมนต์ในเขตกรุงเทพมหานคร” ซึ่งผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย เพื่อนำมาวิเคราะห์จาก 2 แหล่ง ดังนี้

1. ข้อมูลทุติยภูมิ ได้จากการศึกษาค้นคว้าจากข้อมูลที่มีผู้รวบรวมไว้จากหนังสือทางวิชาการ บทความ วิทยานิพนธ์ และรายงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งข้อมูลจากทางอินเทอร์เน็ต

2. แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ ได้จากการใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 353 ตัวอย่าง โดยมีขั้นตอนในการดำเนินงานดังนี้

- 2.1 ผู้วิจัยจัดเตรียมแบบสอบถาม จำนวน 353 ชุด

- 2.2 ยื่นหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลแก่สถานประกอบการที่จะทำการศึกษา เพื่อนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างตามที่กำหนดไว้

- 2.3 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปให้กลุ่มเป้าหมายตอบแบบสอบถาม พร้อมให้คำแนะนำในการตอบแบบสอบถาม ตามกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้

2.4 เก็บรวบรวมแบบสอบถามที่ได้รับการตอบแล้วทั้งหมด เพื่อดำเนินการตามขั้นตอนการวิจัยต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ได้จัดลำดับการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็นลำดับขั้น คือ ข้อมูลส่วนบุคคล และหลักเกณฑ์แรงจูงใจในการทำงาน ซึ่งมีลำดับในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ใช้ค่าสถิติพรรณนา เพื่อบรรยายลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) เพื่อแสดงข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม และเสนอเป็นตารางมีค่าบรรยายประกอบ ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ของกลุ่มตัวอย่าง

2. การตรวจสอบเครื่องมือ นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ Try – out กับกลุ่มที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างที่จะทำการศึกษา จำนวน 30 คน ทำการประมวลผลวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามด้วยวิธีของ Cronbaon เพื่อหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามมีค่า Alpha ที่มากกว่า 0.857 เป็นเกณฑ์มาตรฐานทางวิชาการที่ยอมรับได้ ซึ่งมีผลที่ 0.849

3. เก็บรวบรวมข้อมูล ตามจำนวนกลุ่มตัวอย่าง 353 คน และเก็บข้อมูลได้ครบถ้วน

ผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัยจากการศึกษา “ปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการทำงานของพนักงานบริการงานโรงแรม และการบริการอพาร์ทเมนต์ในเขตกรุงเทพมหานคร” พบว่า 1) ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีช่วงอายุ 31 – 40 ปี พนักงานมีสถานภาพสมรสมากที่สุด มีช่วงอายุการทำงาน 6 – 10 ปี ส่วนใหญ่มีตำแหน่งพนักงาน มีพนักงานที่มีอัตราเงินเดือนมากที่สุด คือ อัตราเงินเดือน 15,001 – 20,000 บาท และมีระดับปริญญาตรี 2) ผลวิเคราะห์ความเห็นเกี่ยวกับปัจจัยจูงใจ พบว่า อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.52$) และปัจจัยสุขวิทยา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.54$) 3) ผลวิเคราะห์ความเห็นเกี่ยวกับระดับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงานของพนักงานบริการงานโรงแรม และการบริการอพาร์ทเมนต์ในเขตกรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.53$) 4) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยทางด้านการใช้ภาษา อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.31$) 5) ผลการทดสอบสมมติฐานโดยใช้สถิติ พบว่า เพศ อายุ อัตราเงินเดือน และระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถามมีความสัมพันธ์กับระดับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการทำงานของพนักงานบริการงานโรงแรม และการบริการอพาร์ทเมนต์ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนสถานภาพสมรส อายุราชการและตำแหน่งของผู้ตอบแบบสอบถามไม่มีความสัมพันธ์กับระดับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการทำงานของพนักงานบริการงานโรงแรม และการบริการอพาร์ทเมนต์ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยมีรายละเอียดผลการวิจัยแยกตามปัจจัยดังนี้

1. สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า พนักงานบริการงานโรงแรม และการบริการอพาร์ทเมนต์ พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 181 คน คิดเป็นร้อยละ 51.30 มีช่วงอายุ 31 – 40 ปี มีจำนวน 160 คน คิดเป็นร้อยละ 45.35 พนักงานมีสถานภาพสมรสมากที่สุด จำนวน 190 คน คิดเป็นร้อยละ 53.80 มีช่วงอายุการทำงาน 6 – 10 ปี มีจำนวนมากที่สุด คือ 130 คน คิดเป็นร้อยละ 36.80 ส่วนใหญ่มีตำแหน่งพนักงาน จำนวน 177 คน คิดเป็นร้อยละ 50.15 มีพนักงานที่มีอัตราเงินเดือนมากที่สุด คือ อัตราเงินเดือน 15,001 – 20,000 บาท จำนวน 158 คน คิดเป็นร้อยละ 44.80 และมีระดับปริญญาตรี มีจำนวน 185 คน คิดเป็นร้อยละ 52.40

2. สรุปผลวิเคราะห์ความเห็นเกี่ยวกับปัจจัยจิตใจ พบว่า พนักงานบริการงานโรงแรม และการบริการอพาร์ทเมนต์ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยจิตใจ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.52$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีความคิดเห็นมากที่สุดคือ ด้านความก้าวหน้า ($\bar{X}= 3.60$) รองลงมาคือ ด้านความรับผิดชอบ ($\bar{X}= 3.57$) ด้านความสำเร็จในงานที่ทำ ($\bar{X}= 3.55$) ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ ($\bar{X}= 3.48$) และด้านลักษณะของงานที่ปฏิบัติ ($\bar{X}= 3.46$) ตามลำดับ

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัจจัยจิตใจ

ลำดับ	ปัจจัยจิตใจ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1	ความสำเร็จในงานที่ทำ	3.55	.317	มาก
2	การได้รับการยอมรับนับถือ	3.48	.516	มาก
3	ลักษณะของงานที่ปฏิบัติ	3.46	.326	มาก
4	ความรับผิดชอบ	3.57	.431	มาก
5	ความก้าวหน้า	3.60	.366	มาก
รวม		3.52	.285	มาก

3. สรุปผลวิเคราะห์ความเห็นเกี่ยวกับปัจจัยสุขวิทยา พบว่า พนักงานบริการงานโรงแรม และการบริการอพาร์ทเมนต์มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยสุขวิทยา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.54$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีความคิดเห็นมากที่สุดคือ ด้านความเป็นอยู่ส่วนตัว ($\bar{X}= 3.70$) รองลงมาคือ ด้านสถานะทางอาชีพ ($\bar{X}= 3.60$) ด้านโอกาสได้รับความก้าวหน้า และด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน ($\bar{X}= 3.57$) ด้านสภาพการทำงาน ($\bar{X}= 3.52$) ด้านนโยบายและการบริการ ($\bar{X}= 3.51$) ด้านวิธีการปกครองบังคับบัญชา ($\bar{X}= 3.50$) ด้านเงินเดือน ($\bar{X}= 3.47$) และด้านความมั่นคง ในการทำงาน ($\bar{X}= 3.46$) ตามลำดับ

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัจจัยสุขวิทยา

ลำดับ	ปัจจัยสุขวิทยา	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
1	เงินเดือน	3.47	.301	มาก
2	โอกาสได้รับความก้าวหน้า	3.57	.311	มาก
3	ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน	3.57	.311	มาก
4	สถานะทางอาชีพ	3.60	.279	มาก
5	นโยบาย และการบริการ	3.51	.354	มาก
6	สภาพการทำงาน	3.52	.285	มาก
7	ความเป็นอยู่ส่วนตัว	3.70	.300	มาก
8	ความมั่นคงในการทำงาน	3.46	.328	มาก
9	วิธีการปกครองบังคับบัญชา	3.50	.374	มาก
รวม		3.54	.298	มาก

4. สรุปผลวิเคราะห์ความเห็นเกี่ยวกับระดับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการทำงานของพนักงานบริการงานโรงแรม และการบริการอพาร์ทเมนต์ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการทำงานของพนักงานบริการงานโรงแรม และการบริการอพาร์ทเมนต์ในเขตกรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.53$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีความคิดเห็นมากที่สุดคือ ด้านมีความรับผิดชอบในการงานดี และด้านเป็นผู้ที่รับระดับความความหวังไว้สูง อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.67$) รองลงมาคือ ด้านมีความทะเยอทะยานสูง และด้านรู้ความสามารถที่แท้จริงของตนเอง ($\bar{x} = 3.54$) ด้านมุ่งหาความสำเร็จและกลัวความล้มเหลว และด้านมีความอดทนการทำงาน ($\bar{x} = 3.53$) และด้านตั้งเป้าหมายสูง และด้านเป็นผู้ที่ทำงานอย่างมีการวางแผน ($\bar{x} = 3.50$) ตามลำดับ

ตารางที่ 3 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการทำงานของพนักงานบริการงานโรงแรม และการบริการอพาร์ทเมนต์ในเขตกรุงเทพมหานคร

ลำดับ	รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1	มุ่งหาความสำเร็จ และกลัวความล้มเหลว	3.53	.358	มาก
2	มีความทะเยอทะยานสูง	3.54	.269	มาก
3	ตั้งเป้าหมายสูง	3.50	.367	มาก
4	มีความรับผิดชอบในการทำงานดี	3.57	.322	มาก
5	มีความอดทนการทำงาน	3.53	.358	มาก
6	รู้ความสามารถที่แท้จริงของตนเอง	3.54	.269	มาก
7	เป็นผู้ที่ทำงานอย่างมีการวางแผน	3.50	.367	มาก
8	เป็นผู้ที่ตั้งระดับความคาดหวังไว้สูง	3.57	.322	มาก
รวม		3.53	.358	มาก

5. สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยทางด้านการใช้ภาษา พบว่า พนักงานบริการงานโรงแรม และการบริการอพาร์ทเมนต์ในเขตกรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับปัจจัยทางด้านการใช้ภาษา ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.31$) โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายกรณี พบว่า การพูด อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.37$) รองลงมาคือ การฟัง อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.33$) การอ่าน อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.29$) และการเขียน อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.24$) ตามลำดับ

ตารางที่ 4 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานวิเคราะห์ระดับปัจจัยทางด้านการใช้ภาษา

ลำดับ	ปัจจัยทางด้านการใช้ภาษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1	การฟัง	3.33	.808	ปานกลาง
2	การพูด	3.37	.783	ปานกลาง
3	การอ่าน	3.29	.817	ปานกลาง
4	การเขียน	3.24	.812	ปานกลาง
รวม		3.31	.713	ปานกลาง

6. สรุปผลการทดสอบสมมติฐานโดยใช้สถิติ

สมมติฐานที่ 1 พบว่า เพศ อายุ อัตราเงินเดือน และระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถามมีความสัมพันธ์กับระดับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการทำงานของพนักงานบริการงานโรงแรม และการบริการอพาร์ทเมนต์ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ ส่วนสถานภาพสมรส อายุราชการ และตำแหน่งของผู้ตอบแบบสอบถามไม่มีความสัมพันธ์กับระดับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการทำงานของพนักงานบริการงานโรงแรม และการบริการอพาร์ทเมนต์ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 2 ปัจจัยจูงใจมีความสามารถพยากรณ์ระดับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการทำงานของพนักงานบริการงานโรงแรม และการบริการอพาร์ทเมนต์ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ในตัวแบบที่ 1 ด้านการได้รับการยอมรับที่กำกับด้านความสำเร็จในงานที่ทำ สามารถทำนายแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการทำงานของพนักงานบริการงานโรงแรม และการบริการอพาร์ทเมนต์ในเขตกรุงเทพมหานครได้มากที่สุด คือ ร้อยละ 25.10 ($F = 6.797, p < 0.001$) และมีค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอยมาตรฐาน (β) เท่ากับ 0.515 แสดงให้เห็นว่า ปัจจัยจูงใจ ด้านการได้รับการยอมรับสามารถทำนายความสำเร็จของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการทำงานของพนักงานบริการงานโรงแรม และการบริการอพาร์ทเมนต์ในเขตกรุงเทพมหานคร ได้ดีกว่าปัจจัยจูงใจด้านอื่น ๆ กล่าวคือ เมื่อควบคุมปัจจัยจูงใจด้านอื่น ๆ ให้คงที่ เมื่อคะแนนด้านความสำเร็จในงานที่ทำ เพิ่มขึ้น 1 หน่วยมาตรฐาน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการทำงานของพนักงานบริการงานโรงแรม และการบริการอพาร์ทเมนต์ในเขตกรุงเทพมหานคร จะเพิ่มขึ้น 1 หน่วยมาตรฐาน และเมื่อปัจจัยด้านการได้รับการยอมรับนับถือเข้าร่วมทำนายในตัวแบบที่ 2 พบว่า สามารถทำนายแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการทำงานของพนักงานบริการงานโรงแรม และการบริการอพาร์ทเมนต์ในเขตกรุงเทพมหานคร เพิ่มขึ้นจาก ร้อยละ 25.10 เป็นร้อยละ 26.60 ($F = 5.109, p < 0.001$) และเมื่อปัจจัยด้านความรับผิดชอบที่ปฏิบัติเข้าร่วมทำนายในตัวแบบที่ 3 พบว่า สามารถทำนายแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการทำงานของพนักงานบริการงานโรงแรม และการบริการอพาร์ทเมนต์ในเขตกรุงเทพมหานคร เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 26.60 เป็นร้อยละ 26.90 ($F = 2.691, p < 0.001$) และเมื่อปัจจัยด้านความก้าวหน้าเข้าร่วมทำนายในตัวแบบที่ 4 พบว่า สามารถทำนายแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการทำงานของพนักงานบริการงานโรงแรม และการบริการอพาร์ทเมนต์ในเขตกรุงเทพมหานคร เพิ่มขึ้นจาก ร้อยละ 26.90 เป็นร้อยละ 27.60 ($F = 5.677, p < 0.001$)

ตารางที่ 5 การวิเคราะห์ถดถอยพหุแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) ของแรงจูงใจ ใฝ่สัมฤทธิ์ในการทำงานของพนักงานบริการงานโรงแรม และการบริการอพาร์ทเมนต์ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยตัวแปรปัจจัยการบริหารงานที่เป็นตัวทำนาย

ตัวแบบที่	ตัวทำนาย	ค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอยมาตรฐาน	ร้อยละของค่าอำนาจการทำนาย	ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ที่ปรับแก้แล้ว	สถิติทดสอบ	
					F	sig
1	ด้านความสำเร็จในงานที่ทำ	0.360	25.10	0.515	6.797	<0.001
2	ด้านการได้รับการยอมรับ	3.089	26.60	0.379	5.109	<0.001
3	ด้านความรับผิดชอบ	0.091	26.90	0.203	2.691	<0.001
4	ด้านความก้าวหน้า	0.085	27.60	0.461	5.677	<0.001

b. Predictors: (Constant), X1,X2

c. Predictors: (Constant), X1,X2,X3

d. Predictors: (Constant), X1,X2,X3,X4

สมมติฐานที่ 3 ปัจจัยสุขวิทยามีความสามารถพยากรณ์ระดับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการทำงานของพนักงานบริการงานโรงแรม และการบริการอพาร์ทเมนต์ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ในตัวแบบที่ 1 ด้านเงินเดือนที่ทำกับด้านโอกาสได้รับความก้าวหน้า สามารถทำนายแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการทำงานของพนักงานบริการงานโรงแรม และการบริการอพาร์ทเมนต์ในเขตกรุงเทพมหานครได้มากที่สุด คือ ร้อยละ 24.70 ($F = 5.897$, $p < 0.001$) และมีค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอยมาตรฐาน (β) เท่ากับ 0.522 แสดงให้เห็นว่า ปัจจัยสุขวิทยา ด้านเงินเดือนสามารถทำนายความสำเร็จของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการทำงานของพนักงานบริการงานโรงแรม และการบริการอพาร์ทเมนต์ในเขตกรุงเทพมหานครได้ดีกว่าปัจจัยสุขวิทยาอื่น ๆ กล่าวคือ เมื่อควบคุมปัจจัยสุขวิทยาอื่น ๆ ให้คงที่ เมื่อคะแนนด้านความสำเร็จในงานที่ทำเพิ่มขึ้น 1 หน่วยมาตรฐาน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการทำงานของพนักงานบริการงานโรงแรม และการบริการอพาร์ทเมนต์ในเขตกรุงเทพมหานคร จะเพิ่มขึ้น 1 หน่วยมาตรฐาน และเมื่อปัจจัยด้านโอกาสได้รับความก้าวหน้าเข้าร่วมทำนายในตัวแบบที่ 2 พบว่าสามารถทำนายแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการทำงานของพนักงานบริการงานโรงแรม และการบริการอพาร์ทเมนต์ในเขตกรุงเทพมหานคร เพิ่มขึ้นจาก ร้อยละ 24.70 เป็นร้อยละ 25.80 ($F = 5.229$, $p < 0.001$) และเมื่อปัจจัยด้านสถานะทางอาชีพที่ปฏิบัติเข้าร่วมทำนายในตัวแบบที่ 3

พบว่า สามารถทำนายแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการทำงานของพนักงานบริการงานโรงแรม และการบริการอพาร์ทเมนต์ในเขตกรุงเทพมหานครเพิ่มขึ้นจาก ร้อยละ 25.80 เป็นร้อยละ 26.70 ($F= 3.620$, $p<0.001$) และเมื่อปัจจัยด้านความก้าวหน้าเข้าร่วมทำนายในตัวแบบที่ 4 พบว่าสามารถทำนายแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการทำงานของพนักงานบริการงานโรงแรม และการบริการอพาร์ทเมนต์ในเขตกรุงเทพมหานครเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 26.70 เป็นร้อยละ 27.90 ($F=4.973$, $p<0.001$)

ตารางที่ 6 การวิเคราะห์ถดถอยพหุแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) ของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการทำงานของพนักงานบริการงานโรงแรม และการบริการอพาร์ทเมนต์ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยตัวแปรปัจจัยการบริหารงานที่เป็นตัวทำนาย

ตัวแบบ ที่	ตัวทำนาย	ค่าสัมประสิทธิ์ ความถดถอย มาตรฐาน	ร้อยละของ ค่าอำนาจ การทำนาย	ค่าสัมประสิทธิ์ การพยากรณ์ ที่ปรับแก้แล้ว	สถิติทดสอบ	
					F	sig
1	ด้านเงินเดือน	0.430	24.70	0.522	5.897	<0.001
2	ด้านโอกาสได้รับ ความก้าวหน้า	3.147	25.80	0.479	5.229	<0.001
3	ด้านสถานะทาง อาชีพ	0.090	26.70	0.433	3.620	<0.001
4	ด้านความมั่นคงใน การทำงาน	0.075	27.90	0.511	4.975	<0.001

b. Predictors: (Constant), X1,X2

c. Predictors: (Constant), X1,X2,X3

d. Predictors: (Constant), X1,X2,X3,X4

อภิปรายผลการวิจัย

จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการทำงานของพนักงานบริการงานโรงแรมและการบริการอพาร์ทเมนต์ในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาวិจัยพบว่า ปัจจัยจูงใจกับปัจจัยสุขวิทยามีความสัมพันธ์ต่อระดับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการทำงานของพนักงานบริการงานโรงแรม และการบริการอพาร์ทเมนต์ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวม หากพิจารณาทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจในการทำงานแล้วจะพบว่าคนที่ปฏิบัติงานจะมีความพึงพอใจในปฏิบัติหน้าที่มากขึ้นอยู่เพียงใดขึ้นอยู่กับ

ความต้องการของตนได้รับการตอบสนองมาน้อยเพียงใด หากได้รับการตอบสนองมากก็จะมีความตั้งใจในการปฏิบัติงานมาก หากได้รับการตอบสนองน้อย ความตั้งใจในการปฏิบัติหน้าที่ก็จะลดน้อยลงไป ดังนั้นการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพผู้บริหารจะต้องมีความเข้าใจในพฤติกรรม และความรู้ความต้องการของบุคคลเพื่อให้สิ่งจูงใจที่สามารถสนองความต้องการของบุคคลเพื่อให้บุคคลนั้นปฏิบัติงานได้บรรลุเป้าหมายตามความต้องการขององค์การ โดยจัดให้มีการสำรวจทัศนคติเป็นครั้งคราว เพื่อให้รู้ว่าผู้ได้บังคับบัญชาปฏิบัติต่องานหรือหัวหน้างานอย่างไรบ้าง ทั้งนี้เพื่อจะได้ทราบปัญหาที่แท้จริง และดำเนินการปรับปรุงแก้ไขได้ถูกต้อง และสร้างเครื่องวัดผลสำเร็จในการทำงานของแต่ละบุคคลขึ้น เช่น การมอบรางวัล การยกย่องชมเชย การเลื่อนตำแหน่งหน้าที่ การเลื่อนขั้นเงินเดือน การโยกย้าย ซึ่งสอดคล้องกับ มารวย วิชาญยุทธนากุล (2560) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของพนักงานโรงแรมระดับ 5 ดาว งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยต่าง ๆ เกี่ยวกับประสิทธิผลการปฏิบัติงานของพนักงานโรงแรมระดับ 5 ดาว จำแนกดังนี้

- 1) เพื่อศึกษาประสิทธิผลการปฏิบัติงานของพนักงานโรงแรมที่แตกต่างกันจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
- 2) เพื่อศึกษาเจตคติต่อการทำงานที่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลการปฏิบัติงานของพนักงานโรงแรม และ
- 3) เพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตในการทำงานที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของพนักงานโรงแรม ใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูล กลุ่มตัวอย่างคือพนักงานโรงแรมแผนกต้อนรับส่วนหน้า แผนกแม่บ้าน และแผนกอาหารและเครื่องดื่มของโรงแรมระดับ 5 ดาว ในพื้นที่เขตกรุงเทพมหานคร ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงอายุระหว่าง 21-30 ปี มีระดับการศึกษาปริญญาตรี ระดับรายได้ต่อเดือนโดยเฉลี่ยอยู่ที่ 20,001-30,000 บาท มีประสบการณ์การทำงานที่โรงแรมปัจจุบัน 1-3 ปี ทดสอบสมมติฐานด้วยสถิติ Independent T-Test, One Way ANOVA, Pearson Correlation และ Multiple Linear Regression พบว่า 1) พนักงานที่มีระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงานที่โรงแรมปัจจุบันแตกต่างกัน มีประสิทธิผลการปฏิบัติงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 2) เจตคติต่อการทำงานของพนักงานมีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิผลการปฏิบัติงานของพนักงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และ 3) คุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานมีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และสอดคล้องกับ นรารัตน์ เกื้อทอง (2561) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการทำงานของพนักงานโรงแรมระดับ 5 ดาว อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการทำงานของพนักงานโรงแรมระดับ 5 ดาว ในอำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี (2) เพื่อศึกษาพฤติกรรมการทำงานของพนักงานโรงแรมระดับ 5 ดาว ในอำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ พนักงานโรงแรมระดับ 5 ดาวในเขตพื้นที่อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 340 ตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลคือ แบบสอบถาม แล้วนำมาวิเคราะห์ทางสถิติ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าคะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ t-test ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยสองค่า และใช้ F-test (ANOVA) วิเคราะห์ความแปรปรวน เปรียบเทียบรายคู่

โดยใช้การเปรียบเทียบพหุคูณ (Multiple comparison) ตามวิธีของเชฟเฟ (Scheffe' Method) และมีการหาสถิติค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Correlation) ผลการศึกษาพบว่า อายุ ระดับการศึกษา ที่แตกต่างกัน ทำให้พฤติกรรมการทำงานของพนักงานโรงแรมระดับ 5 ดาว ในอำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี แตกต่างกัน ยกเว้น เพศ สถานภาพ และระยะเวลาการทำงานในองค์กรมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยค่าจ้าง ปัจจัยจูงใจกับพฤติกรรม พบว่า ปัจจัยมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการทำงานของพนักงานโรงแรมระดับ 5 ดาว ในอำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี

จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาระดับแรงจูงใจในการทำงานของพนักงานบริการงานโรงแรม และการบริการอพาร์ทเมนต์ในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งผลการศึกษาพบว่า ผลวิเคราะห์ความเห็นเกี่ยวกับปัจจัยจูงใจ พบว่า อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.52$) และปัจจัยสุขวิทยา อยู่ในระดับมาก ผลวิเคราะห์ความเห็นเกี่ยวกับระดับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงานของพนักงานบริการงานโรงแรม และการบริการอพาร์ทเมนต์ในเขตกรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับมาก เช่น ทำให้เล็งเห็นว่าการปฏิบัติงานนั้นพนักงานมีความต้องการสิ่งจูงใจในการทำงานเป็นอย่างมาก ดังนั้นหัวหน้างานต้องวางตัวเป็นกลาง การดำเนินการดังกล่าวต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามระเบียบ และมีความยุติธรรม รวมทั้งการเปิดโอกาสให้พนักงานได้แสดงความคิดเห็น เพราะหน่วยงานมักจะมีเหตุอันก่อให้เกิดความไม่สามัคคีระหว่างเพื่อนร่วมงาน และระหว่างพนักงานกับหัวหน้างาน เช่น สภาพแวดล้อมการทำงานที่ไม่ดี การมอบหมายงานหรือสั่งงานให้ปฏิบัติภารกิจที่ไม่เหมาะสมหรือการปกครองที่ไม่เป็นธรรม ผู้ใต้บังคับบัญชาควรให้ความสำคัญในการให้โอกาสอันเท่าเทียมกันในอันที่จะก้าวหน้าในหน้าที่การงานตามสัดส่วนแห่งผลการปฏิบัติงาน และความสามารถ เพราะเจ้าหน้าที่ทุกคนที่ทำงานย่อมมุ่งหวังความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่ด้วยกันทุกคน หัวหน้างานจึงต้องใช้ความเป็นธรรมพิจารณาแต่งตั้งให้รอบคอบที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับ มารวย วิชาญยุทธนากุล (2560) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานโรงแรมระดับ 5 ดาว งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยต่าง ๆ เกี่ยวกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานโรงแรมระดับ 5 ดาว จำแนกดังนี้ 1) เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานโรงแรมที่ต่างกันจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล 2) เพื่อศึกษาเจตคติต่อการทำงานที่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานโรงแรม และ 3) เพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตในการทำงานที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานโรงแรม ใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่างคือ พนักงานโรงแรมแผนกต้อนรับส่วนหน้า แผนกแม่บ้าน แผนกอาหารและเครื่องดื่มของโรงแรมระดับ 5 ดาว ในพื้นที่เขตกรุงเทพมหานคร ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงอายุระหว่าง 21-30 ปี มีระดับการศึกษาปริญญาตรี ระดับรายได้ต่อเดือนโดยเฉลี่ยอยู่ที่ 20,001-30,000 บาท มีประสบการณ์การทำงานที่โรงแรมปัจจุบัน 1-3 ปี ทดสอบสมมติฐานด้วยสถิติ Independent T-Test, One Way ANOVA, Pearson Correlation และ Multiple Linear Regression พบว่า 1) พนักงานที่มีระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงานที่โรงแรมปัจจุบันแตกต่างกัน มีประสิทธิภาพการปฏิบัติงานแตกต่างกัน

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 2) เจตคติต่อการทำงานของพนักงานมีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิผลการปฏิบัติงานของพนักงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และ 3) คุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานมีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และสอดคล้องกับ นรารัตน์ เกื้อทอง (2561) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการทำงานของพนักงานโรงแรมระดับ 5 ดาว อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการทำงานของพนักงานโรงแรมระดับ 5 ดาว ในอำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี (2) เพื่อศึกษาพฤติกรรมการทำงานของพนักงานโรงแรมระดับ 5 ดาว ในอำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือ พนักงานโรงแรมระดับ 5 ดาวในเขตพื้นที่อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 340 ตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลคือ แบบสอบถาม แล้วนำมาวิเคราะห์ทางสถิติ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าคะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ t-test ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยสองค่า และใช้ F-test (ANOVA) วิเคราะห์ความแปรปรวน เปรียบเทียบรายคู่โดยใช้การเปรียบเทียบพหุคูณ (Multiple comparison) ตามวิธีของเชฟเฟ (Scheffe' Method) และมีการหาสถิติค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Correlation) ผลการศึกษาพบว่า อายุ ระดับการศึกษา ที่แตกต่างกันทำให้พฤติกรรมการทำงานของพนักงานโรงแรมระดับ 5 ดาว ในอำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี แตกต่างกัน ยกเว้น เพศ สถานภาพ และระยะเวลาการทำงานในองค์กรมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยค่าจ้าง ปัจจัย जुใจกับพฤติกรรม พบว่า ปัจจัยมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการทำงานของพนักงานโรงแรมระดับ 5 ดาว ในอำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี

นอกจากนี้ ผู้วิจัยคิดว่าควรให้ความสำคัญในการให้โอกาสอันเท่าเทียมกันในอนาคตที่จะก้าวหน้าในหน้าที่การงานตามส่วนสัดแห่งผลการปฏิบัติงาน และความสามารถ เพราะทุกคนที่ทำงานย่อมมุ่งหวังความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่ด้วยกันทุกคน จึงต้องใช้ความเป็นธรรมพิจารณาแต่งตั้งให้รอบคอบที่สุด ผู้บังคับบัญชาต้องวางตัวเป็นเพื่อร่วมงานที่ดี มีน้ำใจเมตตากรุณา และส่งเสริมสุขภาพอนามัยของผู้ปฏิบัติงานให้สมบูรณ์อยู่เสมอทั้งร่างกาย และจิตใจ

ข้อเสนอแนะการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการทำงานของพนักงานบริการงานโรงแรม และการบริการอพาร์ทเมนต์ในเขตกรุงเทพมหานคร ผู้ศึกษาวิจัยนำข้อเสนอแนะ และข้อคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามมาประมวลเป็นข้อสรุป ดังนี้

1. สถานประกอบการสามารถนำผลการศึกษาไปใช้ในหน่วยงานจริงในการดำเนินการด้านสวัสดิการอย่างจริงจัง เพื่อจะได้มีความชัดเจนในเรื่องการจัดสวัสดิการให้กับพนักงานได้ตรงเป้าหมาย และความต้องการของพนักงานในเรื่องนี้

2. สถานประกอบการควรมีการเพิ่มเทคโนโลยีที่จะเข้ามาที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานเนื่องจากในการปฏิบัติงานมีความจำเป็นต้องมีการพึ่งพาระบบเทคโนโลยีในการปฏิบัติงานให้ได้งานที่มีประสิทธิภาพ

3. ในการจัดสวัสดิการให้กับพนักงาน หัวหน้างานหรือผู้บังคับบัญชาควรมีการจัดสวัสดิการ ด้านพื้นฐาน เช่น ควรมีการจัดสวัสดิการด้านการรักษาพยาบาล ด้านเกียรติยศชื่อเสียง ควรมีการให้รางวัลเชิดชูเกียรติในเวลาที่เหมาะสมให้กับพนักงาน ด้านสังคม ควรมีการจัดกิจกรรมเพื่อก่อให้เกิดความสามัคคีในหน่วยงาน เช่น การจัดกิจกรรมกีฬาภายในหน่วยงาน ด้านความมั่นคงปลอดภัย ควรมีการเพิ่มสวัสดิการในการปฏิบัติหน้าที่หรือภารกิจพิเศษ การเพิ่มเงินค่าการปฏิบัติงานนอกเวลา เพราะถือว่าสวัสดิการเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน และมีส่วนสำคัญทำให้การทำงานมีประสิทธิภาพ

4. จากการศึกษาผู้วิจัยและผู้อ่านงานวิจัยเพื่อใช้เป็นประโยชน์สามารถนำข้อมูลที่ได้รับไปปรับใช้ในการนำเสนอในการเรียนการสอน หรือนำไปพัฒนาปรับปรุงให้มีความหลากหลายมิติของการปฏิบัติงานด้านการบริการได้มากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. เพื่อการวิจัยครั้งต่อไปควรทำการวิจัยเชิงคุณภาพในเรื่องเกี่ยวกับความต้องการสวัสดิการของพนักงานโรงแรมในเขตกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อการศึกษาครั้งต่อไปควรทำการวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบ ความต้องการ และการให้สวัสดิการหาวิธีการหรือทดลองในเรื่องการให้สวัสดิการ

เอกสารอ้างอิง

นรรัตน์ เกื้อทอง. (2561). **ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการทำงานของพนักงานโรงแรมระดับ 5 ดาว**

อาเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี. สุราษฎร์ธานี: คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยตาปี.

มารวย วิชาญยุทธนากุล. (2560). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของพนักงานโรงแรมระดับ**

5 ดาว. การค้นคว้าอิสระศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรมบริการ และการท่องเที่ยว บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.

สุวิมล ตีรณานนท์. (2542). **ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์: แนวทางสู่การปฏิบัติ.** กรุงเทพฯ:

โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อนิรุทธิ์ ผ่องแผ้ว. (2563). **ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการโรงแรมห้าดาวในกรุงเทพมหานคร.**

วารสารรัชต์ภาคย์, 14(36), 163-172.

ผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนเพื่อส่งเสริม
สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ Online ของนักศึกษาครู คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศิลปากร

The effect of using of a school participatory learning management
model to promote online learning management competency of
Pre-teachers of Faculty of Education Silpakorn University

ชนสิทธิ์ สิทธิสุนเนิน

Chanasith Sithsungnoen

ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

Department of Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Silpakorn University

Corresponding author E-mail: sithchon@hotmail.com

(Received: September 1, 2024; Revised: May 19, 2025; Accepted: June 19, 2025)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ Online ของนักศึกษาครู ได้แก่ 1) ศึกษาความรู้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ Online ของนักศึกษาครู 2) ศึกษาความสามารถในการออกแบบจัดกิจกรรมการเรียนรู้ Online ของนักศึกษาครู 3) ศึกษาความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ Online ของนักศึกษาครู 4) ศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาครูที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมฯ โดยมีขั้นตอนการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 4 ขั้น ได้แก่ ขั้นที่ 1 ร่วมคิด ขั้นที่ 2 ร่วมทำ ขั้นที่ 3 ร่วมประเมิน ขั้นที่ 4 ร่วมรับผลประโยชน์ กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาครู ระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย ชั้นปีที่ 2 จำนวน 40 คน ที่ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือการวิจัย ได้แก่ 1) แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจ 2) แบบประเมินความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ 3) แบบประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้ และ 4) แบบสอบถามความคิดเห็นของนักศึกษาครูที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมฯ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัย พบว่า 1) ความรู้เกี่ยวกับเทคนิคการจัดการเรียนรู้ ผลิตภัณฑ์และการพัฒนานวัตกรรมในการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ และการบริหารจัดการชั้น

เรียนของนักศึกษาครู อยู่ในระดับดี 2) ความสามารถในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ (การจัดประสบการณ์) ของนักศึกษาครู อยู่ในระดับดีมาก 3) ความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (การจัดประสบการณ์) ของนักศึกษาครู อยู่ในระดับดี และ 4) ความคิดเห็นของนักศึกษาครูที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมฯ อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของโรงเรียน สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ Online นักศึกษาครู

Abstract

This research aimed to examine the effectiveness of a participatory learning management model implemented in schools to enhance the online learning management competencies of student teachers. The specific objectives were: (1) to study the knowledge of student teachers in organizing online learning activities, (2) to examine their ability to design online learning activities, (3) to investigate their ability to conduct online learning activities, and (4) to assess their satisfaction with the participatory learning management model. The model was implemented through four stages of participatory activity: co-thinking, co-implementation, co-evaluation, and co-benefiting. The sample consisted of 40 second-year undergraduate student teachers majoring in Early Childhood Education at the Faculty of Education, Silpakorn University. Participants were selected using purposive sampling. The research instruments included a knowledge and understanding test, an evaluation form for learning design ability, an evaluation form for learning management ability, and a questionnaire to assess student teachers' opinions toward the participatory learning management model. Data were analyzed using mean and standard deviation. The research findings revealed that (1) the student teachers' knowledge regarding learning management techniques, media production and innovation development, assessment and evaluation, learning activity design, and classroom management was at a good level; (2) their ability to design learning activities (experience arrangement) was at a very good level; (3) their ability to manage learning activities (experience arrangement) was at a good level; and (4) their satisfaction with the participatory learning management model was at a high level.

Keyword: School participatory learning management, Learning management competency, Student teachers

บทนำ

ความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ประชาชนสามารถเข้าถึงเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ได้ง่ายขึ้น ส่งผลให้การศึกษาของประเทศไทยเกิดการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้ก้าวทันต่อความต้องการในการเรียนรู้ที่มีความหลากหลาย การเรียนการสอนแบบออนไลน์ (Online Learning) จึงได้เข้ามามีบทบาทต่อการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษาที่สอดคล้องกับกระแสโลกาภิวัตน์ และการศึกษาแบบไร้พรมแดน รวมทั้งการขยายโอกาสให้กับผู้เรียนเลือกเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2561) เพื่อนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Life-Long Learning) ปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก และเป็นพลเมืองที่สร้างความยั่งยืนให้กับประเทศ (สำนักงานมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้, 2562) การเรียนการสอนแบบออนไลน์เป็นวิธีการถ่ายทอดเนื้อหา รูปภาพ วิดีโอ การใช้สื่อหลายๆประเภท (Multimedia) ร่วมกับการสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นผ่านอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ และเทคโนโลยีสมัยใหม่ (Alibak, Talebi and Neshatdoost, 2019) เพื่อให้ผู้เรียนได้เข้าถึงแหล่งเรียนรู้ที่มีความหลากหลาย ทันสมัย สามารถเรียนรู้ด้วยตนเองได้ตามความต้องการ ซึ่งการเรียนการสอนแบบออนไลน์มีความจำเป็นมากในปัจจุบัน เนื่องจากการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ผู้เรียนจำเป็นต้องมีทักษะทางด้านการสื่อสาร การใช้คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ การรู้เท่าทันสื่อ เพื่อส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Care, 2018) รวมทั้งในสถานการณ์ปัจจุบันมีการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Corona virus Disease 2019- COVID-19) โดยองค์การอนามัยโลกได้ประกาศเป็นภาวะฉุกเฉินทางด้านสาธารณสุข (World Health Organization, 2020) ทำให้สถาบันการศึกษาไม่สามารถจัดการเรียนการสอนได้ตามปกติ หนึ่งในมาตรการเพื่อการควบคุมการแพร่กระจายเชื้อ COVID-19 (Hill, 2020) ภายใต้อาณัติสถานการณ์ภาวะฉุกเฉินด้านสาธารณสุขนั้น ได้แก่ วิธีการเว้นระยะห่างทางสังคม (Social Distancing) เป็นการเว้นระยะห่างในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ระหว่างบุคคล ทำให้เกิดกระแสของการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตการทำงานและการศึกษาจำนวนมาก โดยในส่วนของศึกษามีการปรับเป็นรูปแบบการสอนออนไลน์ (Narine and Meier, 2020) นักศึกษาครูเป็นผู้ที่ได้ปรับบทบาทการสอนตามผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อ COVID-19 เข้าสู่ระบบการสอนห้องเรียนออนไลน์ในประเด็นองค์ประกอบ รูปแบบ และการประยุกต์ใช้การเรียนการสอนแบบออนไลน์ เพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับนักศึกษาฝึกสอนและพัฒนาผลลัพธ์การเรียนรู้ (Learning Outcomes) ของนักเรียนให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ต่อไป

สถาบันผลิตครูต้องคำนึงถึงการพัฒนาสมรรถภาพของนักศึกษาที่เข้ามาเรียนครูรุ่นใหม่ซึ่งสมรรถภาพ (Competency) หมายถึง คุณลักษณะของบุคคลที่แสดงออกถึงความรู้ความสามารถ ทักษะ และคุณลักษณะของบุคคล ซึ่งเป็นผลทำให้เกิดความสามารถในการกระทำพฤติกรรมต่าง ๆ สถาบันผลิตครูจะต้องมีกระบวนการเพื่อพัฒนาครูรุ่นใหม่ให้มีความเป็นครูที่มีทั้งความรู้วิชาการ มีทักษะการสอน และมี

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ทางวิชาชีพที่เหมาะสม ความเชี่ยวชาญด้านวิชาชีพ มีอุดมการณ์ในวิชาชีพและมีจิตวิญญาณความเป็นครูอย่างแท้จริง เพื่อให้การจัดการศึกษาบรรลุเป้าหมายอันนำไปสู่การพัฒนาประเทศ (สุริมาศ สุขกลี และพัชรินทร์ รุจิรานุกูล, 2560) การผลิตครูเพื่อให้ได้ครูที่มีคุณภาพและมีวิญญาณความเป็นครูนั้น ถ้าจะศึกษาหาความรู้ภาคทฤษฎีแต่เพียงอย่างเดียวคงจะเป็นไปไม่ได้ จำเป็นต้องมีการฝึกภาคปฏิบัติให้มากเพียงพอ จนสามารถปฏิบัติหน้าที่ครูได้อย่างดี มีความมั่นใจ และเชื่อมั่นในการทำงาน อันจะนำไปสู่ความรัก ความศรัทธาในอาชีพครูอย่างแท้จริง การใช้โรงเรียนเป็นฐานในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเป็นกระบวนการภาคปฏิบัติ เปรียบเสมือนเป็นหัวใจของการผลิตครู เป็นประสบการณ์ที่จำเป็นและสำคัญยิ่ง เพราะเป็นช่วงสำคัญที่นักศึกษาครูจะได้ตรวจสอบตนเอง โดยนำทฤษฎีที่ได้จากการเรียนรู้ในวิชาต่าง ๆ ไปประยุกต์สู่ภาคปฏิบัติได้เหมาะสมมากน้อยเพียงใด เป็นโอกาสสำคัญที่นักศึกษาได้ฝึกประสบการณ์ภายใต้การแนะนำของอาจารย์ และบุคลากรที่เกี่ยวข้องในโรงเรียนและชุมชน การพัฒนาการเรียนการสอนโดยการมีส่วนร่วมของโรงเรียนร่วมพัฒนานักวิชาชีพครู สามารถดำเนินการได้หลายลักษณะ เช่น ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ไขปัญหา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร เป็นคณะที่ผลิตนักศึกษาเพื่อไปประกอบวิชาชีพครู บุคคลที่กำลังจะเข้าสู่วิชาชีพครูจำเป็นต้องได้รับการฝึกฝนอบรมเพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจหลายสิ่งหลายอย่างเกี่ยวกับความเป็นครู เช่น เนื้อหาสาระที่จะต้องนำไปสอนนักเรียน ระเบียบวิธีการสอนที่เหมาะสมกับลักษณะวิชาต่าง ๆ การปฏิบัติตนให้เหมาะสมกับฐานะความเป็นครู การยึดถือปฏิบัติตามจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพ รวมทั้งต้องมีความรู้ในมาตรฐานวิชาชีพครูในสาระต่าง ๆ โดยเฉพาะ มาตรฐานความรู้ด้านหลักสูตร เพราะหลักสูตรเป็นหัวใจหลักสำคัญของการจัดการเรียนการสอนทุกระดับชั้น โดยเฉพาะการศึกษาขั้นพื้นฐาน นักศึกษาครูจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจ และสามารถพัฒนาหลักสูตรได้ การพัฒนานักศึกษาครูต้องมุ่งเน้นความครอบคลุมทุกด้าน หมายความว่า จะต้องพัฒนานักศึกษาครูให้เกิดความรู้ความชำนาญทุก ๆ ด้าน เช่น มีความรู้ความเข้าใจเทคนิคการสอนใหม่ ๆ สามารถใช้เครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ ได้อย่างมี รวมทั้งความรู้เท่าทันกับสิ่งที่เกิดขึ้นหรือเปลี่ยนแปลงทางสังคมปัจจุบัน เป็นต้น (ชนสิทธิ์ สิทธิสูงเนิน, 2557a) โดยเฉพาะเรื่องภารกิจกรรมการเรียนรู้ได้แก่ การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ การออกแบบสื่อการเรียนรู้ การเลือกใช้แหล่งเรียนรู้ การออกแบบชิ้นงาน และภาระงาน รวมทั้งการออกแบบวิธีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ เป็นต้น

รายวิชา 462202 (LEARNING MANAGEMENT AND CLASSROOM MANAGEMENT) การจัดการเรียนรู้และการจัดการชั้นเรียน ของหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร เป็นรายวิชาที่ให้นักศึกษาได้เรียนเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนรู้และการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน การออกแบบและการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และสามารถนำประมวลรายวิชามาจัดทำแผนการเรียนรู้ รายภาคและตลอดภาค เทคนิคและวิทยาการการจัดการเรียนรู้ การใช้และการผลิตสื่อและการพัฒนานวัตกรรมในการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้แบบยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ การบริหารจัดการชั้นเรียน การประเมินผล

การเรียนรู้และสามารถจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนและจำแนกระดับการเรียนรู้ของผู้เรียนจากการประเมิน โดยผู้สอนจะเน้นให้นักศึกษาให้ได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน โดยใช้กระบวนการเรียนการสอนที่หลากหลายวิธี จากความสำคัญของการพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยมีส่วนร่วมของโรงเรียน เพื่อพัฒนาความสามารถของนักศึกษาครูในการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ (Online Learning) ที่สอดคล้องกับยุค Next Normal ได้เข้ามามีบทบาทต่อนักศึกษาครูอย่างมาก ผู้วิจัยในฐานะอาจารย์ผู้สอน จึงสนใจที่จะพัฒนานักศึกษาครูของคณะศึกษาศาสตร์ให้มีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนรู้อย่างดี

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ Online ของนักศึกษาครู ในประเด็นต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษาความรู้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ Online ของนักศึกษาครู
2. เพื่อศึกษาความสามารถในการออกแบบจัดกิจกรรมการเรียนรู้ Online ของนักศึกษาครู
3. เพื่อศึกษาความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ Online ของนักศึกษาครู
4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาครูที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของโรงเรียน

สมมติฐานการวิจัย

1. ความรู้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ Online ของนักศึกษาครูอยู่ในระดับดี
2. ความสามารถในการออกแบบจัดกิจกรรมการเรียนรู้ Online ของนักศึกษาครูอยู่ในระดับมาก
3. ความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ Online ของนักศึกษาครูอยู่ในระดับดี
4. ความพึงพอใจของนักศึกษาครูที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนอยู่ในระดับมาก

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ นักศึกษาครู ระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชา 462202 (LEARNING MANAGEMENT AND CLASSROOM MANAGEMENT)

การจัดการเรียนรู้และการจัดการชั้นเรียน ชั้นปีที่ 2 ในภาคการศึกษาปลาย 2565 จำนวน 5 หมู่เรียน จำนวน 130 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาครู ระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชา 462202 (LEARNING MANAGEMENT AND CLASSROOM MANAGEMENT) การจัดการเรียนรู้และการจัดการชั้นเรียน ในภาคการศึกษาปลาย 2565 จำนวน 1 หมู่เรียน ได้แก่ สาขาวิชาการศึกษาดุษฎี ชั้นปีที่ 2 จำนวน 40 คน ที่ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง

2. ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น ได้แก่ รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ Online ของศึกษาครู คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ตัวแปรตาม ได้แก่

1. ความรู้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ Online
2. ความสามารถในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ Online
3. ความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ Online
4. ความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของโรงเรียน

3. เนื้อหา ได้แก่ รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ Online ของศึกษาครู คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 4 ขั้น (ชนสิทธิ์ สิทธิสูงเนิน, 2557b) ได้แก่

ขั้นที่ 1 ขั้นร่วมคิด

วัตถุประสงค์: เพื่อให้ทางโรงเรียนได้แก่ ผู้บริหารและครู ร่วมในการกำหนดเป้าหมายพัฒนาผลลัพธ์การเรียนรู้ของนักเรียนในโรงเรียนแต่ละระดับที่ต้องการให้นักศึกษาครูได้ทำการทดลองสอน เพื่อพัฒนา/ส่งเสริมผลลัพธ์การเรียนรู้

กิจกรรม: ผู้วิจัย และนักศึกษา และโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครู ได้ร่วมกันกำหนดทิศทางในการจัดการเรียนการสอน โดยการกำหนดเป้าหมายของการจัดเรียนการสอน พร้อมทั้งกำหนดแผนการดำเนินงาน เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย โรงเรียนจะต้องแจ้งวัตถุประสงค์ และกิจกรรมการเรียนการสอนที่ต้องการ ผู้วิจัยและนักศึกษาจะออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนสำหรับถ่ายทอดให้กับนักเรียนของโรงเรียน

ขั้นที่ 2 ร่วมทำ

วัตถุประสงค์: เพื่อร่วมกันจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามที่กำหนด จากบทเรียน มีตัวชี้วัดที่กำหนด ตามหน่วยการเรียนรู้ ที่มุ่งเน้นให้นักเรียนได้ทำกิจกรรม

กิจกรรม: โดยแบ่งออกเป็น 2 ระยะคือ

ระยะที่ 1 ขั้นเตรียม

ในขั้นนี้ โดยผู้วิจัยและนักศึกษาร่วมกัน ร่วมกันออกแบบหน่วยการเรียนรู้ ออกแบบกิจกรรม การเรียนการสอน ออกแบบสื่อ วัสดุอุปกรณ์ ออกแบบการวัดและประเมินผล ตามที่ได้วางแผนร่วมกับทาง โรงเรียน

ระยะที่ 2 ขั้นทดลองสอน

ในขั้นนี้ นักศึกษาจะทำการทดลองสอนตามหน่วยการเรียนรู้ ตามวัน เวลา และสถานที่ที่กำหนดไว้กับทางโรงเรียน นักศึกษาจะทำการสอนตามแผนการสอนที่วางไว้ มีกิจกรรมที่น่าสนใจ การใช้สื่อ วัสดุอุปกรณ์ การบริหารจัดการชั้นเรียน และประเมินผลนักเรียนตามสภาพจริงเป็นรายบุคคล

ขั้นที่ 3 ร่วมประเมิน

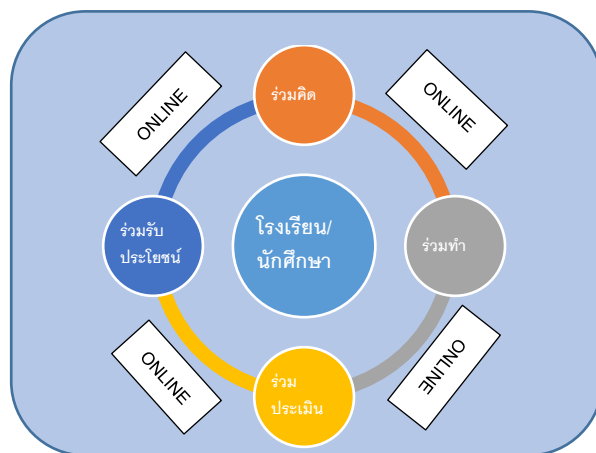
วัตถุประสงค์: เพื่อให้ครูประจำชั้นได้ทำการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ และการสอนของ นักศึกษาครู ในด้านเทคนิคการจัดการเรียนรู้ ผลลัพธ์และการพัฒนาวัตกรรมในการเรียนรู้ การวัดและ ประเมินผล และการบริหารจัดการชั้นเรียน

กิจกรรม: เมื่อนักศึกษาทำการสอนเสร็จ ครูประจำชั้นจะทำการนิเทศนักศึกษา เพื่อให้ ข้อเสนอแนะด้านต่าง ๆ ตามแบบประเมิน เพื่อนักศึกษาได้นำไปพัฒนาการเรียนการสอนต่อไป

ขั้นที่ 4 ร่วมรับผลประโยชน์

วัตถุประสงค์: เพื่อการได้รับประโยชน์ทั้ง 2 ฝ่าย ทั้งทางโรงเรียน/ครู และนักศึกษาครู

กิจกรรม: ในขั้นนี้เป็นขั้นที่ทางผู้วิจัย ผู้อำนวยการโรงเรียน ครู และนักศึกษา และนักเรียน ได้รับผลประโยชน์กันทุกฝ่าย

ภาพที่ 1 รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนฯ

4. **ระยะเวลา** ดำเนินการศึกษาทดลอง ในภาคการศึกษาต้น ปีการศึกษา 2565 (กรกฎาคม- ตุลาคม 2565) โดยสอนจำนวน จำนวน 5 หน่วยการเรียนรู้ แบ่งเป็นภาคทฤษฎี 10 สัปดาห์ ภาคปฏิบัติ 2 สัปดาห์ รวมเป็น 12 สัปดาห์ ได้แก่

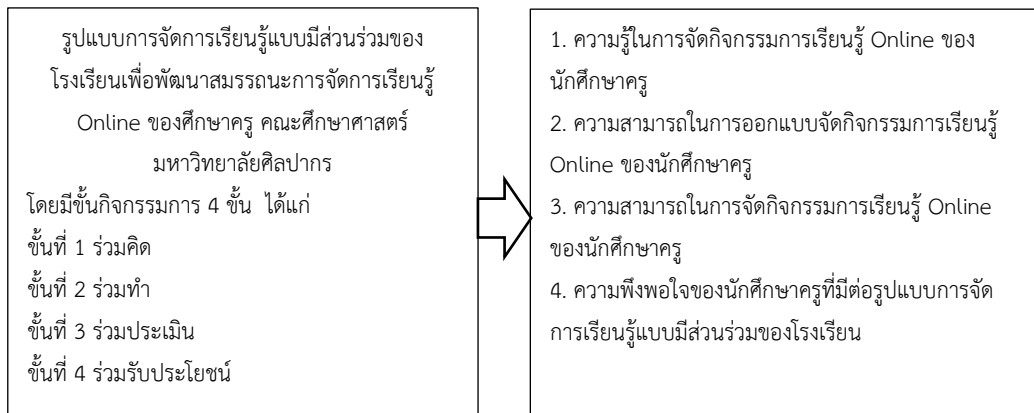
ภาคทฤษฎี 10 สัปดาห์

1. เทคนิคการจัดการเรียนรู้	3 สัปดาห์
2. ผลิตรายและการพัฒนาวัตกรรมการเรียนรู้	2 สัปดาห์
3. การวัดและประเมินผล	2 สัปดาห์
4. การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้	2 สัปดาห์
5. การบริหารจัดการชั้นเรียน	1 สัปดาห์

ภาคปฏิบัติ 2 สัปดาห์

นำแผนการจัดการเรียนรู้ 1 แผนไปใช้จริงในสถานศึกษา และรายงานผลบันทึกหลังสอน และ ประเมิน สะท้อนผลการสอน

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 2 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1.1 แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 5 หน่วยการเรียนรู้ จำนวน 30 ข้อ

1.2 แบบประเมินความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ Online จำนวน 20 ข้อ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ

1.3 แบบประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้ Online จำนวน 5 ด้าน มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ

1.4 แบบสอบถามความคิดเห็นของนักศึกษาครูที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของโรงเรียน จำนวน 4 ด้าน มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ

2. การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

2.1 แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

1) ศึกษาและวิเคราะห์เอกสารเกี่ยวกับเทคนิควิทยาการจัดการเรียนรู้ ผลิตสื่อและการพัฒนานวัตกรรมในการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ และการบริหารจัดการชั้นเรียน

2) สร้างแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ 5 หน่วย เทคนิควิทยาการจัดการเรียนรู้ ผลิตสื่อและการพัฒนานวัตกรรมในการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ และการบริหารจัดการชั้นเรียน เป็นแบบทดสอบแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ กำหนดเกณฑ์การให้คะแนนคือตอบถูกได้ 1 คะแนนและตอบผิดได้ 0 คะแนน

โดยมีเกณฑ์ค่าเฉลี่ยระดับคุณภาพความรู้ความเข้าใจ ในการจัดการเรียนรู้

26-30 คะแนน ระดับคุณภาพ ดีมาก

21-25 คะแนน ระดับคุณภาพ ดี

16-20 คะแนน ระดับคุณภาพ พอใช้

ต่ำกว่า 15 คะแนน ระดับคุณภาพ ปรับปรุง

3) เสนอแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ 5 หน่วย เทคนิควิทยาการจัดการเรียนรู้ ผลิตสื่อและการพัฒนานวัตกรรมในการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ และการบริหารจัดการชั้นเรียน นำมาให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน ตรวจสอบและนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence; IOC) ของเครื่องมือ พบว่า มีความเหมาะสมสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์ คะแนนดัชนีความสอดคล้องมีค่า 0.66-1.00 แสดงว่าแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ 4 หน่วยมีความเหมาะสมสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์

4) นำแบบทดสอบไปทดลองใช้ (Try out) เพื่อตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือกับนักศึกษาชั้นปีที่ 2 ที่เคยเรียนมาแล้ว ในภาคการศึกษาต้น ปีการศึกษา 2564 จำนวน 38 คน เพื่อหาคุณภาพตรวจสอบค่าความยากง่ายของแบบทดสอบปรนัย ได้ค่า ตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป และตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability) โดยวิธีการของคูเตอร์-ริชาร์ดสันจากสูตร KR-20 โดยใช้เกณฑ์ค่าความเชื่อมั่นตั้งแต่ 0.75 เป็นต้นไป

2.2 แบบประเมินความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ Online

1) การศึกษาวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการกิจกรรมการเรียนรู้ การออกแบบการเรียนรู้ Online การเขียนแผนการสอน

2) สร้างแบบประเมินความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ ซึ่งมีประเด็นการประเมิน ได้แก่ 1) ความสอดคล้องสัมพันธ์กับหน่วยการเรียนรู้ 2) องค์ประกอบสำคัญครบถ้วน 3) ความสอดคล้องของสาระสำคัญกับมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัดหรือผลการเรียนรู้ 4) ตัวชี้วัดหรือผลการเรียนรู้ครอบคลุมสาระการเรียนรู้ พัฒนาผู้เรียนให้เกิด KPA กิจกรรมการเรียนรู้ Online แบ่งเป็นขั้นตอน เป็นต้น จำนวน 20 ข้อ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ

โดยมีเกณฑ์ค่าเฉลี่ยระดับความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ Online

86-100 คะแนน ระดับคุณภาพ มากที่สุด

76-85 คะแนน ระดับคุณภาพ มาก

66-75 คะแนน ระดับคุณภาพ ปานกลาง

56-65 คะแนน ระดับคุณภาพ น้อย

46-55 คะแนน ระดับคุณภาพ น้อยมาก

3) นำแบบประเมินความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ Online ที่สร้างขึ้นเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบคุณภาพความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ภาษาที่ใช้และด้านการวัดและประเมิน เพื่อนำไปหาค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบประเมินความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ Online ตรวจสอบและนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) ของเครื่องมือ แบบประเมินความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ Online พบว่า คะแนนดัชนีความสอดคล้องมีค่า 0.66-1.00 แสดงว่าแบบประเมินความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ Online มีความเหมาะสมสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์

2.3 แบบประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้ Online

1) การศึกษาวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการกิจกรรมการเรียนรู้ Online

2) สร้างแบบประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้ Online จำนวน 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านผู้สอน จำนวน 4 ข้อ 2) ด้านเนื้อหา จำนวน 3 ข้อ 3) ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน Online จำนวน 7 ข้อ 4) ด้านสื่อและสิ่งสนับสนุนการเรียนการสอน จำนวน 3 ข้อ และ 5) ด้านการวัดและประเมินผลการเรียน จำนวน 3 ข้อ รวม 20 ข้อ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ

โดยมีเกณฑ์ค่าเฉลี่ยระดับความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ Online

86-100 คะแนน ระดับคุณภาพ ดีมาก

76-85 คะแนน ระดับคุณภาพ ดี

66-75	คะแนน ระดับคุณภาพ ปานกลาง
56-65	คะแนน ระดับคุณภาพ น้อย
46-55	คะแนน ระดับคุณภาพ น้อยที่สุด (ปรับปรุง)

3) นำแบบประเมินความสามารถในการจัดกิจกรรมเรียนรู้ Online ที่สร้างขึ้นเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบคุณภาพความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ภาษาที่ใช้และด้านการวัดและประเมิน เพื่อนำไปหาค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบประเมินความสามารถในการจัดกิจกรรมเรียนรู้ Online ของเครื่องมือ พบว่า คะแนนดัชนีความสอดคล้องมีค่า 0.66-1.00 แสดงว่า แบบประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้ Online มีความเหมาะสมสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์

2.4 แบบสอบถามความคิดเห็นของนักศึกษาครูที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ Online ของนักศึกษาครู

1) ศึกษารูปแบบและวิธีการสร้างแบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ Online ของนักศึกษาครู

2) สร้างแบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ Online ของนักศึกษาครู โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการเรียนรู้ฯ ในประเด็น

1) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จำนวน 5 ข้อ 2) ด้านสื่อ/เทคโนโลยี จำนวน 5 ข้อ 3) ด้านการวัดและประเมินผล จำนวน 5 ข้อ และ 4) ด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียนรู้ จำนวน 5 ข้อ รวมทั้งหมด 20 ข้อ เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) ชนิด 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อยและน้อยที่สุด ของลิเคิร์ต (Likert's Five Rating Scales) (มาเรียม นิลพันธุ์, 2555: 196) โดยกำหนดเกณฑ์ระดับความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการเรียนรู้

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามชนิดปลายเปิด (Open Ended Form) เกี่ยวกับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการปรับปรุง จำนวน 1 ข้อ

3) นำแบบสอบถามความคิดเห็นของนักศึกษา เรียนเสนอต่อผู้ให้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาแล้วนำความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมดมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence; IOC) ของเครื่องมือ พบว่า คะแนนดัชนีความสอดคล้องมีค่า 0.66-1.00 แสดงว่าแบบประเมินความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ Online มีความเหมาะสมสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์

3. การดำเนินการทดลองในการวิจัย

ในการดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

3.1 ขั้นก่อนการทดลอง เป็นขั้นที่ผู้วิจัยเตรียมความพร้อมในด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1) ผู้วิจัยชี้แจงเกี่ยวกับขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ Online ในหน่วยการเรียนรู้ ทั้ง 5 หน่วย วิธีวัดและประเมินผล และการทดลองสอนจริงในสถานศึกษา โดยให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการดำเนินการทุกขั้นตอน

2) ผู้วิจัยประสานกับโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครู ได้แก่ โรงเรียนเทศบาล 2 วัดเสนหา (สมัครพลตุง) และโรงเรียนเทศบาล 3 (สระกระเทียม) ในการให้โรงเรียนมีส่วนร่วมในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ Online

3.2 ขั้นทดลอง ผู้วิจัยดำเนินการสอนตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ Online ที่สร้างไว้และใช้เครื่องมือในการวิจัยที่เตรียมไว้ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1) เวลาที่ใช้ในการทดลองตามรูปแบบของกิจกรรมฯ ใน 5 หน่วยการเรียนรู้ จำนวน 10 สัปดาห์ ๆ ละ 1 วัน ๆ ละ 4 ชั่วโมง

2) นักศึกษาแบ่งกลุ่มตามกิจกรรมการเรียนรู้ และฝึกปฏิบัติการออกแบบแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ Online

3) โรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครูร่วมให้ข้อมูลเกี่ยวกับหลักสูตร แผนการสอน เนื้อหาสาระ ลักษณะการเรียนรู้ของผู้เรียน และความต้องการคลิปการสอน Online

4) ผู้วิจัยและครูของโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครู ได้แก่ โรงเรียนเทศบาล 2 วัดเสนหา (สมัครพลตุง) และโรงเรียนเทศบาล 3 (สระกระเทียม) ร่วมประเมินแผนกิจกรรมการเรียนรู้ Online ของนักศึกษาแต่ละกลุ่ม

5) ดำเนินการสอน โดยผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการสอนเอง

3.3 ขั้นการทดลองสอนจริงในสถานศึกษา

1) ผู้วิจัย ครูของโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครูและนักศึกษา ร่วมกันวางแผนนำกิจกรรมการเรียนรู้ Online ที่จะนำไปใช้จริงในสถานศึกษา ตามระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3

2) นักศึกษานำกิจกรรมการเรียนรู้ Online ที่ออกแบบและพัฒนาขึ้นไปใช้สอนจริงในเดือน มีนาคม 2566

3) ผู้วิจัย และผู้บริหาร ครูของโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครู โรงเรียนเทศบาล 2 วัดเสนหา (สมัครพลตุง) และ โรงเรียนเทศบาล 3 (สระกระเทียม) ได้ทำการประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้ Online ของนักศึกษา

3.4 ขั้นหลังการทดลอง

1) ผู้วิจัย ครูของโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครู โรงเรียนเทศบาล 2 วัดเสนหา (สมัครพลตุง) และโรงเรียนเทศบาล 3 (สระกระเทียม) และนักศึกษาครูร่วมกันสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้ Online ของนักศึกษาครูทุกกลุ่ม

2) ผู้วิจัยดำเนินการทดสอบหลังเรียน โดยใช้แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ Online 5 หน่วยการเรียนรู้จำนวน 30 ข้อ ซึ่งเป็นแบบทดสอบหลังเรียน (Posttest)

3) นักศึกษาครูตอบประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ Online แล้วนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ทางสถิติ

ผลการวิจัย

1. ผลการเรียนรู้เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษาครู สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย ที่ศึกษาในรายวิชา 462 202 วิธีสอนทั่วไป หลังการจัดการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ Online พบว่า นักศึกษามีความรู้เกี่ยวกับเทคนิคการจัดการเรียนรู้ ผลผลิตสื่อและการพัฒนาวัตรกรรมในการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ และการบริหารจัดการชั้นเรียน อยู่ในระดับดี ($M=25.40$, $S.D.=0.75$) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงคะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน หลังเรียนของนักศึกษาที่เรียนโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ Online

การทดสอบ	จำนวนนักศึกษา	ค่าเฉลี่ย (M)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
30	40	24.50	0.75

2. ผลความสามารถในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ (การจัดประสบการณ์) ของนักศึกษาครู สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย ที่ศึกษาในรายวิชา 462 202 วิธีสอนทั่วไป โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ Online อยู่ในระดับดีมาก ($M = 86.66$) จาก 100 คะแนน ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลความสามารถในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ (การจัดประสบการณ์) ของนักศึกษาที่เรียน
โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการ
เรียนรู้ Online

รายการประเมิน	ระดับความสามารถ					
	กลุ่มที่					
	1	2	3	4	5	6
1. แผนการจัดการเรียนรู้สอดคล้องสัมพันธ์กับหน่วยการเรียนรู้ที่กำหนดไว้	4	4	5	4	4	4
2. แผนการจัดการเรียนรู้มีองค์ประกอบสำคัญครบถ้วน(ตามที่กำหนด)	5	4	4	4	5	4
3. ความสอดคล้องของสาระสำคัญ/ความคิดรวบยอดกับมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัดหรือผลการเรียนรู้	4	5	4	4	4	4
4. ตัวชี้วัดหรือผลการเรียนรู้ครอบคลุมสาระการเรียนรู้ พัฒนาผู้เรียนให้เกิด KPA	4	5	4	5	4	4
5. จุดประสงค์การเรียนรู้พัฒนาผู้เรียนครอบคลุมด้าน KPA	4	4	5	4	4	4
6. ชิ้นงานและภาระงานเหมาะสมกับตัวชี้วัด	5	4	5	4	5	5
7. ชิ้นงานและภาระงาน ใช้เทคโนโลยี	4	5	5	4	4	5
8. กิจกรรมการเรียนรู้ Online แบ่งเป็นขั้นตอนตามความเหมาะสม	5	5	4	5	5	4
9. กิจกรรมการเรียนรู้ Online เหมาะสมกับสาระการเรียนรู้ และระดับชั้นนักเรียน	4	4	5	4	4	4
10. กิจกรรมการเรียนรู้มีความหลากหลาย และสามารถปฏิบัติได้จริง	5	4	4	4	5	4
11. กิจกรรมการเรียนรู้ Online สามารถพัฒนาครอบคลุมด้านองค์ความรู้ กระบวนการและเจตคติ	4	4	5	4	4	4
12. กิจกรรมการเรียนรู้เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมกระบวนการคิดของนักเรียน	4	5	4	4	4	4
13. กิจกรรมการเรียนรู้ Online สอดแทรกคุณลักษณะที่พึงประสงค์	4	5	4	5	4	4
14. กิจกรรมการเรียนรู้ Online เน้นให้นักเรียนลงมือปฏิบัติจริง	5	4	5	4	5	4
15. ใช้ Application สื่อและแหล่งเรียนรู้ Online เหมาะสมเนื้อหา	5	5	4	4	5	4
16. Application สื่อและแหล่งเรียนรู้ เหมาะสมวัยของผู้เรียน	4	4	4	4	5	4

รายการประเมิน	ระดับความสามารถ					
	กลุ่มที่					
	1	2	3	4	5	6
17. กิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมสมรรถนะการเรียนรู้ของนักเรียน	4	4	5	5	5	4
18. ระบุเครื่องมือวัดและประเมินไว้อย่างชัดเจน	4	5	5	4	5	4
19. การวัดและประเมินผลสอดคล้องกับตัวชี้วัดหรือผลการเรียนรู้/จุดประสงค์การเรียนรู้	4	5	5	4	4	4
20. มีรายละเอียดของการบันทึกหลังสอน	4	4	4	4	4	4
รวม	86	89	90	84	89	82
ระดับคุณภาพ	ดี มาก	ดี มาก	ดี มาก	ดี	ดี มาก	ดี
เฉลี่ย (M)	86.66					
ระดับคุณภาพ	ดีมาก					

3. ผลความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (การจัดประสบการณ์) ของนักศึกษาครูสาขาวิชาการศึกษามัธยมศึกษา ที่ศึกษาในรายวิชา 462 202 วิชสอนทั่วไป โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ Online อยู่ในระดับดี (76 คะแนน จาก 100 คะแนน) รายละเอียดดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (การจัดประสบการณ์) ของนักศึกษาที่เรียนโดย
ใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้
Online

ด้าน/ ข้อที่	รายการประเมิน	ระดับความสามารถ					
		กลุ่มที่					
		1	2	3	4	5	6
ด้านผู้สอน							
1	ความรู้ ความสามารถของครูผู้สอน	4	4	4	5	4	4
2	การเตรียมความพร้อม / เตรียมการสอน	3	4	4	4	4	5
3	บุคลิกภาพโดยรวมของครูผู้สอน	4	4	5	4	4	4
4	ความสามารถในการจัดการชั้นเรียน และแก้ปัญหาในชั้นเรียน	3	3	4	4	4	3
ด้านเนื้อหา							
5	เนื้อหาที่สอนมีความน่าสนใจ ทันสมัย	4	3	4	4	4	4

ด้าน/ ข้อที่	รายการประเมิน	ระดับความสามารถ					
		กลุ่มที่					
		1	2	3	4	5	6
6	เนื้อหาครอบคลุมและสอดคล้องกับตัวชี้วัด/ผลการเรียนรู้/ จุดประสงค์การเรียนรู้	4	3	4	4	3	4
7	เนื้อหามีความเหมาะสมกับระดับความรู้ ความสามารถของ ผู้เรียน	3	3	4	4	3	4
ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน							
8	ดำเนินการกิจกรรมเรียนรู้ Online อย่างเป็นลำดับตาม ขั้นตอนของแผนการจัดการเรียนรู้	4	4	3	4	4	4
9	จัดกิจกรรมการเรียนรู้ Online น่าสนใจ	4	4	3	4	4	3
10	จัดกิจกรรมการเรียนรู้ Online ได้ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม	4	4	4	4	4	4
11	จัดกิจกรรมการเรียนรู้ Online ให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเองได้	3	3	4	3	4	3
12	จัดบรรยายภาคการเรียนรู้ Online ดึงดูดความสนใจ ก่อให้เกิดความสุขแก่ผู้เรียน	4	4	4	4	5	4
13	จัดกิจกรรมเรียนรู้ Online ทำให้ผู้เรียนสามารถพัฒนา สมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์	4	4	3	4	4	4
14	ทักษะการพูด การอธิบาย ทำทาง สื่อนำความของครูเหมาะสม	4	3	4	4	5	4
ด้านสื่อและสิ่งสนับสนุนการเรียนการสอน							
15	มีการใช้ Application และสื่อประกอบในการจัดการ เรียนรู้ที่หลากหลาย	5	4	3	4	4	3
16	สื่อ Application ที่ใช้สามารถเชื่อมโยงกับเนื้อหาที่สอน	4	4	4	4	3	4
17	ใช้สื่อ Application เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน	4	3	4	4	3	4
ด้านการวัดและประเมินผลการเรียน							
18	มีวิธีการประเมินผลตรงกับจุดประสงค์การเรียนรู้	4	4	3	3	3	4
19	ใช้การประเมินผลด้วยเทคโนโลยี	3	4	4	4	4	4
20	มีเกณฑ์การประเมินชิ้นงาน/ภาระงานที่เหมาะสม	4	4	3	4	4	3
รวมคะแนน		76	73	75	79	77	76
ระดับคุณภาพ		ดี	ปาน กลาง	ปาน กลาง	ดี	ดี	ดี
เฉลี่ย (M)		76					
ระดับคุณภาพ		ดี					

4. ผลความคิดเห็นของนักศึกษาครู สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย ที่ศึกษาในรายวิชา 462 202 วิธีสอนทั่วไป ที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ Online อยู่ในระดับมาก ($M = 4.28$, $S.D. = 0.71$) รายละเอียดดังตารางที่ 4

จากความคิดเห็นของนักศึกษาที่เขียนแสดงความคิดเห็น หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ Online พบว่า 1) ทำให้นักศึกษาสามารถแสวงหาข้อมูล และสรุปความรู้ได้ด้วยตนเอง 2) นักศึกษามีทักษะในการแก้ปัญหา 3) นักศึกษามีทักษะกระบวนการในการทำงาน ได้ฝึกกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ ทำงานร่วมกันกับผู้อื่นได้มีเหตุผล 4) นักศึกษามีการยอมรับในความรู้ความสามารถซึ่งกันและกัน ได้ฝึกลักษณะนิสัยที่ดีในการทำงาน 5) นักศึกษาได้เกิดการแก้ไขปัญหาสร้างสรรค์ในการแก้ปัญหาในชั้นเรียน

ตารางที่ 4 ผลความคิดเห็นของนักศึกษาครู สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย ที่ศึกษาในรายวิชา 462 202 วิธีสอนทั่วไป ที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ Online

ด้าน/ ข้อที่	รายการประเมิน	ระดับ		
		M	S.D.	ระดับคุณภาพ
ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้				
1	อาจารย์เตรียมความพร้อม เตรียมการสอน	4.44	0.51	มาก
2	อาจารย์มีวิธีการนำเข้าสู่บทเรียนที่น่าสนใจ	4.12	0.60	มาก
3	อาจารย์สามารถอธิบาย/สรุปเนื้อหาสำคัญของบทเรียนได้ชัดเจน และลำดับเนื้อหาเป็นขั้นตอน	4.40	0.58	มาก
4	อาจารย์มีวิธีการสอนเหมาะสมกระตุ้นความสนใจเรียนรู้และการคิดวิเคราะห์	4.28	0.61	มาก
5	อาจารย์เปิดโอกาสให้นักศึกษาซักถาม อภิปรายแลกเปลี่ยน เรียนรู้และรับฟังความคิดเห็นของนักศึกษา	4.40	0.63	มาก
ด้านสื่อ/กรณีศึกษา				
6	สื่อ/กรณีศึกษาน่าสนใจ	4.40	0.71	มาก
7	สื่อ/กรณีศึกษาสอดคล้องกับเนื้อหาสาระที่จะสอน	4.32	0.68	มาก
8	สื่อ/กรณีศึกษามีความทันสมัย ทันต่อเหตุการณ์ปัจจุบัน	4.20	0.71	มาก
9	สื่อ/กรณีศึกษา ฝึกให้คิดวิเคราะห์ และเน้นการแก้ปัญหา	4.16	0.72	มาก
10	สื่อ/กรณีศึกษามีระยะเวลาเหมาะสมในการเรียน	4.24	0.69	มาก
ด้านการวัดและประเมินผล				
11	อาจารย์มีการอธิบายวัดและการประเมินให้ผู้เรียนทราบ อย่างชัดเจน	4.40	0.60	มาก

ด้าน/ ข้อที่	รายการประเมิน	ระดับ		
		M	S.D.	ระดับคุณภาพ
12	อาจารย์มีวิธีการประเมินผลตามสภาพจริง	4.36	0.58	มาก
13	อาจารย์วัดและประเมินผลเป็นไปตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้	4.28	0.65	มาก
14	อาจารย์ให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการประเมินผล	4.24	0.79	มาก
15	อาจารย์ใช้วิธีวัดและประเมินที่หลากหลาย	4.16	0.68	มาก
ด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียนรู้				
16	กิจกรรมการเรียนรู้เชื่อมโยงกับชีวิตจริง	4.30	0.73	มาก
17	นักศึกษาได้รับการพัฒนาด้านทักษะทางปัญญา (เช่น การคิดวิเคราะห์ อย่างเป็นระบบ การแก้ไขปัญหาเป็นขั้นตอน)	4.32	0.72	มาก
18	นักศึกษามีความกระตือรือร้นและสนุกสนานในการเรียน	4.24	0.75	มาก
19	นักศึกษาได้รับการพัฒนาด้านความรู้	4.28	0.68	มาก
20	นักศึกษาได้รับการพัฒนาทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและ ความรับผิดชอบ (เช่น มีกิจกรรมหรือการทำงานร่วมกัน)	4.12	0.73	มาก
รวม		4.28	0.71	มาก

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการเรียนรู้เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษาครู สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย ที่ศึกษาในรายวิชา 462 202 วิธีสอนทั่วไป หลังการจัดการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ Online พบว่า นักศึกษามีความรู้เกี่ยวกับเทคนิคการจัดการเรียนรู้ ผลัดสื้อและการพัฒนาวัตรกรรมในการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ และการบริหารจัดการชั้นเรียน อยู่ในระดับดี ($M = 25.40$, $S.D. = 0.75$)

2. ความสามารถในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ (การจัดประสบการณ์) ของนักศึกษาครู สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย ที่ศึกษาในรายวิชา 462 202 วิธีสอนทั่วไป โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ Online อยู่ในระดับดีมาก ($M = 86.66$) จาก 100 คะแนน

3. ความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (การจัดประสบการณ์) ของนักศึกษาครู สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย ที่ศึกษาในรายวิชา 462 202 วิธีสอนทั่วไป โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ Online อยู่ในระดับดี (76 คะแนน จาก 100 คะแนน)

4. ความคิดเห็นของนักศึกษาครู สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย ที่ศึกษาในรายวิชา 462 202 วิธีสอนทั่วไป ที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ Online อยู่ในระดับมาก ($M = 4.28$, $S.D. = 0.71$)

อภิปรายผล

1. ผลการเรียนรู้เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษาครู สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย ที่ศึกษาในรายวิชา 462 202 วิธีสอนทั่วไป หลังการจัดการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ Online พบว่า นักศึกษามีความรู้เกี่ยวกับเทคนิคการจัดการเรียนรู้ ผลิตรายการและการพัฒนาวัตรกรรมในการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ และการบริหารจัดการชั้นเรียน อยู่ในระดับดี ($M = 25.40$, $S.D. = 0.75$) ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ Online ของศึกษาครู โดยผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของโรงเรียน การส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ และการจัดการเรียนรู้แบบ Online จากนั้นผู้วิจัยได้นำผลการวิเคราะห์ เอกสารมาออกแบบรูปแบบการจัดการเรียนรู้ฯ และนำผลข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 คน มาปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการออกแบบระบบการเรียนการสอนตามรูปแบบ ADDIE Model ของ Dick and Carey (2005) และ Joyce and Weil (2009) ที่ได้กล่าวว่า ประกอบด้วย ขั้นตอนการดำเนินการพัฒนารูปแบบการสอน 5 ขั้นตอน ซึ่งขั้นที่ 1 ขั้นวิเคราะห์ (Analyze Phase) 2) ขั้นตอนออกแบบ (Design Phase) 3) ขั้นพัฒนา (Develop Phase) อีกทั้งรูปแบบการจัดการเรียนรู้ฯ นี้ ยังเป็นรูปแบบฯ ที่ตอบโจทย์การเรียนรู้ในยุคปัจจุบันที่พัฒนาคุณภาพครูให้เป็นมืออาชีพเพื่อผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ประยุกต์ใช้ออนไลน์ในการจัดการเรียนการสอน ทั้งด้านเนื้อหา สื่อการเรียนและแหล่งเรียนรู้ กระบวนการจัดการเรียนรู้ ระบบการติดต่อสื่อสาร ระบบเครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศ การวัดและการประเมินผล ทำให้ผู้สอนและผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันได้ การพิจารณาองค์ประกอบและรูปแบบที่สอดคล้องเหมาะสมกับลักษณะวิชา และบริบทของผู้เรียนจะนำไปสู่การประยุกต์ใช้สำหรับการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดผลลัพธ์การเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรุณข มั่งมีสุขศิริ (2564) รูปแบบการพัฒนาคุณภาพครูให้เป็นมืออาชีพเพื่อผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โดยใช้สถานศึกษาเป็น และงานวิจัยของวิทยา วาโย และคณะ (2563) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการเรียนการสอนแบบออนไลน์ภายใต้สถานการณ์แพร่ระบาดของไวรัส COVID19: แนวคิดและการประยุกต์ใช้จัดการเรียนการสอน

2. ความสามารถในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ (การจัดประสบการณ์) ของนักศึกษาครู สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย ที่ศึกษาในรายวิชา 462 202 วิธีสอนทั่วไป โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ Online อยู่ในระดับดีมาก ($M = 86.66$) จาก 100 คะแนน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ในการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ Online ของศึกษาครู คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร มีขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 4 ขั้น นั้น ในขั้นที่ 1 ขั้นร่วมคิดผู้บริหารและครู ร่วมในการกำหนด

เป้าหมายพัฒนาผลลัพธ์การเรียนรู้ของนักเรียนในโรงเรียนแต่ละระดับที่ต้องการให้นักศึกษาครูได้ทำการทดลองสอน เพื่อพัฒนา/ส่งเสริมผลลัพธ์การเรียนรู้ของนักเรียน ผู้วิจัย และนักศึกษา และโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครู ได้ร่วมกันกำหนดทิศทางในการจัดการเรียนการสอน โดยการกำหนดเป้าหมายของการจัดการเรียนการสอน พร้อมทั้งกำหนดแผนการดำเนินงาน เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย โดยครูประจำวิชาจะแจ้งวัตถุประสงค์และกิจกรรมการเรียนการสอนที่ต้องการ นักศึกษาจะออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนสำหรับถ่ายทอดให้กับนักเรียน เหมาะสมกับวัย และตามตัวชี้วัดของหลักสูตร ครูและนักศึกษาโดยร่วมกันวางแผนหน่วยการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อ วัสดุอุปกรณ์ การบริหารจัดการชั้นเรียน การวัดและประเมินผล และขั้นที่ 2 ร่วมทำในขั้นนี้ ครูและนักศึกษาร่วมกันจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามที่กำหนดจากบทเรียน มีตัวชี้วัดที่กำหนด ตามหน่วยการเรียนรู้ ที่มุ่งเน้นให้นักเรียนได้ทำกิจกรรม ในระยะที่ 1 ขั้นเตรียมในขั้นนี้ โดยครู ผู้วิจัยและนักศึกษาร่วมกัน ร่วมกันออกแบบหน่วยการเรียนรู้ ออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอน ออกแบบสื่อ วัสดุอุปกรณ์ ออกแบบการวัดและประเมินผล ตามที่ได้วางแผน จึงทำให้ความสามารถในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ (การจัดประสบการณ์) ของนักศึกษาครู สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ Online อยู่ในระดับดีมาก ($M = 86.66$) จาก 100 คะแนน ซึ่งสอดคล้องกับ อรุณข มั่งมีสุขศิริ (2564) ได้ทำวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาคุณภาพครูให้เป็นครูมืออาชีพเพื่อผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน พบว่ากระบวนการปฏิบัติการเพื่อพัฒนา คุณภาพครู กระบวนการนำรูปแบบไปใช้ ประกอบด้วย ผู้ปฏิบัติการ 3 ฝ่าย คือ ครูผู้พัฒนาตนเอง สมาชิกเพื่อนครูที่ร่วมเป็นชุมชน ถักเสนามิตรเพื่อการเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพครูอย่างต่อเนื่องและผู้บริหาร รูปแบบมีกระบวนการนำไปใช้ที่ง่าย และสร้างแรงจูงใจในการพัฒนาคุณภาพครูจากภายในสู่ภายนอก 6 ขั้นตอน (AI EP-PDCA) โดยเฉพาะในขั้นที่ 3 ขั้นวางแผน (Plan: P) ครูผู้พัฒนาตัวครูหรือนักศึกษาครู (Teachers) นำศักยภาพมาวางแผนพัฒนาตนเองรายบุคคลของครูสู่ความเป็นเลิศ โดยมีข้อควร พัฒนา 2 ด้าน ดังนี้ 1) พัฒนากระบวนการ จัดการเรียนการสอนเพื่อนักเรียนในศตวรรษที่ 21 2) พัฒนาศักยภาพตนเองตามมาตรฐานวิชาชีพ และคุณลักษณะครูในศตวรรษที่ 21 ในส่วนของเพื่อนครูกลุ่มชุมชนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาวิชาชีพ (Colleagues) ร่วมมือกันวางแผนปฏิบัติการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน ทบทวนวิสัยทัศน์ พันธกิจ ของโรงเรียนให้สอดคล้องกับการพัฒนาผู้เรียนยุคศตวรรษที่ 21 และส่งเสริมให้เพื่อนครูวางแผนพัฒนาตนเองรายบุคคล และในส่วนของผู้บริหาร (Administrator) อำนาจการให้ร่วมกันวางแผนปฏิบัติการพัฒนาคุณภาพของโรงเรียน (Annual Plan) และให้ครูแต่ละคนวางแผนพัฒนาตนเอง (ID Plan) กระบวนการปฏิบัติการเพื่อพัฒนา คุณภาพครู กระบวนการนำรูปแบบไปใช้ ประกอบด้วย ผู้ปฏิบัติการ 3 ฝ่าย คือ ครูผู้พัฒนาตนเอง สมาชิกเพื่อนครูที่ร่วมเป็นชุมชน ถักเสนามิตรเพื่อการเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพครูอย่างต่อเนื่องและผู้บริหาร รูปแบบมีกระบวนการนำไปใช้ที่ง่าย และสร้างแรงจูงใจในการพัฒนาคุณภาพครู จากภายในสู่ภายนอก 6 ขั้นตอน (AI EP-PDCA) โดยเฉพาะใน ขั้นที่ 4

ขั้นปฏิบัติตามแผน (Do: D) ปฏิบัติตามแผนพัฒนาครูรายบุคคล ครูพัฒนาตนเองและการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โดยมีชุมชนกัลยาณมิตร (Caring Community) ที่ประกอบไปด้วย เพื่อนครูร่วมพัฒนาโดยใช้รูปแบบวงจรชุมชนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาวิชาชีพ (PLC Cycle) เป็นวงจร ปฏิบัติการต่อเนื่อง ดังนี้ 1) กำหนดเป้าหมาย 2) นำไปใช้และสังเกต 3) สะท้อนคิด และ 4) พัฒนาต่อเนื่อง (Focus see reflex redesign)

3. ความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (การจัดประสบการณ์) ของนักศึกษาครู สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย ที่ศึกษาในรายวิชา 462 202 วิธีสอนทั่วไป โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ Online อยู่ในระดับดี (76 คะแนน จาก 100 คะแนน) ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าในการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ Online ของนักศึกษาครู คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร มีขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 4 ขั้นนั้น ในขั้นที่ 2 ร่วมทำมีวัตถุประสงค์: เพื่อร่วมกันจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามที่กำหนด จากบทเรียน มีตัวชี้วัดที่กำหนด ตามหน่วยการเรียนรู้ ที่มุ่งเน้นให้นักเรียนได้ทำกิจกรรม ในขั้นทดลองสอน นักศึกษาจะทำการทดลองสอนตามหน่วยการเรียนรู้ ตามวัน เวลา และสถานที่ที่กำหนดไว้กับทางโรงเรียน นักศึกษาจะทำการสอนตามแผนการสอนที่วางไว้ มีกิจกรรมที่น่าสนใจ การใช้สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ การบริหารจัดการชั้นเรียน และประเมินผลนักเรียนตามสภาพจริงเป็นรายบุคคล ซึ่งได้รับแนะนำก่อนทำการสอนจริง ในขั้นเตรียมที่ที่ครู ผู้วิจัยและนักศึกษาร่วมกัน ร่วมกันออกแบบหน่วยการเรียนรู้ ออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอน ออกแบบสื่อ วัสดุอุปกรณ์ ออกแบบการวัดและประเมินผล ทำให้ความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (การจัดประสบการณ์) ของนักศึกษาครู โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ Online อยู่ในระดับดี (76 คะแนน จาก 100 คะแนน) ซึ่งสอดคล้องกับ

4. ความคิดเห็นของนักศึกษาครู สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย ที่ศึกษาในรายวิชา 462 202 วิธีสอนทั่วไป ที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ Online อยู่ในระดับมาก ($M = 4.28$, $SD = 0.71$) ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า กิจกรรมในครั้งนี้ทำให้นักศึกษาได้พัฒนาการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน ตามมาตรฐานวิชาชีพอย่างแท้จริง ซึ่งสอดคล้องกับสำนักมาตรฐานวิชาชีพ สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2548: 10-191) ได้กำหนดมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพของการประกอบวิชาชีพการศึกษา ด้านเทคโนโลยีและการจัดการเรียนรู้ และในกิจกรรมครั้งนี้ นักศึกษาผ่านกิจกรรมของรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ Online ตั้งแต่ขั้นที่ 1 ขั้นร่วมคิด ที่ผู้วิจัย และนักศึกษา และโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครู ได้ร่วมกันกำหนดทิศทางในการจัดการเรียนการสอน ขั้นที่ 2 ร่วมทำ โดยครู ผู้วิจัยและนักศึกษาร่วมกัน ร่วมกันออกแบบหน่วยการเรียนรู้ ออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอน ออกแบบสื่อ วัสดุ

อุปกรณ์ ออกแบบการวัดและประเมินผล ตามที่ได้วางแผนร่วมกับทางโรงเรียน นักศึกษาทำการทดลองสอนตามหน่วยการเรียนรู้ ตามแผนการสอนที่วางไว้ มีกิจกรรมที่น่าสนใจ การใช้สื่อ วัสดุอุปกรณ์ การบริหารจัดการชั้นเรียน และประเมินผลนักเรียนตามสภาพจริงเป็นรายบุคคล ชั้นที่ 3 ร่วมประเมิน ครูประจำชั้นได้ทำการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ และการสอนของนักศึกษาครู ให้ข้อเสนอแนะด้านต่าง ๆ ตามแบบประเมิน เพื่อให้นักศึกษาได้นำไปพัฒนาการเรียนการสอนต่อไป และชั้นที่ 4 ร่วมรับผลประโยชน์ทั้ง 2 ฝ่าย ทั้งทางโรงเรียน/ครู และนักศึกษาครู

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยพบว่า การนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ Online ของศึกษาครูไปใช้ในสถานศึกษา โรงเรียนและนักเรียนต้องมีความพร้อมด้านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต และอุปกรณ์การสื่อสาร

1.2 การนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ Online ของศึกษาครูไปใช้ผู้บริหาร ครู ควรเข้าร่วมกิจกรรมทุกขั้นตอนได้แก่ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมประเมิน และรับผลประโยชน์

1.3 นำไปปรับเป็นการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาวิจัยการมีส่วนร่วมของผู้บริหาร ครู ในการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ Online ของศึกษาครู

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยพัฒนาการและความคงทนของประสิทธิผลของการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูอย่างน้อย 3 ครั้ง ทั้งด้าน เทคนิคการจัดการเรียนรู้ ผลลัพธ์และการพัฒนาวัตรกรรมในการเรียนรู้ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ และการบริหารจัดการชั้นเรียน

2.3 ควรมีการศึกษาวิจัยผลกระทบที่เกิดกับตัวนักเรียนที่ได้รับการเรียนการสอน Online จากนักศึกษาครู เช่น ผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ ทักษะ กระบวนการ สมรรถนะ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ หรือความพึงพอใจของนักเรียน

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ผู้วิจัยต้องขอขอบคุณศูนย์นวัตกรรมการศึกษาแห่งมหาวิทยาลัยศิลปากรที่ได้จัดสรรทุนสนับสนุนจากโครงการพัฒนานวัตกรรมการเรียนการสอน ปีการศึกษา 2565 ของศูนย์นวัตกรรมการศึกษาแห่งมหาวิทยาลัยศิลปากร

เอกสารอ้างอิง

- ชนสิทธิ์ สิทธิ์สูงเนิน. (2557a). เอกสารประกอบการสอนรายวิชา 111106 ความเป็นครูในสังคมไทย. เพชรบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.
- _____. (2557b). การพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานแบบมีส่วนร่วมกับชุมชนโดยใช้พิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์: กรณี วัดมหาธาตุวรวิหาร จ.เพชรบุรี. ใน การประชุมวิชาการของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ครั้งที่ 52 (น. 41-47). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- มาเรียม นิลพันธ์. (2555). วิธีวิจัยทางการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 6). นครปฐม: ศูนย์วิจัยและพัฒนาทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วิทยา วาโย และคณะ. (2563). การเรียนการสอนแบบออนไลน์ภายใต้สถานการณ์แพร่ระบาดของไวรัส COVID-19: แนวคิดและการประยุกต์ใช้จัดการเรียนการสอน. วารสารศูนย์อนามัยที่ 9, 14(34), 285-298.
- สุริมาศ สุขกลี และพัชรินทร์ รุจิรานุกูล. (2560). รูปแบบการพัฒนาครูโดยใช้กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา. จันทบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2561). แผนอุดมศึกษาระยะยาว 20 ปี พ.ศ. 2561 – 2580. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาระบบการเรียนรู้. (2562). มาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561. นนทบุรี: 21 เซนจูรี.
- สำนักมาตรฐานวิชาชีพ สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2548). มาตรฐานวิชาชีพผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา.
- อรนุช มั่งมีสุขศิริ. (2564). รูปแบบการพัฒนาคุณภาพครูให้เป็นครูมืออาชีพเพื่อผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน. วารสารการวิจัยการศึกษาขั้นพื้นฐาน, ฉบับปฐมฤกษ์, 133-148.
- Alibak M, Talebi H, and Neshatdoost H. (2019). Development and validation of a test Anxiety inventory for online learning students. *Journal of Educators Online*. 2019, 16(2).

- Care, E. (2018). Twenty-first century skills: From theory to action. In Care, E., Griffin, P., and Wilson, M. (Eds.). **Assessment and teaching of 21st century skills: Research and applications**. Cham: Springer.
- Dick, W., Carey, L., and Carey, J. O. (2005). **The systematic design of instruction** (6th ed.). Boston: Allyn & Bacon.
- Hill, B. (2020). Coronavirus: Origins, signs, prevention and management of patients. **British Journal of Nursing**, 29(7), 399-402.
- Joyce, B., Weil, M., and Calhoun, E. (2009). **Models of teaching** (8th ed). New York: Allyn and Bacon.
- Narine L, Meier C. (2020). Responding in a time of crisis: Assessing extension efforts during COVID-19. **Advancements in Agricultural Development**, 1(2), 12-23.
- World Health Organization. **Rolling updates on coronavirus disease (COVID-19)**. Retrieved April 27, 2022, from <https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019/events-as-theyhappen>.

การให้บริการสาธารณะที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชน
ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบุรี
Public Services that Affect Quality of Life of People in the
Phetchaburi Provincial Administrative Organization Area

จิราพร สกุลแฟง^{1/} สุชาติ อุดลย์บุตร^{2/} บำเพ็ญ ไมตรีโสภณ³
Jiraporn Sakulfang^{1/} Suchart Adulbutr^{2/} Bampen Maitreesophon³

คณะรัฐประศาสนศาสตร์และสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยนานาชาติแสตมฟอร์ด
Faculty of Public Administration and Social Studies, Stamford International University
Corresponding author E-mail: giftpbfc@gmail.com

(Received: July 3, 2024; Revised: October 12, 2024; Accepted: June 25, 2025)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นแบบผสานวิธี มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบุรี 2) ศึกษาลักษณะส่วนบุคคลมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของประชาชน 3) ศึกษาการให้บริการสาธารณะที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชน และ 4) เสนอแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบุรี กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบุรี จำนวน 400 คน และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 12 คน การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าโคสแควร์ และวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ผลการศึกษา พบว่า (1) คุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบุรี อยู่ในระดับมากที่สุด (2) ลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ และสถานภาพสมรส มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของประชาชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (3) การให้บริการสาธารณะด้านคมนาคม และด้านป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยมีความสัมพันธ์เชิงเหตุผลกับคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบุรีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ (4) แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนพบว่า องค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบุรีควรจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมสุขภาพและคุณค่าทางจิตใจของประชาชน มีการช่วยเหลือและพัฒนาความเป็นอยู่ และให้ความสำคัญกับการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่อย่างจำกัด

คำสำคัญ: การให้บริการสาธารณะ คุณภาพชีวิตของประชาชน องค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบุรี

Abstract

This mixed-method research aimed to: 1) study the level of quality of life of people in the Phetchaburi Provincial Administrative Organization area 2) study a correlation between personal characteristics and quality of life of the people 3) study the relationship between public services and quality of life of the people and 4) propose guidelines for improving the quality of life of the people in the Phetchaburi Provincial Administrative Organization area. The sample groups consisted of 400 people residing in the Phetchaburi Provincial Administrative Organization area and 12 key informants. Data were analyzed by using frequency, percentage, mean, standard deviation, chi-square, and multiple regression analysis. Major findings found that: (1) the quality of life of people in the Phetchaburi Provincial Administrative Organization area was at the highest level, (2) there was a correlation between personal characteristics such as age and marital status and people's quality of life at the significant level of 0.05 level (3) there were relationships between public services and the quality of life of people in the Phetchaburi Provincial Administrative Organization area, in the aspects of transportation and disaster prevention, at the statistic significant level of 0.05 and (4) guidelines for improving the quality of life of the people were revealed that the Phetchaburi Provincial Administrative Organization should organize activities to promote the physical and mental health of the people, assist in the development of living conditions, and giving importance to the preservation of limited natural resources.

Keyword: Public Services, Quality of Life of People, Phetchaburi Provincial Administrative Organization

บทนำ

รัฐบาลไทย มีแนวความคิดในการปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อที่จะรักษาความมั่นคงและความผาสุกของประชาชน โดยยึดหลักการกระจายอำนาจการปกครองและเพื่อให้สอดคล้องกับหลักการประชาธิปไตย โดยประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองตัวเองด้วย (ขวลิต สละ, 2556) ซึ่งการพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างเป็นรูปธรรม มีความจำเป็นที่จะต้องกำหนดมาจากนโยบายของภาครัฐที่มีการกระจายอำนาจการปกครองตามลำดับชั้น จากการบริหารราชการส่วนกลาง การบริหารส่วนภูมิภาค และการบริหารส่วนท้องถิ่น (พายัพ ชินวัตร และโชติรัส ขวัญชัย, 2559) เพราะเมื่อท้องถิ่นมีความเจริญก้าวหน้าไประดับหนึ่ง จนสามารถตั้งหลักแหล่งเป็นชุมชนใหญ่ขึ้นย่อมจะมีความต้องการบริการสาธารณะหลายประการ และคนในชุมชนก็มีรายได้

พอที่จะร่วมมือกันให้มีการปกครองท้องถิ่น และมีหน่วยงานกลางของท้องถิ่นเพื่อจัดหาบริการสาธารณะมาสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีหน้าที่ผลิตบริการสาธารณะท้องถิ่น (Local Public Goods) ที่สามารถผลิตสินค้าและบริการที่มีประสิทธิภาพสูง จากการทำงานที่ใกล้ชิดกับประชาชนทำให้รู้ข้อมูลและความต้องการของประชาชน รวมทั้งสามารถตอบสนองต่อปัญหาตามสภาพแต่ละท้องถิ่นได้อย่างรวดเร็ว เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความเข้มแข็งและมีศักยภาพในการบริหารจัดการพัฒนาให้มีความเจริญ ทั้งทางด้านโครงสร้างพื้นฐาน บริการสาธารณะ เศรษฐกิจ สังคม การเมือง การบริหารสิ่งแวดล้อม การศึกษา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ตลอดจนการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และสามารถรองรับภารกิจการถ่ายโอนอำนาจสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มากขึ้น (จิระประภา ปัตถา, 2559)

องค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบุรี เป็นหน่วยงานภาครัฐในรูปแบบการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นหนึ่งที่เกิดขึ้นภายใต้นโยบายการกระจายอำนาจการปกครองขึ้นพื้นฐานของรัฐบาล โดยพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัดมีฐานะเป็นนิติบุคคล มีหน้าที่ในการจัดทำ บำรุงรักษา และให้บริการสาธารณะแก่ประชาชน โดยยึดหลักการที่ว่าประชาชนต้องได้รับการบริการสาธารณะที่ดีขึ้น มีคุณภาพมาตรฐาน การบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความโปร่งใส มีประสิทธิภาพและรับผิดชอบต่อผู้ใช้บริการมากขึ้น รวมทั้งส่งเสริมให้ประชาชนและชุมชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจร่วมดำเนินการและติดตามตรวจสอบ เพื่อให้ได้มาตรฐานที่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถนำไปใช้ เป็นแนวทางในการบริหารและให้บริการอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เกิดประโยชน์และความพึงพอใจแก่ประชาชน รวมทั้งเป็นหลักประกันว่าประชาชนไม่ว่าจะอยู่ส่วนใดของประเทศ จะได้รับบริการสาธารณะในมาตรฐานขั้นต่ำที่เท่าเทียมกัน ส่งผลให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น แต่ในปัจจุบัน องค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบุรีต้องเผชิญกับความท้าทายและการเปลี่ยนแปลงที่หลากหลาย อันเนื่องมาจากการถ่ายโอนภารกิจ สภาพสังคม เศรษฐกิจ การเมืองของประเทศ กระแสโลกาภิวัตน์ การเปิดเสรีในประเด็นต่าง ๆ รวมถึงด้านการบริการยังคงมีประชาชนแจ้งเรื่องร้องเรียนร้องทุกข์และขอรับการสนับสนุนเป็นจำนวนมาก เช่น ขอรับการสนับสนุนน้ำเพื่ออุปโภคบริโภคในฤดูแล้ง มีข้อร้องเรียนเรื่องการปรับปรุงซ่อมแซมถนน ไฟฟ้าสาธารณะ เป็นต้น สิ่งเหล่านี้สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบุรี ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษา เรื่อง การให้บริการสาธารณะที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบุรี เพื่อนำผลการศึกษาไปเป็นข้อมูลให้กับผู้บริหารองค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบุรีใช้เป็นแนวทางพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบุรี ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบุรี
2. เพื่อศึกษาลักษณะส่วนบุคคลมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบุรี
3. เพื่อศึกษาการให้บริการสาธารณะที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบุรี
4. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบุรี

สมมติฐานการวิจัย

1. ลักษณะส่วนบุคคลมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบุรี
2. การให้บริการสาธารณะส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบุรี

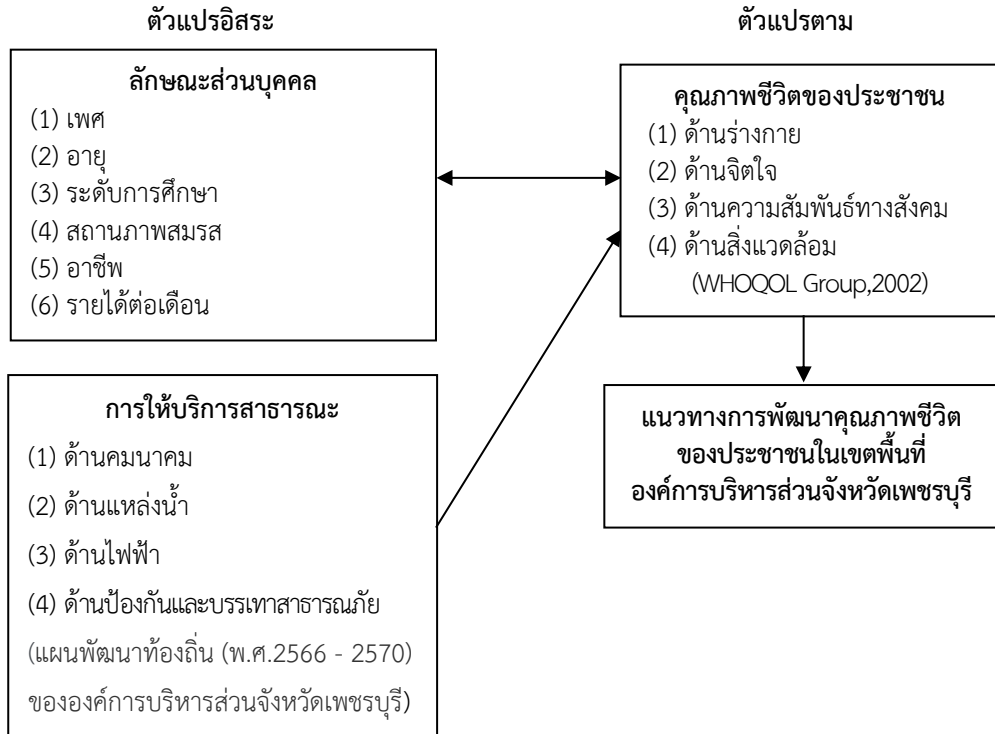
ขอบเขตการวิจัย

ตัวแปรอิสระ ประกอบด้วย ลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ (1) เพศ (2) อายุ (3) ระดับการศึกษา (4) สถานภาพสมรส (5) อาชีพ (6) รายได้ต่อเดือน และการให้บริการสาธารณะ ประกอบด้วย (1) ด้านคมนาคม (2) ด้านแหล่งน้ำ (3) ด้านไฟฟ้า และ (4) ด้านป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

ตัวแปรตาม ประกอบด้วย คุณภาพชีวิตของประชาชน ได้แก่ (1) ด้านร่างกาย (2) ด้านจิตใจ (3) ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม และ (4) ด้านสิ่งแวดล้อม

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบุรี กำหนดตัวอย่าง โดยใช้สูตรของ Taro Yamane (1967) ได้จำนวน 400 คน สุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ และกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 12 คน เลือกตัวอย่างแบบเจาะจง

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือ ในการวิจัยซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลลักษณะส่วนบุคคล มีจำนวน 6 ข้อ ลักษณะคำถามเป็นแบบตรวจรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับการให้บริการสาธารณะ มีจำนวน 20 ข้อ มีลักษณะเป็นคำถามปลายปิด มีการประเมินค่าแบบ ลิเคิร์ทสเกล (Likert, 1961)

ตอนที่ 3 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบุรี มีจำนวน 20 ข้อ มีลักษณะเป็นข้อคำถามปลายปิด มีการประเมินค่าแบบ ลิเคิร์ทสเกล (Likert, 1961)

การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของให้ถูกสัมภาษณ์

ตอนที่ 2 การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบุรี

ตอนที่ 3 การให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบุรี

การตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามให้ผู้ทรงคุณวุฒิทำการตรวจสอบความเที่ยงตรง (Content Validity) จำนวน 3 ท่าน โดยนำผลของผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านมารวมกันเพื่อคำนวณหาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา มาหาค่าดัชนีความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์แต่ละข้อ (Index of item Objective Congruence; IOC) เท่ากับ 1.00

การทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแล้วไปทดสอบ (Try-Out) กับบุคคลที่มีลักษณะเช่นเดียวกับประชากรและไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างของการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการคำนวณหาความสัมพันธ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) เท่ากับ 0.950

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ในการวิเคราะห์ลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส อาชีพ รายได้ต่อเดือน โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) และวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของประชาชน ประกอบด้วย ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation; SD)

2. สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ใช้วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะส่วนบุคคลกับคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบุรี โดยใช้สถิติไคสแควร์ (Chi-Square) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 และ ใช้การวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงเหตุผล ระหว่างการให้บริการประชาชนกับคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบุรี ด้วยสถิติการถดถอยพหุคูณ (Multiple Linear Regression Analysis) และทดสอบความเป็นอิสระกันของความคลาดเคลื่อนจากสูตรของ Durbin and Watson (1951) ซึ่งมีค่าอยู่ในช่วง 1.5 - 2.5

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเรื่อง การให้บริการสาธารณะที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชน ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบุรี สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนและร้อยละของลักษณะส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

ลักษณะส่วนบุคคล	จำนวน (n = 400 คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	227	56.75
หญิง	173	43.25
รวม	400	100.00
อายุ		
ไม่เกิน 20 ปี	18	4.50
21 -30 ปี	114	28.50
31 - 40 ปี	125	31.25
41-50 ปี	82	20.50
51 ปี ขึ้นไป	61	15.25
รวม	400	100.00
ระดับการศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	164	41.00
ปริญญาตรี	179	44.75
สูงกว่าปริญญาตรี	57	14.25
รวม	400	100.00
สถานภาพสมรส		
โสด	189	47.25
สมรส	170	42.50
หม้าย/หย่าร้าง/ แยกกันอยู่	41	10.25
รวม	400	100.00
อาชีพ		
ข้าราชการ/พนักงานราชการ/รัฐวิสาหกิจ	57	14.25

ลักษณะส่วนบุคคล	จำนวน (n = 400 คน)	ร้อยละ
พนักงานบริษัทเอกชน	119	29.75
ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย	87	21.75
เกษตรกร	68	17.00
รับจ้าง	69	17.25
รวม	400	100.00
รายได้ต่อเดือน		
ไม่เกิน 10,000 บาท	80	20.00
10,001 – 20,000 บาท	169	42.25
20,001 – 30,000 บาท	92	23.00
มากกว่า 30,001บาท	59	14.75
รวม	400	100.00

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ลักษณะส่วนบุคคล พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ เป็นเพศชาย จำนวน 227 คน คิดเป็นร้อยละ 56.75 อายุ 31 – 40 ปี จำนวน 125 คน คิดเป็นร้อยละ 31.25 การศึกษาในระดับปริญญาตรี จำนวน 179 คน คิดเป็นร้อยละ 44.75 สถานภาพโสด จำนวน 189 คน คิดเป็นร้อยละ 47.25 อาชีพพนักงานบริษัทเอกชน จำนวน 119 คน คิดเป็นร้อยละ 29.75 รายได้ต่อเดือน พบว่า มีรายได้ 10,001 – 20,000 บาท จำนวน 169 คน คิดเป็นร้อยละ 42.25

ตารางที่ 2 ระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบุรี

คุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตพื้นที่ องค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบุรี	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ การปฏิบัติ	ลำดับที่
1. ด้านร่างกาย	4.37	0.63	มากที่สุด	3
2. ด้านจิตใจ	4.32	0.67	มากที่สุด	4
3. ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม	4.63	0.51	มากที่สุด	1
4. ด้านสิ่งแวดล้อม	4.55	0.46	มากที่สุด	2
รวม	4.47	0.50	มากที่สุด	

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล คุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบุรี ในภาพรวมและรายข้อ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงตามลำดับ ดังนี้ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านร่างกาย และด้านจิตใจ

ตารางที่ 3 ลักษณะส่วนบุคคลมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบุรี

ลักษณะส่วนบุคคล	คุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบุรี					
	ค่าสถิติ	ด้านร่างกาย	ด้านจิตใจ	ความสัมพันธ์ทางสังคม	ด้านสิ่งแวดล้อม	ภาพรวม
1. เพศ	χ^2	0.299	5.907	1.042	0.477	59.006
	Sig.	0.960	0.116	0.591	0.788	0.584
2. อายุ	χ^2	11.668	14.808	9.070	3.302	309.192
	Sig.	0.473	0.252	0.336	0.914	0.005***
3. ระดับการศึกษา	χ^2	15.971	19.412	3.613	11.129	120.814
	Sig.	0.014**	0.004***	0.461	0.025**	0.564
4. สถานภาพสมรส	χ^2	13.315	22.052	8.777	17.288	165.455
	Sig.	0.038**	0.001***	0.067*	0.002***	0.008***
5. อาชีพ	χ^2	21.306	21.551	15.897	14.281	275.799
	Sig.	0.046**	0.043**	0.044**	0.075*	0.109
6. รายได้ต่อเดือน	χ^2	19.860	18.152	22.318	23.008	196.831
	Sig.	0.019**	0.033**	0.001***	0.001***	0.279

หมายเหตุ * Sig. ≤ 0.05 ** Sig. ≤ 0.01 *** Sig. ≤ 0.001

จากตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ด้านเพศ ในภาพรวมและรายด้านไม่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบุรี

ด้านอายุ ในภาพรวมมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 แต่เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อายุไม่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบุรี

ด้านระดับการศึกษา ในภาพรวมไม่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบุรี แต่เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบุรี ได้แก่ ด้านร่างกายและด้านสิ่งแวดล้อม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และด้านจิตใจ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

ด้านสถานภาพสมรส ในภาพรวมมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบุรี โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า สถานภาพสมรสมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบุรีทุกด้าน ได้แก่ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ด้านร่างกาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ด้านจิตใจและด้านสิ่งแวดล้อม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

ด้านอาชีพ ในภาพรวมไม่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบุรี และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อาชีพมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบุรีทุกด้าน ได้แก่ ด้านสิ่งแวดล้อม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ด้านร่างกาย ด้านจิตใจและด้านความสัมพันธ์ทางสังคม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ด้านรายได้ต่อเดือน ในภาพรวมไม่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบุรี แต่เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า รายได้ต่อเดือน มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบุรีทุกด้าน ได้แก่ ด้านร่างกายและด้านจิตใจ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ด้านความสัมพันธ์ทางสังคมและด้านสิ่งแวดล้อม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

ตารางที่ 4 การให้บริการสาธารณะที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบุรี

การให้บริการสาธารณะ	คุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบุรี				
	B	S.E.	สปส. Beta	t	Sig.
(ค่าคงที่)	1.217	0.203	-	6.001	0.000***
1. ด้านคมนาคม	0.396	0.081	0.384	4.866	0.000***
2. ด้านแหล่งน้ำ	-0.034	0.086	-0.033	-0.394	0.694
3. ด้านไฟฟ้า	-0.058	0.074	-0.053	-0.785	0.433
4. ด้านป้องกันและบรรเทา สาธารณภัย	0.402	0.070	0.390	5.731	0.000***

หมายเหตุ	* Sig. ≤0.05	R	= 0.656
	** Sig. ≤0.01	R ²	= 0.430
	*** Sig. ≤0.001	R ² ปรับ	= 0.425
		F	= 74.629
		ระดับนัยสำคัญ	= 0.000
		Durbin-Watson	= 1.567

จากตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า การให้บริการสาธารณะ มีความสัมพันธ์เชิงเหตุ - ผล กับคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบุรี จากการทดสอบความเป็นอิสระกันของความคลาดเคลื่อน (Durbin, & Watson, 1951) ในครั้งนี้มีค่าเท่ากับ 1.567 คือ ตัวแปรอิสระประกอบด้วย (1) ด้านคมนาคม (2) ด้านแหล่งน้ำ (3) ด้านไฟฟ้า (4) ด้านป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย มีความสัมพันธ์เชิงอิสระในตัวเอง โดยมีค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม (R) อยู่ในระดับ 0.656 และพิจารณาจากการปรับมาตรฐานของตัวแปร (Standardized Variables) ร้อยละ 42.50 – 43.00 ในการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุ และค่า สปส.Beta เรียงตามลำดับ ดังนี้ ด้านคมนาคม ($\beta_{\text{ด้านคมนาคม}} = 0.384$, Sig. = 0.000) และด้านป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ($\beta_{\text{ด้านป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย}} = 0.390$, Sig. = 0.000) โดยมีตัวแปรอิสระที่มีความสัมพันธ์เชิงเหตุ-ผลกับคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบุรี ได้แก่ ด้านคมนาคมและด้านป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย มีความสัมพันธ์เชิงเหตุ - ผล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 กล่าวคือ คุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบุรีเป็นผลมาจากการให้บริการสาธารณะด้านต่าง ๆ ได้แก่ ด้านคมนาคมและด้านป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ส่วนด้านแหล่งน้ำและด้านไฟฟ้าไม่มีความสัมพันธ์เชิงเหตุ - ผล

สามารถเขียนสมการพยากรณ์ได้ดังนี้

$$\hat{Y} = b_0 + b_1x_1 + b_4x_4$$

$$= 1.217 + 0.396 (\text{ด้านคมนาคม}) + 0.402 (\text{ด้านป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย})$$

$\hat{Y}$ หมายถึง คุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบุรี ซึ่งมีความเหมาะสมกับค่า R² (Coefficient of Determination) มีค่าเท่ากับ 0.430

สรุปได้ว่า การให้บริการสาธารณะในภาพรวม ด้านคมนาคมและด้านป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย มีความสัมพันธ์เชิงเหตุ-ผล กับคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 ส่วนด้านแหล่งน้ำและด้านไฟฟ้าไม่มีความสัมพันธ์เชิงเหตุ - ผล

สรุปผลการสัมภาษณ์การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบุรี จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ในการสัมภาษณ์เชิงลึก

(In Depth Interview) รวมทั้งสิ้น 12 คน โดยผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์และสังเคราะห์การให้สัมภาษณ์เชิงลึกในประเด็นต่าง ๆ ในภาพรวม 4 ด้าน ดังต่อไปนี้

1. ด้านร่างกาย

จากการสัมภาษณ์การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบุรี ด้านร่างกาย พบว่า เจ้าหน้าที่ควรให้บริการสาธารณะที่ส่งเสริมสุขภาพ จัดหาอุปกรณ์และสถานที่ให้พร้อม มีการตรวจสอบ บำรุง ซ่อมแซมอุปกรณ์และสถานที่ให้สามารถใช้งานได้ปกติอย่างสม่ำเสมอ เพื่อความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน มีกิจกรรมสันทนาการต่าง ๆ เพิ่มขึ้น ให้เหมาะสมกับทุกเพศทุกวัย (1 มิถุนายน 2567) รวมถึงควรมีการส่งเสริมเศรษฐกิจ วัฒนธรรม การพัฒนาฝีมือแรงงาน และการส่งเสริมอาชีพ จากการประชาสัมพันธ์และชี้ให้เห็นถึงความสำคัญ เพื่อให้ประชาชนมีสุขภาพร่างกายที่สมบูรณ์แข็งแรง ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ มีความรู้ ความเข้าใจในการป้องกัน ดูแลรักษาโรคมากยิ่งขึ้น

2. ด้านจิตใจ

จากการสัมภาษณ์การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบุรี ด้านจิตใจ พบว่า เจ้าหน้าที่ควรคำนึงถึงความต้องการของประชาชนที่มีความหลากหลายและไม่มีความสิ้นสุด ขึ้นอยู่กับสภาพสุขภาวะทางจิตใจ จึงควรให้ความสำคัญกับคุณค่าทางจิตใจโดยการจัดกิจกรรมเสริมสร้างพัฒนาการและคุณค่าทางใจ เพื่อลดความตึงเครียดในครอบครัว ชุมชน และสังคม โดยจัดให้มีโครงการและกิจกรรมที่ครอบคลุมทุกช่วงวัย (4 มิถุนายน 2567) รวมถึงพื้นที่สำหรับสันทนาการ พักผ่อนหย่อนใจ อีกทั้งยังเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและแจ้งเรื่องราวร้องเรียนร้องทุกข์ผ่านหลากหลายช่องทางการติดต่อของทางหน่วยงาน

3. ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม

จากการสัมภาษณ์การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบุรี ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม พบว่า เจ้าหน้าที่ควรจัดให้มีบริการสาธารณะที่หลากหลายรูปแบบเพื่อขับเคลื่อนโครงการ กิจกรรม และบริการสาธารณะต่างๆ ในการช่วยเหลือและพัฒนาสังคม ความเป็นอยู่ของประชาชนให้ดียิ่งขึ้น รวมถึงการเห็นคุณค่าของกลุ่มเปราะบาง ประชาชนได้รับการดูแลอย่างใกล้ชิด จัดโครงการหรือกิจกรรมที่ตรงตามความต้องการ และสามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็วและตรงจุด โดยการเพิ่มกิจกรรมที่มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน การให้บริการทางออนไลน์ การอนุรักษ์วัฒนธรรมของแต่ละชุมชนผ่านลานวัฒนธรรมอำเภอและจังหวัด (4 มิถุนายน 2567) และควรเพิ่มการผูกมิตรกับคนในชุมชนผ่านกิจกรรมการสื่อสารประชาสัมพันธ์ข่าวสารต่าง ๆ และการจัดประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างเป็นประจำทุกเดือน เพื่อให้ชุมชนมีความปลอดภัย มีความมั่นคง สามารถเข้าถึงบริการสาธารณะที่จำเป็นอย่างสะดวก สามารถดำเนินการแก้ไขปัญหาได้ทันที

4. ด้านสิ่งแวดล้อม

จากการสัมภาษณ์การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนจังหวัด เพชรบุรี ด้านสิ่งแวดล้อม พบว่า เจ้าหน้าที่ควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อม โดยการคุ้มครองดูแล บำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่อย่างจำกัด คำนึงถึงทรัพยากรธรรมชาติของคนรุ่นหลังโดยเริ่มจากการวางแผนและดำเนินการโครงการต่าง ๆ โดยการใช้ทรัพยากรในพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล (31 กรกฎาคม 2567) รวมถึงการส่งเสริมและพัฒนาในด้านต่าง ๆ เช่น การพัฒนาพื้นที่สีเขียวในพื้นที่ที่รับผิดชอบให้มากขึ้น พัฒนาแหล่งน้ำให้สะอาด ส่งเสริมการอนุรักษ์และรักษาทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อให้มีน้ำใช้อุปโภคบริโภคในทุกฤดูกาล ส่งเสริมและสนับสนุนการกำจัดขยะอันตรายอย่างถูกวิธีใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างคุ้มค่า โดยการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนดูแลรักษา ความสะอาดในครัวเรือนและชุมชน ให้เป็นชุมชนน่าอยู่ และควรมีการจัดผังเมือง และสร้างระเบียบปฏิบัติร่วมกัน เพื่อเพิ่มระดับการมีส่วนร่วมด้านการรักษาความสะอาดและเพิ่มความเข้มข้นในการดูแลรักษาความปลอดภัยในชุมชนให้มากขึ้น

สรุปผลการสัมภาษณ์การให้บริการสาธารณะ จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ในการสัมภาษณ์เชิงลึก (In Depth Interview) รวมทั้งสิ้น 12 คน ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์และสังเคราะห์การให้สัมภาษณ์เชิงลึกในประเด็นต่างๆ ในภาพรวม 4 ด้าน ดังต่อไปนี้

1. ด้านคมนาคม

จากการสัมภาษณ์การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนจังหวัด เพชรบุรี ด้านคมนาคม พบว่า ควรจัดสรรงบประมาณดำเนินงาน โดยยึดประโยชน์และความต้องการของประชาชนเป็นหลักมุ่งเน้นพัฒนาและปรับปรุง เนื่องจากเป็นโครงการหลักที่จำเป็นต้องได้รับการดำเนินการอย่างรวดเร็ว ไม่เพียงแต่อำนวยความสะดวกกับประชาชน แต่ยังเป็นการลดการเกิดอุบัติเหตุและสร้างความปลอดภัย มีการวางแผน และตรวจสอบพื้นที่ ติดตามผลการดำเนินงาน ซ่อมแซม ปรับปรุงให้สามารถใช้งานได้อย่างสะดวกอยู่เสมอโดยบุคลากรที่มีความชำนาญ ตลอดจนมีการเปิดรับการร้องขอโครงการที่เกี่ยภัยจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้ประชาชนมีเส้นทางคมนาคมที่ดียิ่งขึ้น

2. ด้านแหล่งน้ำ

จากการสัมภาษณ์การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนจังหวัด เพชรบุรี ด้านแหล่งน้ำ พบว่า เจ้าหน้าที่ควรมีโครงการสนับสนุนองค์การอย่างต่อเนื่อง เป็นการดำเนินการแบบบูรณาการที่ประชาชนได้รับผลประโยชน์จากการมีแหล่งน้ำที่ดี เพื่อการอุปโภคบริโภค จากโครงการขุดลอกคูคลองและยังมีโครงการก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งเพื่อป้องกันการพังทลายของหน้าดินเป็นการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติ โดยสนับสนุนเครื่องจักรกลและบุคลากรในการดำเนินการ เพื่อดูแลรักษาแหล่งน้ำให้มีคุณภาพสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ตั้งแต่ต้นน้ำถึงปลายน้ำ ให้ประชาชนได้ใช้ประโยชน์จากแหล่งน้ำได้สะดวกตลอดปี

3. ด้านไฟฟ้า

จากการสัมภาษณ์การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบุรี ด้านไฟฟ้า พบว่า เจ้าหน้าที่ควรตระหนักถึงความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนผู้ใช้ จึงจัดทำโครงการไฟฟ้าสาธารณะในสายทางหลักและสายรองในชุมชนของทุกอำเภอ มีรูปแบบการบริการด้านไฟฟ้าอย่างเป็นระบบ ตั้งแต่การติดตั้งเสาไฟฟ้าพร้อมดวงโคมจนถึงงานซ่อมบำรุง และมีช่องทางการรับแจ้งไฟฟ้าชำรุดที่หลากหลาย เพื่อให้ประชาชนสะดวกในการติดต่อ และได้รับการบริการอย่างรวดเร็วมากยิ่งขึ้น รวมถึงมีการจัดทำประชาสัมพันธ์ มีหนังสือขอความร่วมมือร่วมกันสอดส่อง ดูแล รักษาทรัพย์สินของทางราชการส่งถึงหน่วยงานอื่น ๆ และมีการรายงานผู้บังคับบัญชาให้ทราบถึงปัญหาเพื่อดำเนินการแก้ไขอยู่เสมอ ทั้งนี้ เพื่อเพิ่มความสามารถในการมองเห็นในเวลากลางคืน และเพิ่มความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน

4. ด้านป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

จากการสัมภาษณ์การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบุรี ด้านป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พบว่า องค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นหน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานหนึ่งที่ร่วมบูรณาการสนับสนุนงานด้านป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย รวมถึงสนับสนุนเพื่อช่วยเหลือประชาชนจากภัยธรรมชาติ สาธารณภัย จึงควรมีการกำหนดแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โดยการประสานหน่วยงานอื่น ๆ ในจังหวัด มีการขอรับข้อมูลจากป้องกันจังหวัด มีการเตรียมความพร้อมเครื่องมือ บุคลากรประจำศูนย์ ฯ ตลอด 24 ชม. นอกจากงานดับเพลิงที่ให้การสนับสนุนหน่วยงานอื่นเป็นหลักแล้ว ยังมีงานสาธารณภัยต่าง ๆ ที่ให้การสนับสนุน เช่น เครื่องสูบน้ำ บริการน้ำดื่ม อีกทั้งมีการเผยแพร่ข้อมูลสถานการณ์ภัยพิบัติที่อาจเกิดขึ้นทางสื่อออนไลน์ เพื่อให้ประชาชนรับข้อมูลข่าวสารทางการได้ทันสถานการณ์ เพื่อให้ประชาชนได้รับการบริการอย่างรวดเร็วและได้รับผลกระทบจากสถานการณ์น้อยลง

อภิปรายผล

1. คุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบุรี

คุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบุรี ในภาพรวมและรายด้าน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด อาจเป็นเพราะประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบุรี มีคุณภาพชีวิตและสถานะความเป็นอยู่ที่ดีของร่างกายจิตใจและสังคม การรับรู้คุณภาพชีวิตของบุคคลนั้นวัฒนธรรมและค่านิยมจะส่งผลกับเป้าหมายและความคาดหวังเกี่ยวกับมาตรฐานคุณภาพชีวิตที่เกี่ยวข้องโดยคุณภาพชีวิตแบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม สอดคล้องกับทฤษฎีของ WHOQOL group (2002) ได้กล่าวว่า คุณภาพชีวิต เป็นสถานะความเป็นอยู่ที่ดีของร่างกายจิตใจและสังคม การรับรู้คุณภาพชีวิตของบุคคลนั้น วัฒนธรรมและค่านิยม จะส่งผลกับเป้าหมายและความคาดหวังเกี่ยวกับมาตรฐานคุณภาพชีวิตที่เกี่ยวข้อง สอดคล้องกับงานวิจัยของปรางทิพย์ ภักดีศิริไพรวัลย์ (2559) วิจัยเรื่องการศึกษาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนบ้านแสนตอ หมู่ 11

ตำบลท่าผา อำเภอกะลา จังหวัดลำปาง ผลการวิจัยพบว่าคุณภาพชีวิตโดยรวมมีระดับคุณภาพอยู่ในระดับคุณภาพชีวิตดีมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อนรรฆ อีสเฮาะ (2562) วิจัยเรื่อง คุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสะกอม อำเภอกะลา จังหวัดสงขลา ผลการวิจัยพบว่า ระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสะกอม อำเภอกะลา จังหวัดสงขลา โดยภาพรวมระดับคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับดี อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ จุฬารัตน์ คนเพียร (2558) วิจัยเรื่องคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลสองคลอง อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา ผลการวิจัยพบว่า คุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลสองคลอง อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทราโดยภาพรวมอยู่ในระดับคุณภาพชีวิตดี

2. ลักษณะส่วนบุคคลมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบุรี

ลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ และสถานภาพสมรส มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับงานวิจัยของ สรสิทธิ์ กิจรังสรรค์ (2560) วิจัยเรื่อง คุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหมอนนาง อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม ผลการวิจัย พบว่า ประชาชนที่มี เพศ อายุ รายได้ ระดับการศึกษา และสถานภาพสมรส แตกต่างกัน มีคุณภาพชีวิตแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แต่ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของอนรรฆ อีสเฮาะ (2562) วิจัยเรื่อง คุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสะกอม อำเภอกะลา จังหวัดสงขลา ผลการวิจัย พบว่า ประชาชนที่มีสถานภาพสมรส ระดับการศึกษา และรายได้ต่อเดือนแตกต่างกัน มีคุณภาพชีวิตแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในขณะที่ประชาชนที่มีเพศอายุ และจำนวนสมาชิกในครอบครัวแตกต่างกันมีคุณภาพชีวิตไม่แตกต่างกัน

3. การให้บริการสาธารณะที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบุรี

การให้บริการสาธารณะในภาพรวม ด้านคมนาคมและด้านป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย มีความสัมพันธ์เชิงเหตุ - ผล กับคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบุรี ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 อาจเป็นเพราะการให้บริการสาธารณะ ด้านคมนาคมและด้านป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เป็นปัจจัยที่ส่งผลคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบุรี ด้านการบริการประชาชนในพื้นที่ได้อย่างมีคุณภาพ ตรงตามความต้องการของผู้มารับบริการ ส่งผลให้ผู้รับบริการรู้สึกพึงพอใจในการรับบริการ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ภักดี โพธิ์สิงห์ และคณะ (2560) วิจัยเรื่อง การศึกษาความพึงพอใจของประชาชนผู้รับบริการที่มีต่อการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลศรีฐาน อำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย ผลการวิจัยพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ งานด้านป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ส่วนด้านแหล่งน้ำและด้านไฟฟ้าไม่มีความสัมพันธ์เชิง

เหตุผลแสดงให้เห็นว่า ด้านคมนาคมและด้านป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ด้านแหล่งน้ำและด้านไฟฟ้า ล้วนเป็นบริการสาธารณะที่ใกล้ชิดและเกี่ยวข้องต่อการดำรงชีวิตของประชาชนและมีความสำคัญต่อความจำเป็นพื้นฐานในการทำให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดี มีความสะดวกสบายในการดำเนินชีวิตประจำวัน เป็นปัจจัยต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบุรี และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภาณุพงศ์ ปรีดี (2562) วิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดบริการสาธารณะตามหลักธรรมาภิบาลกับผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินงานด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลแสนทอง อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน ผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดบริการสาธารณะตามหลักธรรมาภิบาลกับผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินงานด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลแสนทอง อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับปานกลาง ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สามารถแยกเป็นรายด้านได้ ดังนี้

3.1 ด้านคมนาคม มีความสัมพันธ์เชิงเหตุผลกับคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบุรี ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม และด้านสิ่งแวดล้อมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 อาจเป็นเพราะด้านคมนาคมเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบุรี ด้านการบริการประชาชนในพื้นที่ได้อย่างมีคุณภาพ ตรงตามความต้องการของผู้มารับบริการ ส่งผลให้ผู้รับบริการรู้สึกพึงพอใจในการรับบริการ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ภาณุพงศ์ ปรีดี (2562) วิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดบริการสาธารณะตามหลักธรรมาภิบาลกับผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินงานด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลแสนทอง อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน ผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดบริการสาธารณะตามหลักธรรมาภิบาลกับผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินงานด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลแสนทอง อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3.2 ด้านป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย มีความสัมพันธ์เชิงเหตุผลกับคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบุรี ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม และด้านสิ่งแวดล้อมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 อาจเป็นเพราะด้านป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เป็นปัจจัยที่ส่งผลคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบุรี ด้านการบริการประชาชนในพื้นที่ได้อย่างมีคุณภาพ ตรงตามความต้องการของผู้มารับบริการ ส่งผลให้ผู้รับบริการรู้สึกพึงพอใจในการรับบริการ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ภาณุพงศ์ ปรีดี (2562) วิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่าง การจัดบริการสาธารณะตามหลักธรรมาภิบาลกับผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินงาน ด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลแสนทอง อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน ผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่าง การจัดบริการสาธารณะตามหลักธรรมาภิบาลกับผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินงาน ด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบล

แสนทอง อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4. แนวทางการพัฒนาการคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบุรี

แนวทางการพัฒนาการคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบุรี ทั้ง 4 ด้าน พบว่า

1) ด้านร่างกาย เจ้าหน้าที่ควรมีบริการสาธารณะที่ส่งเสริมสุขภาพ จัดหาอุปกรณ์และสถานที่ให้พร้อม มีการตรวจสอบ บำรุง ซ่อมแซมอุปกรณ์และสถานที่ให้สามารถใช้งานได้ปกติอย่างสม่ำเสมอ เพื่อความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน มีกิจกรรมสันทนาการต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้น ให้เหมาะสมกับทุกเพศทุกวัย รวมถึงควรมีการส่งเสริมเศรษฐกิจ วัฒนธรรม การพัฒนาฝีมือแรงงาน และการส่งเสริมอาชีพ จาก การประชาสัมพันธ์และชี้ให้เห็นถึงความสำคัญ เพื่อให้ประชาชนมีสุขภาพร่างกายที่สมบูรณ์แข็งแรง ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ มีความรู้ ความเข้าใจในการป้องกัน ดูแลรักษาโรคมากยิ่งขึ้น

2) ด้านจิตใจ เจ้าหน้าที่ควรคำนึงถึงความต้องการของประชาชนที่มีความหลากหลายและไม่มีความสิ้นสุดขึ้นอยู่กับสภาพสุขภาวะทางจิตใจ จึงเล็งเห็นถึงคุณค่าทางจิตใจว่าควรมีแนวทางในการจัดกิจกรรม เสริมสร้างพัฒนาการและคุณค่าทางใจ เพื่อลดความตึงเครียดในครอบครัว ชุมชน และสังคมโดยจัดให้มี โครงการและกิจกรรมที่ครอบคลุมทุกช่วงวัย รวมถึงพื้นที่สำหรับสันทนาการ พักผ่อนหย่อนใจ อีกทั้ง ยังเปิด โอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและแจ้งเรื่องราวร้องเรียนร้องทุกข์ ผ่านหลากหลายช่อง ทางการติดต่อของทางหน่วยงาน

3) ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม เจ้าหน้าที่ควรจัดให้มีบริการสาธารณะที่หลากหลายรูปแบบเพื่อ ขับเคลื่อนโครงการ กิจกรรม และบริการสาธารณะต่าง ๆ ในการช่วยเหลือและพัฒนาสังคม ความเป็นอยู่ของ ประชาชนให้ดียิ่งขึ้น รวมถึงการเห็นคุณค่าของกลุ่มเปราะบาง ประชาชนได้รับการดูแลอย่างใกล้ชิด ได้รับ โครงการหรือกิจกรรมที่ตรงตามความต้องการ และสามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็วและ ตรงจุด โดยการเพิ่มกิจกรรมที่มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน มีการบริการทางออนไลน์ มีการอนุรักษ์วัฒนธรรม ของแต่ละชุมชนผ่านลานวัฒนธรรมอำเภอและจังหวัด และควรเพิ่มการผูกมิตรของคนในชุมชนผ่านกิจกรรม มี การสื่อสารประชาสัมพันธ์ข่าวสารต่าง ๆ และมีการจัดประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างเป็นประจำทุกเดือน เพื่อให้ชุมชนมีความปลอดภัย มีความมั่นคง สามารถเข้าถึงบริการสาธารณะที่จำเป็นอย่างสะดวก สามารถ ดำเนินการแก้ไขปัญหาได้ทันทั่วทั้ง

4) ด้านสิ่งแวดล้อม เจ้าหน้าที่ควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อม โดยการคุ้มครอง ดูแล บำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่อย่างจำกัด จึงมีความจำเป็นต้องคำนึงถึงทรัพยากรธรรมชาติของ คนรุ่นหลัง โดยเริ่มจากการวางแผนและดำเนินการโครงการต่าง ๆ โดยการใช้ทรัพยากรในพื้นที่อย่างมี ประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล รวมถึงการส่งเสริมและพัฒนาด้านต่าง ๆ เช่น การพัฒนาพื้นที่สีเขียวใน

พื้นที่ที่รับผิดชอบให้มากขึ้น พัฒนาแหล่งน้ำให้สะอาด ส่งเสริมการอนุรักษ์และรักษาทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อให้มีใช้อุปโภคบริโภคในทุกฤดูกาล ส่งเสริมและสนับสนุนการกำจัดขยะอันตรายอย่างถูกวิธีใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างคุ้มค่า โดยการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนดูแลรักษาความสะอาดในครัวเรือนและชุมชน ให้เป็นชุมชนน่าอยู่ ควรมีการจัดผังเมืองและสร้างระเบียบปฏิบัติร่วมกัน เพื่อเพิ่มระดับการมีส่วนร่วมด้านการรักษาความสะอาดและเพิ่มความเข้มข้นในการดูแลรักษาความปลอดภัย ในชุมชนให้มากยิ่งขึ้น

ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอนรรฆ อีสเฮาะ (2562) วิจัยเรื่องคุณภาพชีวิตของประชาชน ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสะกอม อำเภอเทพา จังหวัดสงขลา ผลการวิจัยพบว่าแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสะกอม อำเภอเทพา จังหวัดสงขลา ดังนี้ ด้านร่างกาย ควรส่งเสริมนโยบายเพิ่มลานกีฬา จัดหาเครื่องออกกำลังกายให้บริการประชาชน รวมถึงการร่วมมือกับหน่วยงานสาธารณสุขในพื้นที่ด้านจิตใจ ควรจัดให้มีจุดบริการให้คำปรึกษา เพิ่มช่องทางการจัดตั้งกลุ่มและการแสดงออกของกลุ่มต่าง ๆ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ควรจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความสัมพันธ์ในครอบครัวหรืออาจสร้างกิจกรรมอื่น เพื่อให้ประชาชนลดความคิดในเรื่องเพศแล้วหันมาสนใจในเรื่องของส่วนรวม และด้านสิ่งแวดล้อม ควรส่งเสริมนโยบายที่เกี่ยวข้องกับ การกระตุ้นเศรษฐกิจหรือเพิ่มรายได้ให้กับประชาชนในภาพรวม และสอดคล้องกับงานวิจัยของอุทัยวรรณ ภูเทษ (2566) วิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชนเขากบเฮอร์วีน จังหวัดนครสวรรค์ ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชนเขากบเฮอร์วีน จังหวัดนครสวรรค์ เน้นการประยุกต์ใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียง และหลักธรรมทางศาสนา (ไตรสิกขา) ซึ่งได้แก่ ศีล สมาธิ ปัญญา ในการดำเนินชีวิตจะนำมาซึ่งการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่มีประสิทธิภาพ และทำให้คุณภาพชีวิตดีขึ้นได้

แนวทางการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบุรี ทั้ง 4 ด้าน พบว่า

1) ด้านคมนาคม เจ้าหน้าที่ควรจัดสรรงบประมาณดำเนินงาน โดยยึดประโยชน์และความต้องการของประชาชนเป็นหลักมุ่งเน้นพัฒนาและปรับปรุง เนื่องจากเป็นโครงการหลักที่จำเป็นต้องได้รับการดำเนินการอย่างรวดเร็ว ไม่เพียงแต่อำนวยความสะดวกกับประชาชน แต่ยังเป็นการลดการเกิดอุบัติเหตุและสร้างความปลอดภัย มีการวางแผน และตรวจสอบพื้นที่ ติดตามผลการดำเนินงาน ซ่อมแซม ปรับปรุงให้สามารถใช้งานได้อย่างสะดวกอยู่เสมอโดยบุคลากรที่มีความชำนาญ ตลอดจนมีการเปิดรับการร้องขอโครงการที่เกินศักยภาพจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้ประชาชนมีเส้นทางคมนาคมที่ดียิ่งขึ้น

2) ด้านแหล่งน้ำ เจ้าหน้าที่ควรมีโครงการสนับสนุนองค์การอย่างต่อเนื่อง เป็นการดำเนินการแบบบูรณาการที่ประชาชนได้รับผลประโยชน์จากการมีแหล่งน้ำที่ดี เพื่อการอุปโภคบริโภค จากโครงการขุดลอกคูคลองและยังมีโครงการก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งเพื่อป้องกันการพังทลายของหน้าดิน เป็นการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติ โดยสนับสนุนเครื่องจักรกลและบุคลากรในการดำเนินการ เพื่อดูแลรักษาแหล่งน้ำให้มีคุณภาพสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ตั้งแต่ต้นน้ำถึงปลายน้ำ ให้ประชาชนได้ใช้ประโยชน์จากแหล่งน้ำได้สะดวกตลอดปี

3) ด้านไฟฟ้า เจ้าหน้าที่ควรตระหนักถึงความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน ผู้ใช้เส้นทาง จึงจัดทำโครงการไฟฟ้าสาธารณะในสายทางหลักและสายรองในชุมชนของทุกอำเภอ มีรูปแบบการบริการด้านไฟฟ้าอย่างเป็นระบบ ตั้งแต่การติดตั้งเสาไฟฟ้าพร้อมดวงโคมจนถึงงานซ่อมบำรุง และมีช่องทางการรับแจ้งไฟฟ้าชำรุดที่หลากหลาย เพื่อให้ประชาชนสะดวกในการติดต่อ และได้รับการอย่างรวดเร็วมากยิ่งขึ้น รวมถึงมีการจัดทำประชาสัมพันธ์ และหนังสือขอความร่วมมือร่วมกันสอดส่อง ดูแล รักษาทรัพย์สินของทางราชการส่งถึงหน่วยงานอื่น ๆ และมีการรายงานผู้บังคับบัญชาให้ทราบถึงปัญหาเพื่อดำเนินการแก้ไขอยู่เสมอ ทั้งนี้ เพื่อเพิ่มความสามารถในการมองเห็นในเวลากลางคืน และเพิ่มความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน

4) ด้านป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย องค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นหน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานหนึ่งที่ร่วมบูรณาการสนับสนุนงานด้านป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย รวมถึงสนับสนุนเพื่อช่วยเหลือประชาชนจากภัยธรรมชาติและสาธารณภัย จึงควรมีการกำหนดแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โดยการประสานหน่วยงานอื่น ๆ ในจังหวัด มีการขอรับข้อมูลจากป้องกันจังหวัด มีการเตรียมความพร้อมเครื่องมือ บุคลากรประจำศูนย์ ฯ ตลอด 24 ชม. นอกจากงานดับเพลิงที่ให้การสนับสนุนหน่วยงานอื่น เป็นหลักแล้ว ยังมีงานสาธารณภัยต่าง ๆ ที่ให้การสนับสนุน เช่น เครื่องสูบน้ำ บริการน้ำดื่ม อีกทั้ง มีการเผยแพร่ข้อมูลสถานการณ์ภัยพิบัติที่อาจเกิดขึ้นทางสื่อออนไลน์ เพื่อให้ประชาชนรับข้อมูลข่าวสารจากทางการได้ทันสถานการณ์เพื่อให้ประชาชนได้รับการอย่างรวดเร็วและได้รับผลกระทบจากสถานการณ์น้อยลง

ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ดนุวิศ สุวรรณวงศ์ และคณะ (2560) วิจัยเรื่อง สภาพปัญหาอุปสรรคและแนวทางการพัฒนาความร่วมมือในการจัดบริการสาธารณะระหว่างเทศบาลในพื้นที่อำเภอหาดใหญ่ ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการพัฒนาความร่วมมือในการจัดบริการสาธารณะระหว่างเทศบาลในพื้นที่อำเภอหาดใหญ่ สรุปได้ 5 แนวทาง ได้แก่ 1) การตั้งเป็นคณะทำงานร่วมระหว่างเทศบาล และแต่ละเทศบาลมาพูดคุยและวางแผนร่วมกัน 2) การประสานแผนปฏิบัติราชการภายในระหว่างเทศบาลในพื้นที่ 3) หน่วยงานกำกับดูแล มาเป็นพี่เลี้ยงหรือมาเป็นหน่วยงานกลางเชื่อมประสาน 4) การทำข้อตกลง ความร่วมมือระหว่างเทศบาล 5) จัดทำวาระแห่งชาติของนครหาดใหญ่ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อัจฉราพร คุณสมบัติ (2564) วิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาความร่วมมือระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดบริการสาธารณะกรณีศึกษาเทศบาลในพื้นที่อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการพัฒนาความร่วมมือระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดบริการสาธารณะกรณีศึกษาเทศบาลในพื้นที่อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี ควรสร้างการร่วมกันประสานงานความร่วมมือระหว่างท้องถิ่นระหว่างองค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล เป็นเครือข่ายภาคีเพื่อนำไปสู่การดำเนินงานร่วมกันเข้าสู่จังหวัดวางแผนขยายตัวเมืองชุมชน เพื่อพัฒนาระบบคมนาคมขนส่งที่ได้มาตรฐานไม่ว่าจะเป็นการปรับปรุงอาคาร สถานที่ต่าง ๆ ระบบชลประทาน การไฟฟ้าให้ทั่วถึงและเพียงพอในการขยายตัวของชุมชน ส่งเสริมและรักษาสภาพแวดล้อมของเมืองให้สะอาดสวยงาม มีระเบียบ น่าอยู่ น่าอาศัย

บริหารจัดการสิ่งแวดล้อมทั้งในด้านการกำจัดสิ่งปฏิกูลกำจัดขยะมูลฝอย การบำบัดน้ำเสีย จัดการปัญหาด้านมลพิษ พัฒนาปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์ตามแหล่งน้ำธรรมชาติ การส่งเสริมทั้งภาครัฐ เอกชน และประชาชน ในการเข้ามามีส่วนร่วมอนุรักษ์ พัฒนาสภาพสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ

ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยได้ข้อค้นพบจากการวิจัยนำมาสู่การวิเคราะห์เพื่อสร้างข้อเสนอแนะการให้บริการสาธารณะที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบุรี

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. องค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบุรี ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ร่วมกันหาแนวทางในการแก้ไขปัญหา ร่วมกัน เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นได้รวดเร็วและมีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น
2. องค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบุรี ควรมีการนำเทคโนโลยีด้านการจัดเก็บข้อมูลมาใช้ในการจัดเก็บข้อมูลแบบองค์รวมของชุมชนในประเด็นต่าง ๆ เช่น ด้านประชากร ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ ด้านวัฒนธรรม และด้านอื่น ๆ เพื่อจัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ

ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติ

1. ด้านร่างกาย ในภาพรวมและรายข้อ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงตามลำดับ ดังนี้ ประชาชนมีสุขภาพร่างกายสมบูรณ์แข็งแรงตามวัย รู้สึกว่าตนเองมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน รู้สึกว่าตนเองมีส่วนร่วมในการทำประโยชน์เพื่อสังคม มีบ้านและที่ดินเพียงพอต่อการดำรงชีวิตและมีรายได้ที่เหมาะสมและเพียงพอต่อการดำรงชีวิต ดังนั้น ควรมีการส่งเสริมให้ประชาชนอาชีพและรายได้ที่เหมาะสมและเพียงพอต่อการดำรงชีวิต รวมถึงมีโครงการหรือกิจกรรมที่ดูแลความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินอย่างทั่วถึง
2. ด้านจิตใจ ในภาพรวมและรายข้อ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงตามลำดับ ดังนี้ ประชาชนไม่รู้สึกวิตกกังวลกับสภาพการเปลี่ยนแปลงของร่างกาย สามารถใช้หลักธรรมเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ รู้สึกว่าตนเองมีชีวิตที่สงบสุขและไม่มีความเครียด สามารถจัดการกับความเครียด ความผิดหวังได้อย่างเหมาะสม และสามารถรับมือกับเรื่องราวต่าง ๆ ที่ผ่านเข้ามาในชีวิตได้อย่างเหมาะสม ดังนั้น ควรมีการจัดกิจกรรมที่เสริมสร้างพัฒนาการและคุณค่าทางใจ เพื่อลดความตึงเครียดในครอบครัว ชุมชน และสังคม โดยจัดให้มีโครงการและกิจกรรมที่ครอบคลุมทุกช่วงวัย
3. ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ในภาพรวมและรายข้อ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงตามลำดับ ดังนี้ ประชาชนสามารถเข้าถึงบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบุรี ได้อย่างสะดวก พอใจกับความช่วยเหลือที่ได้รับจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบุรี มีความสัมพันธ์อันดีกับเพื่อนบ้าน ชุมชน องค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบุรี ได้รับโอกาสทางสังคมและมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมเพื่อประโยชน์สาธารณะ และพอใจกับการผูกมิตรหรือคนอื่นในสังคมได้อย่างดี ดังนั้น ควรเพิ่ม

การผูกมิตรกับคนในชุมชนผ่านกิจกรรม การสื่อสารประชาสัมพันธ์ข่าวสารต่าง ๆ และการจัดประชุม แลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างเป็นประจำทุกเดือน เพื่อให้ชุมชนมีความปลอดภัย มีความมั่นคง สามารถเข้าถึง บริการสาธารณะที่จำเป็นอย่างสะดวก สามารถดำเนินการแก้ไขปัญหาได้ทันที

4. ด้านสิ่งแวดล้อม ในภาพรวมและรายชื่อ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงตามลำดับ ดังนี้ ประชาชนได้รับความสะดวกในการเดินทางไปสถานที่ต่าง ๆ ในจังหวัดเพชรบุรี สภาพบ้านเรือนที่อยู่อาศัย มีความมั่นคง ปลอดภัย สภาพแวดล้อมในชุมชนที่อยู่อาศัยมีความปลอดภัย ชุมชนมีสถานที่และหน่วยงานของรัฐที่สะดวกต่อการติดต่อราชการ และชุมชนให้ความสำคัญด้านการดูแลสิ่งแวดล้อม ดังนั้น ควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อม โดยการคุ้มครอง ดูแล บำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่อย่างจำกัด และคำนึงถึงทรัพยากรธรรมชาติโดยเริ่มจากการวางแผนการใช้ทรัพยากรในพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตพื้นที่จังหวัดเพชรบุรีเพื่อนำมาเป็นแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบุรี
2. ควรมีการศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบุรีและพื้นที่อื่น เพื่อนำข้อมูลมาเปรียบเทียบกับผลการวิจัยเรื่องนี้จะประโยชน์ต่อการนำไปประกอบการวางแผน การพัฒนากระบวนการขับเคลื่อน การบริหารจัดการการพัฒนาคุณภาพชีวิตขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบุรีและพื้นที่อื่น ๆ ได้เป็นอย่างดี

เอกสารอ้างอิง

- จิระประภา ปัดถา. (2559). บทบาทของเทศบาลตำบลบ้านสร้างต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบ้านสร้าง อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. สืบค้นเมื่อ 20 มกราคม 2567, จาก http://etheses.aru.ac.th/PDF/1255991683_11.PDF.
- จุฬารัตน์ คนเพียร. (2558). คุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลสองคลอง อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา. สืบค้นเมื่อ 15 มกราคม 2567, จาก <https://buuir.buu.ac.th/bitstream/1234567890/10960/1/Fulltext.pdf>.
- ชวลิต สละ. (2556). ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการบริหารงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. สืบค้นเมื่อ 19 มกราคม 2567, จาก <http://lib.neu.ac.th/ULIB/dublin.php?ID=19827>.

- ดนุวัศ สุวรรณวงศ์ และคณะ. (2560). สภาพปัญหาอุปสรรคและแนวทางการพัฒนาความร่วมมือในการจัดการบริหารสาธารณะ ระหว่างเทศบาลในพื้นที่อำเภอหาดใหญ่. สืบค้นเมื่อ 9 มกราคม 2567, จาก [https://www.hu.ac.th/conference/conference2017/proceedings/data/05-1-Oral%20Presentation/3.Administration%20and%20management/24-G4-3-026M-O \(ดนุวัศ%20%20%20สุวรรณวงศ์\).pdf](https://www.hu.ac.th/conference/conference2017/proceedings/data/05-1-Oral%20Presentation/3.Administration%20and%20management/24-G4-3-026M-O%20(ดนุวัศ%20%20%20สุวรรณวงศ์).pdf).
- ปรางทิพย์ ภักดีศิริไพรวัลย์. (2559). การศึกษาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนบ้านแสนตอ หมู่ 11 ตำบลท่าผา อำเภอกะคา จังหวัดลำปาง. สืบค้นเมื่อ 15 มกราคม 2567, จาก http://ethesisarchive.library.tu.ac.th/thesis/2016/TU_2016_5705037090_4994_4008.pdf.
- แผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ.2566 - 2570) ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบุรี. สืบค้นเมื่อ 9 มกราคม 2567, จาก http://www.phetchaburipao.go.th/site/index.php?option=com_content&view=article&id=2476:-2566-2570-&catid=35:4&Itemid=62.
- พายุพ ชินวัตร และโชติรัส ชวนซ์ซ์. (2559). ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนของจังหวัดเชียงใหม่ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเซี่ย ฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, 6(3), 203-217.
- ภักดี โพธิ์สิงห์ และคณะ. (2560). การศึกษาความพึงพอใจของประชาชนผู้รับบริการที่มีต่อการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลศรีฐาน อำเภอภูกระดัง จังหวัดเลย. ใน การประชุมวิชาการระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 4. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, 21 กรกฎาคม 2560.
- ภานุพงศ์ ปรีดี. (2562). ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการบริหารสาธารณะตามหลักธรรมาภิบาลกับผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินงาน ด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลแสนทอง อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน. สืบค้นเมื่อ 7 มกราคม 2567, จาก <https://ir.stou.ac.th/handle/123456789/6733>.
- สรสิทธิ์ กิจรังสรรค์. (2560). คุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหมอนนาง อำเภอพนสนิม จังหวัดชลบุรี. สืบค้นเมื่อ 20 มกราคม 2567, จาก <https://buuir.buu.ac.th/bitstream/1234567890/6266/1/ Fulltext.pdf>.
- อนรรฆ อีสเฮาะ. (2562). คุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสะกอม อำเภอเทพา จังหวัดสงขลา. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

- อัจฉราพร คุณสมบัติ. (2564). แนวทางการพัฒนาความร่วมมือระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการสาธารณะกรณีศึกษา เทศบาลในพื้นที่อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี. สืบค้นเมื่อ 8 มกราคม 2567, จาก http://www.mpa-mba.ru.ac.th/images/Project /sisaket01_ 27052022/6227952064.pdf.
- อุทัยวรรณ ภูเทศ. (2566). แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชนเขากบเอราวัณ จังหวัดนครสวรรค์. สืบค้นเมื่อ 25 มกราคม 2567, จาก <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/jra/article/view/260983/176902>.
- Cronbach, L.J. (1951). Coefficient alpha and the internal structure of tests. *Psychometrika*, 16, 297–334.
- Durbin, J., and Watson, G.S. (1951). Testing for serial correlation in least squares regression.: II. *Biometrika*, 38(1/2), 159-177.
- Likert, R.A. (1961). **New patterns of management**. New York: McGraw-Hill Book.
- Yamane, T. (1967). **Elementary sampling theory**. New Jersey: Prentice-Hall
- WHOQOL Group. (2002). The development of the world health organization quality of life assessment instrument. In Orley, J., & Kuyken, W. (Eds). **Quality of life assessment: International perspective** (pp.41-57). New York: Springer-verleg.

การรับรู้ความเสี่ยงที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการซื้อทัวร์และการจองที่พัก
ทางออนไลน์ผ่านการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของนักท่องเที่ยวชาวไทยในเขต
กรุงเทพมหานคร

Perception of risk that is related to the behavior of purchasing
tours and booking accommodations online through
e-commerce among Thai tourists in Bangkok

พงษ์พัฒน์ รุนลา¹/ฐิติวุฒิ จันทรสิงห์²/สุเทพ เทียนสี³/ฐิติมา วาทยานุกุลกร⁴

Pongpat Runla¹ / Thitiwut Junsing²/Suthep Tiasri³/

Titima Watanyukunakorn⁴

^{1,2,3,4}คณะอุตสาหกรรมบริการ สาขาการจัดการการโรงแรมและอีเว้นท์ มหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต

^{1,2,3,4}Faculty of Service Industry Hotel and Event Management Rattana Bundit University

Corresponding author E-mail: ¹pongpat.game123@gmail.com, ²weerakat.454@gmail.com,

³sutheponly@gmail.com

(Received: May 13, 2024; Revised: November 25, 2024; Accepted: June 27, 2025)

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่องการรับรู้ความเสี่ยงที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการซื้อทัวร์และการจองที่พักทางออนไลน์ผ่านการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของนักท่องเที่ยวชาวไทยในเขตกรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) การรับรู้ความเสี่ยงในการซื้อทัวร์และการจองที่พักทางออนไลน์ 2) กลยุทธ์ทางการตลาดออนไลน์ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความเสี่ยงกับพฤติกรรมในการซื้อทัวร์และการจองที่พักทางออนไลน์ โดยใช้แบบสอบถามสำรวจกับผู้ที่ซื้อทัวร์และการจองที่พักทางออนไลน์ผ่านการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของนักท่องเที่ยวชาวไทยในเขตกรุงเทพมหานครจำนวน 385 ชุด โดยใช้สถิติที่วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการรับรู้ความเสี่ยงที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการซื้อทัวร์และการจองที่พักทางออนไลน์ผ่านการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของนักท่องเที่ยวชาวไทยในเขตกรุงเทพมหานครในภาพรวมอยู่ในระดับ

ปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านสังคม ด้านการพัฒนาตนเอง มีผลการสำรวจอยู่ในระดับมาก โดยที่ด้านโอกาส/เวลา ด้านการเงิน ด้านจิตใจ ด้านความปลอดภัย และด้านผลลัพธ์ มีผลการสำรวจอยู่ในระดับปานกลาง 2) ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับกลยุทธ์ทางการตลาดออนไลน์ของซื้อทัวร์และการจองที่พักทางออนไลน์ผ่านการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของนักท่องเที่ยวชาวไทยในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ระดับความคิดเห็นในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การสร้างตำแหน่งให้ธุรกิจ การใช้ผู้มีอิทธิพลบนโลกออนไลน์ การสร้างความน่าสนใจบนโลกออนไลน์ มีผลการสำรวจอยู่ในระดับมาก โดยที่การมุ่งเน้นโซเชียลเน็ตเวิร์ค มีผลการสำรวจอยู่ในระดับปานกลาง 3) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความเสี่ยงที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการซื้อทัวร์และการจองที่พักทางออนไลน์ผ่านการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของนักท่องเที่ยวชาวไทยในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความเสี่ยงกับกลยุทธ์ทางการตลาดออนไลน์ พบว่าการรับรู้ความเสี่ยงด้านผลลัพธ์ ด้านการเงิน ด้านโอกาส/เวลา ด้านความปลอดภัย ด้านสังคม ด้านจิตใจ และด้านการพัฒนาตนเองมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับกลยุทธ์ทางการตลาดออนไลน์ในทุกด้าน

คำสำคัญ: การรับรู้ ความเสี่ยง พฤติกรรมการซื้อทัวร์ การพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ การจองที่พัก

Abstract

The research on risk perception associated with online tour purchasing and reservation activities through social commerce in Bangkok aims to 1) study the risk perception of travel purchases and reservations online through social commerce in Bangkok 2) study online marketing strategies for travel purchases and reservations online through social commerce 3) study the relationship between risk perception and online booking behavior through social commerce in the district of Bangkok. The survey was conducted on 385 sets of online tour buyers or reservations via social commerce in Bangkok, using statistics that analyze general information using descriptive statistics such as average and standard deviation, and Pearson correlation coefficients. The research found that 1) the risk perception level of tourists buying tours and booking accommodations online through social commerce in Bangkok was moderate. The perceptions on the social and self-development aspects were at a high level. As for the opportunities and time, financial, mental, and security aspects, the survey results were moderate. 2) Overall, the

comment level on online marketing strategies of online tour purchases and reservations through social commerce in Bangkok was very high. On average, it was found that the levels of positioning businesses, online influencers and online attractions were high and the focus on social networking was moderate. 3) The study on the correlation coefficient between risk perception and online booking behaviour through social commerce in Bangkok found that the risk perception of financial outcomes, opportunity/time, social, mental security, and the self-development aspect has a positive correlation with online marketing strategies in all areas.

Keywords: Awareness, Risk, Tourism buying behavior, Ecommerce, Accommodation

บทนำ

ธุรกิจในปัจจุบันมีการเติบโตและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การใช้หลักการตลาดแบบ เดิม ๆ ไม่ได้ผลอีกต่อไปในยุคที่เทคโนโลยีมีความเจริญก้าวหน้า ส่งผลให้บางธุรกิจอาจต้องออกจากตลาด เจ้าของธุรกิจที่ไม่สามารถปรับตัวให้ทันต่อความก้าวหน้าของเทคโนโลยีทำให้ประสบปัญหาต่าง ๆ โดยเฉพาะธุรกิจเกี่ยวกับการซื้อขายสินค้าและบริการต่าง ๆ ทุกวันนี้การซื้อสินค้าออนไลน์ หรือซื้อสินค้าบริการผ่านอินเทอร์เน็ตกลายเป็นเรื่องปกติสำหรับประชาชนส่วนใหญ่สะท้อนให้เห็นว่าผู้บริโภคในปัจจุบันมีพฤติกรรมความเชื่อมั่นและมุมมองการซื้อที่เปลี่ยนแปลงไปในปัจจุบัน ร้านค้าและผู้ให้บริการ ไม่ทำการตลาดออนไลน์กับลูกค้า ไม่สามารถแข่งขันในตลาดได้เพราะจากการสำรวจมากกว่าร้อยละ 75 ของการซื้อสินค้า ในร้านนั้นมาจากการตลาดออนไลน์ทั้งสิ้น นั่นหมายความว่าหากร้านค้า หรือผู้ให้บริการ ไม่สามารถเข้าถึงลูกค้าออนไลน์ได้ อาจสูญเสียรายได้จากการขายสินค้า ไปมากกว่าครึ่ง ในอดีตการซื้อสินค้า เป็นลักษณะของร้านค้าที่กิจการต้องอาศัยการเปิดหน้าร้าน จึงจำเป็นต้องมีสินค้าภายในร้านเพื่อจัดแสดง สามารถสัมผัสสินค้าได้ (face-to-face customer experience) มีพนักงานขายไว้คอยบริการ ปัจจุบันได้มีการนำเทคโนโลยีเข้ามาประยุกต์ใช้กับการทำธุรกิจ ทำให้สภาพแวดล้อมทางการตลาดเปลี่ยนไปด้วยอินเทอร์เน็ตเข้ามามีบทบาทสำคัญในชีวิตของผู้คน ด้วยปัจจัยทางเทคโนโลยีและอินเทอร์เน็ต ทำให้เกิดระบบพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ e-commerce โดยใช้อินเทอร์เน็ต เป็นสื่อกลางการดำเนินงานทางธุรกิจ ระหว่างกลุ่มของผู้ประกอบการและกลุ่มลูกค้า ทำให้เกิดการค้าที่ไร้พรมแดน โดยไม่มีขีดจำกัดทางด้านเวลาและสถานที่ สามารถเข้าถึงข้อมูลลูกค้าโดยตรงและรวดเร็ว (กรมพัฒนาธุรกิจการค้า, 2564)

ธุรกิจแทบทุกประเภทเมื่อช่องทางออนไลน์เข้ามามีอิทธิพลกับแบรนด์สินค้าหรือธุรกิจ ทุกประเภททั่วโลกใช้ช่องทางออนไลน์ในการนำเสนอสินค้าหรือบริการ ทำให้การปรับกระบวนการวิเคราะห์ตลาด รวมถึงกลยุทธ์ทางการตลาดนั้นต้องปรับเปลี่ยนไปตามประเภทช่องทางการขาย เพราะพฤติกรรม การเลือกซื้อ และการใช้จ่ายของผู้ใช้งานออนไลน์ ต่างก็มีการเปลี่ยนแปลงตามกระแสเทรนด์ดิจิทัลเช่นกัน ดังนั้น การปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ที่ดีของธุรกิจคือ การปรับให้สอดคล้องกับพฤติกรรมของกลุ่มเป้าหมายที่เปลี่ยนไป กลยุทธ์การทำการตลาดออนไลน์ที่อาจจะสามารถนำไปปรับใช้กับธุรกิจ เช่น ช่องทางการขายหรือจำหน่ายสินค้า (Channels) มีบทบาทต่อการเลือกซื้อสินค้าเป็นอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็น เฟสบุ๊ก ที่มีฟังก์ชันรายการสินค้าให้ลูกค้าเลือกได้, โลโก้ ช่องทางในการติดต่อ รวมถึงสามารถส่งลิงก์ให้ลูกค้าได้, E-Marketplace รูปแบบต่างๆ ที่สามารถลงขายสินค้าได้ (วรินทร์พิพชร วัชรพงษ์เกษม, 2560) เช่น ลาซาด้า, ซอปปี้ เป็นต้น, การสื่อสารกับลูกค้าหรือผู้ติดตามบนช่องทางออนไลน์เป็นอีกหนึ่งกลยุทธ์ที่ดี เพราะนอกจากจะช่วยด้านสัมพันธ์ที่ดีกับลูกค้า ยังมีความสำคัญในการบริการที่ดีได้ด้วยการสื่อสารกับลูกค้านั้นอาจจะเป็นการทำคอนเทนต์ในลักษณะคำถาม เชิญชวนให้คนมาคอมเมนต์หรือแสดงความคิดเห็น รวมถึงการตอบคำถามผ่าน กล่องข้อความกับลูกค้าโดยตรง ความเร็ว Omni Channel Marketing เป็นกลยุทธ์ที่นำการตลาดทางออนไลน์ (Online) เชื่อมโยงกับช่องทางออฟไลน์ (Offline) คือ มีทั้งหน้าร้านและช่องทางออนไลน์ในการขายสินค้า จึงสามารถเพิ่มบทบาทของทั้งสองช่องทางเข้าด้วยกันได้ เช่น ร้านอาหารมีโปรโมชันบนช่องทางออนไลน์ให้ลูกค้าสามารถสแกน QR Code หรือนำโค้ดไปแสดงหน้าร้านเพื่อรับส่วนลดได้ เป็นต้น (วรินทร์พิพชร วัชรพงษ์เกษม, 2560) Content ที่ดีสอดคล้องกับสินค้าและบริการ การเลือกซื้อสินค้าของผู้ใช้งานบนออนไลน์ในปัจจุบันนั้นอาศัยการดึงดูดด้วยรีวิว (review) ซึ่งการเขียนรีวิวลินค่านั้นมีความหลากหลาย แต่สิ่งที่จะต้องคำนึงถึงคือความสอดคล้องเกี่ยวข้องกับธุรกิจ (ณัฐวศา สุทธิธาดา, 2559) Online Influencer มีบทบาทกับธุรกิจที่ต้องการกระแสนิยม เพราะเน้นการโปรโมทสินค้าในลักษณะการทำให้เกิดกระแสนิยม หรือเกิดเทรนด์เพิ่มโอกาสในการขายและเป็นที่รู้จักมากขึ้น (ณัฐวศา สุทธิธาดา, 2559) กลยุทธ์การศึกษาพฤติกรรมของกลุ่มเป้าหมาย (Customer Behavior) เป็นสิ่งสำคัญในการกำหนดช่องทางขายหลัก การทำคอนเทนต์ในรูปแบบที่เหมาะสมกับช่องทางนั้นๆ ซึ่งการวิเคราะห์นี้ยังเป็นสิ่งสำคัญในการสร้างหรือปรับเปลี่ยนข้อมูลการให้บริการในอนาคตได้ (ณัฐวศา สุทธิธาดา, 2559)

ความเจริญเติบโตอย่างต่อเนื่องของการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ ทำให้การตลาดต้องปรับตัวให้ทันกับระบบการค้า ซึ่งการใช้อิเล็กทรอนิกส์เป็นเครื่องมือทางการพาณิชย์ที่มีหลากหลายรูปแบบ และเครื่องมือที่นิยมใช้กันมากที่สุดสำหรับการตลาดอิเล็กทรอนิกส์ทางอินเทอร์เน็ตนี้เรียกว่า “การตลาดออนไลน์” ซึ่งเป็นการทำการตลาดผ่านสื่อออนไลน์ต่าง ๆ เช่น เว็บไซต์ สังคมออนไลน์ อีเมล เป็นต้น เป็นการสื่อสารผ่านทางเนื้อหา (Content) ไม่ว่าจะอยู่ในรูปของข้อความ รูปภาพ วิดีโอ Info graphic

หรือการผสมผสานทุกอย่างเข้าด้วยกัน มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อให้สินค้าเป็นที่รู้จัก และกระตุ้นให้เกิดการซื้อขายสินค้าและบริการเพิ่มมากขึ้น ซึ่งในปัจจุบันการเสนอขายสินค้าและบริการต่าง ๆ ก็มีเพิ่มมากขึ้น ประชาชนก็เริ่มให้ความสนใจกับการซื้อสินค้าผ่านทางออนไลน์มากขึ้น เนื่องจากมีความสะดวก รวดเร็ว สามารถเปรียบเทียบราคาสินค้าก่อนการซื้อได้ และการมีบริการจัดส่งถึงที่ เป็นต้น (วารินทร์พิพัชร วัชรพงษ์เกษม, 2560)

จากที่กล่าวมาวิถีชีวิตใหม่ในปัจจุบันส่งผลให้การซื้อทัวร์และการจองที่พักทางออนไลน์ผ่านการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์เป็นความต้องการของผู้บริโภคเป็นอย่างมาก ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาถึงการรับรู้ความเสี่ยงที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการซื้อทัวร์และการจองที่พักทางออนไลน์ผ่านการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ ในเขตกรุงเทพมหานคร เพื่อให้ทราบถึงการรับรู้ความเสี่ยงที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการซื้อทัวร์และการจองที่พักทางออนไลน์ผ่านการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ในเขตกรุงเทพมหานครที่จะเป็นประโยชน์แก่ผู้สนใจและผู้ประกอบธุรกิจการท่องเที่ยว และโรงแรมที่พัก ใช้เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจในการวางแผนกลยุทธ์ทางการตลาดและปรับปรุงการบริหารจัดการให้เป็นรูปแบบธุรกิจ เพื่อการแข่งขันทางการตลาดในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการรับรู้ความเสี่ยงในการซื้อทัวร์และการจองที่พักทางออนไลน์ผ่านการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ในเขตกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษากลยุทธ์ทางการตลาดออนไลน์ในการซื้อทัวร์และการจองที่พักทางออนไลน์ ผ่านการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ในเขตกรุงเทพมหานคร
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความเสี่ยงกับพฤติกรรมในการซื้อทัวร์และการจองที่พักทางออนไลน์ผ่านการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ในเขตกรุงเทพมหานคร

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ขอบเขตด้านประชากร คือ นักท่องเที่ยวชาวไทยในเขตกรุงเทพมหานครที่มีประสบการณ์การซื้อทัวร์และการจองที่พักทางออนไลน์ผ่านการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ในเขตกรุงเทพมหานคร ที่ไม่ทราบจำนวนที่แน่นอนโดยใช้สูตรของ Roscoe โดยเก็บข้อมูลระหว่างกุมภาพันธ์-พฤษภาคม 2567

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลในการศึกษา การรับรู้ความเสี่ยงที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการซื้อทัวร์และการจองที่พักทางออนไลน์ผ่าน Social commerce ในเขตกรุงเทพมหานคร คือ

แบบสอบถาม โดยการหาคุณภาพของเครื่องมือใช้วิธีหาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยใช้เทคนิคการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item objective congruence: IOC) และการหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยนำเอาแบบสอบถามไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่มีความใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจริงจำนวน 30 คน เพื่อนำมาหาค่าความเชื่อมั่นของแต่ละข้อโดยใช้เทคนิคแบบอัลฟาของครอนบาค (Cronbach alpha)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาแจกแบบสอบถามในการตอบแบบสอบถามให้กับประชากรในเขตกรุงเทพมหานคร ที่มีประสบการณ์ซื้อทัวร์และการจองที่พักทางออนไลน์ผ่านการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ด้วยตนเองโดยเก็บแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดจำนวน 385 ชุด โดยใช้สูตรของ Krejcie and Morgan

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และ ใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson product moment correlation coefficients)

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยเกี่ยวกับการรับรู้ความเสี่ยงในการซื้อทัวร์และการจองที่พักทางออนไลน์ผ่าน Social commerce ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ระดับความคิดเห็นในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.04$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยพบว่า ด้านสังคม ได้ผลการสำรวจมากที่สุด ($\bar{X} = 3.52$) รองลงคือ ด้านการพัฒนาตนเอง ($\bar{X} = 3.50$) ด้านโอกาส/เวลา ($\bar{X} = 3.01$) ด้านการเงิน ($\bar{X} = 2.91$) ด้านจิตใจ ($\bar{X} = 2.85$) ด้านความปลอดภัย ($\bar{X} = 2.79$) และด้านผลลัพธ์ ($\bar{X} = 2.72$) ตามลำดับ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับของการรับรู้ความเสี่ยงของนักท่องเที่ยวที่ซื้อทัวร์และการจองที่พักทางออนไลน์ผ่าน Social commerce ในเขตกรุงเทพมหานคร

การรับรู้ความเสี่ยง	$\bar{X}$	S.D.	ระดับคุณภาพ
1. ด้านผลลัพธ์	2.72	0.93	ปานกลาง
2. ด้านการเงิน	2.91	0.83	ปานกลาง
3. ด้านโอกาส/เวลา	3.01	0.89	ปานกลาง
4. ด้านความปลอดภัย	2.79	0.94	ปานกลาง
5. ด้านสังคม	3.52	0.84	มาก
6. ด้านจิตใจ	2.85	0.88	ปานกลาง
7. ด้านการพัฒนาตนเอง	3.50	0.84	มาก
รวม	3.04	0.88	ปานกลาง

ผลการวิจัยเกี่ยวกับกลยุทธ์ทางการตลาดออนไลน์ของการซื้อทัวร์และการจองที่พักทางออนไลน์ผ่าน Social commerce ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ระดับความคิดเห็นในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.59$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การสร้างตำแหน่งให้ธุรกิจ ได้ผลการสำรวจมากที่สุด ($\bar{X} = 4.40$) รองลงคือ การใช้ผู้มีอิทธิพลบนโลกออนไลน์ ($\bar{X} = 3.72$) การสร้างความน่าสนใจบนโลกออนไลน์ ($\bar{X} = 3.40$) และการมุ่งเน้นที่โซเชียลเน็ตเวิร์ค ($\bar{X} = 3.19$) ตามลำดับ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับของกลยุทธ์ทางการตลาดออนไลน์ของการซื้อทัวร์และการจองที่พักทางออนไลน์ผ่าน Social commerce ในเขตกรุงเทพมหานคร

กลยุทธ์ทางการตลาดออนไลน์	$\bar{X}$	S.D.	ระดับคุณภาพ
1. มุ่งเน้นที่โซเชียลเน็ตเวิร์ค	3.19	0.96	ปานกลาง
2. สร้างความน่าสนใจบนโลกออนไลน์	3.40	0.91	มาก
3. ใช้ผู้มีอิทธิพลบนโลกออนไลน์	3.72	0.93	มาก
4. สร้างตำแหน่งให้ธุรกิจ	4.40	0.84	มาก
รวม	3.59	0.91	มาก

ผลการวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความเสี่ยงกับพฤติกรรมในการซื้อทัวร์และการจองที่พักทางออนไลน์ผ่าน Social commerce ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความเสี่ยงกับกลยุทธ์ทางการตลาดออนไลน์ พบว่า การรับรู้ความเสี่ยงด้านผลลัพธ์ ด้านการเงิน ด้านโอกาส/เวลา ด้านความปลอดภัย ด้านสังคม ด้านจิตใจ และด้านการพัฒนาตนเอง มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับกลยุทธ์ทางการตลาดออนไลน์ในทุกด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงค่าความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความเสี่ยงกับพฤติกรรมในการซื้อทัวร์และการจองที่พักทางออนไลน์ผ่าน Social commerce ในเขตกรุงเทพมหานคร

การรับรู้ ความเสี่ยง	กลยุทธ์ทางการตลาดออนไลน์							
	มุ่งเน้นที่โซเชียล เน็ตเวิร์ค		สร้างความน่าสนใจ บนโลกออนไลน์		ใช้ผู้มีอิทธิพลบน โลกออนไลน์		สร้างตำแหน่งให้ ธุรกิจ	
	r	Sig.	r	Sig.	r	Sig.	r	Sig.
1. ด้านผลลัพธ์	0.36	0.00**	0.28	0.00**	0.39	0.00**	0.27	0.00**
2. ด้านการเงิน	0.39	0.00**	0.30	0.00**	0.44	0.00**	0.38	0.00**
3. ด้านโอกาส/เวลา	0.57	0.00**	0.46	0.00**	0.56	0.00**	0.42	0.00**
4. ด้านความปลอดภัย	0.60	0.00**	0.45	0.00**	0.53	0.00**	0.45	0.00**
5. ด้านสังคม	0.45	0.00**	0.45	0.00**	0.27	0.00**	0.45	0.00**
6. ด้านจิตใจ	0.47	0.00**	0.47	0.00**	0.37	0.00**	0.40	0.00**
7. ด้านการพัฒนา ตนเอง	0.32	0.00**	2.57	0.00**	0.32	0.00**	0.56	0.00**

ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการรับรู้ความเสี่ยงของนักท่องเที่ยวที่ซื้อทัวร์และการจองที่พักทางออนไลน์ผ่าน Social commerce ในเขตกรุงเทพมหานครในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.04$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านสังคม ด้านการพัฒนาตนเอง มีผลการสำรวจอยู่ในระดับมาก โดยที่ด้านโอกาส/เวลา ด้านการเงิน ด้านจิตใจ ด้านความปลอดภัย และด้านผลลัพธ์ มีผลการสำรวจอยู่ในระดับปานกลาง

ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับกลยุทธ์ทางการตลาดออนไลน์ของการซื้อทัวร์และการจองที่พักทางออนไลน์ผ่าน Social commerce ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ระดับความคิดเห็นในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.59$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การสร้างตำแหน่งให้ธุรกิจ การใช้ผู้มี

อิทธิพลบนโลกออนไลน์ การสร้างความน่าสนใจบนโลกออนไลน์ มีผลการสำรวจอยู่ในระดับมาก โดยที่การมุ่งเน้นที่โซเชียลเน็ตเวิร์ค มีผลการสำรวจอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความเสี่ยงกับพฤติกรรมในการซื้อทัวร์และการจองที่พักทางออนไลน์ผ่าน Social commerce ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความเสี่ยงกับกลยุทธ์ทางการตลาดออนไลน์ พบว่าการรับรู้ความเสี่ยงด้านผลลัพธ์ ด้านการเงิน ด้านโอกาส/เวลา ด้านความปลอดภัย ด้านสังคม ด้านจิตใจ และด้านการพัฒนาตนเองมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับกลยุทธ์ทางการตลาดออนไลน์ในทุกด้าน

อภิปรายผล

การอภิปรายผลการวิจัยเรื่องการรับรู้ความเสี่ยงที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมในการซื้อทัวร์และการจองที่พักทางออนไลน์ผ่าน Social commerce ในเขตกรุงเทพมหานครพบประเด็นที่น่าสนใจควรนำมาอภิปรายผลดังต่อไปนี้

ผลการวิจัยการรับรู้ความเสี่ยงได้สร้างเครื่องมือวัดระดับความคิดเห็น 7 ด้าน ได้แก่ ด้านผลลัพธ์ ด้านการเงิน ด้านโอกาส/เวลา ด้านความปลอดภัย ด้านสังคม ด้านจิตใจ และด้านการพัฒนาตนเอง

จากผลการวิจัยพบค่า สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความเสี่ยงกับพฤติกรรมในการซื้อทัวร์และการจองที่พักทางออนไลน์ผ่าน Social commerce ในเขตกรุงเทพมหานครมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับกลยุทธ์ทางการตลาดออนไลน์ในทุกด้านซึ่งสอดคล้องกับ พุฒิมงคล เอี่ยมสินธร (2563) การศึกษาวิจัยกลยุทธ์การตลาดออนไลน์ของผู้ประกอบการธุรกิจชุมชนประเภทร้านอาหารในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาได้ผลการศึกษาว่าการส่งเสริมการขายและการสื่อสารทางการตลาดและทางด้านสินค้าส่งผลทางบวกต่อกลยุทธ์การตลาดออนไลน์ของผู้ประกอบการธุรกิจชุมชนประเภทร้านอาหารในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา นอกจากนี้แล้วยังสอดคล้องกับ ฐิติมาศ จันทราภิรมย์ และ พุฒิมงคล เอี่ยมสินธร (2564) ศึกษาเรื่อง กลยุทธ์การสื่อสารทางการตลาดดิจิทัลและผลการดำเนินงานทางการตลาดของผู้ประกอบการธุรกิจบริการด้านอาหารในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาในช่วงการแพร่ระบาดเชื้อไวรัสโควิด-19 กลยุทธ์การสื่อสารทางการตลาดดิจิทัล สร้างการเข้าถึงในหลากหลายอุปกรณ์ และใช้การเก็บข้อมูลมาเป็นการบ้าน ส่งผลทางบวกต่อการดำเนินงานทางการตลาดของผู้ประกอบการธุรกิจชุมชนประเภทร้านอาหารในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาในช่วงการแพร่ระบาดเชื้อไวรัสโควิด-19 และยังสอดคล้องกับ อัคริยา รณศิริ (2564) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยส่วนประสมการตลาดออนไลน์ (6Ps) ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อเครื่องประดับเงินของผู้บริโภค บนช่องทางเฟซบุ๊ก (Facebook) ในกรุงเทพมหานคร พบว่า ปัจจัยประสมทางการตลาดออนไลน์ (6Ps) ส่งผลเชิงบวกต่อการตัดสินใจซื้อเครื่องประดับเงิน

ของผู้บริโภคบนช่องทางเฟซบุ๊ก (Facebook) ในกรุงเทพมหานคร ทั้งนี้ทำงานของผู้วิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของทั้ง 3 ด้าน เพราะเหตุผลหลัก 2 ประการ คือ 1) เป็นการศึกษาการทำการตลาดในรูปแบบการตลาดออนไลน์ 2) เป็นการศึกษาในพื้นที่ภาคกลางเช่นเดียวกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้หรือข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ผู้ประกอบการเกี่ยวกับห้องพักรต้องให้ความสำคัญเกี่ยวกับการรับรู้ความเสี่ยงและกลยุทธ์ทางการตลาดออนไลน์ เช่นการใช้ผู้มีอิทธิพลบนโลกออนไลน์ในการประชาสัมพันธ์บริการของตนเอง เพื่อให้ผู้ได้รับการบริการมีความสุขทางด้านจิตใจและได้รับการยอมรับจากสังคมรอบข้าง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การทำวิจัยครั้งต่อไปควรจะศึกษารายละเอียดเฉพาะด้าน เช่น การศึกษาความพึงพอใจในการซื้อทัวร์และการจองที่พักทางออนไลน์ผ่าน Social commerce ในเขตกรุงเทพมหานคร
2. ควรศึกษารูปแบบการจองห้องพักของห้องพักในรูปแบบเฉพาะเจาะจงเกี่ยวกับคุณสมบัติของที่พัก เช่น การศึกษาการจองห้องพักในรูปแบบบูทีคโฮเทล
3. ควรศึกษาในจุดหมายปลายทางอื่นที่เป็นเมืองหลักทางการท่องเที่ยว เช่น จังหวัดภูเก็ต จังหวัดเชียงใหม่ เป็นต้น
4. ควรศึกษาจุดหมายปลายทางที่เป็นเมืองรองของการท่องเที่ยว เช่น จังหวัดพิจิตร จังหวัดอุทัยธานี เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กรมพัฒนาธุรกิจการค้า. (2564). รายงานประจำปี 2561. สืบค้นเมื่อ 17 พฤษภาคม 2564, จาก <https://www.moc.go.th/th/ebook/category/detail/id/1/iid/2>.
- จิตติมาศ จันทราภิรมย์ และพุดพิงศ์ เอี่ยมสินธร. (2564). กลยุทธ์การสื่อสารทางการตลาดดิจิทัลและผลการดำเนินงานทางการตลาดของผู้ประกอบธุรกิจบริการด้านอาหารในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาในช่วงการแพร่ระบาดเชื้อไวรัสโควิด-19. กรุงเทพฯ: คณะอุตสาหกรรมบริการ มหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต.
- ณัฐวศา สุทธิธาดา. (2559). ONLINE MARKETING ใครๆ ก็ทำได้ชนะใจลูกค้า เหนือกว่าคู่แข่ง. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์วิวัฒนา.

พุฒิพงศ์ เอี่ยมสินธร. (2563). กลยุทธ์การตลาดออนไลน์ของผู้ประกอบการธุรกิจชุมชนประเภท
ร้านอาหารในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. กรุงเทพฯ: คณะอุตสาหกรรมบริการ มหาวิทยาลัย
รัตนบัณฑิต.

วรินทร์พิพัชร วัชรพงษ์เกษม. (2560). เอกสารประกอบการสอนรายวิชา: พาณิชยอิเล็กทรอนิกส์.
กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

อัศรียา รณศิริ. (2564). ปัจจัยส่วนประสมการตลาดออนไลน์ (6Ps) ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อ
เครื่องประดับเงินของผู้บริโภคบนช่องทางเฟซบุ๊ก (Facebook) ในกรุงเทพมหานคร.
วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์, 5(2), 99 -109.

รูปแบบการนิเทศแบบผสมผสานแนวคิดกัลยาณมิตรและสุนทรียสนทนา

สำหรับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูวิชาภาษาไทย

A supervisory style that combines the concepts of Amicable and Dialogue for students practicing teaching professional experience in Thai language

ทรงฤทธิ์ ฉิมโหมด¹ / ทนงค์ จันทะมาศ² / พวงเพ็ญ สว่างใจ³ / อุบลวรรณ สวนมาลี⁴
Songrid Chimmode¹ / Thanong Chanthamat² / Phuangpen Sawangjai³ /
Ubolwan Suanmalee⁴

^{1,2,3,4}สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

^{1,2,3,4}Thai Language, Faculty of Humanities and Social Sciences, Phetchaburi Rajabhat University

Corresponding author E-mail: songrid.chi@mail.pbru.ac.th, phuangpen.saw@mail.pbru.ac.th,

thanong.cha@mail.pbru.ac.th, ubolwan.sua@mail.pbru.ac.th

(Received: May 16, 2024; Revised: November 5, 2024.; Accepted: June 27, 2025)

บทคัดย่อ

บทความนี้นำเสนอผลการดำเนินการศึกษาที่มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอและศึกษาผลการใช้รูปแบบการนิเทศแบบผสมผสานแนวคิดกัลยาณมิตรและสุนทรียสนทนา รวมทั้งแนวทางการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทยของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ปีการศึกษา 2566 เป็นการศึกษาตามแนวทางการวิจัยเชิงคุณภาพ ในรูปแบบของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมระหว่างผู้ศึกษาซึ่งเป็นอาจารย์นิเทศก์ ผู้บริหารสถานศึกษา อาจารย์พี่เลี้ยง นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูและนักเรียน กลุ่มเป้าหมายในการศึกษา คือ นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภาษาไทย ซึ่งเป็นนักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ชั้นปีที่ 4 จำนวน 14 คน โดยการสัมภาษณ์รายบุคคลและการสัมภาษณ์แบบกลุ่มสนทนา การสำรวจวิเคราะห์เอกสารต่าง ๆ และการสังเกตแบบมีส่วนร่วม รูปแบบการนิเทศแบบผสมผสานแนวคิดกัลยาณมิตรและสุนทรียสนทนาสำหรับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูวิชาภาษาไทย สรุปเป็นรูปแบบการนิเทศนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สาขาวิชาภาษาไทย ประจำปีการศึกษา 2566 มี 2 ช่วง รวม 6 ขั้นตอน สำหรับแนวทางการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทยของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มี 2 แนวทาง แนวทางที่ 1 เป็นการจัดการเรียนรู้รายวิชาภาษาไทย และแนวทางที่ 2 คือการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการอ่าน

วิเคราะห์ ติความเรื่องที่อ่าน รูปแบบการนิเทศดังกล่าวช่วยให้นักศึกษามีความมั่นใจในการจัดการเรียนการสอน วิชาภาษาไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: การนิเทศนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูวิชาภาษาไทย กัลยาณมิตร สุนทรียสนทนา

Abstract

The objective of this study was to study and present the results of using a supervision model integrating the concepts of Kalyanamitta and Dialogue, and the Thai language learning management guidelines for Thai language student teachers in the academic year 2023. This study was based on qualitative research guidelines in terms of participatory action research between the researchers as supervisors, school administrators, mentor teachers, student teachers, and students. The target group was 14 Thai language student teachers who were 4th-year students of the Thai Language Department, Faculty of Humanities and Social Sciences, Phetchaburi Rajabhat University. Instruments used in this study were individual and focus group interviews, including document analysis and participatory observation. The research results revealed that the supervision model integrating the concepts of Kalyanamitta and Dialogue for Thai language student teachers in academic year 2023 had 2 periods, totaling 6 steps. For guidelines on organizing Thai language learning for student teachers, there were two approaches. The first approach was organizing learning in the Thai language subject, and the second was organizing learning to develop analytical reading and interpreting skills. This form of supervision promoted students' confidence in teaching the Thai language subject effectively.

Keywords: Supervision of Thai Language Student Teachers, Kalyanamitta, Dialogue

บทนำ

การจัดการเรียนการสอนของนักศึกษา หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต (หลักสูตร 4 ปี) สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี กำหนดให้นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู 1 ปี ในชั้นปีที่ 4 สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทย รหัส 64 (เข้าศึกษาในปีการศึกษา 2564) ขณะที่ศึกษาในชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 2 เรียนด้วยระบบออนไลน์เต็มรูปแบบในช่วงแรกและเรียนแบบผสมผสาน (แบบออนไลน์และแบบเข้าชั้นเรียน) ในช่วงหลัง เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ซึ่งมีผลกับการเรียนรู้ของนักศึกษาเป็นอย่างมาก

แม้ว่าทางหลักสูตรฯ จะปรับปรุงแบบการสอนให้เหมาะสมกับสถานการณ์และพยายามให้นักศึกษาได้รับความรู้ ฝึกฝนทักษะต่าง ๆ เพื่อเตรียมความพร้อมให้กับนักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทยแล้วก็ตาม แต่ด้วยข้อจำกัดของการจัดการเรียนรู้ในสถานการณ์ดังกล่าวยังคงส่งผลให้นักศึกษามีความกังวล ไม่มั่นใจเกี่ยวกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ดังนั้นนักศึกษาได้มีโอกาสสอนในชั้นเรียน 3 ครั้งระหว่างการสังเกตการสอนครั้งที่ 3 คณะครูอาจารย์ในสาขาวิชาที่นิเทศศึกษาดังกล่าวพบว่านักศึกษาไม่สามารถจัดการชั้นเรียนได้เนื่องจากขาดความมั่นใจ ไม่แน่ใจว่าควรวางตัวอย่างไร เป็นต้น

ปรากฏการณ์ดังกล่าวส่งผลให้นักศึกษา สาขาวิชาภาษาไทย รหัส 64 เมื่อเข้าสู่ชั้นปีที่ 4 ที่ต้องออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเป็นเวลา 1 ปีการศึกษา นักศึกษาให้ข้อมูลตรงกันว่ามีความเครียด มีความกังวลเกี่ยวกับการสอนนักเรียนในชั้นเรียนและกังวลกับการปรับตัวในสถานศึกษา จากการสัมภาษณ์นักศึกษาสรุพบว่า นักศึกษามีความกังวลแบ่งเป็น 2 ด้าน คือ ด้านแรก กังวลเกี่ยวกับคุณภาพการสอนของตนเอง ด้านที่ 2 คือ กังวลเกี่ยวกับการวางตัว การพูดคุย การปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับอาจารย์นิเทศก์ บุคลากรในสถานศึกษา ที่ไปฝึกสอน ทั้งผู้อำนวยการโรงเรียน อาจารย์พี่เลี้ยง และอาจารย์ท่านอื่น ๆ ในหมวดภาษาไทย

อาจารย์ในสาขาวิชาฯ เห็นความสำคัญของปัญหาดังกล่าวจึงจัดประชุมร่วมกันศึกษาวิธีการเพื่อช่วยเหลือนักศึกษา แนวคิดหนึ่งที่คณะครูสาขาวิชาภาษาไทยเห็นว่าเป็นประโยชน์และสามารถช่วยแก้ปัญหาให้กับนักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทยที่ออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูได้คือ การใช้แนวคิดการนิเทศแบบกัลยาณมิตรมาเป็นแนวคิดในการนิเทศจะช่วยให้นักศึกษาฝึกสอนรับทราบปัญหาที่แท้จริงในการจัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาการสอนของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันจะก่อให้เกิดทัศนคติที่ดีกับการนิเทศการสอน ดังแนวคิดของการนิเทศแบบกัลยาณมิตรที่ว่า “ไม่ควรกลัวการประเมิน ควรให้ข้อเท็จจริงในการประเมิน” (สำนักงานราชบัณฑิตยสภา, 2561: 5) ทั้งยังเกิดผลกับผู้เรียนที่เรียนรู้กับนักศึกษาฝึกสอน เพราะวัตถุประสงค์หลักของการนิเทศแบบกัลยาณมิตรคือ “เพื่อปรับการเรียนและเปลี่ยนการสอนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีความสุข ได้รับการพัฒนาเต็มศักยภาพให้เป็นคนดี คนเก่ง และสนุกกับการเรียนรู้ตลอดชีวิต” (สำนักงานราชบัณฑิตยสภา, 2561: 5) ประกอบกับแนวคิดสุนทรียสนทนา ดังที่ มนต์ชัย พินิจจิตรสมุทร กล่าวถึงกระบวนการสุนทรียสนทนาว่า “...เป็นการพัฒนาทักษะในวิธีการเรียนรู้ของบุคคล สร้างสรรค์กระบวนการคิดเชิงองค์รวม...” และ “...ทำให้สามารถแก้ไขปัญหาก็ได้เพิ่มความสับสน ซ้ำซ้อน และเรื้อรังได้อย่างมีประสิทธิภาพ” (มนต์ชัย พินิจจิตรสมุทร, 2552: 10) ซึ่งแนวคิดทั้ง 2 แนวคิดเป็นแนวคิดที่ทางคณาจารย์ที่รับผิดชอบนิเทศนักศึกษาใช้เป็นแนวคิดหลักในการนิเทศนักศึกษาอยู่ก่อนแล้ว หากแต่ยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควรเนื่องจากไม่มีการนำแนวคิดทั้งสองมาบูรณาการอย่างเป็นรูปธรรม และอาจารย์นิเทศก์แต่ละท่านปฏิบัติตามแนวทางของตน การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จึงเป็นการนำแนวคิดดังกล่าวมาผสมผสานกันและคณาจารย์ศึกษาร่วมกันเพื่อให้มีขั้นตอนการดำเนินการที่ชัดเจนมากขึ้น

ดังที่กล่าวมาข้างต้นคณาจารย์สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี จึงร่วมกันศึกษาทั้งการกำหนดรูปแบบและศึกษาผลการใช้รูปแบบการนิเทศแบบผสมผสานแนวคิดกัลยาณมิตรและสุนทรียสนทนาสำหรับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูวิชาภาษาไทย ปีการศึกษา 2566

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อนำเสนอรูปแบบการนิเทศแบบผสมแนวคิดกัลยาณมิตรและสุนทรียสนทนาสำหรับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูวิชาภาษาไทย ปีการศึกษา 2566
2. เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการนิเทศแบบผสมแนวคิดกัลยาณมิตรและสุนทรียสนทนาของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูวิชาภาษาไทย ปีการศึกษา 2566
3. เพื่อนำเสนอแนวทางการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทย สำหรับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

ขอบเขตการศึกษา

ขอบเขตการศึกษาคือ ดำเนินการกับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ซึ่งเป็นนักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ชั้นปีที่ 4 และฝึกสอนโรงเรียนในพื้นที่จังหวัดเพชรบุรี ปีการศึกษา 2566

วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษาค้นครั้งนี้เป็นการศึกษาตามแนวทางการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ในรูปแบบของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) ระหว่างผู้ศึกษาซึ่งเป็นอาจารย์นิเทศก์ ผู้บริหารสถานศึกษา อาจารย์พี่เลี้ยง นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูและนักเรียน โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษา

กลุ่มเป้าหมายในการศึกษา คือ นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภาษาไทย ซึ่งเป็นนักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ชั้นปีที่ 4 จำนวน 14 คน

2. เครื่องมือ การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ มีดังนี้

2.1 ศึกษาแนวคิดกัลยาณมิตร¹ และแนวคิดสุนทรียสนทนา² งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง³ และสำรวจวิเคราะห์เอกสารต่าง ๆ คือ แผนการจัดการเรียนรู้ การบันทึกการสอนของนักศึกษา การบันทึกคะแนนนักเรียน ผลงานนักเรียน

¹ แนวคิดกัลยาณมิตรเป็นแนวคิดเกี่ยวกับการวัดผลประเมินผลและการนิเทศ โดยการประเมินแบบกัลยาณมิตร (Amicable assessment) เป็นปรัชญาและแนวปฏิบัติการประเมินแนวใหม่ในการประเมินคุณภาพภายนอก เป็นการคิดริเริ่มเมื่อพ.ศ.2546 โดยการนำหลักกัลยาณมิตรมาเป็นหลักในการประเมิน โดยการประเมินแบบกัลยาณมิตร ประกอบด้วยกระบวนการ 4 ขั้นตอน (ราชบัณฑิตยสภา, 2561: 3-4)

² สุนทรียสนทนา (Dialogue) เป็น “แนวคิดในการจัดกิจกรรมทางการสื่อสารโดยใช้บทสนทนาในการเจรจาโต้ตอบเชื่อมคำผ่านกลุ่มคนหรือชุมชนในรูปแบบของการกระทำเพื่อระดมความคิดพัฒนาการเรียนรู้ร่วมกันด้วยการเริ่มต้นบทสนทนาทั่วไปเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เป็นการสื่อสารที่มีความเป็นอิสระแบ่งปันความคิดความเข้าใจกัน...” (Bohm, et al., 1991; ศรีเทียน ตรีศิริรัตน์, 2557 อ้างถึงใน รติกร เพมบริดจ์, 2561: 34-35; มนต์ชัย พินิจจิตรสมุทร, 2552) เสนอหลักการของสุนทรียสนทนาไว้ 3 ขั้นตอน

³ ที่ผ่านมามีการใช้แนวคิดกัลยาณมิตรอย่างต่อเนื่อง มีงานวิจัย เช่น “การพัฒนากระบวนการนิเทศตามแนวคิดการชี้แนะร่วมด้วยแนวคิดกัลยาณมิตรเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้แบบเรียนรู้ร่วมกันด้วยการสืบสอบ 4Ex2 สำหรับครูคณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6” ของ สุภาภรณ์ ใจสุข (2563)

2.2 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ดังนี้ 1) แบบสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา อาจารย์พี่เลี้ยงและอาจารย์ในกลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาภาษาไทยเพื่อทราบสภาพการจัดการเรียนรู้รายวิชาภาษาไทยของแต่ละโรงเรียน ทั้งการสัมภาษณ์รายบุคคลและการสัมภาษณ์แบบกลุ่มสนทนา (Focus Group Interview) 2) แบบสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) ทั้งที่เป็นกิจกรรมการประชุมของอาจารย์นิเทศก์กับนักศึกษาที่ใช้แนวคิดสุนทรียสนทนา และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภาษาไทย

2.3 การหาคุณภาพเครื่องมือ โดยนำเครื่องมือให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ 3 ท่าน ดังนี้ 1) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัชนิยา กลิ่นน้ำหอม ประธานหลักสูตรการศึกษาศาสตรบัณฑิต (กศ.บ.) สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาไทย 2) ดร.ดวงใจ บุญยะภาส ผู้อำนวยการสถาบันภาษาไทย สำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านวัดผลประเมินผลวิชาภาษาไทย และการนิเทศ การกำกับติดตามการสอนของครูภาษาไทย 3) นางสาววันรัตน์ สนิสุวรรณศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนภาษาไทยและการนิเทศการสอนภาษาไทย⁴

3. การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ตรวจสอบข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้เริ่มจากการศึกษาเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยดำเนินการระหว่างวันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2566 – 31 มีนาคม 2567 ดำเนินการตามขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล⁵และการวิเคราะห์

⁴ แบบสัมภาษณ์ ได้ค่า IOC เท่ากับ 0.86 แบบสังเกตแบบมีส่วนร่วมได้ค่า IOC เท่ากับ 0.88 ความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านมีดังนี้คือ ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาไทยมีความเห็นว่าเครื่องมือและแนวคิดดังกล่าวมีการแทรกรายละเอียดให้มีการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยตรงตามธรรมชาติของการเรียนรู้วิชาภาษาไทยและเหมาะสมกับการสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้วิชาภาษาไทย น่าจะเป็นประโยชน์และช่วยให้ นักศึกษาฝึกสอนสอนวิชาภาษาไทยให้กับนักเรียนในชั้นเรียนของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผลภาษาไทยมีความเห็นว่ากระบวนการดังกล่าวมีลักษณะที่น่าสนใจมาก ๆ คือการใช้แนวคิดกลายมิตรซึ่งเป็นแนวคิดหนึ่งที่เหมาะสมกับบริบทของการพัฒนาการศึกษาในประเทศไทย ด้วยนิสัยของคนไทยที่คุ้นเคยกับการอยู่ร่วมกันแบบประนีประนอมกัน การเน้นย้ำข้อมูลด้านบวกจะช่วยให้ นักศึกษาฝึกสอนมีกำลังใจและมุ่งมั่นที่จะพัฒนาตนเองได้ และผู้เชี่ยวชาญด้านการนิเทศครูวิชาภาษาไทยให้ความคิดเห็นว่าเครื่องมือที่ใช้มีความเหมาะสมและวิธีการที่นำเสนอมีจุดเด่นตรงที่มีการกำกับติดตามอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะช่วยให้เกิดการพัฒนาดังกล่าวอย่างแท้จริง

⁵ ขั้นที่ 1 ประชุมคณาจารย์ในสาขาวิชาภาษาไทย มีอาจารย์เข้าร่วมศึกษาจำนวน 4 ท่าน เพื่อหาแนวทางและขั้นตอนการจัดการเรียนรู้รายวิชาภาษาไทย ขั้นที่ 2 อาจารย์นิเทศก์อธิบายให้นักศึกษาฝึกสอนทราบเกี่ยวกับวิธีการและรูปแบบการนิเทศซึ่งมีขั้นตอนและรายละเอียดเพิ่มเติมจากระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเพื่อให้นักศึกษาสามารถเลือกรูปแบบการนิเทศได้ตามความสนใจ จากนักศึกษาที่อยู่ในการดูแลจำนวน 16 คน มีนักศึกษาที่สมัครใจให้ใช้รูปแบบการนิเทศแบบกลายมิตรและสุนทรียสนทนา จำนวน 14 คน โดยนักศึกษาแสดงความคิดเห็นว่าการนิเทศรูปแบบดังกล่าวจะช่วยพัฒนาตนเองได้ และช่วยลดความเครียด ความกังวลของตนได้ ส่วนนักศึกษา 2 คนขอให้นิเทศตามรูปแบบการนิเทศที่กำหนดไว้ในประกาศ เนื่องจากนักศึกษามีความเห็นว่าไม่รู้สึกกังวลกับการฝึกสอนครั้งนี้ และคิดว่าสามารถจัดการชั้นเรียนได้ตามที่ได้รับการเรียนรู้ อบรมและแนะนำเพื่อเตรียมความพร้อมจากรายวิชาต่าง ๆ ที่เรียนผ่านมาแล้ว ขั้นที่ 3 นำแนวทางที่ได้ปรึกษาผู้ทรงคุณวุฒิด้านภาษาไทย ด้านการนิเทศครูวิชาภาษาไทย ด้านการวัดและประเมินผลวิชาภาษาไทย ขั้นที่ 4 ร่วมกันหาแนวทางแก้ปัญหา โดยการประชุม วางแผน ออกแบบร่วมกันระหว่างอาจารย์นิเทศก์กับนักศึกษาฝึกสอน ขั้นตอนนี้อาจารย์นิเทศก์ให้

ตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) ด้านข้อมูล (Data triangulation) โดยการสัมภาษณ์นักเรียนที่เรียนกับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูจากต่างโรงเรียนกัน จำนวน 35 คน ด้านวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล (Methodological triangulation) คือ ใช้ทั้งการสัมภาษณ์และการสังเกตร่วมกัน ด้านผู้วิจัย (Investigator triangulation) โดยการให้อาจารย์นิเทศก์ในฐานะผู้วิจัยแต่ละท่านเปลี่ยนบทบาทเป็นผู้สังเกตสลับกันไป เพื่อเป็นการยืนยันข้อมูล

สรุปผลการศึกษา

การศึกษาการนิเทศแบบผสมผสานแนวคิดกัลยาณมิตรและสุนทรียสนทนาสำหรับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูวิชาภาษาไทย บทความนี้นำเสนอผลการศึกษา แบ่งเป็น 3 ตอน คือ 1) รูปแบบการนิเทศแบบผสมผสานแนวคิดกัลยาณมิตรและสุนทรียสนทนา 2) ผลการใช้รูปแบบการนิเทศแบบผสมผสานแนวคิดกัลยาณมิตรและสุนทรียสนทนาสำหรับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูวิชาภาษาไทย และ 3) แนวทางการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทย สำหรับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ดังนี้

ตอนที่ 1 รูปแบบการนิเทศแบบผสมผสานแนวคิดกัลยาณมิตรและสุนทรียสนทนา

รูปแบบการนิเทศแบบผสมผสานแนวคิดกัลยาณมิตรและสุนทรียสนทนา ประกอบด้วย 2 ขั้นตอนหลัก ขั้นตอนแรกเริ่มและดำเนินการตามแนวคิดสุนทรียสนทนา พร้อมกับขั้นตอนการนิเทศแบบกัลยาณมิตร ซึ่งข้อมูลเกี่ยวกับการนิเทศแบบกัลยาณมิตรนำเสนอรายละเอียดในตอนต่อไป โดยรายละเอียดในตอนต่อไป เป็นการให้ข้อมูลเกี่ยวกับการประชุมด้วยแนวคิดสุนทรียสนทนา ดังนี้

การนิเทศนักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทย ประจำปีการศึกษา 2566 มีการประชุมตกลงกันเบื้องต้นคือ การใช้สุนทรียสนทนาเป็นแนวคิดหลักในการประชุมระหว่างอาจารย์นิเทศก์กับนักศึกษาฝึกสอน การใช้แนวคิดสุนทรียสนทนาในการประชุมในช่วงแรกนักศึกษายังไม่คุ้นเคยกับการสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นมากนัก จึงประชุมหาแนวทางการแก้ปัญหาหารือกันว่าควรเริ่มจากการช่วยกันคิดประโยคที่จะทำให้เกิดการสนทนาตามแนวคิดดังกล่าว โดยเน้นที่พฤติกรรมของนักศึกษาเป็นหลัก สรุปเป็นวิธีการและประโยค⁶ที่จะทำให้เกิดสุนทรียสนทนาได้ดังนี้

1. การฟังอย่างละเอียด (Deep Listening) วิธีการ คือ 1) ตั้งใจฟัง ไม่ทำงานอื่นขณะฟัง 2) เตรียมอุปกรณ์สำหรับจดบันทึกสิ่งที่ฟัง ทั้งสมุดจดบันทึก ปากกาหรือดินสอ โดยเฉพาะปากกาที่ใช้เน้นข้อความสำหรับทำเครื่องหมายที่ข้อความสำคัญ 3) บันทึกสรุปประเด็นสำคัญทุกครั้ง โดยทำเป็นกรอบบันทึกให้ชัดเจนในสมุดจด

นักศึกษาเลือกวิธีการที่เป็นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นผู้ฝึกปฏิบัติ การจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก (active learning) โดยพิจารณาวิธีการสอนที่ตนเองสนใจและถนัด ขั้นตอนที่ 5 ดำเนินการ รวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล โดยการสังเกต การสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้องรายบุคคล และการประชุมกลุ่มย่อย

⁶ ประโยคที่นำเสนอไว้ในบทความนี้เป็นตัวอย่างประโยคที่เกิดจากการคิดร่วมกันของอาจารย์นิเทศและนักศึกษาฝึกประสบการณ์ฯ เพื่อเป็นประโยคช่วยเน้นย้ำให้ทุกคนพยายามสนทนาด้วยแนวคิดสุนทรียสนทนา

บันทึก หากฟังไม่ทันหรือมีข้อสงสัยหรือไม่แน่ใจเกี่ยวกับประเด็นต่าง ๆ ขณะฟัง อาจใช้คำถามดังต่อไปนี้ “ขออนุญาตครับ/ค่ะอาจารย์ ขอความกรุณาอาจารย์พูด/อธิบายอีกครั้งได้ไหมครับ/ค่ะ” “ขออนุญาตสอบถามว่า...” “ผม/ดิฉันไม่แน่ใจว่าเข้าใจถูกต้องหรือไม่ว่า...” บทบาทของอาจารย์นิเทศก์ในขั้นนี้คือ ให้อยู่ละเอียดถี่ถ้วน ไม่รีบร้อน ใช้ภาษากิจการและการพูดแบบอธิบายความ

2. การไตร่ตรองความคิด (Reflection) วิธีการ คือ ผู้ร่วมประชุมทบทวนประเด็นและย้อนถามทบทวนความเข้าใจของตน อาจใช้ประโยคดังนี้ “ขออนุญาตครับ/ค่ะอาจารย์ ตามความเข้าใจของผม/ดิฉันคือ... ไม่แน่ใจว่าเข้าใจถูกต้องหรือไม่ครับ/ค่ะ” บทบาทของอาจารย์นิเทศก์คือ รับฟัง สังเกตพฤติกรรมของนักศึกษาว่าเข้าใจมากน้อยเพียงใด หากนักศึกษาถามเพิ่มเติมหรือถามย้ำประเด็น อาจารย์นิเทศก์ให้ข้อมูลอีกครั้ง ไม่ตำหนินักศึกษาเพื่อให้นักศึกษามีความมั่นใจและกล้าซักถามมากขึ้น

3. การนำเสนอความคิด (Advocacy) วิธีการ คือ ผู้ร่วมประชุมพยายามตั้งประเด็นต่อยอดความคิดจากการสนทนา โดยต้องเป็นประเด็นที่ช่วยให้นักศึกษามีแนวทางการทำงานต่อไปอย่างชัดเจน อาจใช้ประโยคดังนี้ “ขออนุญาตครับ/ค่ะอาจารย์ หากผม/ดิฉันต้องการ... สิ่งที่ผม/ดิฉันต้องเริ่มทำเป็นลำดับแรกคือ... อาจารย์มีความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางนี้อย่างไรบ้างครับ/ค่ะ” บทบาทของอาจารย์นิเทศก์คือ พูดเสริมแรงให้นักศึกษากล้าและมั่นใจแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับประเด็นต่าง ๆ อาจพูดว่า “นักศึกษาแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ได้นะครับ เราจะได้มีแนวทางพัฒนาเรื่องต่าง ๆ ร่วมกัน และที่ผ่านมานักศึกษาแสดงความคิดเห็นได้น่าสนใจมาก ๆ ความคิดเห็นของนักศึกษาจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาการฝึกสอนของนักศึกษาได้อย่างดีทีเดียว”

จากที่มีการประชุมระหว่างอาจารย์นิเทศก์กับนักศึกษาฝึกสอนทั้งรูปแบบประชุมออนไลน์และประชุมแบบนัดประชุมกันตามสถานที่ต่าง ๆ รวม 11 ครั้ง และใช้แนวคิดสุนทรียสนทนาทุกครั้งที่มีการประชุม ข้อสรุปจากการบันทึกการสังเกตของอาจารย์นิเทศก์และนักศึกษาเป็นผู้สังเกตด้วยตนเองคือ เป็นการประชุมที่ใช้เวลาน้อยแต่สามารถทำให้ได้ข้อสรุปที่เป็นประโยชน์กับการพัฒนาตัวนักศึกษาได้อย่างชัดเจน นักศึกษากล้าแสดงความคิดเห็น สะท้อนปัญหาที่เกิดขึ้นและร่วมกันหาแนวทางการแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ กล่าวคือเป็นการประชุมที่สื่อสารกันด้วยความสุภาพ จริงใจ แสดงความคิดเห็นเชิงบวก ไม่มีการใช้คำหยาบ ไม่มีการเสียดีสี ประชดประชัน ไม่อ้าอึ้ง เป็นต้น

ตอนที่ 2 ผลการใช้รูปแบบการนิเทศแบบผสานแนวคิดกัลยาณมิตรและสุนทรียสนทนาสำหรับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูวิชาภาษาไทย

การนิเทศนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สาขาวิชาภาษาไทย ประจำปีการศึกษา 2566 สามารถสรุปเป็นรูปแบบการนิเทศแบ่งเป็น 2 ช่วง รวม 6 ขั้นตอน ดังนี้

ช่วงที่ 1 ก่อนนักศึกษาฝึกประสบการณ์สอนที่โรงเรียน

การนิเทศช่วงแรกคือ ช่วงก่อนที่นักศึกษาฝึกปฏิบัติการสอนจริง คือช่วงก่อนเปิดภาคเรียนที่ 1/2566 การนิเทศช่วงแรกนำแนวคิดการประเมินแบบกัลยาณมิตรขั้นตอนที่ 1 และขั้นตอนที่ 2 มาเป็นแนวทางใน

การดำเนินการ ขั้นตอนที่ 1 คือ การส่งเสริมและพัฒนาให้ทุกคนมีเจตคติที่ดีต่อการประเมินและเข้าใจวัตถุประสงค์ของการประเมินเพื่อเรียนรู้และพัฒนา และการประเมินแบบกัลยาณมิตรขั้นตอนที่ 2 คือ การสร้างศรัทธาต่อผู้ประเมินให้มีความเป็นกลาง เป็นกัลยาณมิตรต่อสถานศึกษาและทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง แบ่งการดำเนินการเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ขั้นรวบรวมรายละเอียด ปรับตัวและเรียนรู้ร่วมกัน

ขั้นตอนแรกเริ่มจากการนัดหมายนักศึกษาฝึกสอนมาพบกับอาจารย์นิเทศก์เพื่อแจ้งช่องทางการติดต่อ แล้วจึงรวบรวมรายละเอียดต่าง ๆ คือ รายละเอียดเกี่ยวกับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู (รหัสนักศึกษา ชื่อนามสกุลที่ถูกต้อง เบอร์โทรติดต่อ) รายละเอียดเกี่ยวกับโรงเรียนที่นักศึกษาฝึกประสบการณ์ฯ (ชื่อโรงเรียน ชื่ออาจารย์พี่เลี้ยง เบอร์โทรติดต่ออาจารย์พี่เลี้ยง ระดับชั้นที่ได้รับมอบหมายจากทางโรงเรียนให้รับผิดชอบสอน)

หลังจากรวบรวมรายละเอียดต่าง ๆ แล้วอาจารย์นิเทศก์ให้เวลานักศึกษาฝึกสอนได้แสดงความรู้สึกเกี่ยวกับการฝึกสอนที่กำลังจะเกิดขึ้น ความกังวลหรือความคาดหวังต่าง ๆ รวมทั้งเรื่องต่าง ๆ ที่นักศึกษาต้องการชี้แจงให้อาจารย์นิเทศก์ทราบเบื้องต้นและจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาตัวนักศึกษาเองเพื่อให้อาจารย์นิเทศก์จะได้รับรู้ เข้าใจความเครียด ความกังวล จุดเด่น จุดที่ควรพัฒนาในตัวนักศึกษาเป็นรายบุคคล เมื่อนักศึกษาให้ข้อมูลต่าง ๆ ครบถ้วนแล้วอาจารย์นิเทศก์ให้ข้อมูลย้อนกลับว่าประเด็นใดที่อาจารย์นิเทศก์สามารถช่วยเหลือได้ ประเด็นใดที่ไม่สามารถแก้ไขได้เพราะเป็นเรื่องของระเบียบที่กำหนดไว้แล้วไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้พร้อมทั้งเสนอแนวทาง วิธีการจัดการปฏิบัติตนให้นักศึกษาสามารถปฏิบัติได้ตามระเบียบหรือข้อกำหนดต่าง ๆ

เมื่อนักศึกษาทราบรายละเอียดเบื้องต้นแล้วจึงชี้แจงเกี่ยวกับเกณฑ์การประเมิน และทำข้อตกลงร่วมกันว่าจากเกณฑ์การประเมินที่มีประกาศออกมานั้น นักศึกษาควรปฏิบัติตนอย่างไรเพื่อให้ผ่านตามเกณฑ์การประเมิน โดยเฉพาะเรื่องของ “บทบาทความเป็นครู” รวมทั้งข้อตกลงเรื่องการนิเทศ ว่านักศึกษาควรปฏิบัติอย่างไรเมื่ออาจารย์นิเทศก์ไปพบที่โรงเรียนและจะมีการนิเทศบ่อยครั้ง การไปพบช่วงแรกจะยังไม่มีคะแนน จะเริ่มมีคะแนนเมื่อนักศึกษาพร้อม และให้นักศึกษากำหนดคร่าว ๆ ว่าจะให้อาจารย์นิเทศก์เริ่มให้คะแนนช่วงใด แต่ต้องไม่ขัดกับหลักการที่กำหนดไว้ในระเบียบการประเมินการฝึกสอน

ขั้นตอนที่ 2 ขั้นนิเทศเพื่อพัฒนาองค์ความรู้และทักษะการสอนวิชาภาษาไทย

ขั้นพัฒนาองค์ความรู้ของนักศึกษาซึ่งผ่านการเรียนรู้เนื้อหาวิชาภาษาไทยที่จำเป็นต้องนำมาใช้สอนในชั้นเรียนครอบคลุมทุกเนื้อหาแล้วตามหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย หากแต่เป็นการเรียนรู้เนื้อหาโดยรวมซึ่งนักศึกษาต้องนำความรู้ที่เรียนมาปรับใช้ในการสอนในระดับชั้นที่ตนเองได้รับมอบหมายเมื่อต้องปฏิบัติการสอนจริงในชั้นเรียนซึ่งจะมีรายละเอียดเพิ่มเติมจากที่นักศึกษาได้เรียนรู้มาตลอดระยะเวลา 3 ปีในหลักสูตรฯ

ขั้นตอนนี้จึงเน้นทบทวนเนื้อหาวิชาภาษาไทยในระดับชั้นที่นักศึกษารับผิดชอบสอนเพื่อให้นักศึกษาฝึกสอนรู้เรื่องที่สอนให้กระจ่าง โดยหาความรู้ให้มาก หมั่นทบทวนเนื้อหาอย่างสม่ำเสมอ เช่น จากตำรา จากหนังสือเรียน หรือจากหนังสืออุเทศภาษาไทย ชุด บรรทัดฐานภาษาไทย ของสถาบันภาษาไทย สำนักวิชาการ

และมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการเป็นหลัก และนักศึกษาฝึกสอนต้องศึกษาตัวชี้วัดของแต่ละสาระการเรียนรู้ในชั้นปีที่รับผิดชอบสอนให้ชัดเจนเพื่อจะได้เลือกระดับความยากง่าย ความซับซ้อนของเนื้อหาและขอบเขตเนื้อหาตรงกับระดับชั้นที่สอน อีกทั้งอาจารย์นิเทศก์ให้รายละเอียดเกี่ยวกับการสืบค้น การตรวจสอบความรู้ทางภาษาไทย แนะนำช่องทางการสืบค้นและเตรียมตัวสอนเนื้อหาวิชาภาษาไทย ทั้งที่เป็นสื่อสิ่งพิมพ์และสื่อออนไลน์ เช่น เว็บไซต์ของสำนักงานราชบัณฑิตยสถาน นอกจากนี้ยังมีเว็บไซต์ของบุคคลทั่วไปที่เปิดเป็นช่องทางสาธารณะเพื่อเผยแพร่ความรู้ทางภาษาไทยแก่ผู้ที่สนใจทั่วไป ซึ่งส่วนใหญ่มัคนำเสนอในรูปแบบ infographic ที่น่าสนใจและอาจารย์นิเทศก์พิจารณาแล้วว่าเว็บไซต์ดังกล่าวให้ข้อมูลถูกต้อง

ช่วงที่ 2 ขณะนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่โรงเรียน

การนิเทศช่วงที่ 2 คือช่วงที่นักศึกษาออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่โรงเรียน เป็นขั้นตอนเนื่องจากช่วงที่ 1 แบ่งการดำเนินการเป็น 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 3-6 โดยขั้นตอนที่ 3-4 นำแนวคิดการประเมินแบบกัลยาณมิตรขั้นตอนที่ 3 มาเป็นแนวในการดำเนินการ คือเพียรประเมินอย่างกัลยาณมิตร ศึกษาเป็นรายกรณี ประเมินตามสภาพจริงอย่างสร้างสรรค์ และมีส่วนร่วมจากทุกฝ่าย โดยใช้แนวปฏิบัติการประเมินแบบผสมผสาน (mixed methods approaches) และขั้นที่ 5 นำแนวคิดการประเมินแบบกัลยาณมิตรขั้นตอนที่ 4 มาเป็นแนวในการดำเนินการ คือ ชี้อธิบายและเสริมแรงพัฒนา ขั้นตอนนี้ นำแนวคิดการประเมินแบบกัลยาณมิตร มีรายละเอียดดังนี้

ขั้นตอนที่ 3 ขั้นนิเทศบ่อยครั้ง

ระยะเวลาในการดำเนินการขั้นตอนที่ 3 คือ ควรดำเนินการภายใน 1 เดือนแรก ตั้งแต่ออกเปิดภาคเรียนจนถึงช่วงเปิดภาคเรียนที่ 1 ของแต่ละโรงเรียน การไปโรงเรียนครั้งที่ 1 เป็นวันที่นักศึกษาเดินทางไปโรงเรียนวันแรก โดยอาจารย์นิเทศก์พานักศึกษาไปพบผู้บริหารสถานศึกษาด้วยตนเอง ซึ่งในทางปฏิบัติอาจารย์นิเทศก์ดูแลนักศึกษาหลายคน ควรเลือกว่าวันแรกควรไปโรงเรียนใดก่อน พิจารณาจากข้อมูลของโรงเรียน เช่น เป็นโรงเรียนที่มีผู้บริหารคนใหม่ หรือนักศึกษามีปัญหาบางประการที่อาจารย์นิเทศก์ต้องเข้าไปชี้แจงให้ผู้บริหารสถานศึกษาทราบด้วยตนเอง หลังจากนั้นจึงจะทยอยไปพบผู้บริหารโรงเรียนอื่น ๆ ให้ครบตามจำนวนนักศึกษาที่อยู่ในการดูแลให้เร็วที่สุด ขั้นตอนการพบผู้บริหารสถานศึกษาและครูพี่เลี้ยง ในครั้งแรกมีวิธีการปฏิบัติดังนี้คือ 1) อาจารย์นิเทศก์แนะนำตนเอง และให้นักศึกษาแนะนำตนเอง 2) ชี้แจงบทบาทของนักศึกษาและการประเมินนักศึกษา 3) ชี้แจงวิธีการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์ พร้อมทั้งขออนุญาตผู้บริหารสถานศึกษาและอาจารย์พี่เลี้ยงว่าจะเข้ามาพบนักศึกษาบ่อยครั้ง

หลังจากนั้นอาจารย์นิเทศก์ไปพบนักศึกษาบ่อยครั้งภายใน 1 เดือนแรก แต่การพบกันครั้งแรก ๆ เพื่อสร้างความคุ้นเคย อาจดูการสอนของนักศึกษาไม่เต็มเวลาบ้าง หรือดูเต็มเวลา คือ ครบกระบวนการตั้งแต่ที่นักศึกษาฝึกสอนเริ่มเข้าห้องเรียนจนจบเวลาเรียน หรือไปพบช่วงเวลาอื่น ๆ ที่นักศึกษาไม่ได้เข้าสอน เช่น ช่วงที่

นักศึกษานั่งที่ห้องพักครู ช่วงเช้าที่ช่วยคุมแถวหน้าเสาธง หรือช่วยยืนตามจุดต่าง ๆ บริเวณโรงเรียนก่อนเวลาเข้าแถวเคารพธงชาติ

ขั้นตอนที่ 4 ขั้นทบทวนข้อตกลงและความรู้ ทักษะทางภาษาไทย

ขั้นตอนที่ 4 เป็นการทบทวนข้อตกลงตามขั้นตอนที่ 1 และทบทวนความรู้ ทักษะทางภาษาไทย ตามขั้นตอนที่ 2 โดยขั้นตอนนี้อาจารย์นิเทศก์อาจใช้การประชุมออนไลน์เพื่อความสะดวกในการทบทวนประเด็นต่าง ๆ และให้นักศึกษาเป็นผู้เลือกรูปแบบการทบทวนว่าต้องการทบทวนพร้อมเพื่อน ๆ หรือทบทวนเป็นรายบุคคลเพื่อลดความกังวลของนักศึกษา หากพบว่านักศึกษายังไม่แม่นยำ หรือไม่ชัดเจนเรื่องใด อาจารย์นิเทศก์เป็นผู้ช่วยเหลือให้ข้อมูลเพิ่มเติม แก้ไขความเข้าใจผิดต่าง ๆ และเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ทบทวนอีกครั้ง ขั้นตอนนี้ควรให้นักศึกษาฝึกสอนกำหนดคร่าว ๆ ว่าจะให้เริ่มมีการนิเทศโดยประเมินผลแบบมีคะแนนได้ช่วงใด เพื่อที่อาจารย์นิเทศก์จะได้เลือกวันประเมินนักศึกษาฝึกสอนเต็มรูปแบบ

ขั้นตอนที่ 5 ขั้นประเมินตามสภาพจริง ติดตามเพื่อย้ำบทบาทและเสริมแรง

ขั้นตอนที่ 5 เป็นการนิเทศนักศึกษาฝึกสอนโดยการประเมินตามจริง พร้อมทั้งสะท้อนผลการประเมินว่ามีจุดเด่น ข้อควรพัฒนาด้านใด อย่างไร หากนักศึกษายังคงมีปัญหาต่าง ๆ อาจารย์นิเทศก์รับฟังปัญหาและหาทางออกร่วมกัน ขั้นตอนนี้อาจารย์นิเทศก์ควรย้ำบทบาทของการเป็นครูผู้สอนอีกครั้งรวมทั้งให้นักศึกษามีความเชื่อมั่นในตนเอง โดยการชื่นชมพฤติกรรมด้านดีที่นักศึกษาฝึกสอนได้ปฏิบัติไปแล้วมาเอ่ยชมในการประชุมกลุ่ม

ขั้นตอนที่ 6 ขั้นสรุปผล สะท้อนกลับและพัฒนาอย่างต่อเนื่องร่วมกัน

ขั้นตอนที่ 6 เป็นการสรุปผลการนิเทศนักศึกษาฝึกสอนซึ่งควรมีการสรุปเมื่อสิ้นภาคเรียนที่ 1 และสิ้นภาคเรียนที่ 2 การสรุปผลการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษาฝึกสอนเน้นสะท้อนผลการประเมินว่ามีจุดเด่น ข้อควรพัฒนาด้านใด อย่างไร อาจารย์นิเทศก์ควรเริ่มพูดประเด็นพัฒนาการของนักศึกษาฝึกสอนว่าตลอดระยะเวลา 1 ภาคเรียนนักศึกษามีการพัฒนาตนเองด้านใดอย่างไรบ้าง แล้วจึงกล่าวถึงประเด็นที่ควรปรับปรุงแก้ไข พร้อมแนวทางการพัฒนาตนเอง หากนักศึกษายังคงมีปัญหาต่าง ๆ อาจารย์นิเทศก์รับฟังปัญหาและหาทางออกร่วมกัน

จากการสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้รูปแบบการนิเทศเชิงรุกผสมผสานแนวคิดกัลยาณมิตรและสุนทรียสนทนาสำหรับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูวิชาภาษาไทย ที่แบ่งเป็น 2 ช่วง รวม 6 ขั้นตอน โดยการสังเกตแบบมีส่วนร่วม การสัมภาษณ์รายบุคคลและสนทนากลุ่มย่อยพบว่า รูปแบบการนิเทศดังกล่าวช่วยให้นักศึกษามีกำลังใจและตระหนักรู้ที่จะพัฒนาตนเองได้อย่างเหมาะสม กล่าวคือมีแนวทางที่ชัดเจนในการพัฒนาตนเอง ทั้งด้านการวางตัวในสถานศึกษา การติดต่อประสานงานกับบุคคลต่าง ๆ โดยเฉพาะการพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทย สำหรับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูได้อย่างเหมาะสม ดังรายละเอียดในตอนท้าย

ตอนที่ 3 แนวทางการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทย สำหรับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

จากการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับบริบทโรงเรียน ธรรมชาติการเรียนรู้ของนักเรียนในโรงเรียน ผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วิชาภาษาไทยที่ผ่านมาจากผู้บริหารสถานศึกษาและอาจารย์ที่เลี้ยงเป็นผู้ให้ข้อมูลได้ข้อสรุปว่า ด้านบริบทโรงเรียนคือ บางโรงเรียนขาดความพร้อมด้านเทคโนโลยี ไม่สามารถจัดการเรียนการสอนโดยใช้สื่อเทคโนโลยีต่าง ๆ ได้ ด้านการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาภาษาไทยได้ข้อสรุปตรงกันทุกโรงเรียนคือ วิชาภาษาไทยเป็นวิชาที่นักเรียนไม่ค่อยให้ความสนใจ เป็นวิชาที่น่าเบื่อ และนักเรียนส่วนใหญ่มีผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ในเกณฑ์ต่ำถึงปานกลาง โดยเฉพาะนักเรียนมีทักษะการอ่านวิเคราะห์ ตีความเรื่องที่อ่านอยู่ระดับที่ไม่ผ่านเกณฑ์ อาจารย์นิเทศก์และนักศึกษาฝึกสอนประชุมร่วมกันและเสนอแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูวิชาภาษาไทยสามารถนำไปใช้จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ แบ่งเป็น 2 แนวทาง ดังนี้คือ

แนวทางที่ 1 การจัดการเรียนรู้รายวิชาภาษาไทย

แนวทางการจัดการเรียนรู้รายวิชาภาษาไทย เป็นแนวทางที่นักศึกษาฝึกสอนนำไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้กับผู้เรียน ทั้งความรู้และทักษะต่าง ๆ ทางภาษาไทยไม่ว่าจะเป็นทักษะการอ่าน ฟัง ดู พูด เขียน เนื้อหาหลักภาษาและการใช้ภาษา วรรณคดีวรรณกรรม ดังนี้

1. การผสมผสานสาระการเรียนรู้ คือการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาภาษาไทย นักศึกษาฝึกสอนจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานสาระการเรียนรู้ ไม่แบ่งสาระการเรียนรู้ออกจากกัน เนื่องจากธรรมชาติการเรียนรู้เนื้อหาและการพัฒนาทักษะทางภาษาไทยต่าง ๆ เป็นองค์ความรู้และทักษะที่มีความสัมพันธ์กัน ไม่ว่าจะเป็นการสอนสาระการเรียนรู้ที่ 1-3 ร่วมกับสาระการเรียนรู้ที่ 4 หรือสาระการเรียนรู้ที่ 5 เช่น การพัฒนาทักษะการอ่านสรุปความจากการอ่านวรรณคดีวรรณกรรม การพัฒนาทักษะการเขียนให้ถูกต้องตามชนิดของคำหรือประโยค หรือแม้แต่การผสมผสานสาระการเรียนรู้ที่ 4 กับสาระการเรียนรู้ที่ 5 เช่น การศึกษาคำที่ใช้ตัวการันต์หรือคำยืมภาษาบาลี สันสกฤตที่ปรากฏในวรรณคดีเรื่องที่อ่าน

2. การจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการกลุ่มและการเรียนรู้นอกห้องเรียน คือ นักศึกษาฝึกสอนพยายามจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการกลุ่มเพื่อให้นักเรียนเรียนรู้ร่วมกัน ช่วยกันคิด ช่วยกันหาคำตอบ ฝึกการสะท้อนความรู้ความคิดได้ด้วยตัวนักเรียนเอง และเน้นให้เกิดการเรียนรู้ภายนอกห้องเรียนมากขึ้น แต่ยังคงอยู่ภายในบริเวณโรงเรียน เนื่องจากเป็นนักศึกษาฝึกสอน ยังไม่ควรนำนักศึกษาออกนอกบริเวณสถานศึกษา มี 2 ลักษณะคือ 1) สถานที่ที่เป็นแหล่งเรียนรู้ มีข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ เช่น ห้องสมุด ห้องคอมพิวเตอร์ บริเวณที่มีแผ่นป้ายช่วยให้เกิดการเรียนรู้เนื้อหาหรือทักษะต่าง ๆ 2) สถานที่ที่ช่วยให้ผู้เรียนรู้สึกผ่อนคลาย ไม่เคร่งเครียดเกินไป เช่น สนามหญ้า ได้ร่มไม้บริเวณโรงเรียน เพื่อเปลี่ยนบรรยากาศการเรียนการสอน

3. การเรียนรู้ผ่านประสบการณ์และสื่อการสอน เนื่องจากโรงเรียนที่นักศึกษาออกฝึกประสบการณ์ส่วนหนึ่งเป็นโรงเรียนที่ขาดความพร้อมด้านเทคโนโลยี หรือแม้แต่วรรณกรรมที่มีความพร้อมทางเทคโนโลยีต่าง ๆ จากการสัมภาษณ์ครูผู้สอนพบว่าการใช้สื่อการสอนที่เป็นสื่อเทคโนโลยี เช่นการนำเสนอความรู้ผ่านโปรแกรมไมโครซอฟท์พาวเวอร์พอยท์ยังไม่สามารถทำให้นักเรียนส่วนใหญ่สนใจเนื้อหาวิชาภาษาไทยได้เท่าที่ควร จึงเสนอ

แนวทางร่วมกันว่าควรจัดการเรียนรู้โดยให้นักเรียนลงมือปฏิบัติ ไม่ว่าจะเป็นการแสดงบทบาทสมมติ การเรียนรู้โดยการปฏิบัติจริง เช่น การฟังการสนทนาของบุคคลต่าง ๆ ในชุมชนเพื่อฝึกการสรุปความจากการฟัง การฝึกพูดคุยสนทนากับผู้ปกครองหรือบุคคลในชุมชนเพื่อหาข้อมูลมาเขียนรายงาน การฝึกอ่านข้อความจากแผ่นป้ายที่มีอยู่จริงในชุมชน ในสถานที่ต่าง ๆ ใกล้ตัวนักเรียน การเขียนข้อความต่าง ๆ เพื่อนำไปจัดแสดงในสถานที่ต่าง ๆ การเรียนรู้ผ่านโครงงานที่บูรณาการกับชุมชน มีการเชิญปราชญ์ชุมชนมาร่วมเป็นวิทยากร ฝึกเขียนอธิบายความตามขั้นตอนการเรียนรู้ผ่านโครงงานที่บูรณาการกับชุมชน และการใช้สื่อการสอนทำมือ⁷ ที่ช่วยให้นักเรียนสนใจมากขึ้นเพราะนักเรียนจับต้องได้ นักเรียนได้เป็นผู้ลงมือปฏิบัติพร้อมกับสื่อได้ง่าย

4. การประเมินเพื่อเพื่อการเรียนรู้ (assessment for learning : AfL) คือ การประเมินกระบวนการและวิธีการเรียนของผู้เรียน โดยการรวบรวมหลักฐานต่าง ๆ ตามสภาพจริงเป็นการกระตุ้นการเรียนรู้ให้ข้อมูลย้อนกลับและให้ข้อมูลเพื่อการเรียนรู้ต่อยอด (สำนักงานราชบัณฑิตยสภา, 2561: 9-10) เริ่มจากการให้ข้อมูลต่าง ๆ แก่ผู้เรียนก่อนที่จะเริ่มการเรียนการสอน คือ จุดประสงค์ วิธีการ กระบวนการ แหล่งเรียนรู้ ภาระงาน โดยเฉพาะวิธีการวัดและเกณฑ์การประเมินเพื่อให้ผู้เรียนมีเป้าหมายในการเรียนรู้และแนวทางการพัฒนาการเรียนรู้ของตนเองได้อย่างชัดเจน นักศึกษาฝึกสอนเน้นให้นักเรียนได้ประเมินตนเองระหว่างการจัดการเรียนรู้ ให้นักเรียนศึกษารายการประเมินก่อนเรียนรู้ หรือลงมือปฏิบัติเพื่อทราบทิศทางการเรียนรู้และสามารถปฏิบัติได้ตามความคาดหวัง เหมาะสมกับช่วงวัยและบริบทสังคม

แนวทางที่ 2 การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านวิเคราะห์ ตีความเรื่องที่อ่าน

เนื่องจากข้อมูลเบื้องต้นที่ได้มาจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา ครูอาจารย์ในโรงเรียนพบปัญหาเกี่ยวกับการเรียนรู้วิชาภาษาไทยของนักเรียนที่สำคัญอันดับแรกคือการอ่านวิเคราะห์ ตีความเรื่องที่อ่าน นักศึกษาฝึกสอนจึงศึกษาปัญหาดังกล่าว โดยการสัมภาษณ์และการสังเกตพฤติกรรมนักเรียนพบว่าเกิดจากสาเหตุสำคัญ 2 ประการคือ นักเรียนไม่เข้าใจคำศัพท์บางคำ และนักเรียนขาดสมาธิ ไม่เห็นความสำคัญของการเรียนวิชาภาษาไทย เมื่อพิจารณาแนวทางการจัดการเรียนการสอนพบว่ากิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่นักศึกษาฝึกสอนออกแบบไว้ในแผนการสอนเอื้อต่อการพัฒนาทักษะการอ่านวิเคราะห์ ตีความเรื่องที่อ่านอยู่แล้ว ประกอบกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนแนวทางที่ 1 ดังที่กล่าวมาข้างต้นมีส่วนช่วยให้นักเรียนสนใจและเห็นความสำคัญของการเรียนวิชาภาษาไทยเพิ่มขึ้น จึงออกแบบการแก้ปัญหาเฉพาะประเด็นนักเรียนไม่เข้าใจคำศัพท์เท่านั้น

อาจารย์นิเทศก์และนักศึกษาฝึกสอนประชุมเพื่อหาแนวทางการแก้ปัญหาการไม่เข้าใจคำศัพท์ยากของนักเรียนร่วมกัน ได้ข้อสรุปคือ นักศึกษาฝึกสอนคัดเลือกคำศัพท์จากบัญชีคำพื้นฐานของระดับชั้นที่สอน ให้นักเรียนอ่านและฝึกเขียนทบทวนทุกครั้งก่อนเรียน ครั้งละ 5 คำ ใช้เวลาครั้งละ 5-7 นาที เริ่มจากเขียนคำศัพท์แต่ละครั้งแล้วนักเรียนเลือกคำที่ตนเองประทับใจหรือสนใจ 1 คำ นำไปแต่งเป็นประโยคอ่านให้เพื่อน ๆ ฟัง

⁷ สื่อการสอนทำมือ หรือสื่อทำมือ เป็นสื่อการสอนประเภทวัสดุ ดั้งที่ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2554) แบ่งสื่อการสอนเป็น 3 ประเภท คือ วัสดุ (สิ่งสิ้นเปลือง) อุปกรณ์ (เครื่องมือที่ไม่ใช่ทำง่าย) และวิธีการ (กิจกรรม ละคร เกม การทดลอง ฯลฯ)

จากการสำรวจความคิดเห็นของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่เป็นกลุ่มเป้าหมายจำนวน 14 คน พบว่านักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูทั้ง 14 คน คิดเป็นร้อยละ 100 สามารถใช้แนวทางการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพ นักศึกษามั่นใจ ไม่วิตกกังวลเกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน โดยเฉพาะจากการสัมภาษณ์สอบถามความคิดเห็นของผู้เรียน โดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โรงเรียนละ 5 คน รวม 35 คน เกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทยแสดงให้เห็นว่า แนวทางดังกล่าวช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้วิชาภาษาไทยอย่างมีความสุข และเห็นคุณค่าของการเรียนรู้ทักษะความรู้ต่าง ๆ ในรายวิชาภาษาไทย

การอภิปรายผล

การศึกษาแนวทางการนิเทศนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูโดยใช้แนวคิดกัลยาณมิตรและสุนทรียสนทนาแสดงให้เห็นรูปแบบการนิเทศที่ช่วยให้การนิเทศมีประสิทธิภาพซึ่งจะเป็นประโยชน์ในด้านที่เป็นแนวทางการนิเทศหรือการกำกับดูแลต่าง ๆ และแนวทางในการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทย

รูปแบบการนิเทศในการศึกษาค้นคว้านี้ใช้การกำกับติดตามโดยการประชุมออนไลน์ร่วมกับการประชุมแบบนัดพบในสถานที่จริง แสดงให้เห็นว่าการประชุมออนไลน์ในการกำกับติดตามสามารถนำมาใช้ร่วมกับการนิเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพในบางกรณี ดังที่ Liu, Miller, Dickmann and Monday (2018) ศึกษาเรื่อง Virtual Supervision of Student Teachers as a Catalyst of Change for Educational Equity in Rural Areas เป็นการวิจัยที่ดำเนินการในมหาวิทยาลัยชนเมือง โปรแกรมการศึกษาคู่มือในมหาวิทยาลัยของรัฐในมิสซิสซิปปี ที่รับนักศึกษาจากทั่วทั้งรัฐและมุ่งมั่นในการเตรียมครูในอนาคตให้สอนเรื่องความหลากหลาย ระบุว่า สำหรับพื้นที่ห่างไกล สามารถใช้การประชุมออนไลน์ช่วยทำให้เกิดการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การใช้รูปแบบการนิเทศที่ใช้แนวคิดกัลยาณมิตรและสุนทรียสนทนาสำหรับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูวิชาภาษาไทย ที่แบ่งเป็น 2 ช่วง รวม 6 ขั้นตอนเป็นการแสดงให้เห็นว่าการสร้างความไว้วางใจกัน การทำให้เกิดความร่วมมือกัน กระบวนการนิเทศส่งผลให้นักศึกษาฝึกสอนมีพัฒนาการที่ดีขึ้นและสามารถฝึกสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพเพราะไม่มีความเครียดหรือความกังวลมากเกินไป ดังการศึกษาของ Liu, Miller, Dickmann and Monday (2018) ที่ศึกษาการเตรียมครูในอนาคตให้สอนเรื่องความหลากหลาย ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าการกำกับ ดูแล ติดตามการสอนของครูควรทำให้เกิดความไว้วางใจ และดังที่ Lombardi (2001) ศึกษาเรื่อง Supervision of student teachers: emerging models and innovative approaches in the USA ประเด็นหนึ่งที่น่าสนใจคือ การให้ความร่วมมือกันระหว่างมหาวิทยาลัยที่ส่งนักศึกษาไปฝึกประสบการณ์ โดยเฉพาะอาจารย์นิเทศก์ที่เป็นผู้เชี่ยวชาญ กับนักศึกษาครู และหน่วยงานที่ดูแลโรงเรียนที่นักศึกษาฝึกประสบการณ์

คุณลักษณะสำคัญอีกประการหนึ่งที่ช่วยให้การนิเทศครั้งนี้มีประสิทธิภาพมากคือ การรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกันระหว่างอาจารย์นิเทศก์และนักศึกษาฝึกสอน ดังที่ Melser (2004) ศึกษาเรื่อง The Shared

Supervision of Student Teachers: Leadership, Listening, and Lessons Learned พบว่าการกำกับดูแลร่วมกันของนักศึกษาครูในโรงเรียนพัฒนาวิชาชีพส่งผลดีต่อห้องเรียน ครูที่เข้าร่วมโครงการผ่านการเสริมแรงโดยให้ครูสามารถทำหน้าที่กำกับดูแลได้มากขึ้น ทำให้รู้สึกว่ามีควมรับผิดชอบต่อการให้บริการมากขึ้น

การรับฟังความคิดเห็นข้างต้นยังหมายถึงการเปิดโอกาสให้นักศึกษาฝึกสอนได้พูดคุย การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีซึ่งอยู่ในกระบวนการนิเทศแบบกัลยาณมิตรนับเป็นอีกส่วนสำคัญในการนิเทศให้นักศึกษามีความมั่นใจในการจัดการเรียนการสอน ดังการศึกษาของ Al-Mekhlafi and Naji (2013) ที่ศึกษาเรื่อง Supervisors' practices in improving student teachers' grammar teaching strategies during practicum: a comparison of student teachers' and supervisors' views เป็นตรวจสอบการรับรู้และมุมมองของนักศึกษาครูและหัวหน้างานเกี่ยวกับบทบาทของผู้บังคับบัญชาฝึกหัดในการเตรียมนักศึกษาครูที่สอนไวยากรณ์ในระหว่างฝึกปฏิบัติที่โรงเรียน การศึกษานี้มีประเด็นที่น่าสนใจประเด็นหนึ่งคือทำให้เห็นความคิดของนักศึกษาฝึกสอนที่ต้องการให้ผู้ดูแลช่วยให้เขาเกิดความเชื่อมั่น สนใจ ตั้งใจฟังและปลูกฝังทัศนคติในการสอนให้แก่พวกเขา และบทความเรื่อง Practitioners' experiences of student supervision in the bachelor of social work degree ของ Carelse and Poggenpoel (2016) ซึ่งเป็นการสำรวจและอธิบายความท้าทายของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาสังคมสงเคราะห์ (BSW) ฝึกประสบการณ์ในชั้นปีที่ 3 ประเด็นหนึ่งที่กล่าวถึงในบทความนี้คือ การที่ผู้นิเทศให้การดูแล ให้คำแนะนำ ให้ข้อมูลแก่นักศึกษาเพื่อที่นักศึกษาจะได้เข้าใจมากขึ้น

สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งคือ การนิเทศที่มีขึ้นการสร้างควมตระหนักรู้ในบทบาทของตนเองว่าเป็นครูเป็นสิ่งสำคัญที่ควรย้ำให้กับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเพื่อที่นักศึกษาจะได้มีความชัดเจนและมั่นใจในการฝึกสอนตลอดระยะเวลา 1 ปีการศึกษา ดังที่ Lindström, Löfström and Londén (2022) ศึกษาเรื่อง Supervising teachers' orientations and conceptions about content and process in teaching practice ที่ดำเนินการในบริบทของการศึกษาของครูชาวฟินแลนด์ ในฟินแลนด์ จะต้องสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีเพื่อทำงานเป็นครูการศึกษาปฐมวัย และปริญญาโทสำหรับครูประจำวิชาหรือครูการศึกษาขั้นพื้นฐานในระดับเกรด 1-6 โดยสรุปของบทความมีประเด็นที่เป็นประโยชน์นำมาเป็นแนวคิดพื้นฐานในการจัดการนิเทศได้เป็นอย่างดีคือ ควรทำความเข้าใจร่วมกันเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการนิเทศและการฝึกสอนของนักศึกษารวมทั้งการสร้างควมตระหนักรู้ให้แก่ นักศึกษาว่าตนเองมีบทบาท มีความรับผิดชอบในฐานะครูผู้สอน อีกทั้งยังให้ความสำคัญกับการประสานกับทางโรงเรียนที่เป็นหน่วยฝึกสอน โดยการย้ำเกี่ยวกับสถานภาพของนักศึกษาฝึกสอนและช่วยทำให้เกิดปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างนักศึกษากับบุคคลากรในโรงเรียน

ดังที่กล่าวมาข้างต้นเห็นได้ว่าหากนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในฐานะครูผู้สอนวิชาภาษาไทย “ชัดเจน” “มั่นใจ” “ไม่กังวล” ส่งผลให้ผู้เรียนมีความสุขกับการเรียนรู้วิชาภาษาไทย อีกทั้งการศึกษาค้นคว้านี้ได้รับประโยชน์จากการศึกษา 2 ด้านหลัก ๆ คือ ประโยชน์ด้านการนิเทศ และประโยชน์ด้านการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย

ประโยชน์ด้านการนิเทศ จากวัตถุประสงค์แรกเริ่มที่ต้องการช่วยเหลือนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สาขาวิชาภาษาไทย เมื่อเสร็จสิ้นกระบวนการศึกษาพบว่าสิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งที่ได้รับนอกเหนือจากที่ตั้งวัตถุประสงค์ไว้คือ กระบวนการที่ผสมผสานแนวคิดกัลยาณมิตรและสุนทรียสนทนาดังกล่าวมีส่วนช่วยเหลืออาจารย์นิเทศก์ด้วยเช่นกัน

ประโยชน์ที่เกิดขึ้นกับอาจารย์นิเทศก์ประการแรกคือ ช่วยให้อาจารย์นิเทศก์เข้าใจความคิด ปัญหาของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สาขาวิชาภาษาไทย ในขณะเดียวกันยังเป็นการสะท้อนกลับพฤติกรรมการณ์เทศของอาจารย์นิเทศก์ว่ามีพฤติกรรมหรือทำอย่างไรอย่างใดขณะนิเทศนักศึกษา และมีความคาดหวังเรื่องใดอยู่ในระดับใด ซึ่งประเด็นดังกล่าวนี้ นักศึกษาสามารถทำได้มากน้อยเพียงใด ทำให้อาจารย์นิเทศก์สามารถประเมินศักยภาพของนักศึกษาได้ตั้งแต่ช่วงแรก ส่งผลให้ไม่คาดหวังหรือกดดันนักศึกษามากเกินไป แต่เป็นการทำความเข้าใจกัน ทำข้อตกลงร่วมกันว่าเกณฑ์ประเมินเป็นอย่างไร ประการที่ 2 คือ อาจารย์นิเทศก์มีข้อมูลหลักฐานการนิเทศเพื่อให้คะแนนนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่ชัดเจน หลากหลายและตรงกับความจริงมากที่สุด

ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษาทั้ง 2 ประการนี้ส่งผลโดยตรงกับความเครียดหรือความกังวลของอาจารย์นิเทศก์ด้วยเช่นกัน การศึกษาครั้งนี้จึงมีเพียงลดความเครียดหรือความกังวลของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สาขาวิชาภาษาไทยเท่านั้นหากแต่เป็นการช่วยลดความเครียดหรือความกังวลของอาจารย์นิเทศก์ได้ นอกจากนี้จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาและอาจารย์ที่เลี้ยงพบว่า การศึกษาครั้งนี้ยังช่วยลดความเครียดหรือความกังวลของทุกท่านได้ด้วยเหตุผลเดียวกันกับอาจารย์นิเทศก์

ประโยชน์ด้านการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย การศึกษาครั้งนี้แสดงให้เห็นแนวทางการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาภาษาไทยที่สอนโดยนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู โดยเลือกวิธีการสอน การจัดการเรียนรู้ที่นักศึกษาสามารถปฏิบัติการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งเรื่องของการผสมผสานสาระการเรียนรู้ การเน้นกระบวนการกลุ่ม การสอนนอกห้องเรียน การเรียนรู้ผ่านประสบการณ์และสื่อการสอนทำมือ การประเมินเพื่อการเรียนรู้ และเทคนิคการสอนการพัฒนาทักษะการอ่านวิเคราะห์ ตีความเรื่อง

โดยสรุปการศึกษานี้ นอกจากจะแสดงให้เห็นความสำเร็จในการจัดการนิเทศด้วยแนวคิดกัลยาณมิตรและสุนทรียสนทนาที่ใช้นิเทศนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูสาขาวิชาภาษาไทยแล้ว ยังจะเป็นแนวทางให้แก่ผู้สนใจนำรูปแบบที่ปรากฏในการศึกษาครั้งนี้หรือรายละเอียดบางประเด็นไปปรับใช้ในการนิเทศหรือการกำกับติดตามด้านอื่น ๆ รวมทั้งยังสามารถเป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทยหรือรายวิชาอื่น ๆ เพื่อลดภาวะความเครียดหรือความกังวลของนักศึกษาหรือนักเรียนที่ดูแลได้

ข้อเสนอแนะ

การนำผลการศึกษาไปปรับใช้ควรพิจารณาดังนี้

1. ควรทำความเข้าใจว่ารูปแบบการนิเทศที่ใช้ในการศึกษารั้งนี้เน้นที่การลดภาวะความเครียด ความกังวลของนักศึกษาฝึกสอน
2. ข้อควรระวังคือ ต้องเริ่มที่ความสนใจและความเข้าใจอย่างแท้จริงที่จะเข้าร่วมรับการนิเทศ รูปแบบดังกล่าว เพราะสำหรับนักศึกษาบางคนการนิเทศบ่อยครั้งอาจยังเป็นการกดดันหรือเพิ่มความเครียดมากขึ้น
3. อาจารย์นิเทศควรพิจารณาเป็นรายกรณี ไม่จำเป็นต้องให้นักศึกษาใช้รูปแบบการนิเทศเดียวกันทั้งหมด

เอกสารอ้างอิง

ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2554). เอกสารการสอนชุดวิชา สื่อกับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ:

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราชา.

มนต์ชัย พินิจจิตรสมุทร. (2552). Dialogue สนทรีสนทนา: ศาสตร์แห่งการสร้างสรรค์ สติปัญญาร่วมกันของมนุษย์. กรุงเทพฯ: โมนิธีม คอนซัลตติ้ง.

รติกร เพมบริดจ์. (2561). การพัฒนารูปแบบการสนทนาในคอมพิวเตอร์สนับสนุนการเรียนรู้ร่วมกันตามแนวคิดสนทรีสนทนาเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมเชิงนวัตกรรม สำหรับภาคีเครือข่ายสุขภาพ.

วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุภาภรณ์ ใจสุข. (2563). การพัฒนารูปแบบการนิเทศตามแนวคิดการชี้แนะร่วมด้วยแนวคิดกัลยาณมิตรเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้แบบเรียนรู้ร่วมกันด้วยการสืบสอบ 4Ex2 สำหรับครูคณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. *Journal for Social Sciences Research*, 11(2), 186-210.

สำนักงานราชบัณฑิตยสภา. (2561). *พจนานุกรมศัพท์ศึกษาศาสตร์ร่วมสมัย ชุดการประเมิน การวิจัย และการประกันคุณภาพ ฉบับราชบัณฑิตยสภา*. กรุงเทพฯ: อรุณการพิมพ์.

Al-Mekhlafi, M.A.A., and Naji, I.M. (2013). Supervisors' practices in improving student teachers' grammar teaching strategies during practicum: A comparison of student teachers' and supervisors' views. *Journal of Educational Research*, 2(1), 6-17.

Carelse, S., and Poggenpoel, L. (2016). Practitioners' experiences of student supervision in the bachelor of social work degree. *The Social Work Practitioner-Researcher*, 28(3), 251-263.

Lindström, L., Löfström, E., and Londén, M. (2022). Supervising teachers' orientations and onceptions about content and process in teaching practice. *Educational Studies*, Retrieved June 4, 2023, from <https://doi.org/10.1080/03055698.2022.2028608>.

- Liu, K., Miller, R., Dickmann, E., and Monday, K. (2018). Virtual supervision of student teachers as a catalyst of change for educational equity in rural areas. **Journal of Formative Design in Learning**, 2, 8–19.
- Lombardi, J. (2001). Supervision of student teachers: Emerging models and innovative approaches in the USA. **Teacher Development**, 5(3), 309-322.
- Melser, N.A. (2004) The shared supervision of student teachers: Leadership, listening, and lessons learned. **The Professional Educator**, 26(2), 31-37.

การสร้างรูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะชายฝั่งทะเลใน จังหวัดเพชรบุรี

Model of public participation in coastal waste management in Phetchaburi province

ยุพิน อินทรักษ์¹ / กิตตินันท์ บุญรอด²
Yuphin Intharak¹ / Kittinun Boonrod²

¹นักศึกษาลัทธิศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒนา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

¹Student in Master of Arts Program in Strategy for Sustainable Development, Faculty of Humanities
and Social Sciences, Phetchaburi Rajabhat University

²ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒนา
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

²Asst. Prof. Dr. Master of Arts Program in Strategy for Sustainable Development, Faculty of Humanities
and Social Sciences, Phetchaburi Rajabhat University

Corresponding author E-mail: Yuphin.int@mail.pbru.ac.th

(Received: March 29, 2024; Revised: March 10, 2025; Accepted: June 29, 2025)

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาพฤติกรรมและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะชายฝั่งทะเลในจังหวัดเพชรบุรี 2) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดการขยะชายฝั่งทะเลในจังหวัดเพชรบุรี 3) สร้างรูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะชายฝั่งทะเลในจังหวัดเพชรบุรี โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง เป็นประชากรตามสถิติทางการทะเบียน ของส่วนบริหารและพัฒนาเทคโนโลยีการทะเบียน สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง 13 ตำบล ที่ติดชายฝั่งทะเลจังหวัดเพชรบุรี จำนวน 399 ครัวเรือน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และสนับสนุนด้วยวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ ผู้นำชุมชนที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะชายฝั่งทะเลในจังหวัดเพชรบุรี รวมทั้งสิ้น 12 คน ที่ได้จากการเลือกแบบเจาะจง วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา แล้วนำมาเขียนเป็นข้อความเชิงพรรณนา ผลการวิจัยพบว่า 1) พฤติกรรมการจัดการขยะชายฝั่งทะเลในจังหวัดเพชรบุรี โดยภาพรวม

อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการปฏิบัติในการคัดแยกขยะมูลฝอย และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการรับรู้เกี่ยวกับการคัดแยกขยะริมชายฝั่ง ส่วนการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะชายฝั่งทะเลในจังหวัดเพชรบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ 2) ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะชายฝั่งทะเลในจังหวัดเพชรบุรี โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง ($r = 0.763$) มีความสัมพันธ์กันทางบวก โดยจำแนกเป็นรายด้านอยู่ระหว่าง 0.381 ถึง 0.896 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 3) ได้รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะชายฝั่งทะเลในจังหวัดเพชรบุรี (PKPIDEB Model) ประกอบด้วย (1) ด้านการรับรู้ (P: Perception) (2) ด้านความรู้และเข้าใจ (K: Knowledge and understanding) (3) ด้านการปฏิบัติ (P: Practical aspect) (4) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ (I: Implementation) (5) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (D: Decision Making) (6) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (E: Evaluation) (7) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (B: Benefits)

คำสำคัญ: รูปแบบ การมีส่วนร่วม การจัดการขยะ

Abstract

This research aimed to 1) study the behavior and participation of people in coastal waste management in Phetchaburi Province, 2) study the relationship between behavior and participation of the people in coastal waste management in Phetchaburi Province, and 3) create a model for public participation in coastal waste management in Phetchaburi Province. For quantitative research, the data were collected from a sample group of 399 households in 13 sub-districts on the coast of Phetchaburi Province, which was the population according to official registration statistics of the Registration Technology Management and Development Division, Registration Administration Office, Department of Provincial Administration. The data were analyzed by using percentage, mean, standard deviation, and the Pearson's correlation coefficient. The study was supported by qualitative research. The data were collected from 12 key informants who were the community leaders involved in public participation in coastal waste management in Phetchaburi Province, selected by using the purposive sampling method. The data were analyzed by using content analysis and then were compiled in a descriptive form. The research results were as follows: 1) The coastal waste management behavior in Phetchaburi Province was overall at a high level. When each aspect was considered, it was found that the aspect with the highest mean was the practice of solid waste separation. The

aspect with the lowest mean was awareness of coastal waste separation. The participation in coastal waste management in Phetchaburi Province was overall at a high level. When each aspect was considered, it was found that the aspect with the highest mean was participation in receiving benefits. The aspect with the lowest mean was participation in implementation. 2) There was an overall moderate positive relationship ($r = 0.763$) between behavior and public participation in coastal waste management in Phetchaburi Province with statistical significance at the 0.01 level, the value of each pair ranging from 0.381 to 0.896. 3) The created model for public participation in coastal waste management in Phetchaburi Province was the PKPIDEB Model, consisting of (1) Perception (P), (2) Knowledge and understanding (K), (3) Practical aspect (P), (4) Participation in implementation (I), (5) Participation in decision making (D), (6) Participation in evaluation (E), and (7) Participation in receiving benefits (B).

Keywords: Model, Participation, Waste Management

บทนำ

ปัญหาขยะทะเลเป็นหนึ่งในประเด็นสิ่งแวดล้อมระดับโลกที่ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศทางทะเล สุขภาพมนุษย์ และเศรษฐกิจ โดยเฉพาะในพื้นที่ชายฝั่งทะเลซึ่งเป็นจุดที่มีการสะสมของขยะจำนวนมากจากทั้งกิจกรรมของมนุษย์บนฝั่งและในทะเล แม้ว่าจะมีนโยบายและแผนระดับชาติด้านการจัดการขยะทะเล เช่น แผนแม่บทแห่งชาติว่าด้วยการจัดการขยะทะเล พ.ศ. 2560–2574 (กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง, 2560) แต่การดำเนินงานในระดับท้องถิ่นยังคงเผชิญกับข้อจำกัด ทั้งในด้านงบประมาณ ทรัพยากรมนุษย์ และที่สำคัญคือ การมีส่วนร่วมของภาคประชาชนซึ่งถือเป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนการจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

จังหวัดเพชรบุรีซึ่งตั้งอยู่ริมชายฝั่งอ่าวไทย มีแนวชายฝั่งยาวตลอดหลายอำเภอ เช่น อำเภอชะอำ อำเภอเมือง และอำเภอบ้านแหลม ล้วนเป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพทางการท่องเที่ยวและการประมงสูง แต่ปัญหาขยะทะเลเป็นปัญหาสิ่งแวดล้อม เกิดจากกิจกรรมบนฝั่ง เช่น ชุมชน สถานประกอบการ กิจกรรมท่องเที่ยวตามชายหาด เป็นต้น และกิจกรรมในทะเล เช่น การทำประมงทั้งชายฝั่งและทะเล การลักลอบทิ้งขยะ ขยะขนส่งทางทะเลและการท่องเที่ยวทางทะเล เป็นต้น และคลื่นซัดพาเข้าสู่ริมชายฝั่ง ซึ่งก่อให้เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม ระบบนิเวศและทรัพยากรเกิดความสูญเสีย เช่น การตายของปะการัง เนื่องจากมีอวนจำนวนมากปกคลุมในแนวปะการัง การติดอวนของสัตว์ทะเลจนตายหรือติดเชือก ทั้งนี้ยังทำให้เกิดการแพร่กระจายของชนิดพันธุ์ต่างถิ่น โดยการติดมากับขยะที่ลอยลอยอยู่ในน้ำจากพื้นที่หนึ่งไปยังอีกพื้นที่หนึ่ง และมีผลกระทบต่อการท่องเที่ยว แต่กลับประสบปัญหาการจัดการขยะชายฝั่งอย่างต่อเนื่อง อันเนื่องมาจากการทิ้งขยะโดยไม่คัดแยก การขาดการบูรณาการของหน่วยงานท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ยังไม่เป็นระบบ

จากสถานการณ์ดังกล่าว การสร้างรูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะชายฝั่งทะเลจึงเป็นสิ่งจำเป็น เพื่อส่งเสริมให้เกิดการรวมพลังระหว่างภาครัฐ ท้องถิ่น เอกชน และประชาชนในการร่วมกันดูแลรักษาทรัพยากรทางทะเลอย่างมีประสิทธิภาพ งานวิจัยนี้จึงมุ่งเน้นการศึกษาพฤติกรรม การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดการขยะชายฝั่งทะเลในจังหวัดเพชรบุรี และนำเสนอรูปแบบการมีส่วนร่วมที่เหมาะสมกับบริบทของจังหวัดเพชรบุรี โดยใช้กระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วมเพื่อเสริมสร้างความรู้ ความตระหนัก และพฤติกรรมเชิงบวกของประชาชนในการจัดการขยะชายฝั่ง อันจะนำไปสู่การอนุรักษ์ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งอย่างยั่งยืนในระยะยาว

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมและการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดการขยะชายฝั่งทะเลในจังหวัดเพชรบุรี
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดการขยะชายฝั่งทะเลในจังหวัดเพชรบุรี
3. เพื่อสร้างรูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะชายฝั่งทะเลในจังหวัดเพชรบุรี

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตการวิจัยเรื่องนี้ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ ขอบเขตด้านเนื้อหา ขอบเขตด้านประชากร ขอบเขตด้านเวลา และขอบเขตด้านพื้นที่ รายละเอียดมี ดังนี้

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดการขยะชายฝั่งทะเลในจังหวัดเพชรบุรีด้วยตนเองได้ และนำมาสร้างรูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดการขยะชายฝั่งทะเลในจังหวัดเพชรบุรี

ขอบเขตด้านประชากร

เชิงปริมาณ

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชาชนที่อาศัยในตำบลติดชายฝั่งทะเล ทั้ง 13 ตำบล ของจังหวัดเพชรบุรี จำนวน 61,194 ครัวเรือน (สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง, 2562)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชาชนที่อาศัยในตำบลติดชายฝั่งทะเล ทั้ง 13 ตำบล ของจังหวัดเพชรบุรี จำนวน 399 ครัวเรือน

เชิงคุณภาพ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ ผู้นำชุมชนที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดการขยะชายฝั่งทะเลในจังหวัดเพชรบุรี รวมทั้งสิ้น 12 คน

ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรอิสระ คือ พฤติกรรมการจัดการขยะชายฝั่งทะเลในจังหวัดเพชรบุรี

1. ด้านความรู้เกี่ยวกับการคัดแยกขยะริมชายฝั่งทะเล
2. ด้านความรู้และเข้าใจเกี่ยวกับการคัดแยกขยะริมชายฝั่งทะเล
3. ด้านการปฏิบัติในการคัดแยกขยะมูลฝอยและขยะริมชายฝั่งทะเล

ตัวแปรตาม คือ การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะชายฝั่งทะเลในจังหวัดเพชรบุรี

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ
3. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

ขอบเขตด้านเวลา

ระยะเวลาในการวิจัย ตั้งแต่ เดือนตุลาคม 2562 ถึง เดือน มิถุนายน 2566

ขอบเขตด้านพื้นที่

การศึกษาครั้งนี้มีพื้นที่เป้าหมาย ได้แก่ 13 ตำบล ที่ติดชายฝั่งทะเล โดยอยู่ในจังหวัดเพชรบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเชิงปริมาณ

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชาชนตามสถิติทางการทะเบียน ของส่วนบริหารและพัฒนาเทคโนโลยีการทะเบียน สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง ที่อาศัยอยู่ในตำบลบางตะบูน จำนวน 374 ครัวเรือน ตำบลบางตะบูนออก จำนวน 84 ครัวเรือน ตำบลบ้านแหลม จำนวน 913 ครัวเรือน ตำบลบางขุนไทร จำนวน 1,975 ครัวเรือน ตำบลปากทะเล จำนวน 666 ครัวเรือน ตำบลบางแก้ว จำนวน 1,466 ครัวเรือน ตำบลแหลมผักเบี้ย จำนวน 1,024 ครัวเรือน ตำบลหาดเจ้าสำราญ จำนวน 2,488 ครัวเรือน ตำบลหนองขนาน จำนวน 2,030 ครัวเรือน ตำบลปึกเตียน จำนวน 2,742 ครัวเรือน ตำบลหนองศาลา จำนวน 786 ครัวเรือน ตำบลบางเก่า จำนวน 1,736 ครัวเรือน และตำบลชะอำ จำนวน 44,910 ครัวเรือน รวมทั้งสิ้น 61,194 ครัวเรือน ซึ่งทั้ง 13 ตำบล เป็นตำบลที่ติดชายฝั่งทะเล เข้าถึงได้ง่ายและพร้อมที่จะพัฒนาชุมชนของตนเองให้เป็นชุมชนปลอดขยะในจังหวัดเพชรบุรี (สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง, 2562)

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นประชากรตามสถิติทางการทะเบียน ของส่วนบริหารและพัฒนาเทคโนโลยีการทะเบียน สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง 13 ตำบล ที่ติดชายฝั่งทะเล จังหวัดเพชรบุรี ทำการหาขนาดกลุ่มตัวอย่างจากสูตรของทาโร่ ยามาเน่ (Yamane, 1973) ที่มีความคลาดเคลื่อน (e) $\pm 5\%$ ได้จำนวนตัวอย่าง 399 ครัวเรือน โดยอาศัยการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเรื่องนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaires) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะชายฝั่งทะเลในจังหวัดเพชรบุรี ซึ่งมีกระบวนการสร้างเครื่องมือและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ตามขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะชายฝั่งทะเลในจังหวัดเพชรบุรี เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม
2. สร้างแบบสอบถาม นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม
3. หาความเที่ยงตรง (Validity) โดยการนำแบบสอบถามที่ผ่านการพิจารณาจากที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ แล้วนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา และโครงสร้างของคำถาม ตลอดจนภาษาที่ใช้ และตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถาม และวัตถุประสงค์ จำนวน 3 ท่าน
4. หาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุง แก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้ (Try Out) กับประชาชนในตำบลปากตะโก อำเภอทุ่งตะโก จังหวัดชุมพร ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 20 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.962
5. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้ว เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อขอความเห็นชอบและจัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ จำนวน 399 ชุด เพื่อนำไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ขอนหนังสือราชการจากคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อขอความอนุเคราะห์ เก็บข้อมูลวิจัยจาก บุคลากรและประชาชนในพื้นที่รับผิดชอบ
2. นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์จำนวน 399 ชุด ไปเก็บข้อมูลกับประชากรที่เป็นกลุ่ม ตัวอย่างและเก็บแบบสอบถามกลับคืนด้วยตนเอง แล้วนำมาตรวจสอบความถูกต้อง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ สมบูรณ์
3. นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ และประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทาง สังคมศาสตร์ โดยใช้สถิติดังนี้

1. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) สำหรับอธิบายข้อมูลทั่วไปของกลุ่ม ตัวอย่าง และพรรณนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะชายฝั่งทะเลในจังหวัดเพชรบุรี สถิติที่ใช้คือ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ใช้สำหรับทดสอบเพื่อหาความสัมพันธ์ ระหว่าง พฤติกรรมการจัดการขยะชายฝั่งทะเลในจังหวัดเพชรบุรี กับ การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะชายฝั่งทะเลในจังหวัดเพชรบุรี โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) และแปลความหมายค่าสัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์ (r) ดังนี้ (ไพศาล วรคำ, 2552: 280)

การวิจัยเชิงคุณภาพ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ในการวิจัยนี้ผู้วิจัยได้เลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะชายฝั่งทะเลในจังหวัดเพชรบุรี จำนวน 12 คน ได้แก่ 1) เจ้าหน้าที่เทศบาลตำบลบางตะบูน 2) หัวหน้าฝ่ายบริหารงานสาธารณสุขเทศบาลตำบลบ้านแหลม 3) ผู้อำนวยการศูนย์บริหารการจัดการทรัพยากรป่าชายเลนจังหวัดเพชรบุรี 4) หัวหน้าสำนักปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลปากทะเล 5) ประธานท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านดอนโน 6) เจ้าพนักงานสาธารณสุขปฏิบัติงานองค์การบริหารส่วนตำบลบางแก้ว 7) เจ้าหน้าที่กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมเทศบาลหาดเจ้าสำราญ 8) เจ้าหน้าที่เทศบาลตำบลหนองขนาน 9) ผู้ช่วยเจ้าพนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยองค์การบริหารส่วนตำบลปึกเตียน 10) นักพัฒนาชุมชนตำบลหนองศาลา 11) นักวิชาการสิ่งแวดล้อมปฏิบัติการกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมเทศบาลตำบลบางแก้ว และ 12) เจ้าหน้าที่กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมเทศบาลเมืองชะอำ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น เพื่อใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึก (In - depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 12 คน เกี่ยวกับรูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะชายฝั่งทะเลในจังหวัดเพชรบุรี

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูล โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ขออนุญาตจากคณะกรรมการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ถึงผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ทั้ง 12 คน เพื่อขอความร่วมมือในการสัมภาษณ์เชิงลึก
2. กำหนด วัน เวลา และสถานที่กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อสัมภาษณ์ ตามวัน เวลาที่กำหนดไว้
3. ดำเนินการสัมภาษณ์ตามวัน เวลา และสถานที่ที่กำหนดไว้จนครบทุกประเด็น โดย ขออนุญาตใช้วิธีการจดบันทึก และบันทึกเสียงประกอบการสัมภาษณ์
4. นำข้อมูลที่ได้รวบรวมมาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยเทียบกับ ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก ดังนี้

1. นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาถอดเสียงและบันทึกเป็นข้อความ
2. นำข้อความจากการสัมภาษณ์และจัดบันทึกมาจำแนกเป็นประเด็นและเรียบเรียง เฉพาะประเด็นที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย
3. วิเคราะห์คำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา เพื่อเสนอรูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะชายฝั่งทะเลในจังหวัดเพชรบุรี
4. สรุปผลการวิจัยและนำเสนอผลการวิจัยเป็นข้อความเชิงพรรณนาในรูปของตาราง

ผลการวิจัย

1. พฤติกรรมการจัดการขยะชายฝั่งทะเลในจังหวัดเพชรบุรี โดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.89 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.42 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่ความคิดเห็นมากที่สุด อยู่ในระดับมาก คือ ด้านการปฏิบัติในการคัดแยกขยะมูลฝอยและขยะริมชายฝั่งทะเล มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.02 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.39 รองลงมาคือ ด้านความรู้และเข้าใจเกี่ยวกับการคัดแยกขยะริมชายฝั่งทะเล มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.89 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.51 ส่วนด้านที่มีความคิดเห็นน้อยที่สุด อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.76 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.49

2. การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะชายฝั่งทะเลในจังหวัดเพชรบุรี โดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.13 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.35 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ มีระดับความคิดเห็นมากที่สุด อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.15 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.45 รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.14 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.43 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.13 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.40 และด้านที่มีความคิดเห็นน้อยที่สุด อยู่ในระดับมาก คือ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ (Implementation) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.11 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.44 ตามลำดับ

3. ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการจัดการขยะชายฝั่งทะเลในจังหวัดเพชรบุรี กับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะชายฝั่งทะเลในจังหวัดเพชรบุรีของการสร้างรูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะชายฝั่งทะเลในจังหวัดเพชรบุรี โดยรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ ($r=0.763$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านสามารถจำแนกได้ดังนี้

3.1 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีความสัมพันธ์กับการสร้างรูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะชายฝั่งทะเลในจังหวัดเพชรบุรี โดยรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ ($r=0.868$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มี

ความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 คือ ด้านการปฏิบัติในการคัดแยกขยะมูลฝอยและขยะรีไซเคิล (r=0.817) รองลงมา คือ ด้านการรับรู้เกี่ยวกับการคัดแยกขยะรีไซเคิล (r=0.441) และด้านความรู้และเข้าใจเกี่ยวกับการคัดแยกขยะเป็นขยะรีไซเคิล (r=0.381) ตามลำดับ

3.2 การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ มีความสัมพันธ์กับการสร้างรูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะรีไซเคิลในจังหวัดเพชรบุรี โดยรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ (r=0.766) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 คือ ด้านการปฏิบัติในการคัดแยกขยะมูลฝอยและขยะรีไซเคิล (r=0.605) รองลงมา คือ ด้านความรู้และเข้าใจเกี่ยวกับการคัดแยกขยะรีไซเคิล (r=0.435) และด้านการรับรู้เกี่ยวกับการคัดแยกขยะรีไซเคิล (r=0.427) ตามลำดับ

3.3 การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ มีความสัมพันธ์กับการสร้างรูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะรีไซเคิลในจังหวัดเพชรบุรี โดยรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ (r=0.899) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีความสัมพันธ์กันในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 คือ ด้านการปฏิบัติในการคัดแยกขยะมูลฝอยและขยะรีไซเคิล (r=0.896) และ ระดับปานกลาง คือ ด้านการรับรู้เกี่ยวกับการคัดแยกขยะเป็นขยะรีไซเคิล (r=0.619) และด้านความรู้และเข้าใจเกี่ยวกับการคัดแยกขยะรีไซเคิล (r=0.576) ตามลำดับ

3.4 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล มีความสัมพันธ์กับการสร้างรูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะรีไซเคิลในจังหวัดเพชรบุรี โดยรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ (r=0.704) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 คือ ด้านความรู้และเข้าใจเกี่ยวกับการคัดแยกขยะรีไซเคิล (r=0.571) รองลงมา คือ ด้านการปฏิบัติในการคัดแยกขยะมูลฝอยและขยะรีไซเคิล (r=0.515) และด้านการรับรู้เกี่ยวกับการคัดแยกขยะเป็นขยะรีไซเคิล (r=0.475) ตามลำดับ

4. รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะรีไซเคิลในจังหวัดเพชรบุรี ซึ่งได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ (PKPIDEB Model) คือ 1) ด้านการรับรู้เกี่ยวกับการคัดแยกขยะรีไซเคิล (P: Perception) 2) ด้านความรู้และเข้าใจเกี่ยวกับการคัดแยกขยะรีไซเคิล (K: Knowledge and understanding) 3) ด้านการปฏิบัติในการคัดแยกขยะมูลฝอยและขยะรีไซเคิล (P: Practice) 4) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ (I: Implementation) 5) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (D: Decision Making) 6) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (E: Evaluation) 7) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (B: Benefits) ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะชายฝั่งทะเลในจังหวัดเพชรบุรี

จากภาพที่ 1 เป็นรูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะชายฝั่งทะเลในจังหวัดเพชรบุรี ซึ่งผู้วิจัยได้จากการสังเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. ด้านการรับรู้เกี่ยวกับการคัดแยกขยะริมชายฝั่งทะเล ส่งเสริมให้ประชาชนในพื้นที่รับรู้การคัดแยกขยะริมชายฝั่งที่ถูกต้อง โดยใช้สื่อ การประชาสัมพันธ์ หรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่มีความเกี่ยวข้องหรือมีผลต่อการรับรู้การคัดแยกขยะ โดยผู้นำชุมชนจะต้องให้ความสำคัญและเป็นแกนในการดำเนินกิจกรรม ซึ่งอาจจะต้องขอความร่วมมือจากหน่วยงานหรือภาคีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนให้เข้ามาช่วยเหลือ หรือให้ความสนับสนุนกิจกรรมเสริมสร้างการรับรู้การคัดแยกขยะ

2. ด้านความรู้และเข้าใจเกี่ยวกับการคัดแยกขยะริมชายฝั่งทะเล ผู้นำชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ ต้องมีการสนับสนุนและส่งเสริมให้ประชาชนได้รับการอบรมเพิ่มความรู้ความเข้าใจ หรือเข้าร่วมกิจกรรม

ที่ส่งเสริมการพัฒนาความรู้เกี่ยวกับการคัดแยกขยะในครัวเรือนรวมถึงขยะริมชายฝั่งเพื่อไม่ให้เกิดการเพิ่มขึ้นของขยะในพื้นที่ พร้อมทั้งจัดกิจกรรมส่งเสริมและปลูกฝังการคัดแยกขยะให้มากขึ้น

3. ด้านการปฏิบัติในการคัดแยกขยะมูลฝอยและขยะริมชายฝั่งทะเล ส่งเสริมให้มีจุดทิ้งขยะและแยกขยะแต่ละประเภท ให้เพิ่มมากขึ้น เช่น บริเวณจุดรองรับนักท่องเที่ยว จุดทิ้งขยะในชุมชน โดยผู้นำชุมชนจะต้องเป็นผู้ประสานขอความร่วมมือจากหน่วยงานที่รับผิดชอบในพื้นที่ หรือหน่วยงานภาครัฐ และเอกชนอื่น ๆ ให้เข้ามาดำเนินการเพิ่มจุดทิ้งและคัดแยกขยะ

4. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ มีการส่งเสริมให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการปฏิบัติการจัดการขยะไม่ว่าจะเป็นการประชุมการอบรมหรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง เช่นการร่วมกันทำความสะอาดชายฝั่งถนนริมชายฝั่งทะเล และชุมชนที่อยู่อาศัย รวมถึงการคัดแยกขยะจากเรือประมง

5. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์หาปัญหาและการวางแผนในการจัดการขยะในชุมชน สถานที่ท่องเที่ยวของชุมชน และจัดกิจกรรมรณรงค์การลดขยะริมชายฝั่งทะเลโดยมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นผู้ดำเนินการจัดกิจกรรมขึ้น

6. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการปฏิบัติงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น การรับผิดชอบการรักษาทำความสะอาดของหน่วยงานในพื้นที่ การมีส่วนร่วมในการแจ้งถึงปัญหาที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับอุปกรณ์ในการเก็บขยะหรือภาชนะที่ใส่ขยะให้แก่หน่วยงานที่รับผิดชอบได้ทราบ เพื่อให้หน่วยงานได้ดำเนินการเปลี่ยนภาชนะรับรองขยะ

7. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ สนับสนุนและส่งเสริมให้ประชาชนนำสิ่งของที่ใช้แล้วนำกลับมาใช้ใหม่ได้ เช่น พลาสติก หรืออวนตาข่าย ที่ใช้ในการจับสัตว์ทะเลและลดการทิ้งขยะลงในทะเลรวมถึงสถานที่ที่ไม่ใช่จุดทิ้งขยะเพื่อไม่ให้ชุมชนนั้นสกปรกและลดขยะในพื้นที่

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะชายฝั่งทะเลในจังหวัดเพชรบุรี มีประเด็นตามวัตถุประสงค์ที่นำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. พฤติกรรมการจัดการขยะชายฝั่งทะเลในจังหวัดเพชรบุรี โดยภาพรวม มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการปฏิบัติในการคัดแยกขยะมูลฝอยและขยะริมชายฝั่งทะเล ได้แก่ การคัดแยกขยะสามารถส่งเสริมให้ประชาชนเกิดจิตสำนึกในการทิ้งขยะมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นภัส น้ำใจตรง และนรินทร์ สังข์รักษา (2562) ได้ศึกษาพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนในตำบลกระทุ่มล้ม อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดนครปฐม อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ พบว่า พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนในตำบลกระทุ่มล้ม อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดนครปฐม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก พิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านการแปรสภาพและการนำกลับมาใช้ใหม่ ด้านการนำขยะมูลฝอย ส่งคืน และด้านการลดและหลีกเลี่ยงการเกิดขยะมูลฝอย

2. การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะชายฝั่งทะเลในจังหวัดเพชรบุรี โดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ (Implementation) ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภิมณัฐภัทร์ ชลายนนาวัน และอัจฉรา ชลายนนาวัน (2564) เรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการจัดการขยะทะเล กรณีศึกษาชุมชนชายฝั่ง จังหวัดชลบุรี ผลการวิจัย พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการจัดการขยะทะเล กรณีศึกษาชุมชนชายฝั่ง จังหวัดชลบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาารายด้าน ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด

3. ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการจัดการขยะชายฝั่งทะเลจังหวัดเพชรบุรี กับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะชายฝั่งทะเลในจังหวัดเพชรบุรี ของการสร้างรูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะชายฝั่งทะเลในจังหวัดเพชรบุรี พบว่า โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ ($r=0.763$) เมื่อพิจารณาเป็นรายได้แล้วพบว่า การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ มีความสัมพันธ์กับการสร้างรูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะจังหวัดเพชรบุรีมีความสัมพันธ์กันในระดับสูงที่สุด คือ ด้านการปฏิบัติในการคัดแยกขยะมูลฝอยและขยะริมชายฝั่งทะเล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ทิพวรรณ บุญเพชร (2564) เรื่อง พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสาร ความตระหนักรู้ และการมีส่วนร่วมในการจัดการปัญหาขยะทะเล ในอำเภอเกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาขยะทะเลของประชากรกับความตระหนักรู้เกี่ยวกับปัญหาขยะทะเล ที่มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกและอยู่ในระดับสูง ($r=0.455$)

4. รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะชายฝั่งทะเลในจังหวัดเพชรบุรี ผู้วิจัยนำเสนอรูปแบบประกอบด้วย 1) ด้านการรับรู้เกี่ยวกับการคัดแยกขยะริมชายฝั่งทะเล 2) ด้านความรู้และเข้าใจเกี่ยวกับการคัดแยกขยะริมชายฝั่งทะเล 3) ด้านการปฏิบัติในการคัดแยกขยะมูลฝอยและขยะริมชายฝั่งทะเล 4) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ 5) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 6) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล และ 7) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ซึ่งการดำเนินงานทั้งหมดนี้เพื่อประโยชน์แก่ประชาชนทั้ง 13 ตำบล ที่ติดริมชายฝั่งทะเลในจังหวัดเพชรบุรี ให้บังเกิดผลสำเร็จในการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะริมชายฝั่งทะเลอย่างยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย กฤต เกษตรวัฒน์ผล และคณะ (2567) เรื่อง รูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนในชุมชนชายฝั่งทะเล กรณีศึกษา บ้านหาดทรายเปลือกหอยอำเภอตะกั่วทุ่ง จังหวัดพังงา ผลการวิจัยพบว่า ผู้วิจัยจึงได้เสนอรูปแบบของการจัดการขยะ 2 ส่วนคือ 1) การลดขยะให้เป็นศูนย์ และ 2) การกำจัดขยะ โดยในการลดขยะให้เป็นศูนย์ใช้หลักการ 5R สร้างความตระหนักรู้ในระดับครัวเรือน R 1 ปฏิเสธการใช้ขยะ (Refuse) R2 ลดขยะ (Reduce) R3 ใช้ซ้ำ (Reuse) R4 การนำกลับมาใช้ใหม่ (Repurpose) R5 การรีไซเคิล (Recycle) ในการกำจัดขยะระดับครัวเรือนให้นำขยะอินทรีย์มาฝังกลบ มีการจัดการขยะที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่โดยมีพื้นที่รวบรวม ซ่อมแซม และส่งต่อ การร่วมกันทำความสะอาดชายฝั่งทะเล มีการคัดแยกขยะเพื่อ

นำไปสู่กระบวนการรีไซเคิล รวบรวมผ่านธนาคารขยะ ขยะที่เหลือจากการคัดแยกนำไปฝังกลบในพื้นที่ที่องค์การบริหารส่วนตำบลได้เตรียมไว้

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

การจัดการขยะทะเลเป็นปัญหาที่สำคัญและต้องรับมือในระดับโลก ขยะทะเลส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของมนุษย์ และสัตว์ทะเล ดังนั้น หน่วยงานในพื้นที่ของแต่ละตำบลที่มีพื้นที่ติดริมชายฝั่งทะเล จึงต้องจัดทำงบประมาณในการสนับสนุนจัดการขยะทะเล เพื่อป้องกันและลดปัญหาที่เกิดขึ้น การจัดการขยะทะเลอย่างมีประสิทธิภาพจะต้องมีการร่วมมือกันของทุกภาคส่วน ไม่ว่าจะเป็นรัฐบาล ภาคเอกชน และชุมชน การมีงบประมาณที่เพียงพอจะช่วยให้สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ไม่ว่าจะเป็นการเก็บขยะ การแยกขยะ การรีไซเคิล หรือการสร้างความตระหนักในการลด ละลาย และรีไซเคิลขยะ นอกจากนี้ การมีงบประมาณที่เพียงพอยังสามารถสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีใหม่ๆ ที่จะช่วยในการจัดการขยะทะเลได้ดียิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

ประชาชนในพื้นที่ควรสร้างความตระหนัก การเข้าใจถึงความสำคัญของการจัดการขยะทะเล และผลกระทบที่เกิดขึ้นจากขยะทะเล มากยิ่งขึ้น มีส่วนร่วมในกิจกรรม การร่วมมือกับองค์กรที่มีเป้าหมายเดียวกัน เช่น การเข้าร่วมกิจกรรมเก็บขยะทะเล หรือการสร้างโครงการ เพื่อส่งเสริมการจัดการขยะทะเล และเลือกใช้ผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม และลดการใช้พลาสติก จะช่วยลดปริมาณขยะทะเลที่เกิดขึ้น พร้อมทั้งการแยกขยะจะช่วยลดปริมาณขยะที่ต้องจัดการ และทำให้การจัดการขยะทะเลมีประสิทธิภาพ

3. ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาวิจัยต่อไป

3.1 ควรทำการวิจัยทดลองขยายผลรูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะชายฝั่งทะเลในจังหวัดเพชรบุรีไปยังจังหวัดที่มีพื้นที่ติดชายฝั่งทะเล

3.2 ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การพัฒนากิจการขยะริมชายฝั่งทะเลอย่างยั่งยืนโดยการมีส่วนร่วมของประชาชน

เอกสารอ้างอิง

- กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง. (2560). **แผนแม่บทแห่งชาติว่าด้วยการจัดการขยะทะเล พ.ศ. 2560–2574**. กรุงเทพฯ: กระทรวงทรัพยากรทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.
- กฤต เกษตรวัฒนผล และคณะ. (2567). รูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนในชุมชนชายฝั่งทะเล กรณีศึกษา บ้านหาดทรายเปลือกหอยอำเภอตะกั่วทุ่ง จังหวัดพังงา. ใน **การประชุมวิชาการเครือข่ายพัฒนาชุมชนท้องถิ่นและสังคม ระดับชาติ CSD สัมพันธ์ ครั้งที่ 22 การยกระดับนวัตกรรมเชิงพื้นที่สู่การพัฒนาที่ยั่งยืน**. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (ศูนย์แมริม).
- ทิพวรรณ บุญเพชร. (2564). พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสาร ความตระหนักรู้ และการมีส่วนร่วมในการจัดการปัญหาขยะทะเล ในอำเภอเกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี. **วารสารวิชาการบัณฑิตศึกษาและสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์**, 11(2), 33-42.
- นภัส น้ำใจตรง และนรินทร์ สังข์รักษา. (2562). พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนในตำบลกระทุ่มล้ม อำเภอสามปราน จังหวัดนครปฐม. **วารสารชุมชนวิจัย**, 13(2), 179-190.
- ไพศาล วรคำ. (2552). **การวิจัยทางการศึกษา**. กทม.: ประสานการพิมพ์.
- ภิรมย์นัฏร์ ชลายนนาวัน และอัจฉรา ชลายนนาวัน. (2564). การมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการจัดการขยะทะเล กรณีศึกษาชุมชนชายฝั่ง จังหวัดชลบุรี. **วารสารศิลปศาสตร์ราชชมงคลพระนคร**, 1(2), 30-45.
- สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครองกระทรวงมหาดไทย. (2562). **สถิติประชากร**. สืบค้นเมื่อ 24 กุมภาพันธ์ 2562, จาก http://www.dopa.go.th/index_3.htm
- Yamane, T. (1973). **Statistics: An introductory analysis** (3th ed.). New York: Harper and Row Publication.

รูปแบบการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติที่ประสบผลสำเร็จ ของกลุ่มจังหวัดเพชรบูรณ์

The successful management model of the National Village and Urban Community Fund of the Phet Samut Khiri Province group

พนัส ชัยรัมย์¹/ สกุล วงษ์กาฬสินธุ์²/อาภาภรณ์ สุขหอม³

Panus Chairam¹/ Sakul Wongkalasin²/ Arpaporn Sookhom³

¹นักศึกษา สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

¹Master of Public and Private Management Nakhon Ratchasima Rajabhat University

²ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

²Asst. Prof. Dr., Advisor Public and Private Management Nakhon Ratchasima Rajabhat University

³ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

³Asst. Prof. Dr., Advisor Public and Private Management Nakhon Ratchasima Rajabhat University

Corresponding author E-mail: Waramun@gmail.com

(Received: February 15, 2025; Revised: April 30, 2025; Accepted: June 29, 2025)

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษารูปแบบการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ที่ประสบผลสำเร็จ 2) สังเคราะห์รูปแบบการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่ประสบผลสำเร็จ 3) เสนอแนวทางการนำรูปแบบการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองต้นแบบไปใช้กับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองพื้นที่อื่น การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยเลือกประชากรในการวิจัยแบบเฉพาะเจาะจง จำนวน 68 คน จำนวน 4 แห่ง ใน 4 จังหวัดของกลุ่มจังหวัดเพชรบูรณ์ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่ม และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม และแบบบันทึกการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม ผลการวิจัย พบว่า 1) รูปแบบการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่ประสบผลสำเร็จในแต่ละจังหวัดของกลุ่มจังหวัดเพชรบูรณ์ มีการสร้างนวัตกรรมการเว็บไซต์ (แอปพลิเคชัน) การรับ - ฝาก - ถอนเงินนอกพื้นที่ ด้วยการใช้หลักการจัดการองค์กรที่มุ่งสู่ความเป็นผู้มีส่วนได้เสีย และเชื่อมความสัมพันธ์กับชุมชน เป็นองค์กรที่มีรูปแบบการดำเนินงานในเชิงธุรกิจ แต่มีเป้าหมายทางสังคม โดยรายได้จากการดำเนินธุรกิจจะนำกลับมาสู่การพัฒนาสังคมและพัฒนาองค์กรให้เติบโตขึ้น เพื่อประโยชน์ของ

สังคมส่วนร่วม 2) รูปแบบการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่ประสบผลสำเร็จ มี 10 คุณลักษณะ ได้แก่ (1) บรรลุตามวัตถุประสงค์ในการแก้ปัญหาของคนในชุมชน (2) สร้างนวัตกรรมทางสังคม (3) มีขีดความสามารถในการแข่งขัน (4) การสร้างความเชื่อมสัมพันธ์กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (5) การมีส่วนร่วมของสังคม (6) มีผลสัมฤทธิ์ทางสังคม (7) ด้านการเงิน มีกลไกการวางแผน การอำนวยการ (8) ด้านลูกค้า เป็นระบบลดขั้นตอนจบในจุดเดียวที่สมบูรณ์ (9) มุมมองด้านกระบวนการธุรกิจภายในสมาชิก (10) มุมมองด้านการเรียนรู้และการพัฒนากองทุน 3) แนวทางที่จะนำรูปแบบการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองไปประยุกต์ใช้กับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติอื่น ๆ คือ (1) การนำไปขยายผลให้กับกองทุนหมู่บ้านแห่งอื่น ๆ (2) หน่วยงานภาครัฐ ส่งเสริมเผยแพร่ ผ่านการจัดอบรม สัมมนากับองค์กรภาครัฐอื่น (3) มีหน่วยงานสนับสนุนกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง (4) สถาบันการศึกษาให้การสนับสนุนเผยแพร่รูปแบบการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติไปสู่กองทุนหมู่บ้านในพื้นที่อื่น ๆ

คำสำคัญ: รูปแบบการบริหารจัดการ กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กลุ่มจังหวัดเพชรบูรณ์

Abstract

The objectives of this research were to 1) study the successful management models of village and urban community funds, 2) synthesize the successful management models of village and urban community funds, and 3) propose guidelines for applying the prototype management model of village and urban community funds to other areas. This qualitative research selected a specific population of 68 people from 4 funds in 4 provinces of the Phet Samut Khiri Province Group. Data were collected through in-depth interviews, focus group discussions, and non-participant observation. The research tools included interview forms, focus group discussion guides, and non-participant observation recording forms. The research findings were as follows; 1) The successful management models of village and urban community funds in each province of the Phet Samut Khiri Province Group involved creating innovative websites (applications) for deposit-withdrawal services outside the area, using organizational management principles aimed at stakeholder orientation and community relationship building. These organizations operate in a business format but with social goals, where business income is reinvested in social development and organizational growth for the benefit of the broader society. 2) The successful management model of village and urban community funds comprises 10 characteristics: (1) achieving objectives in solving community problems, (2) creating social innovation, (3) having competitive capability, (4) building stakeholder relationships, (5) having social participation,

(6) achieving social impact, (7) having financial planning and management control mechanisms (8) providing customer service through a complete one-stop system with reduced procedures, (9) having internal business process perspectives among members, and (10) having learning and development perspectives for the fund. 3) The guidelines for applying the village and urban community fund management model to other national village and urban community funds are: (1) expanding the model to other village funds, (2) government agencies promoting and disseminating the model through organizing training and seminars with other government organizations, (3) having supporting agencies for village and urban community funds, and (4) educational institutions supporting and disseminating the village and urban community fund management model to village and urban community funds in other areas"

Keywords: Management model, Village and urban community funds, Phet Samut Khiri Province Group

บทนำ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570) ได้กำหนดแนวทางให้ประเทศสามารถก้าวข้ามความท้าทายต่าง ๆ เพื่อให้ “ประเทศไทยมีความมั่นคงมั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” ตามเจตนารมณ์ของยุทธศาสตร์ชาติผ่านการกำหนดทิศทางการพัฒนาประเทศอย่างมีเหตุผล ความพอประมาณ สร้างภูมิคุ้มกันบนฐานของความรู้ คุณธรรม และความเพียร โดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับสถานการณ์และเงื่อนไข ระดับประเทศและระดับโลก ทั้งในปัจจุบันและอนาคตอันใกล้ รวมถึงศักยภาพของทุนทางเศรษฐกิจ ทุนทางสังคม และทุนทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศ การให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างความสมดุลและการพึ่งตนเองได้อย่างมั่นคง การกระจายโอกาสเพื่อลดความเหลื่อมล้ำระหว่างกลุ่มคน ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างในมิติต่าง ๆ รวมถึงการเสริมสร้างความสามารถของบุคคลและสังคมในการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจ, 2565: 4)

ด้วยการสร้างกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ เป็นกองทุนที่เป็นทุนทางสังคมมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนสำหรับการลงทุนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ เพิ่มรายได้และลดรายจ่าย หรือสำหรับการส่งเสริมและพัฒนาไปสู่การสร้างสวัสดิภาพ สวัสดิการ หรือประโยชน์ส่วนรวมให้แก่ประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (กทบ.) จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2547 (มีผลบังคับใช้ เมื่อ 31 ธันวาคม 2547) ซึ่งกำหนดให้เป็นหน่วยงานของรัฐมีฐานะเป็นนิติบุคคล ดำเนินงานภายใต้การกำหนดนโยบายและแนวทางการบริหารโดยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (กทบ.) โดยมีนายกรัฐมนตรีหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายเป็นประธาน

สำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (สทบ.) ในฐานะสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (กทบ.) และดำเนินการกิจตามนโยบาย และแนวทางการบริหารของ

คณะกรรมการ ซึ่งในปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 คณะกรรมการได้กำหนดแผนงาน โครงการและกรอบวงเงิน งบประมาณรวมทั้งสิ้น 14,825,346,000 บาท ภายใต้การขับเคลื่อนดำเนินงาน 4 ยุทธศาสตร์ 1 แผนงานบริหาร สำนักงาน และ 2 โครงการที่สำคัญตามนโยบายรัฐบาล ได้แก่ โครงการเสริมสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานราก เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน แม้ว่าประสบผลกระทบภายใต้การขับเคลื่อนโครงการในสถานการณ์การแพร่ระบาดของ โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID - 19) (สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, 2563)

การส่งเสริมการมีส่วนร่วม และพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมืองด้วยการเรียนรู้ และพัฒนา ความคิดริเริ่ม ตลอดจนเสริมสร้างศักยภาพ และส่งเสริมธุรกิจชุมชนการผลิต การแลกเปลี่ยนการจำหน่ายสู่ การบริโภคในหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนเร่งด่วนสำหรับ ประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง และลดการกักเงินนอกระบบของประชาชน โดยทำให้กลุ่มคนที่ไม่สามารถ เข้าถึงบริการทางการเงินเชิงพาณิชย์ในระบบ (Formal financial services) เนื่องจากไม่มีรายได้เพียงพอและ ส่วนใหญ่ไม่มีหลักทรัพย์ค้ำประกันเงินกู้สามารถเข้าถึงสินเชื่อสำหรับประชาชนระดับฐานรากได้มากขึ้น เป็น การกระตุ้นเศรษฐกิจฐานรากของประเทศ กับการพัฒนาคุณภาพชีวิตและการบรรเทาปัญหาความยากจนของ ประชาชน รวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศสู่การพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2558: 11)

กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ทำให้เกิดการจัดระบบและบริหารจัดการเงินกองทุนของตนเอง ให้เข้มแข็งและยั่งยืน นำไปสู่การเป็นสถาบันการเงินชุมชน ทำให้เกิดการเพิ่มเงินทุนหมุนเวียนให้มีความหลากหลาย เป็นการส่งเสริมการจัดสรรทรัพยากรให้เกิดความเป็นธรรม เสมือนเป็นการกระจายอำนาจในการบริหารใน รูปแบบหนึ่งของรัฐบาล ที่ประชาชนมีสิทธิในการบริหารงานอย่างอิสระ จึงนับว่าเป็นกองทุนหมุนเวียน ที่น่าติดตาม และควรให้ความสนใจเป็นอย่างยิ่ง เพราะนอกเหนือจากข้อดีที่เงินงบประมาณส่งตรงถึงมือประชาชนโดยตรง ยัง สอดคล้องกับการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม ลดความเหลื่อมล้ำไปสู่การปฏิบัติ สอดคล้องตามแนวทาง ยุทธศาสตร์แห่งชาติ 20 ปี และเชื่อมโยงกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 ซึ่งสอดคล้องกับ การจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านที่มีการกระจายทรัพยากร (Resources allocation) อันได้แก่ เงินงบประมาณแผ่นดิน ลงสู่หมู่บ้านและชุมชนทั่วประเทศ เสริมให้ปวงชนชาวไทยสามารถแก้ปัญหาความยากจน และลดความเหลื่อมล้ำ ของชุมชน มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชน การทำความเข้าใจกระบวนการในการเสริมสร้างความเข้มแข็ง ขององค์กรชุมชนและภาคส่วนต่าง ๆ ในระดับท้องถิ่น ที่ตั้งอยู่บนบริบทความเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง รวมถึงสภาวะความไม่เป็นปกติ ปัญหาที่เกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ด้วยการขาดความเป็น ธรรมชาติของการบริหารจัดการกองทุนและสถาบันการเงินชุมชน ทำให้บางกองทุนไม่สามารถที่จะบริการให้แก่ สมาชิกได้ ถือว่าเป็นองค์ประกอบที่ส่งผลทำให้การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน แต่ละแห่งขาดประสิทธิภาพและ ประสิทธิภาพ คือ ด้านบุคคล ซึ่งได้แก่ คณะกรรมการและสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน ไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ กองทุนหมู่บ้านบทบาทหน้าที่ของตน รวมถึงการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของกองทุนหมู่บ้าน

นอกจากนี้ยังมีองค์ประกอบด้านภาวะผู้นำของคณะกรรมการซึ่งต้องมีวิสัยทัศน์ในการวางแผนการทำงาน และมีการบริหารที่โปร่งใสตรวจสอบได้ รวมถึงการส่งเสริมสนับสนุนของรัฐบาลก็เป็นสิ่งสำคัญที่จะขาดเสียไม่ได้ ซึ่งปัจจุบันพบว่า หน่วยงานภาครัฐยังขาดการส่งเสริมและสนับสนุนการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ด้านงบประมาณและการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมร่วมกัน การบรรเทาเหตุอุกฉกรรจ์จำเป็นเร่งด่วน (ธีรเดช มีสัทธิธรรม สุภาวรรณ วงศ์คำจันทร์ และสุชาติ แสงทอง, 2561: 269-276) ส่งผลให้การบริหารจัดการกองทุนไม่ได้ รับการแก้ไข ขาดสภาพคล่อง เกิดสภาวะหนี้เสีย การผิวนัดชำระหนี้ การฟ้องร้องดำเนินคดีกับชาวบ้านเป็นมูลเหตุ ให้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษา เรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติที่ประสบผลสำเร็จ ของกลุ่มจังหวัดเพชรบูรณ์ศรี เพื่อเป็นรูปแบบการพัฒนากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมิติใหม่ การดำเนินการ อย่างบูรณาการในระดับพื้นที่ต่อการแก้ไขปัญหาของชุมชน การสร้างความเข้าใจในรูปแบบต่าง ๆ ภายใต้สถานการณ์ ปัจจุบัน รวมถึงการค้นหากลยุทธ์ ตลอดจนให้ข้อเสนอแนะแนวทางในการบริหารจัดการที่เกิดประสิทธิผลต่อ การดำเนินงานดังกล่าว จึงทำการศึกษารูปแบบและแนวทาง รวมถึงองค์ประกอบที่สำคัญของการดำเนินงานจะ เป็นองค์ความรู้ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาในพื้นที่ต้นแบบ การพัฒนาศักยภาพด้านการบริหาร จัดการของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับผิดชอบและได้รับประโยชน์ ส่งเสริม การสร้างระบบเศรษฐกิจและสังคมฐานรากตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ตามวิถีและภูมิปัญญาของชุมชน ท้องถิ่น ตามสิทธิเสรีภาพของประชาชนชาวไทยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย การสร้างโอกาสและลด ความเหลื่อมล้ำทางสังคมได้ต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษารูปแบบการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่ประสบผลสำเร็จในแต่ละ จังหวัดของกลุ่มจังหวัดเพชรบูรณ์ศรี
2. เพื่อสังเคราะห์รูปแบบการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่ประสบผลสำเร็จของกลุ่ม จังหวัดเพชรบูรณ์ศรี
3. เพื่อเสนอแนวทางการนำรูปแบบการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองต้นแบบไปใช้กับ กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองพื้นที่อื่น

ความสำคัญการวิจัย

ผลการวิจัยนี้ทำให้ทราบถึง รูปแบบการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่ประสบผลสำเร็จ ของกลุ่มจังหวัดเพชรบูรณ์ศรี และได้มีแนวทางการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองต้นแบบ สำหรับ นำไปประยุกต์ใช้กับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองอื่น ๆ และเป็นข้อมูลสำหรับหน่วยงานรับผิดชอบดูแลกองทุน หมู่บ้านและชุมชนเมือง ที่นำไปกำหนดนโยบายในการส่งเสริมสนับสนุนการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชน เมืองสู่ความเข้มแข็งอย่างยั่งยืนสืบไป

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีขอบเขตเนื้อหาครอบคลุมเฉพาะรูปแบบการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองของกลุ่มจังหวัดเพชรบูรณ์ ซึ่งครอบคลุมประเด็นเกี่ยวกับการจัดองค์กรการเงินชุมชนต้นแบบ ประกอบด้วย 1) การบริหารจัดการที่ประสบผลสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ได้แก่ การวางแผน การจัดระบบองค์กร การจัดบุคลากรองค์กร การอำนวยความสะดวก การประสานงาน การควบคุมงาน การรายงานและการประเมินผลการปฏิบัติงาน งบประมาณ การแก้ไขข้อผิดพลาด และ 2) การจัดการกองทุนหมู่บ้านเพื่อสังคม ได้แก่ ความเป็นผู้ประกอบการทางสังคม เป้าหมายทางสังคม นวัตกรรมกรรมทางสังคม ชีตความสามารถทางการแข่งขัน การเชื่อมสัมพันธ์กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การมีส่วนร่วมของสังคม ความสามารถในการขยายกิจการและผลสัมฤทธิ์ทางสังคม และปัจจัยเชิงประจักษ์ที่ส่งผลให้การจัดการกองทุนหมู่บ้านประสบผลสำเร็จเป็นต้นแบบ โดยเฉพาะปัจจัยด้านกลุ่มหรือองค์กร และปัจจัยสนับสนุนหรือสภาพแวดล้อมภายนอกที่เป็นภาคีเครือข่ายขององค์กรชุมชน ภาครัฐ ภาคเอกชน และแนวทางการจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นต้นแบบ สำหรับองค์กรกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองอื่น โดยผู้วิจัยได้ทำการศึกษาแนวคิดทฤษฎี ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ในเรื่องเกี่ยวข้องกับการจัดการบริหารจัดการกองทุนต้นแบบในจังหวัดกลุ่มเพชรบูรณ์

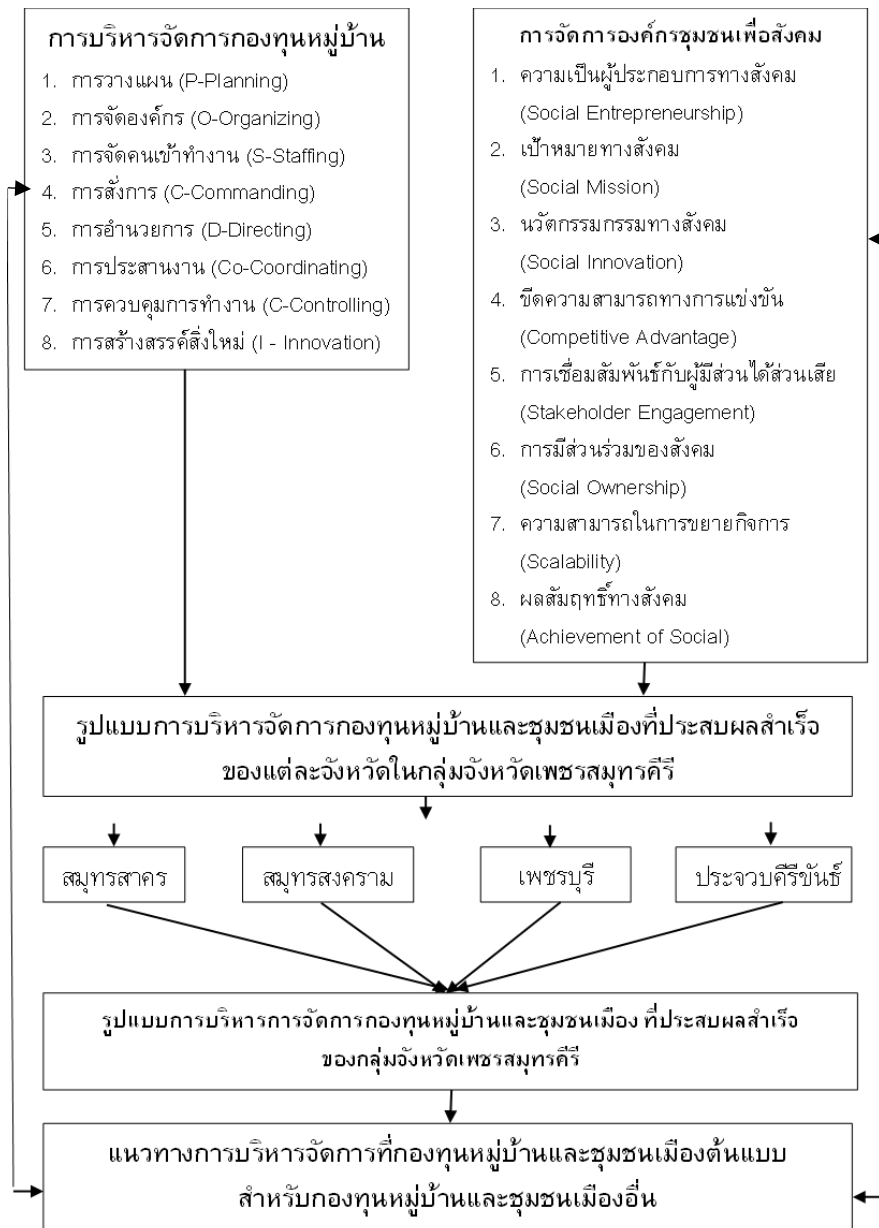
2. ขอบเขตด้านพื้นที่ศึกษา เลือกเฉพาะพื้นที่ที่มีการจัดการกองทุนหมู่บ้านต้นแบบที่ประสบผลสำเร็จได้รับรางวัลเชิดชูเกียรติ หรือได้รับการยอมรับจากหน่วยงานของรัฐ หรือภาคเอกชนจัดเป็นองค์กรที่ประสบผลสำเร็จในบริหารจัดการกองทุน และมีการดำเนินงานตาม มาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2547 และได้เป็นสถาบันการเงินชุมชนในกลุ่มจังหวัดเพชรบูรณ์ ได้ทำ การศึกษาในกลุ่มจังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 4 แห่ง ประกอบด้วย กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ที่ประสบผลสำเร็จการบริหารจัดการกองทุนและสถาบันการเงินชุมชน ได้รับรางวัลการประกวดกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองดีเด่น ระดับจังหวัด จากสำนักงานกองทุนหมู่บ้าน ฯ และเครือข่าย โดยมีสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอ และสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด ระดับกลุ่มจังหวัดเพชรบูรณ์ ดังนี้ กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในพื้นที่จังหวัดสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสงคราม จังหวัดเพชรบุรี และจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จังหวัดละ 1 กองทุน มีการบริหารจัดการอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน

3. ขอบเขตด้านระยะเวลา

การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจะดำเนินการในช่วงระหว่าง เดือน กันยายน 2566 - มิถุนายน 2567 รวมระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งสิ้น 10 เดือน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติที่ประสบผลสำเร็จของกลุ่มจังหวัดเพชรบูรณ์ ผู้วิจัยได้ทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมากำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การออกแบบการวิจัยด้วยวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยเครื่องมือแนวคำถามสำหรับการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth interview) และแนวคำถามสำหรับการสนทนากลุ่มย่อย (Focus group) เน้นการศึกษาภาคสนาม (Field study) ซึ่งประกอบด้วยแบบการวิจัยประชากร กลุ่มตัวอย่าง ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ และผู้เชี่ยวชาญ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งมีแผนแบบการวิจัย

ประชากร

ประชากร ในการวิจัยนี้ได้แก่ กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองใน 4 จังหวัด ของกลุ่มจังหวัดเพชรบูรณ์จำนวน 4 แห่ง จำนวน 552 คน

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยนี้ได้แก่ กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองใน 4 จังหวัด ของกลุ่มจังหวัดเพชรบูรณ์ ซึ่งผู้วิจัยได้เลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เฉพาะกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่ประสบผลสำเร็จในการบริหารจัดการได้รับรางวัลการประกวดกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองดีเด่นระดับจังหวัด จากสำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองระดับจังหวัดของกลุ่มจังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 68 คน

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informant) ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย 2 กลุ่ม จำนวนรวมทั้งสิ้น 68 คน มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth interview) จำนวน 60 คน

1.1 ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ได้แก่ คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และสมาชิกกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองทั้ง 4 แห่ง ประกอบด้วย คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง จำนวน 24 คน 1) ประธานและรองประธานกลุ่มกองทุน ฯ ละ 1 คน รวม 8 คน 2) เลขานุการและเหรัญญิก กลุ่มกองทุน ฯ ละ 2 คน รวม 8 คน 3) กรรมการฝ่ายต่าง ๆ กลุ่มกองทุน ฯ ละ 2 คน รวม 8 คน

สมาชิกกลุ่มกองทุน จำนวน 20 คน คือ สมาชิกกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กลุ่มกองทุนชุมชนละ 5 คน รวม 20 คน

1.2 ผู้ที่เกี่ยวข้องในระดับชุมชน ได้แก่ ผู้นำชุมชนและประชาชนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในหมู่บ้านของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองทั้ง 4 แห่ง ประกอบด้วย 1) ผู้นำชุมชน เช่น ผู้ใหญ่บ้านหรือผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านหรือสมาชิกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือกรรมการหมู่บ้านหรือผู้นำกลุ่มต่าง ๆ ในหมู่บ้านของกลุ่มกองทุนหมู่บ้าน หมู่บ้านละ 2 คน รวม 8 คน 2) ประชาชนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในหมู่บ้านของกองทุนหมู่บ้าน หมู่บ้านละ 2 คน รวม 8 คน รวม 16 คน

เกณฑ์การคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญเพื่อนำมาใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ด้วยวิธีการสัมภาษณ์เจาะลึก 1) ต้องเป็นผู้ที่ดำรงตำแหน่งคณะกรรมการกลุ่มกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ทั้ง 4 แห่ง ที่ทำการศึกษาในครั้งนี้ เป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 2 ปี 2) ต้องเป็นสมาชิกกลุ่มกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองต้นแบบ 4 แห่ง มาแล้วไม่น้อยกว่า 2 ปี

2. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) จำนวน 8 คน มีดังนี้

2.1 ประธานกองทุนหมู่บ้านระดับจังหวัดของกลุ่มกองทุนหมู่บ้านที่ประสบผลสำเร็จ 2 จังหวัด จังหวัดละ 1 คน รวม 2 คน

2.2 ประธานหรือรองประธานกองทุนหมู่บ้านที่ประสบผลสำเร็จ กองทุนละ 1 คน รวม 4 คน

2.3 เจ้าหน้าที่กองทุนหมู่บ้านของกลุ่มกองทุนหมู่บ้านที่ประสบผลสำเร็จจาก 2 หมู่บ้าน หมู่บ้านละ 1 คน รวม 2 คน

เกณฑ์การคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 1) เป็นบุคลากรที่ปฏิบัติงานอยู่ในหน่วยงานภาครัฐ ที่ดูแลรับผิดชอบการส่งเสริมและพัฒนากลุ่มกองทุนหมู่บ้านต้นแบบ ทั้ง 4 แห่ง 2) เป็นผู้ที่มีหน้าที่ความรับผิดชอบในการส่งเสริมและพัฒนากลุ่มกองทุนหมู่บ้านชุมชนในระดับจังหวัด ระดับอำเภอ และระดับพื้นที่

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ แนวคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth interview) ประเด็นคำถามการสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) และแบบบันทึกการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม โดยมีรายละเอียดของการสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ และส่วนประกอบของเครื่องมือ ดังนี้

การสร้างเครื่องมือวิจัย

1. ทบทวนวรรณกรรมในส่วนที่เป็นแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดประเด็นสำคัญที่จะนำไปใช้สร้างเครื่องมือวิจัย เพื่อใช้สำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย ข้อคำถามในการสัมภาษณ์เจาะลึก ประเด็นคำถามในการสนทนากลุ่ม และแบบบันทึกการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม

2. นำเครื่องมือวิจัยที่สร้างขึ้นทั้งหมดไปปรึกษากับอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ในเรื่องความสอดคล้องของประเด็นที่ใช้ในการศึกษากับกรอบแนวคิดและวัตถุประสงค์ในการวิจัย

3. ผู้วิจัยนำเครื่องมือวิจัยทั้งหมดมาปรับแก้ตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

การเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data)

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองพร้อมกับทีมผู้ช่วยนักวิจัย ที่มีประสบการณ์ในพื้นที่เก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยมีรายละเอียดเกี่ยวกับการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-dept interview) หมายถึง การสนทนาซักถามอย่างมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ได้ข้อมูลความคิดเห็น โดยผู้วิจัยทำการเตรียมความพร้อมกับผู้ช่วยนักวิจัย โดยมีการทำความเข้าใจเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ในการศึกษา การอธิบายประเด็นในการสัมภาษณ์ให้ผู้ช่วยนักวิจัยให้มีความเข้าใจตรงกัน จากนั้นทำ

การประสานงานกับหน่วยงานส่งเสริมกลุ่มกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเป้าหมาย ติดต่อขอสัมภาษณ์การสัมภาษณ์เจาะลึกครั้งนี้จะใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบทางการหรือกึ่งทางการ (Formal or Semi-formal interview) ใช้วิธีการซักถามโดยมีแบบสัมภาษณ์ ซึ่งมีโครงสร้างคำถามและเนื้อหาสาระเตรียมไว้ล่วงหน้า

2. การสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) เป็นวิธีการเก็บข้อมูล เพื่อต้องการรู้ทัศนะผู้มีส่วนได้เสียกับการจัดการกองทุนหมู่บ้าน โดยผู้วิจัยได้มีการจัดสนทนากลุ่มกับกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 1 กลุ่ม คือ คณะกรรมการและสมาชิกกลุ่มกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ผู้นำชุมชนและประชาชน ในพื้นที่กับผู้ร่วมสนทนากลุ่ม คือ ผู้ดำเนินรายการที่มีแนวคำถามเบื้องต้นตามประเด็นที่กำหนด ซึ่งผู้บันทึกการสนทนากลุ่มและผู้อำนวยความสะดวกต่าง ๆ เพื่อสรุปวิเคราะห์ข้อมูลแต่ละประเด็นอย่างละเอียดต่อไป ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม โดยเลือกจากบุคคลสำคัญของกลุ่มกองทุนหมู่บ้านชุมชนและผู้นำชุมชน ได้แก่ 1) คณะกรรมการกลุ่มกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองต้นแบบ 2) สมาชิกกลุ่มกองทุนหมู่บ้านที่ไม่เป็นกรรมการ 3) ผู้นำชุมชนหรือประชาชนของหมู่บ้าน

3. การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม เป็นการเก็บข้อมูลโดยเฝ้ามองสิ่งที่ต้องสังเกตการณ์ ดังต่อไปนี้ คือ การสังเกตลักษณะทางกายภาพและสังคมของเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการจัดการกลุ่มกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เช่น การปฏิบัติงานของคณะกรรมการกลุ่ม เช่น การจัดทำบัญชี การเก็บรักษาเงิน การปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสินค้าและการบริการ การจัดสวัสดิการ ที่เกี่ยวข้องตามวัตถุประสงค์ของกองทุน เป็นต้น ผู้วิจัยใช้วิธีการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-participant observation) และผู้วิจัยดำเนินการบันทึกข้อมูลการสังเกตดังกล่าวเพื่อนำข้อมูลไปสู่กระบวนการวิเคราะห์ต่อไป ทั้งนี้การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-participant observation) เป็นเพียงกลไกเสริมในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ โดยการตีความ/ให้ความหมายกับเหตุการณ์ต่าง ๆ เพื่อให้มีความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่เกี่ยวข้องแต่ละแห่งมีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลเชิงคุณภาพที่เก็บรวบรวมได้จากเครื่องมือวิจัย ได้แก่ ข้อคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth interview) ประเด็นคำถามในการสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) ประเด็นคำถามในการจัดเวทีเสวนาวิชาการและแบบบันทึกการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้ง 2 กลุ่ม ผู้วิจัยจะเริ่มลงมือวิเคราะห์ข้อมูลในเบื้องต้นไปพร้อม ๆ กัน ซึ่งการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการศึกษาเชิงปฏิบัติการจะดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และไปสิ้นสุดหลังจากที่ผู้วิจัยได้ข้อมูลจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองต้นแบบทั้ง 4 แห่งครบถ้วนแล้ว จึงนำมาวิเคราะห์ตามกรอบวัตถุประสงค์ในการวิจัย โดยผู้วิจัยได้นำแนวคิดของไมล์และฮิงเบอร์แมน (Miles and Huberman, 1994: 10-12) มาใช้ในการวิเคราะห์ ข้อมูลครั้งนี้ ซึ่งมี 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. การลดทอนและจัดระเบียบข้อมูล (Data reduction and organizing) ด้วยการนำข้อมูลจากการศึกษาเอกสารวิชาการ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง งานวิจัยทั้งในประเทศ และต่างประเทศ และเอกสารที่ได้จากการถอดข้อความจากเครื่องบันทึกเสียง มาเลือกส่วนที่เกี่ยวข้องไว้ และตัดข้อความที่ไม่เกี่ยวข้องออก รวมทั้งการทำการสรุปย่อและเขียนเรียบเรียงใหม่ให้เห็นสาระสำคัญตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

2. การนำเสนอหรือจัดแสดงข้อมูล (Data display) ด้วยการจัดทำเป็นตาราง กราฟ แผนภูมิ และ เครื่องมือช่วยเพื่อให้เข้าใจง่าย และเห็นความสัมพันธ์ของประเด็นต่าง ๆ

3. การสรุปและการตรวจสอบความถูกต้องของข้อสรุป (Conclusion Drawing and Verification) โดยใช้วิธีการตรวจสอบสามเส้า (Triangulation) ในการตรวจสอบความถูกต้องของข้อสรุปด้วยการเก็บรวบรวมข้อมูลจาก แหล่งข้อมูลหลาย ๆ แหล่ง

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการศึกษารูปแบบการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่ประสบผลสำเร็จ ในแต่ละจังหวัดของกลุ่มจังหวัดเพชรบูรณ์

การจัดองค์กรชุมชนเพื่อสังคม

กองทุนหมู่บ้านที่ 1 บ้านหาดเจ้าสำราญ อำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี การเป็นผู้ประกอบการ ทางสังคมเป็นกลุ่มที่ทำกิจกรรมร่วมกันและมีการช่วยเหลือทางการเงิน เป็นแหล่งทุนที่ใกล้ชิดของประชาชน มากที่สุด มีการทำงานเป็นจิตอาสาไม่มีผลประโยชน์แอบแฝงและขั้นตอน กระบวนการก็ยังไม่ซับซ้อน เหมือนแหล่ง เงินทุนอื่น ๆ พร้อมดอกเบี้ยที่ถูก และมีเงินปันผลให้แก่สมาชิก ถือเป็นที่พักของคนในชุมชน เป็นแหล่งทุนที่ชุมชน ได้แก้ปัญหาของชุมชน พร้อมทั้งลดการเกิดหนี้ นอกกระบวนการประชาชนที่เป็นสมาชิก มีการตรวจสอบกันเองใน ชุมชน และรับรู้ปัญหาของชุมชนพร้อมมีสวัสดิการในชุมชน การสร้างโอกาสให้ทุกคนสร้างความเสมอภาค สร้าง ระเบียบวินัยทางการเงิน และการเข้าถึงแหล่งทุนที่ใกล้ชิดที่สุด

กองทุนหมู่บ้านที่ 2 บ้านคลองเป้ง ตำบลบางนางลี่ อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม มีการบริหาร ทั้ง 8 ด้าน คือ การวางแผน การจัดองค์กร การจัดคนเข้าทำงาน การสั่งการ การอำนวยการ การประสานงาน การควบคุมการทำงาน และการสร้างสรรค์สิ่งใหม่โดยมีผลงานที่โดดเด่น คือ การมีคณะกรรมการที่เข้มแข็ง เห็นแก่ ประโยชน์ส่วนร่วม พร้อมทั้งจะเรียนรู้ และรวมทั้งแก้ปัญหาของสมาชิก ด้วยการใช้หลักการสั่งการที่มุ่งสู่การเชื่อม ความสัมพันธ์กับผู้มีส่วนได้เสีย และการใช้หลักการประสานงานเพื่อมุ่งสู่ความเป็นผู้ประกอบการทางสังคม

กองทุนหมู่บ้าน หมู่ที่ 8 บ้านสหกรณ์ ตำบลโคกขาม อำเภอเมืองสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาคร การจัด องค์กรชุมชนเพื่อสังคม การบริหารงานทั้ง 8 ด้าน คือ การวางแผน การจัดองค์กร การจัดคนเข้าทำงาน การสั่งการ การอำนวยการ การประสานงาน การควบคุมการทำงาน และการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ โดยมีผลงานที่โดดเด่น คือ เป็น กองทุนที่เคยไม่สำเร็จมาก่อน แต่ปัจจุบันได้รับการปรับปรุงและแก้ไขจนสามารถเป็นกองทุน เข้มแข็งได้ในปัจจุบัน ด้วยการใช้หลักการจัดคนเข้าทำงานเพื่อมุ่งสู่เป้าหมายทางสังคม และหลักการควบคุม การทำงานที่มุ่งสู่ผลสัมฤทธิ์ ทางสังคม

กองทุนหมู่บ้าน หมู่ 9 บ้านหนองทอง ตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ การจัดองค์กร ชุมชนเพื่อสังคม มีการบริหารงานทั้ง 8 ด้าน คือ การวางแผน การจัดองค์กร การจัดคนเข้าทำงาน การสั่งการ การอำนวยการ การประสานงาน การควบคุมการทำงาน และการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ โดยมีผลงานที่โดดเด่น คือ การทำ

รายได้จากการบริหารกองทุนส่วนหนึ่งไปเป็นสวัสดิการเพื่อชุมชน ด้วยการให้หลักการอำนวยความสะดวกที่มุ่งสู่การมีส่วนร่วมของสังคม

การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน ผู้วิจัยวิเคราะห์และสังเคราะห์ได้รูปแบบการบริหารกองทุนสรุปได้ว่ารูปแบบการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน มีการบริหารงานทั้ง 8 ด้าน คือ การวางแผน การจัดองค์กร การจัดคนเข้าทำงาน การสั่งการ การอำนวยความสะดวก การประสานงาน การควบคุมการทำงาน และการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ โดยมีผลงานที่โดดเด่น คือ มีความสามารถขยายกิจการนอกพื้นที่ถึง 5 อำเภอ สามารถสร้างนวัตกรรมกรเว็บไซต์ (แอปพลิเคชัน) โดยสามารถรับ - ผูก - ถอนเงินนอกพื้นที่ ด้วยการให้หลักการจัดการองค์กรที่มุ่งสู่ความเป็นผู้มีส่วนได้เสียและเชื่อความสัมพันธ์กับชุมชน เป็นองค์กรที่มีรูปแบบการดำเนินงาน ในเชิงธุรกิจ แต่มีเป้าหมายทางสังคม และรายได้จากการดำเนินธุรกิจจะนำกลับมาสู่การพัฒนาสังคมและพัฒนาองค์กรให้เติบโตขึ้น เพื่อประโยชน์ของสังคม ส่วนร่วมเป็นหลักของสมาชิกและสังคมในพื้นที่ รวมถึงการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ที่มุ่งสู่นวัตกรรมทางสังคม เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน รวมถึงความสามารถในการขยายกิจการ

ตอนที่ 2 ผลการสังเคราะห์รูปแบบการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่ประสบผลสำเร็จของกลุ่มจังหวัดเพชรบูรณ์

1. การสังเคราะห์รูปแบบการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง พบว่า มีการกำหนดการดำเนินงานและกิจกรรมกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองไว้ล่วงหน้า และนำเสนอแจ้งต่อที่ประชุมใหญ่ที่เป็นวางแผนแบบง่าย ไม่สลับซับซ้อน และตามระเบียบของกองทุนหมู่บ้าน เพื่อแก้ไขปัญหาของกองทุนในด้าน การจัดการกองทุน การสรุปผลการดำเนินงานทุกปีในเวทีประชุมใหญ่กองทุนจะมีการวางแผนการปฏิบัติการดำเนินงานและกิจกรรมสะท้อนถึงการมีการวางแผนไว้ล่วงหน้าอย่างเห็นได้ชัดเจน การที่กองทุนได้มีการวางแผนเกี่ยวกับการบริหารจัดการเกี่ยวกับเงินกู้ที่คณะกรรมการจะเปิดโอกาสให้สมาชิกได้มีสิทธิ์ยื่นกู้ได้ก่อนเหมือนที่เริ่มต้นแรก ๆ กองทุนหมู่บ้านได้ดำเนินการเพื่อแก้ไขเรื่องยอดเงินมีน้อยกว่า ยอดความต้องการของสมาชิกกองทุน และการที่กองทุนได้มีการวางแผนที่เกิดจากการวางแผนจัดรูปแบบการออมสัจจะออมทรัพย์ เพื่อนำเงินออมและการระดมทุนมาเพิ่มยอดในการจัดสรรให้แก่สมาชิก รูปแบบนี้เป็นวางแผนระยะยาว และบางส่วนที่ได้มีการวางแผนระยะสั้น เพื่อให้ทันต่อปัญหาของสมาชิก เช่น การเร่งจัดประชุมคณะกรรมการในการพิจารณา คือ การกำหนดการดำเนินงานและกิจกรรมกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองไว้ล่วงหน้า การรับเรื่องปัญหา อุปสรรคของการดำเนินงานกองทุน ระเบียบของกองทุน และแนวทางการแก้ปัญหา การกำหนดประชุมคณะกรรมการแบ่งหน้าที่ ภารกิจความรับผิดชอบไว้อย่างชัดเจน และมีการบันทึกการประชุม มีการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเพื่อให้การดำเนินงานของกลุ่มกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองบรรลุตามแผนที่กำหนดไว้ การจัดองค์กร คือ การจัดโครงสร้าง ตำแหน่งของคณะกรรมการและแบ่งหน้าที่ ภารกิจความรับผิดชอบ และอำนาจหน้าที่ในการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเพื่อให้การดำเนินงานของกลุ่มกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองบรรลุตามแผนที่กำหนดไว้ กรรมการฝ่ายอำนวยความสะดวก ฝ่ายการเงิน ฝ่ายสินเชื่อ และฝ่ายติดตามหนี้ โดยจะมีการติดตามประกาศ เพื่อให้สมาชิกกองทุนและหน่วยงานภาครัฐที่มาติดต่อกับกองทุนได้รับทราบ

คณะกรรมการที่เข้าร่วมมีการเลือกบุคคล โดยสมาชิกจะมีการเสนอถึงบุคคลที่มีจิตอาสาเป็นที่ยอมรับของกลุ่มคนส่วนมาก กล้าแสดงออก มีประสบการณ์ มีความรู้ และมีมติรับรองจากการประชุมใหญ่ประจำปี สิ่งที่จะเกี่ยวข้อง คือ ประธานกองทุน จำเป็นที่ต้องมีวิสัยทัศน์ จะมองถึงการจัดคนเข้าทำงาน คือการจัดอัตราค่าจ้าง การสรรหา การคัดเลือก คณะกรรมการ และที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานกองทุน ฯ รวมถึงการพัฒนาบุคคลของกองทุน ฯ แม้ว่าคณะกรรมการจะเป็นกลุ่มคนที่เคยร่วมงานกันมาก่อน แต่สิ่งทุกกองทุนต่างคาดหวัง คือ การเพิ่มกลุ่มวัยแรงงานรุ่นใหม่ ที่มีความเชี่ยวชาญ ด้านเทคโนโลยีเข้ามาเรียนรู้และต้องพึ่งพาอาศัยกลุ่มคนรุ่นใหม่ แต่อาจมีข้อจำกัดในด้านค่าจ้าง และแรงจูงใจที่เป็นส่วนจำกัดในบางกองทุน

การที่ประธาน ได้มีการสั่งให้คณะกรรมการ พนักงาน และเจ้าหน้าที่ภาคสนามได้อธิบาย และชี้แจง และตอบคำถาม ข้อซักถามของสมาชิก หรือแก้ปัญหาโดยประธานและคณะกรรมการ ไปพบชี้แจงข้อมูลการสั่งการ คือ การที่หัวหน้างานมอบหมายความไว้วางใจให้กับทีมงานที่มีความสามารถ และประสบการณ์ให้มีความเข้าใจตรงกันในงานที่มอบหมายด้วยความคุ้นเคยในการทำงานร่วมกันมาหลายปี แม้ว่าการสั่งด้วยวาจาหรือเป็นลายลักษณ์อักษร จะมีเพื่อให้เป็นหลักฐานในที่ประชุม ทุกสิ่งที่เกิดขึ้นเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายตามที่ประธานมอบหมายในที่ประชุม โดยให้สรุปและรายงานในการดำเนินงานตามที่วางแผนไว้ โดยเฉพาะคณะกรรมการฝ่ายติดตามหนี้และฝ่ายสินเชื่อ การปรับปรุงแบบแผนการดำเนินงานที่ทำให้บรรลุเป้าหมาย ให้ที่ประชุมทราบและบันทึกสรุปรายงานการประชุมไว้

ประธานกองทุน ต้องมีความชัดเจน การทำหน้าที่ตัดสินใจ การสั่งการตามบทบาทหน้าที่ การอำนวยความสะดวก การตัดสินใจวินิจฉัยสั่งการ การออกคำสั่งมอบหมายภารกิจการทำงานให้คณะกรรมการและผู้ปฏิบัติงาน รวมถึงมีภาวะผู้นำในการบริหารงานการกระตุ้นจูงใจคนให้ยอมรับในการทำงาน ความสามารถของผู้ปฏิบัติงานในทีมงาน สะท้อนถึงความสำเร็จในการปฏิบัติงานของแต่ละฝ่าย ที่ได้รับมาจากประธานกองทุน โครงสร้างในการกระจายอำนาจของการบริหารกองทุน ส่งผลต่อประสิทธิภาพและกระบวนการจัดการที่เหมาะสมบริบทของกองทุน

การประสานงานเป็นสิ่งที่ทำให้การสื่อสารมีประสิทธิภาพ ทั้งภายในองค์กรของกองทุนให้เป็นแนวทางเดียวกัน ทั้งผ่านประธานกองทุนและคณะกรรมการกองทุน เพื่อให้เกิดแนวทางทางเดียวกัน ประกอบการสื่อสารภายนอกที่เกี่ยวข้องกับสมาชิกของกองทุนที่จะอำนวยความสะดวกต่อการตอบสนองต้องการของสมาชิกที่มารับบริการจากกองทุนทำให้เกิดความเชื่อมั่น การอำนวยความสะดวก และสิ่งที่สำคัญคือ ระดับการแก้ไขปัญหาให้ทันทั่วถึง นับว่าเป็นงานประสานสอดคล้องกัน และมุ่งไปสู่เป้าหมายของกองทุนร่วมกัน เสมือนสิ่งบ่งชี้ความสามารถของกองทุน การทำหน้าที่ประสานการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้ทุกฝ่ายสามารถทำงานของกองทุนต่อไป

บทบาทของกองทุนสามารถในการควบคุมการทำงาน คือ กองทุนที่สามารถจัดการความขัดแย้ง ที่เกิดขึ้นทั้งภายในองค์กร และภายนอกขององค์กร จะพบความขัดแย้งภายในองค์กรน้อยมาก เนื่องจากประธานกองทุนและคณะกรรมการของกองทุนได้มีการประชุม และทำงานทุกวันเสาร์อาทิตย์ หรือช่วงกองทุนเปิด

กิจกรรม ทำให้ทุกคนได้มีเวลาพบปะและแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร สอบถามความชัดเจน และมีเวทีที่ไม่เป็นทางการ และเป็นทางการ ทำให้สามารถลดช่องว่างประเด็นความขัดแย้งได้เป็นอย่างมาก ส่งผลให้เกิดภาวะผู้นำของประธานกองทุน ที่ตรงตามความคาดหวังของสมาชิกกองทุน ในด้านความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ ความเสียสละ และมนุษยสัมพันธ์ โดยที่บทบาทหน้าที่ กระบวนการในการติดตามและตรวจสอบกิจกรรมที่ปฏิบัติเพื่อให้แน่ใจว่าจะบรรลุผลสำเร็จตามแผนและหากมีข้อผิดพลาดก็จะสามารถดำเนินการปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้งานเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด

กองทุนมีการปรับตัว สามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้รับบริการ คือ ได้การสร้างสรรค์สิ่งใหม่ การอำนวยความสะดวกแก่สมาชิกที่ไม่มีโอกาส หรือข้อจำกัดในการที่มารับใช้บริการจากกองทุน กองทุนมีความเพิ่มระดับความเอาใจใส่ต่อคำเรียกร้องของสมาชิกในด้านเงื่อนไข ด้านเวลา ระยะเวลา หรือสถานที่ เป็นสิ่งสำคัญ สุดท้ายที่ได้พบคือ กองทุนมีการแก้ไขปัญหาสมาชิกให้ทันทั่วทั้งที่ พร้อมขับเคลื่อนให้เป็นการจัดองค์กรชุมชนเพื่อสังคมที่เกิดจากการใช้ความรู้ ประสบการณ์ การคิดขั้นสูงและความคิดสร้างสรรค์ เพื่อสร้างให้เกิดผลงาน เช่น สิ่งประดิษฐ์ ผลิตภัณฑ์ แนวคิด กระบวนการ กลยุทธ์ เทคนิค วิธีการอย่างเหมาะสมในพื้นที่

รูปแบบการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านที่ 1 บ้านหาดเจ้าสำราญ อำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี มีการบริหารงานทั้ง 8 ด้าน คือ การวางแผน การจัดองค์กร การจัดคนเข้าทำงาน การสั่งการ การอำนวยความสะดวก การควบคุมการทำงาน และการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ โดยมีผลงานที่โดดเด่น คือ มีความสามารถขยายกิจการนอกพื้นที่ ถึง 5 อำเภอ สามารถสร้างนวัตกรรมการเว็บไซต์ (แอปพลิเคชัน) สามารถรับ – ผูก- ถอนเงินนอกพื้นที่ด้วยการใช้หลักการจัดการองค์กรที่มุ่งสู่ความเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและเชื่อมความสัมพันธ์กับชุมชน เป็นองค์กรที่มีรูปแบบการดำเนินงานในเชิงธุรกิจ แต่มีเป้าหมายทางสังคม และรายได้จากการดำเนินธุรกิจจะนำกลับมาสู่การพัฒนาสังคมและพัฒนาองค์กรให้เติบโตขึ้น เพื่อประโยชน์ของสังคมส่วนรวมเป็นหลักของสมาชิกและสังคมในพื้นที่รวมถึงการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ที่มุ่งสู่นวัตกรรมทางสังคม เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน รวมถึงความสามารถในการขยายกิจการ

รูปแบบการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน หมู่ที่ 2 บ้านคลองเป็ง ตำบลบางนางลี่ อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม มีการบริหารทั้ง 8 ด้าน คือ การวางแผน การจัดองค์กร การจัดคนเข้าทำงาน การสั่งการ การอำนวยความสะดวก การควบคุมการทำงาน และการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ โดยมีผลงานที่โดดเด่น คือ การมีคณะกรรมการที่เข้มแข็งเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมพร้อมที่จะเรียนรู้ และรวมทังแก้ปัญหาของสมาชิกด้วยการใช้หลักการสั่งการที่มุ่งสู่การเชื่อมความสัมพันธ์กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และการใช้หลักการประสานงานเพื่อมุ่งสู่ความเป็นผู้ประกอบการทางสังคม

รูปแบบการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน หมู่ที่ 8 บ้านสหกรณ์ อำเภอเมืองสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาคร มีการบริหารงานทั้ง 8 ด้าน คือ การวางแผน การจัดองค์กร การจัดคนเข้าทำงาน การสั่งการ การอำนวยความสะดวก การควบคุมการทำงาน และการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ โดยมีผลงานที่โดดเด่น คือ เป็นกองทุนที่เคยไม่สำเร็จมาก่อนแต่ปัจจุบัน ได้รับการปรับปรุงและแก้ไขจนสามารถเป็นกองทุนที่เข้มแข็งได้ใน

ปัจจุบัน ด้วยการใช้หลักการจัดคนเข้าทำงานเพื่อมุ่งสู่เป้าหมายทางสังคม และหลักการคุมการทำงานที่มุ่งสู่ผลสัมฤทธิ์ทางสังคม

รูปแบบการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน หมู่ที่ 9 บ้านขอนแก่น ตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอนาคู จังหวัด
ประจวบคีรีขันธ์ มีการบริหารงานทั้ง 8 ด้าน คือ การวางแผน การจัดองค์กร การจัดคนเข้าทำงาน การสั่งการ การอำนวยความสะดวก การประสานงาน การควบคุม การทำงาน และการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ โดยมีผลงานที่โดดเด่น คือ การทำรายได้จากการบริหารกองทุนส่วนหนึ่งไปเป็นสวัสดิการเพื่อชุมชน ด้วยการใช้หลักการอำนวยความสะดวกที่มุ่งสู่การมีส่วนร่วมของสังคม

สรุปได้ว่า ผลการศึกษาการจัดองค์กรเพื่อสังคม ด้านความเป็นผู้ประกอบการทางสังคม (Social Entrepreneurship) ในกลุ่มคณะกรรมการ สมาชิกกองทุน และผู้นำชุมชน พบว่า การจัดตั้งองค์กรกองทุนหมู่บ้าน สถาบันการเงินชุมชนขึ้นเพื่อเป็นการแก้ปัญหาในหมู่บ้านที่ไม่มีสถานที่บริการให้กับคนในพื้นที่ในชุมชน และมีระดมทุนจากสมาชิกกองทุน ยึดหลักการมีส่วนร่วมของสมาชิก จัดสรรผลกำไรคืนสู่สมาชิก การจัดสรรเป็นทุนพัฒนาสาธารณประโยชน์ และพัฒนากองทุน กรรมการทำงานด้วยความเสียสละและให้คณะกรรมการกองทุน กอปรกับการขับเคลื่อนกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ที่ไม่ได้มุ่งหวังเพียงการสร้างกำไรและมีจิตวิญญาณของความเป็นผู้ประกอบการในการแก้ปัญหาและพัฒนาชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาในกลุ่มเจ้าหน้าที่ภาครัฐที่เกี่ยวข้อง พบว่า การดำเนินกองทุนหมู่บ้าน จัดตั้งขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาของชุมชน ในการบริหารจัดการ ประสานกองทุนและคณะกรรมการกองทุนทำงานด้วยความเสียสละ ต้องมีความซื่อสัตย์ เพื่อนำผลกำไรมาใช้เป็นเงินสนับสนุนสวัสดิการชุมชน

สรุปได้ว่า การสังเคราะห์รูปแบบการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่ประสบผลสำเร็จของกลุ่มจังหวัดเพชรบูรณ์ ประกอบด้วย 10 องค์ประกอบ 1) บรรลุตามวัตถุประสงค์ในการแก้ปัญหาของคนในชุมชน 2) นวัตกรรมทางสังคม การให้บุคลากรในหน่วยงานนำเอาแอปพลิเคชันนี้ไปเผยแพร่แก่สมาชิก 3) ชีตความสามารถในการแข่งขันใช้หลักการวางแผน การจัดองค์กร การอำนวยความสะดวก และการควบคุมการทำงาน 4) ความเชื่อมสัมพันธ์กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 5) การมีส่วนร่วมของสังคมสมาชิกของกองทุนต้องมาร่วมคิด ร่วมปฏิบัติ ร่วมประเมินผล และร่วมรับผลประโยชน์ ความสามารถในการขยายกิจการ ต้องใช้การวางแผน 6) ผลสัมฤทธิ์ทางสังคม พัฒนาความสามารถด้านการเรียนรู้อยู่ตลอดเวลา เพื่อนำมาบริหารจัดการองค์กรกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้ดำเนินไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล 7) มองด้านการเงิน กลไกการวางแผน การอำนวยความสะดวก การจัดการคนเข้าทำงานเพื่อตอบสนองต่อลูกค้า และสะท้อนภาพลักษณ์ขององค์กรในทางที่ดี 8) มองด้านลูกค้า รวดเร็ว เป็นระบบ ลดขั้นตอนจบในจุดเดียวที่สมบูรณ์ สะท้อนถึงกระบวนการบริหารภายในองค์กร นับว่าเป็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญที่นำไปสู่ความพึงพอใจของลูกค้าและความสำคัญขององค์กร 9) มุมมองด้านกระบวนการธุรกิจภายในสมาชิกคือ ลูกค้าหรือผู้รับบริการจะเกิดความพึงพอใจ 10) มุมมองด้านการเรียนรู้และการพัฒนากองทุนสามารถสร้างผลงานด้านการบริการที่เป็นเลิศและเป็นทั้งต้องมีบุคลากรที่มีคุณภาพมีความรู้ความสามารถต้องการคิดสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ

ตอนที่ 3 เสนอแนวทางการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ดันแบบไปใช้กับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองพื้นที่อื่น

รูปแบบการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติที่ประสบผลสำเร็จในกลุ่มจังหวัดเพชรบูรณ์ มีความเหมาะสมที่จะนำไปประยุกต์ใช้กับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในพื้นที่อื่น ๆ เพราะทุกกองทุนหมู่บ้านมีการบริหารจัดการกองทุนด้วยการวางแผน การจัดองค์กร การสั่งการ การจัดคนเข้าทำงาน การอำนวยความสะดวก การประสานงาน การควบคุม การทำงาน และการสร้างสรรค์สิ่งใหม่เพื่อนำไปสู่เป้าหมายการเป็นองค์กรชุมชนเพื่อสังคมที่ประกอบด้วย ความเป็นผู้ประกอบการทางสังคม เป้าหมายทางสังคม นวัตกรรมทางสังคม ขีดความสามารถการแข่งขัน การเชื่อมสัมพันธ์กับการมีส่วนได้ส่วนเสีย การมีส่วนร่วมของสังคม ความสามารถในการขยายกิจการ และผลสัมฤทธิ์ทางสังคม

แนวทางที่จะนำรูปแบบการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติที่ประสบผลสำเร็จในกลุ่มจังหวัดเพชรบูรณ์ จะนำไปประยุกต์ใช้กับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติอื่น ๆ ได้อย่างไร ผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้เสนอแนวทางดังนี้ 1) ด้านลูกค้า กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติที่ประสบผลสำเร็จในกลุ่มจังหวัดเพชรบูรณ์ ควรลดขั้นตอนจบในจุดเดียวที่สมบูรณ์ เช่น การนำสื่อสังคมหรือ สื่อออนไลน์ของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง 2) ด้านหน่วยงานภาครัฐ ควรร่วมประชาสัมพันธ์ ส่งเสริม เผยแพร่ผ่านการจัดอบรมสัมมนา และองค์กรภาครัฐอื่นๆ 3) ด้านสถาบันการศึกษาควรการสนับสนุนการจัดอบรมหลักสูตรระยะสั้นให้แก่กรรมการกองทุนหมู่บ้านฯ พัฒนากองทุนให้ก้าวหน้าต่อไป

ผลต่อองค์ความรู้ รูปแบบการบริหารจัดการ

องค์กรกองทุนมีความชัดเจนในด้านวัตถุประสงค์ของกองทุนและเป้าหมาย มีผลต่อความสำเร็จของการจัดการกองทุนและองค์กร ทั้งนี้เพราะวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่มีความชัดเจนจะทำให้ประธานกองทุนและคณะกรรมการ รวมถึงพนักงานและสมาชิกมีส่วนที่เกี่ยวข้อง สามารถทำให้สมาชิกไม่ให้ความร่วมมือหรืออาจจะต่อต้าน องค์กรต้องยึดตามกรอบระเบียบ พ.ร.บ.กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2547 และชี้แจงให้ผู้เกี่ยวข้องได้รับทราบพร้อมหลักฐานประกอบในการประชุมทุกครั้ง เพื่อแสดงความโปร่งใสของผู้ปฏิบัติของคณะกรรมการกองทุน

องค์กรกองทุนการสื่อสารภายในกองทุนและสมาชิกที่ทำให้ผู้ปฏิบัติงาน ได้ทราบว่า จะทำอะไร เมื่อไหร่ อย่างไร และการใช้เครือข่ายภาคประชาสังคม หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ธนาคารออมสิน มีการปฏิบัติงานอย่างไร ปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นอย่างไร จะสามารถแก้ปัญหาได้อย่างไร นับว่าเป็นสิ่งที่คณะกรรมการและสมาชิกต้องรับทราบสามารถสื่อสารที่มีประสิทธิภาพในการเวทีประชุมใหญ่ ประชุมคณะกรรมการประจำเดือนไลน์กลุ่ม เสียงตามสายหมู่บ้านและประกาศจากป้ายของกองทุน

องค์กรกองทุนที่มีการกระตุ้นสร้างแรงจูงใจ เป็นผลทำให้กองทุนต้องมีการออกแบบเพื่อให้เหมาะสมและสามารถตอบโจทย์พื้นที่ ทุกกองทุนจะมีการกระตุ้นสร้างแรงจูงใจที่ใช้สถานการณ์แตกต่างกัน การเกิดปัญหาจากความล้มเหลว และการถูกคุกคามจากเศรษฐกิจ และปัญหานี้สิน การหยิบยื่นนอกระบบการสร้างรายจ่ายของ

ครอบครัวเพิ่มมากขึ้น และไม่มีทางเลือกจากแหล่งเงินในระบบเป็นปัจจัยที่มีการปรับการสร้างความร่วมมือของสมาชิกกองทุนในการสร้างทางเลือกให้แก่สมาชิก แก้ไขปัญหาของตนเอง และเสริมให้เกิด มีโอกาสความก้าวหน้าของดำเนินกิจการ เช่น การขยายการค้าขาย การออกแบบสิ่งจูงใจ เช่น การปรับระดับการออมทรัพย์ การกู้ยืม การชำระหนี้ และการปันผลกำไรคืน ทำให้สมาชิกเกิดกระบวนการทำงานให้เกิดความสำเร็จของการจัดการอย่างต่อเนื่อง

องค์กรกองทุนที่มีความสามารถจัดการความขัดแย้งภายในกองทุน ระหว่างสมาชิกกองทุนและคณะกรรมการ ความคิดเห็นที่แตกต่างของสมาชิกกองทุน ประธานจะมีความสามารถในการแก้ไขปัญหภายในกองทุน และสามารถสร้างการยอมรับจากผลประโยชน์การบริหารจัดการของประธานและคณะกรรมการกองทุน ได้ตามวัตถุประสงค์ ขึ้นอยู่กับบทบาทของสมาชิก ถ้าเป็นสมาชิกที่มีความรู้ในด้านกองทุนอยู่บ้างจากข่าวสารหรือกลุ่มมีประสบการณ์จากกองทุน แต่ไม่ค่อยพึงพอใจต่อกระบวนการบริหารจัดการ ประธานจะมีการลดความขัดแย้งโดยการแก้ไขปัญหานี้จากการให้สมาชิกถาม และชี้แจงหลักฐานในการประชุมประจำปี หรือ คณะกรรมการประชุมประจำเดือน แต่มีการที่ผู้เกิดขัดแย้งมาร่วมสังเกตการณ์การดำเนินการกองทุนในแต่ละเดือน และร่วมรับฟังการประชุมคณะกรรมการกองทุนได้ สามารถซักถามได้แต่ ไม่สามารถออกเสียง ลงมติในที่ประชุมได้

มติการประชุมกองทุน ภาควิชาปฏิบัติงานตามภารกิจและความรับผิดชอบที่ได้รับมอบหมายการรับมอบหมายจากประธานกองทุนในการประชุมประจำเดือนของคณะกรรมการกองทุนตามโครงสร้างของการกระจายอำนาจ แต่จะต้องเป็นรูปแบบการบริหารของกองทุนที่สร้างความเป็นธรรมและความเชื่อมั่นของคณะกรรมการกองทุนในด้านความโปร่งใส ที่จะต้องมีการเปิดเผยข้อมูลกองทุนในการประชุมคณะกรรมการ แต่ละฝ่ายเพื่อรับทราบอย่างแจ่มแจ้งหายข้อสงสัย และทราบทิศทางของการดำเนินงานกองทุน และสถาบันการเงินที่อยู่ภายใต้กองทุนในการเติบโต มั่งคั่ง และสิ่งที่สำคัญที่จะต้องอาศัยความร่วมมือของสมาชิกกองทุน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียรับทราบเป้าหมายการดำเนินงานของผู้บริหารและคณะกรรมการกองทุน เกิดพลังองค์กรสามารถขยายได้โดยไม่มีขอบเขตจำกัดได้โดยอาศัยพลังของบุคคลที่มีหัวใจในการปฏิบัติงานแต่ละระดับของโครงสร้างกองทุนรวมถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้เปิดโอกาสให้บุคคลเหล่านั้น ได้มีโอกาสใช้ความสามารถของตนเองในการปฏิบัติตามภารกิจและความรับผิดชอบที่ได้รับมอบหมายจะทำให้เกิดพลังการทำงานประสบผลสำเร็จ

รูปแบบของกองทุนในการตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการมีผลต่อความสำเร็จของการจัดการ ทั้งนี้เพราะองค์กรจะอยู่รอดและพัฒนาได้ต้องรับการสนับสนุนและความร่วมมือจากสภาพแวดล้อมภายนอกองค์กร ซึ่งได้แก่ ผู้รับบริการของกองทุนและในกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งการฝาก การถอน การกู้ยืม และการชำระคืน ดังนั้นการออกแบบวิธีการที่จะให้องค์กรมีความสามารถให้บริการกับสมาชิก ลูกค้า เช่น การสร้างทางเลือกในการให้บริการ การอำนวยความสะดวกในการให้บริการภายใต้ข้อจำกัดด้านระยะทาง ด้านขอบเขตเวลา และสถานที่ขององค์กร การให้บริการ ณ จุดเดียว การเอาใจใส่ต่อคำร้องทุกข์ขติชมของผู้รับบริการ และรีบแก้ปัญหาอย่างทันท่วงที เหล่านี้ล้วนแต่เป็นวิธีการบริหารในการตอบสนองต่อความต้องการของผู้รับบริการมีสูงขึ้นและจะนำไปสู่ความสำเร็จของการจัดการกองทุน

ภาวะผู้นำของประธานและผู้บริหารคณะกรรมการกองทุน จะพบว่า บทบาทและหน้าที่เป็นสิ่งสำคัญอย่างมากต่อความสำเร็จของกองทุน เพราะภาวะผู้นำเป็นระดับความสามารถในการทำให้คนอื่นยินยอมทำตามได้อย่างสมบูรณ์ ความสามารถนี้ได้จากผลที่เกิดขึ้นจากแนวทางการปฏิบัติตนของผู้นำที่มีต่อคณะกรรมการและผู้ร่วมงาน ผู้ที่เกี่ยวข้องส่งผลต่อกลุ่มสมาชิก และรับบริการ เช่น ความเป็นธรรมในการบริหารระดับความซื่อสัตย์ สุจริต ความรู้ ความชัดเจนของการบริหาร การแสดงความรับผิดชอบและความมีมนุษยสัมพันธ์ต่อผู้ร่วมงาน สูงมากเท่าใด โอกาสที่จะเกิดความสำเร็จของการจัดการและเป็นที่ยอมรับเกิดความร่วมมือของผู้ปฏิบัติงาน แรงจูงใจส่งผลต่อภายในองค์กรและเกิดความร่วมมือสนับสนุนจากสภาพแวดล้อมภายนอกองค์กร เป็นที่ยอมรับจะสูงขึ้น

อภิปรายผล

1. ศึกษารูปแบบการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่ประสบผลสำเร็จในแต่ละจังหวัดของกลุ่มจังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่า สร้างนวัตกรรมกรเว็บไซต์ (แอปพลิเคชัน) สามารถรับ – ฝาก -ถอนเงินนอกพื้นที่ ด้วยการใช้หลักการจัดการองค์กรที่มุ่งสู่ความเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและเชื่อความสัมพันธ์กับชุมชน เป็นองค์กรที่มีรูปแบบการดำเนินงาน ในเชิงธุรกิจแต่มีเป้าหมายทางสังคม และรายได้จากการดำเนินธุรกิจจะนำกลับมาสู่การพัฒนาสังคมและพัฒนางค์กรให้เติบโตขึ้น เพื่อประโยชน์ของสังคมส่วนรวมเป็นหลักของสมาชิกและสังคมในพื้นที่ รวมถึงการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ที่มุ่งสู่นวัตกรรมทางสังคม เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน รวมถึงความสามารถในการขยายกิจการ เป็นกองทุนที่เคยไม่สำเร็จมาก่อนแต่ปัจจุบันได้รับ การปรับปรุงและแก้ไข จนสามารถเป็นกองทุนที่เข้มแข็งได้ในปัจจุบัน ด้วยการใช้หลักการจัดคนเข้าทำงานเพื่อมุ่งสู่เป้าหมายทางสังคม และหลักการควบคุมการทำงานที่มุ่งสู่ผลสัมฤทธิ์ทางสังคม ด้วยการใช้หลักการอำนวยการที่มุ่งสู่การมีส่วนร่วมของสังคม การจัดการต้นแบบโดยใช้แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการ แนวคิดของเฮนรี ฟาโยล์ (Henri Fayol, 1991) ธงชัย สันติวงษ์ (2535) Black and Porter (2000: 9-10) ลูเธอร์ กุลลิก (Luther Gulick อ้างถึงใน เสาวนารล เล็กเลอลินธุ์, 2560: 14-15) เซอร์โตและเซอร์โต (Certo and Certo, 2006: 7-8) พัทสิรี ชมพูคา (2552) และวิลาวรรณ รพีพิศาล (2554) สรุปได้ว่า รูปแบบทางการจัดการ (POSCoCI) ประกอบด้วย การวางแผน (Planning), การจัดองค์การ (Organizing), การจัดคนเข้าทำงาน (Staffing), การสั่งการ (Commanding), การอำนวยการ (Directing), การประสานงาน (Coordinating), การควบคุมการทำงาน (Controlling), การสร้างสรรค์สิ่งใหม่ (I-Innovation)

2. การสังเคราะห์รูปแบบการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่ประสบผลสำเร็จของกลุ่มจังหวัดเพชรบูรณ์ ประกอบด้วย 10 องค์ประกอบ 1) บรรลุตามวัตถุประสงค์ในการแก้ปัญหาของชนในชุมชน 2) นวัตกรรมทางสังคม การให้บุคลากรในหน่วยงานนำเอาแอปพลิเคชันนี้ไปเผยแพร่แก่สมาชิก 3) ขีดความสามารถในการแข่งขันใช้หลักการวางแผน การจัดองค์กร การอำนวยการ และการควบคุมการทำงาน 4) ความเชื่อมสัมพันธ์กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 5) การมีส่วนร่วมของสังคม สมาชิกของกองทุนต้องมาร่วมคิด ร่วมปฏิบัติ ร่วม

ประเมินผล และร่วมรับผลประโยชน์ ความสามารถในการขยายกิจการ ต้องใช้การวางแผน 6) ผลสัมฤทธิ์ทางสังคม พัฒนาความสามารถด้านการเรียนรู้อยู่ตลอดเวลา เพื่อนำมาบริหารจัดการองค์กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้ดำเนินไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล 7) มองด้านการเงิน กลไกการวางแผน การอำนวยการ การจัดการคนเข้าทำงานเพื่อตอบสนองต่อลูกค้า และสะท้อนภาพลักษณ์ขององค์กรในทางที่ดี 8) มองด้านลูกค้า รวดเร็ว เป็นระบบ ลดขั้นตอนจบในจุดเดียว ที่สมบูรณ์ สะท้อนถึงกระบวนการบริหารภายในองค์กร นับว่าเป็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญที่นำไปสู่ความพึงพอใจของลูกค้าและความสำคัญขององค์กร 9) มุมมองด้าน กระบวนการธุรกิจภายในสมาชิก คือ ลูกค้า หรือผู้รับบริการจะเกิดความพึงพอใจ 10) มุมมองด้านการเรียนรู้และการพัฒนากองทุนสามารถสร้างผลงานด้านการบริการที่เป็นเลิศและต้องมีบุคลากรที่มีคุณภาพ มีความรู้ความสามารถ ต้องการคิดสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ เฮนรี ฟาโยล์ (Henri Fayol) ถือว่า บิดาแห่งหลักการการบริหาร ได้เสนอหน้าที่ทางการจัดการสามารถแบ่งตามหน้าที่ โดยหน้าที่หลัก 5 ประการ (POCCC) กุลิก และเออร์วิค (Gulick and Urwick, 1936) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับหน้าที่ทางการจัดการ 7 ประการ (POSDCoRB) โดยนักวิชาการทั้งสองท่านได้ร่วมกันศึกษาโดยการนำเอาหลักการของฟาโยล์มาประยุกต์ใช้กับการบริหารราชการ และได้เสนอแนวคิดว่าซีอีโอ (CEO) ควรมีความรับผิดชอบตามหน้าที่การจัดการ สรุปได้ว่าหน้าที่ทางการจัดการ (Functions of management) คือ ของนักคิด เออร์เนสต์ เดล, แฮร์โรลด์ คูนซ์, เซอร์โตนและ เซอร์โตน, ลูเธอร์ เอ็ม กุลิก เฮนรี ฟาโยล์ และนักวิชาการไทย พิชสิรี ชมพูคา และวิลาวรรณ รพีพิศล การจัดการบริหารที่ผู้บริหารทุกระดับและทุกหน่วยงานทุกองค์การต่างมีความรับผิดชอบต่อการปฏิบัติข้างต้น สรุปได้ว่ารูปแบบทางการจัดการ (POSCDCoCI)

3. รูปแบบการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่ประสบผลสำเร็จในกลุ่มจังหวัด เพชรบูรณ์ศรี จะนำไปประยุกต์ใช้กับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาตินั้น ๆ ได้เสนอแนวทาง ดังนี้ 1) กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่ประสบผลสำเร็จเป็นผู้นำดำเนินการ โดยนำรูปแบบการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาตินี้ที่ประสบผลสำเร็จในกลุ่มจังหวัดเพชรบูรณ์ศรี แต่ละกองทุนฯ นำไปขยายผลให้กับกองทุนหมู่บ้านแห่งอื่น ๆ เช่น ทางสื่อสังคมหรือสื่อออนไลน์ของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง 2) หน่วยงานภาครัฐ เช่น คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ระดับชาติ และระดับจังหวัดร่วมประชาสัมพันธ์ ส่งเสริมเผยแพร่ผ่านการจัดอบรมสัมมนาและองค์กรภาครัฐอื่น เช่น สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด หรือสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอ ร่วมส่งเสริมเผยแพร่รูปแบบนี้ได้ด้วย 3) หน่วยงานสนับสนุนกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เช่น ธนาคารออมสิน ร่วมส่งเสริมรูปแบบการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาตินี้ไปสู่กองทุนหมู่บ้านในพื้นที่อื่น ๆ โดยเป็นแหล่งทุนเพื่อนำไปขยายกิจการกองทุนหมู่บ้านให้พัฒนาก้าวหน้ายิ่งขึ้นตามรูปแบบกองทุนนี้ 4) สถาบันการศึกษาให้การสนับสนุนเผยแพร่รูปแบบการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองไปสู่กองทุนหมู่บ้านในพื้นที่อื่น ๆ เช่น การจัดอบรมหลักสูตรระยะสั้น ให้แก่ กรรมการกองทุนหมู่บ้านฯ พัฒนากองทุนให้ก้าวหน้าต่อไป 5) ผู้วิจัยเป็นผู้เผยแพร่งานวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาตินี้ที่ประสบผลสำเร็จในกลุ่มจังหวัด เพชรบูรณ์ศรี ไปสู่กองทุนในพื้นที่อื่น ๆ โดยการเผยแพร่เป็น

บทความวิจัยหรือช่องทางสื่อสังคม (Social media) การจัดการองค์กรชุมชนเพื่อสังคมได้ใช้แนวคิดของ ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ (2542: 11) อันชน แกมเขย (2542: 6) กองทุนพัฒนาอีสานมูลนิธิพัฒนาอีสาน (2540: 18) และกิจการเพื่อสังคมโนสค์ออร์ป (2557: 10-11) การจัดการธุรกิจชุมชนเพื่อสังคม หมายถึง ความเป็นผู้ประกอบการทางสังคม (Social Entrepreneurship) เป้าหมายทางสังคม (Social Mission) นวัตกรรมกรรมทางสังคม (Social Innovation) ชีตความสามารถทางการแข่งขัน (Competitive Advantage) การเชื่อมสัมพันธ์กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder Engagement) การมีส่วนร่วมของสังคม (Social Ownership) ความสามารถในการขยายกิจการ (Scalability) และผลสัมฤทธิ์ทางสังคม (Achievement of social)

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัยในครั้งนี้

1.1 การนำผลการวิจัยครั้งนี้ไปศึกษาและสังเคราะห์กองทุน เพื่อให้เกิดการทำคู่มือการเสริมสร้างพัฒนาศักยภาพขององค์กรกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่ประสบผลสำเร็จ นำไปเผยแพร่สู่ การนำไปปรับใช้กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งอื่น

1.2 การวิจัยจะต้องให้ความสำคัญบรรยายภาคภายใต้ด้านเวลา และสถานที่ การเก็บข้อมูลเชิงลึกแบบสัมภาษณ์ ระหว่างผู้วิจัยกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key informants) และผู้ให้ข้อมูลเสริม (ancillary informants)

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การวิจัยจะพบว่าสิ่งที่เกิดจากผลลัพธ์รูปแบบการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองของกลุ่มจังหวัดเพชรบูรณ์ ควรวินิจฉัยขยายผลศึกษาต่อยอดภาวะผู้นำทางการเปลี่ยนแปลงด้านกลยุทธ์ และทักษะ เทคนิค วิธีการ ของผู้บริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านสมัยใหม่

2.2 การวิจัยต่อไปควรเน้นการศึกษาเชิงเปรียบเทียบปัจจัยกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่ล้มเหลว และกองทุนที่ประสบผลสำเร็จ เพื่ออธิบายความแตกต่างของการบริหารจัดการกองทุน

เอกสารอ้างอิง

กองทุนพัฒนาอีสานมูลนิธิพัฒนาอีสาน. (2540). การสรุปบทเรียนเรื่องการส่งเสริมธุรกิจชุมชนภาคอีสาน.

สระบุรี: กองทุนพัฒนาอีสานมูลนิธิพัฒนาอีสาน.

กิจการเพื่อสังคมโนสค์ออร์ป. (2557). เอกสารการสัมมนาคณะไตรภาคีงานแถลงทิศทางการส่งเสริมการสร้างงานคนพิการ ปี 2556. กรุงเทพฯ: ม.ป.ท.

ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ. (2542). ธุรกิจชุมชนเส้นทางที่เป็นไปได้. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

ธงชัย สันติวงษ์. (2535). องค์การและการบริหาร (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.

- ธีรเดช มีสัตธรรม สุภาวรรณ วงศ์คำจันทร์ และสุชาติ แสงทอง. (2561). ยุทธศาสตร์การเพิ่มสมรรถนะความเป็นผู้นำของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในเขตเทศบาลนครนครสวรรค์. **วารสารสังคมศาสตร์วิชาการ**, 11(3), 269-276.
- พัชสิรี ชมพูคา. (2552). **องค์กรและการจัดการ**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แมคกรอ-ฮิล.
- วิลาวรรณ รพีพิศาล. (2554). **การบริหารทรัพยากรมนุษย์** (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: วิจิตรหัตถกร
- เสาวนารถ เล็กเลอสินธุ์. (2560). ประสิทธิภาพการบริหารงานของผู้บริหารงานในองค์การ บริหารส่วนตำบลในจังหวัดนนทบุรี. **วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยธนบุรี**, 12(28), 187-196.
- สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ. (2563). **รายงานประจำปี 2563 กองทุนหมู่บ้าน**. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2558). **โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง**. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2565). **เอกสารประกอบแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13**. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- อันชัน แกมเขย. (2542). **รายงานการวิจัยเรื่องบทสำรวจธุรกิจชุมชนของสังคมไทย: ถักทอความรู้มุ่งสู่ปัญญาพัฒนาสังคม**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- Black, J.S., and Porter, W.L. (2000). **Management meeting new challenges**. New Jersey: Prentice-Hall.
- Certo, S.C., and Certo, S.T. (2006). **Modern management** (10th ed.). New Jersey: Pearson Prentice Hall.
- Fayol, H. (1991). **Generation industrial management**. London: Pitman and Sons.
- Gulick, L., and Urwick, L. (1936). **Papers on the Science of administration**. New York: Institute of Public Administration Columbia University.
- Miles, M.B., and Huberman, A.M. (1994). **Qualitative data analysis**. Thousand Oaks, CA: Sage.

การประยุกต์ใช้เทคโนโลยี QR Code แหล่งท่องเที่ยวจังหวัดเพชรบุรี สำหรับการจัดการเรียนการสอน

Applications of QR Code Technology in the Management of Teaching and Learning at Tourist Attractions in Phetchaburi Province

กรกมล ธนะโรจน์รุ่งเรือง^{1/} กมลทิพย์ รักเกียรติยศ²
Kornkamon Thanarotrungrueang^{1/} Kamontip Rakkiattiyod²

^{1,2}สาขาวิชาภาษาจีน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

^{1,2}Chinese Program, Faculty of Humanities and Social Sciences, Phetchaburi Rajabhat University

*Corresponding author Email: kornkamon.tha@mail.pbru.ac.th

(Received: March 3, 2024; Revised : June 15, 2025; Accepted : June 29, 2025)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่ใช้ QR Code แหล่งท่องเที่ยวเพชรบุรีในการบูรณาการกับการแปลภาษาจีน 2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการจัดการเรียนการสอนด้วยคิวอาร์แหล่งท่องเที่ยวจังหวัดเพชรบุรี 3) เพื่อประเมินความพึงพอใจต่อการใช้เทคโนโลยี QR Code แหล่งท่องเที่ยวจังหวัดเพชรบุรี สำหรับการจัดการเรียนการสอน กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาภาษาจีนเรียนรายวิชาการแปลไทย-จีน ทางอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1) QR Code แหล่งท่องเที่ยวจังหวัดเพชรบุรี 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนและหลังเรียน 3) แบบประเมินความพึงพอใจต่อการใช้เทคโนโลยี QR Code แหล่งท่องเที่ยวจังหวัดเพชรบุรี สำหรับการจัดการเรียนการสอน ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่ใช้ QR Code แหล่งท่องเที่ยวเพชรบุรีในการบูรณาการกับการแปลภาษาจีน พบว่า การใช้ QR Code ที่เชื่อมโยงไปยังข้อมูลภาษาจีนเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวจริง ทำให้ผู้เรียนรู้สึกสนุกและมีความกระตือรือร้นในการเรียนมากขึ้น 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการจัดการเรียนการสอนด้วยคิวอาร์แหล่งท่องเที่ยวจังหวัดเพชรบุรีพบว่า คะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 9.67 และคะแนนการทดสอบหลังเรียนเท่ากับ 13.47 คะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 3) ผลประเมินความพึงพอใจต่อการใช้เทคโนโลยี QR Code แหล่งท่องเที่ยวจังหวัดเพชรบุรี สำหรับการจัดการเรียนการสอน มีความพึงพอใจระดับมาก มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด 4.17

คำสำคัญ: การแปล เทคโนโลยี QR Code แหล่งท่องเที่ยวจังหวัดเพชรบุรี ความพึงพอใจ

Abstract

This research aimed to; 1) develop an instructional approach using QR Code technology for Phetchaburi tourist attractions integrated with Chinese translation, 2) compare learning achievement in instruction using QR Code technology for Phetchaburi tourist attractions, and 3) evaluate satisfaction toward the use of QR Code technology for Phetchaburi tourist attractions in instruction. The sample group consisted of 30 students enrolled in Thai-Chinese Translation for Tourism Industry course in the second semester of academic year 2023. The research instruments included; 1) QR Codes for Phetchaburi tourist attractions, 2) Pre and Post achievement tests, and 3) A satisfaction assessment form toward the use of QR Code technology for Phetchaburi tourist attractions in instruction. The research findings revealed that; 1) The development of an instructional approach using QR Code technology for Phetchaburi tourist attractions integrated with Chinese translation showed that QR Codes linking to Chinese language information about actual tourist attractions made learners feel more enjoyable and enthusiastic about learning. 2) The learning achievement results from instruction using QR Code technology for Phetchaburi tourist attractions showed that the pre-test mean score was 9.67 and the post-test mean score was 13.47, with the post-test score being significantly higher than the pre-test score at the 0.05 level of statistical significance. 3) The satisfaction evaluation results toward the use of QR Code technology for Phetchaburi tourist attractions in instruction showed a high level of satisfaction with the highest mean score of 4.17.

Keywords: Translation, QR Code Technology, Phetchaburi Tourist Attractions, Satisfaction

บทนำ

เทคโนโลยีในศตวรรษที่ 21 มีความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีและการสื่อสาร มีอุปกรณ์ไร้สายมากมาย เช่น โทรศัพท์มือถือ คอมพิวเตอร์แบบพกพา สมาร์ทโฟน เป็นต้น เทคโนโลยีเหล่านี้ได้รับความนิยมอย่างแพร่หลาย ดังนั้นการนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้กับการจัดการเรียนการสอน ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพทางการเรียนแก่ผู้เรียนและผู้สอน สภาพการจัดการเรียนการสอนในปัจจุบันนั้น ไม่อาจหลีกเลี่ยงการใช้เทคโนโลยีในการเรียนการสอนได้ สิ่งเหล่านี้ส่งผลให้ผู้เรียนและผู้สอนต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้มีความสอดคล้องในการเรียนการสอนและเกิดประสิทธิภาพสูงสุดอีกด้วย เทคโนโลยี QR Code ก็เป็นอีกหนึ่งเทคโนโลยีมีหน้าที่ช่วยส่งเสริมและอำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้งาน ซึ่งมีหน่วยงานได้นำไปใช้มากมาย เช่น หน่วยงานในจังหวัดเพชรบุรีได้นำมาใช้ เพื่อประชาสัมพันธ์ โฆษณา ข้อมูล และยังเป็นช่องทางในการสืบค้นข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

QR Code หรือ คิวอาร์โค้ด ย่อมาจาก Quick Response คือ สัญลักษณ์สี่เหลี่ยมที่ใช้เป็นสัญลักษณ์แทนข้อมูลต่าง ๆ ได้รับการพัฒนามาจากบาร์โค้ด 2 มิติ โดยบริษัท Denso-Wave จากประเทศญี่ปุ่น ตั้งแต่ปี 1994 ซึ่งได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายในปัจจุบันตามที่ปรากฏให้เห็นในสื่อต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นบนสินค้า การชำระเงิน การโฆษณา ซึ่ง QR Code มีการใช้งานที่ง่ายและสอดคล้องกับเทคโนโลยีในปัจจุบัน เพียงแค่นำกล้องของโทรศัพท์มือถือไปถ่าย QR code ก็จะเข้าสู่หน้าข้อมูลที่ต้องการได้ทันที (So good web, 2564) ดังนั้นเทคโนโลยีคิวอาร์โค้ด (QR Code) จึงเป็นนวัตกรรมที่เอื้อให้การเข้าถึงข้อมูลเป็นไปอย่างสะดวกและรวดเร็ว โดยผู้ใช้งานสามารถสแกนคิวอาร์โค้ดผ่านสมาร์ทโฟนหรืออุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่มีกล้องถ่ายภาพ เพื่อเชื่อมโยงไปยังข้อมูลเป้าหมายได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของจินห์นา แสงสุข (2565) ซึ่งระบุว่า คิวอาร์โค้ดมีคุณสมบัติในการบันทึกข้อมูลได้หลากหลายรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นตัวเลข ตัวอักษร หรือไฟล์ประเภทต่าง ๆ โดยมีรูปแบบการใช้งานให้เลือกถึง 40 เวอร์ชัน ทั้งนี้ เมื่อเทคโนโลยีคิวอาร์โค้ดถูกประยุกต์ใช้ร่วมกับเทคโนโลยีโทรศัพท์เคลื่อนที่ ยิ่งช่วยเสริมประสิทธิภาพในการเข้าถึงข้อมูลให้รวดเร็วและสะดวกยิ่งขึ้น

สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดเพชรบุรี (2562) ได้จัดทำแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ทั่วจังหวัดเพชรบุรี ภายใต้โครงการ “เที่ยวเพชรบุรีแบบครบวงจร” เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดเพชรบุรี ถือเป็นกิจกรรมขับเคลื่อนการท่องเที่ยว “เที่ยวมากได้เลย เที่ยวน้อยได้ลุ้น” ประกอบไปด้วย 3 ภาษา ได้แก่ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และภาษาจีน เป็นการแสดงเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาและข้อมูลที่สำคัญต่าง ๆ จำนวน 70 กว่าแห่ง อาทิ พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติพระนครศรีอยุธยาและอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา (เขาวัง) พระรามราชนิเวศน์ (วังบ้านปืน) วัดใหญ่สุวรรณาราม วัดมหาธาตุ ศูนย์การเรียนรู้วัฒนธรรมจังหวัดเพชรบุรี หาดเจ้าสำราญ โครงการศึกษาวิจัยและพัฒนาสิ่งแวดล้อมแหลมผักเบี้ย อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ฟาร์มทะเลตัวอย่างในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ในรัชการที่ 9 ศูนย์วัฒนธรรมไทยทรงดำ(ลาวโซ่ง) โครงการซังห้วยตามพระราชดำริ พระราชินีเวศน์มฤคทายวัน และอุทยานสิ่งแวดล้อมนานาชาติสิรินธร เป็นต้น ปัจจุบันสื่อข้อมูลด้านการท่องเที่ยวมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม โดยเฉพาะของจังหวัดเพชรบุรียังคงมีน้อย ทำให้ยากแก่การเข้าถึงข้อมูลออนไลน์ในระดับเชิงลึกและครอบคลุมมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม (กรกมล ธนะโรจน์ รุ่งเรือง และคณะ, 2563) ดังนั้นการสร้างสื่อเทคโนโลยีสำหรับการเรียนการสอนมีความจำเป็นต้องการการเรียนรู้เข้าถึง เข้าใจ แหล่งท่องเที่ยวจังหวัดเพชรบุรี เพื่อเป็นการเผยแพร่ข้อมูลที่สำคัญต่อสังคมต่อไป

การจัดการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี เป็นการเรียนรู้สู่การลงมือปฏิบัติจริง ส่งผลให้ผู้เรียนมีทักษะในศตวรรษที่ 21 ถือเป็นการลงมือปฏิบัติจริง เรียนรู้จากสถานการณ์จริงและแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม ผู้วิจัยได้เล็งเห็นความสำคัญในการเรียนการสอน โดยถือเป็นการบูรณาการ 4 ศาสตร์ คือ เทคโนโลยีสารสนเทศ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และภาษาจีน เพื่อให้ผู้เรียนประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการเรียนการสอน เพื่อค้นคว้าหาข้อมูลในรูปแบบต่าง ๆ และการสื่อสารอย่างรู้เท่าทันของสื่อสังคมออนไลน์ ดังนั้นการนำเทคโนโลยีคิวอาร์มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ถือเป็นเทคโนโลยีที่เป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนและ

ผู้สนใจ โดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใดๆ และมีประโยชน์ในการนำมาจัดการเรียนการสอนในรายวิชาการแปลภาษาจีนเพื่อการท่องเที่ยวสำหรับผู้เรียนอีกด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่ใช้ QR Code แหล่งท่องเที่ยวเพชรบุรีในการบูรณาการกับการแปลภาษาจีน
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการจัดการเรียนการสอนด้วยคิวอาร์แหล่งท่องเที่ยวจังหวัดเพชรบุรี
3. เพื่อประเมินความพึงพอใจต่อการใช้นวัตกรรม QR Code แหล่งท่องเที่ยวจังหวัดเพชรบุรี สำหรับการจัดการเรียนการสอน

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย 2 กลุ่ม คือ ผู้เชี่ยวชาญ ด้านวัฒนธรรมและเทคโนโลยี กลุ่มตัวอย่างจำนวน 3 ท่าน ได้มาด้วยวิธีการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) และนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียน วิชาการแปลไทย-จีน ทางอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 30 คน ได้จากการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling)

ขอบเขตเนื้อหา

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยนี้ คือ การนำ QR Code เข้ามาประยุกต์ใช้ในรายวิชา “การแปลไทย-จีนทางอุตสาหกรรมท่องเที่ยว” โดยมีการออกแบบกระบวนการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ประกอบด้วย คำศัพท์เฉพาะทางด้านการท่องเที่ยว รูปแบบประโยคสำหรับการแนะนำสถานที่ รวมถึงวัฒนธรรมท้องถิ่นของจังหวัดเพชรบุรี ทั้งในภาษาไทยและภาษาจีน โดยให้ผู้เรียนทำการศึกษาข้อมูลผ่าน QR Code ของแต่ละสถานที่ และมีการเรียนรู้นอกสถานที่ (Field Trip) ณ สถานที่จริง รวมทั้งประเมินความสามารถในการแปลแบบ Real-Time

ขอบเขตพื้นที่

สาขาวิชาภาษาจีน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

ระเบียบวิธีวิจัย

การประยุกต์ใช้นวัตกรรม QR Code แหล่งท่องเที่ยวจังหวัดเพชรบุรี สำหรับการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาการแปลไทย-จีน ทางอุตสาหกรรมท่องเที่ยว เป็นการวิจัยที่ดำเนินการโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยมีขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย ดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่างและการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

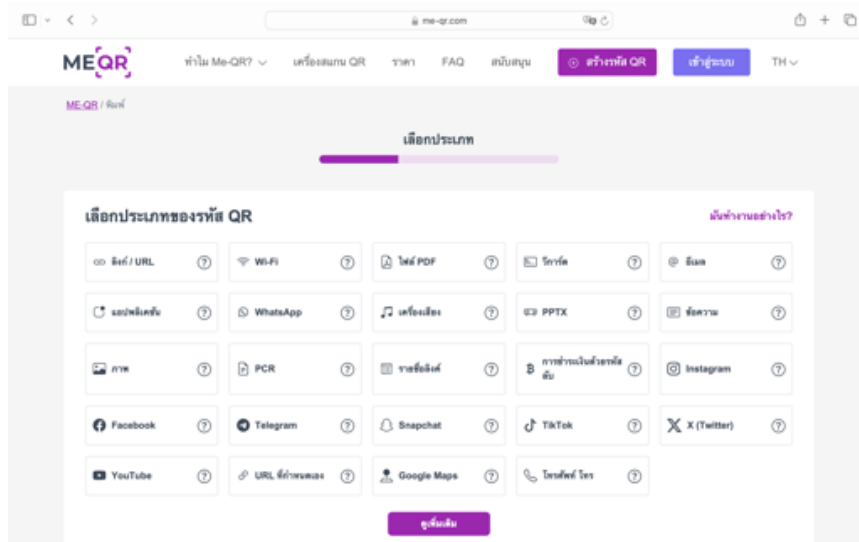
1.1 กลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยี จำนวน 3 คน คัดเลือกโดยวิธีการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling)

1.2 กลุ่มนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาการแปลไทย - จีน ทางอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 30 คน คัดเลือกโดยวิธีการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling)

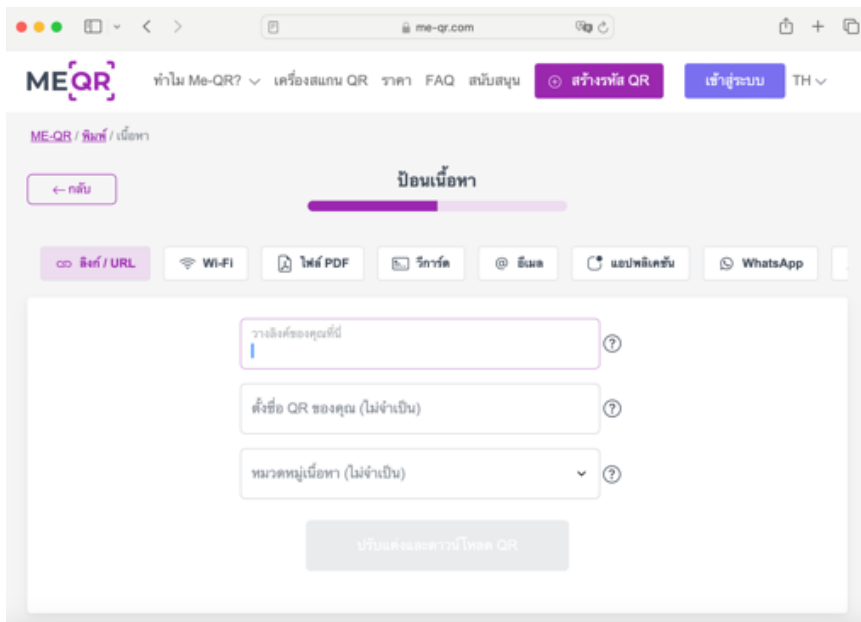
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 เทคโนโลยี QR Code

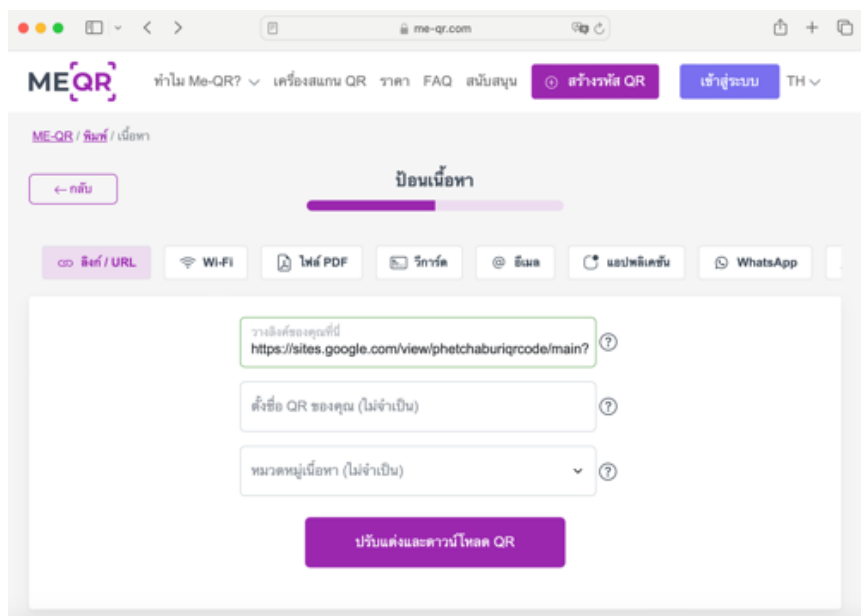
ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาและทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง จากนั้นดำเนินการออกแบบและสังเคราะห์เทคโนโลยี QR Code โดยแบ่งเป็น 5 ด้าน ได้แก่ รูปแบบ (Format) การเข้าถึง (Accessibility) การประมวลผล (Processing) ความถูกต้อง (Accuracy) ความทันสมัย (Modernity) ภายหลังการออกแบบผู้วิจัยนำเทคโนโลยีดังกล่าวให้ผู้เชี่ยวชาญด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีจำนวน 3 ท่าน ทำการประเมิน ก่อนนำไปใช้ในการเรียนการสอน โดยการสร้าง QR Code ดำเนินการผ่านเว็บไซต์ <https://shorturl.asia/KJGN4> ซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินงานประกอบด้วย การวางลิงก์ URL, ปรับแต่ง, และดาวน์โหลดรหัส QR มีขั้นตอนดังภาพ

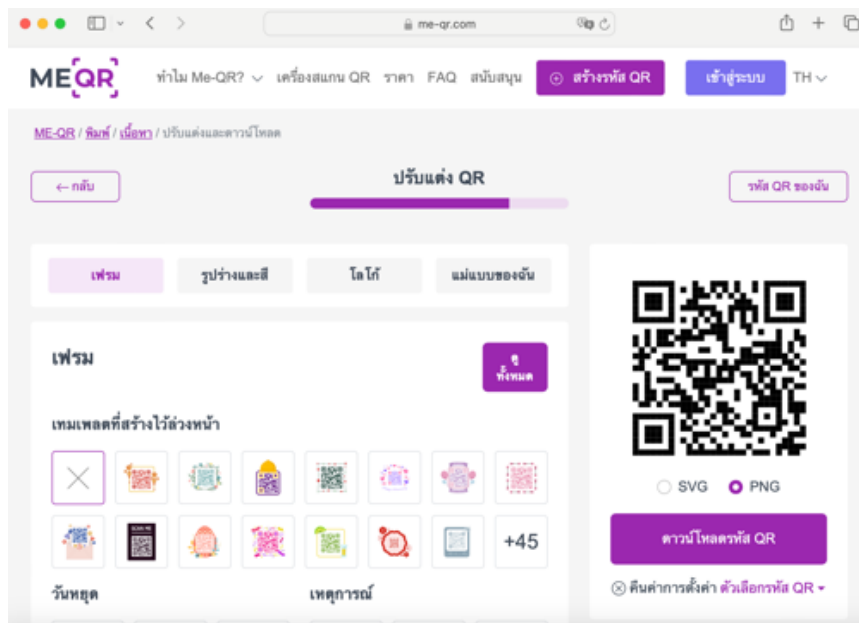
ภาพที่ 1 ขั้นตอนที่ 1 เข้าเว็บไซต์ <https://shorturl.asia/KJGN4>

ภาพที่ 2 ขั้นตอนที่ 2 วางลิงค์/URL ที่คัดลอกไว้ ลงในช่อง ลิงค์/URL

ภาพที่ 3 ขั้นตอนที่ 3 คลิกปุ่ม ปรับแต่งและดาวน์โหลด QR จากนั้น รูป QR code ด้านขวามืออัตโนมัติ

ภาพที่ 4 ขั้นตอนที่ 4 คลิกปุ่ม ดาวน์โหลดรหัส QR หรือเลือกเฟรมให้เหมาะสมตามความต้องการ

2.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนและหลังเรียน

สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนและหลังเรียน เพื่อประเมินผู้เรียนพร้อมตรวจสอบความเที่ยงตรงและความสอดคล้อง (IOC) และคัดเลือกข้อสอบที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ถือว่ามีความสอดคล้องกัน ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ พบว่า แบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้มีค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC เท่ากับ 0.75 สอดคล้องกับทฤษฎีของ สุรพงษ์ คงสัตย์ และธีรชาติ ธรรมวงศ์ (2551)

2.3 แบบประเมินความพึงพอใจ

สร้างแบบประเมินความพึงพอใจต่อการใช้เทคโนโลยี QR Code แหล่งท่องเที่ยวจังหวัดเพชรบุรี สำหรับการจัดการเรียนการสอน สอดคล้องกับการประเมินคุณภาพสื่อการเรียนรู้ (สิววุธ สุทธิ, 2553) ผู้วิจัยได้สร้างแบบประเมินความคิดเห็น 5 ระดับ ตามแบบ (ลิเคอร์ท, 1973 อ้างถึงใน ชาตรี คุ้มอนุวงศ์, 2553) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับ มีค่าเท่ากับ 0.75 จึงนำไปใช้งาน

3. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยมีขั้นตอนดังนี้

3.1 การเก็บข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญ

ผู้วิจัยนำเทคโนโลยี QR Code ที่ออกแบบไว้ เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยี จำนวน 3 ท่าน เพื่อประเมินคุณภาพ QR Code ใน 5 ด้าน ได้แก่ รูปแบบ การเข้าถึง การประมวลผล ความถูกต้อง และความทันสมัย โดยใช้แบบประเมินคุณภาพ QR Code แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)

3.2 การเก็บข้อมูลจากนักศึกษา

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาการแปลไทย-จีน ทางอุตสาหกรรมท่องเที่ยว จำนวน 30 คน โดยมีขั้นตอนการเก็บข้อมูล ดังนี้

3.2.1 ทดสอบก่อนเรียน (Pre-test): นักศึกษาทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเริ่มกิจกรรม เพื่อประเมินพื้นฐานทักษะการแปลจากภาษาจีนเป็นภาษาไทย โดยใช้แบบทดสอบที่ได้รับการตรวจสอบความเที่ยงตรงจากผู้ทรงคุณวุฒิ

3.2.2 คัดเลือกสถานที่ท่องเที่ยว 9 แห่งในอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี: ผู้วิจัยได้คัดเลือกสถานที่ท่องเที่ยวที่มีความหลากหลายทางด้านประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และธรรมชาติ จำนวน 9 แห่ง ภายในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี โดยพิจารณาจากเกณฑ์ความเป็นแหล่งเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับเนื้อหาภาษาจีนได้อย่างเหมาะสม ตัวอย่างสถานที่ที่คัดเลือก ได้แก่ พระนครคีรี (เขาวัง) วัดมหาธาตุวรวิหาร หาดเจ้าสำราญ ฯลฯ

3.2.3 จัดทำข้อมูลภาษาจีนเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยว และสร้าง QR Code สำหรับแต่ละแห่ง: ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับประวัติ ความสำคัญ และลักษณะเด่นของสถานที่ท่องเที่ยวแต่ละแห่ง จากแหล่งข้อมูลที่เชื่อถือได้ แล้วทำการแปลเป็นภาษาจีนโดยอิงหลักการแปลอย่างถูกต้อง ครอบคลุมทั้งสาระสำคัญและบริบททางวัฒนธรรม จากนั้นนำเนื้อหาที่แปลแล้วไปจัดทำเป็นเว็บไซต์ย่อยหรือเอกสารออนไลน์ และสร้าง QR Code สำหรับเชื่อมโยงข้อมูลแต่ละชุด เพื่อให้ นักศึกษาสามารถสแกนเข้าถึงเนื้อหาได้ผ่านโทรศัพท์มือถือ

3.2.4 จัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงภาคสนาม: ผู้วิจัยจัดกิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียน โดยนำนักศึกษาไปยังสถานที่ท่องเที่ยวจริงที่กำหนดไว้ นักศึกษาแต่ละกลุ่มได้รับมอบหมายให้ศึกษาแหล่งท่องเที่ยวที่แตกต่างกัน จากนั้นทำการสแกน QR Code ที่ติดตั้งไว้ ณ จุดต่าง ๆ เพื่ออ่านและวิเคราะห์เนื้อหาภาษาจีน และดำเนินการจดบันทึกข้อมูลสำหรับการแปลเป็นภาษาไทย โดยเน้นการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมผ่านการสังเกต สัมภาษณ์ชาวบ้าน หรือสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมจากแหล่งท่องเที่ยว

3.2.5 ให้ผู้เรียนทำแบบฝึกแปล และสะท้อนการเรียนรู้ด้วยตนเอง: หลังจากกิจกรรมภาคสนาม ผู้เรียนจะนำข้อมูลที่ได้จากการสแกน QR Code และจากประสบการณ์ตรง มาฝึกแปลเนื้อหาภาษาจีนเป็นภาษาไทย โดยส่งงานเป็นรายบุคคลและรายกลุ่ม พร้อมเขียน Reflection สะท้อนกระบวนการเรียนรู้ ความยากง่ายในการแปล และสิ่งที่ได้เรียนรู้จากแหล่งท่องเที่ยว เพื่อเป็นฐานข้อมูลประกอบการวิเคราะห์เชิงคุณภาพ

3.2.6 ทดสอบหลังเรียน (Post-test): เมื่อสิ้นสุดกิจกรรมทั้งหมด นักศึกษาทำแบบทดสอบชุดเดียวกับแบบทดสอบก่อนเรียนอีกครั้ง เพื่อเปรียบเทียบความก้าวหน้าทางการเรียนรู้และทักษะการแปล

3.2.7 ประเมินความพึงพอใจ: นักศึกษาตอบแบบสอบถามความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้ที่ใช้เทคโนโลยี QR Code โดยใช้แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า Likert 5 ระดับ ครอบคลุม 5 ด้าน ได้แก่ ด้านรูปแบบการนำเสนอเหมาะสม ด้านเมนูหลักมีโครงสร้าง/ องค์ประกอบ ครบถ้วนเหมาะสม ด้านการใช้งานง่ายไม่ซับซ้อน สะดวกต่อการใช้งาน ด้านประมวลผลถึงเว็บไซต์ได้รวดเร็ว และด้านข้อความที่นำเสนอ ใช้ภาษาถูกต้อง ชัดเจน เข้าใจง่าย

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 นำผลแบบทดสอบมาเปรียบเทียบผลการทดสอบวัดผลการเรียนรู้ก่อนและหลัง ด้วยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และสถิติทดสอบที (t-test)

4.2 นำผลการตอบแบบสอบถามความพึงพอใจของผู้เรียนที่ต่อการใช้เทคโนโลยี QR Code แห่ห้องท่องเที่ยวจังหวัดเพชรบุรี สำหรับการจัดการเรียนการสอน มาวิเคราะห์ โดยใช้วิธีการสถิติเชิงพรรณนา คือ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) สำหรับการแปลความหมายค่าเฉลี่ยกำหนดตามเกณฑ์ของ Best (1981) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.50 – 5.00	หมายถึง ความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.50 – 4.49	หมายถึง ความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.49	หมายถึง ความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49	หมายถึง ความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49	หมายถึง ความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ผลการวิจัย

ผลการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี QR Code แห่ห้องท่องเที่ยวจังหวัดเพชรบุรี สำหรับการจัดการเรียนการสอน ในรายวิชาการแปลไทย-จีน ทางอุตสาหกรรมท่องเที่ยว สามารถสรุปได้ดังนี้

1. ผลการพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่ใช้ QR Code แห่ห้องเที่ยวเพชรบุรีในการบูรณาการกับการแปลภาษาจีน

การดำเนินการวิจัยเริ่มต้นจากการศึกษาข้อมูลเชิงพื้นที่ และการรวบรวมข้อมูลภาษาจีนเกี่ยวกับแห่ห้องเที่ยวสำคัญจำนวน 9 แห่งในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี เช่น พระนครคีรี วัดมหาธาตุ หาดเจ้าสำราญ ตลอดจนแหล่งเรียนรู้ด้านวัฒนธรรมท้องถิ่น เพื่อสร้างชุดเนื้อหาภาษาจีนที่เหมาะสมกับผู้เรียนในระดับอุดมศึกษา และสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในกระบวนการฝึกทักษะการแปลได้จริง หลังจากจัดทำเนื้อหาภาษาจีนที่มีความถูกต้องทางภาษาและสอดคล้องกับบริบทท้องถิ่นแล้ว ได้นำข้อมูลเหล่านั้นสร้างเป็น QR Code สำหรับติดตั้งบริเวณแห่ห้องเที่ยวจริง ที่บรรจุเนื้อหา ประกอบด้วย ข้อความ และรูปภาพ ที่หลากหลายเพื่อให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ด้วยตนเอง ดังภาพด้านล่าง

ภาพที่ 5 QR Code สถานที่ท่องเที่ยว 9 แห่งในจังหวัดเพชรบุรี

แสดงให้เห็นว่า QR Code มีขนาดและความคมชัดที่เหมาะสม เมื่อสแกนแล้วสามารถเชื่อมโยงไปยังหน้ารายละเอียดของแต่ละแหล่งท่องเที่ยวได้ทันที โดยไม่ต้องโหลดข้อมูลเพิ่มเติม ทำให้ประสบการณ์ผู้ใช้งานมีความราบรื่น รวดเร็ว และสะดวกสบาย ทั้งมีการแปลคำอธิบายสถานที่ท่องเที่ยวเป็นภาษาจีนกลางอย่างถูกต้องและเหมาะสมตามบริบทวัฒนธรรม ทั้งนี้เนื้อหาบนเว็บไซต์ ประกอบด้วย (1) ข้อมูลสถานที่ท่องเที่ยวทั้ง 9 แห่งในเพชรบุรี (2) ภาพประกอบแหล่งท่องเที่ยว (3) คำอธิบาย (4) แผนที่ตั้งแหล่งท่องเที่ยว

จากการทดลองใช้แนวทางนี้ในการจัดการเรียนรู้ พบว่า แนวทางการจัดการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นมีลักษณะสำคัญดังนี้:

1. รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ใช้เทคโนโลยีเป็นฐาน QR Code ทำหน้าที่เป็นเครื่องมือกลางที่เชื่อมโยงผู้เรียนกับสื่อการเรียนรู้ภายนอกห้องเรียน โดยผู้เรียนสามารถสแกน QR Code ที่ติดตั้งไว้ ณ แหล่งท่องเที่ยวต่างๆ เพื่อศึกษาข้อมูลภาษาจีนในบริบทจริง และนำกลับมาฝึกฝนการแปลภายหลังในชั้นเรียนหรือผ่านระบบออนไลน์

2. การบูรณาการการเรียนรู้ภาคสนามกับห้องเรียน ผู้เรียนได้มีโอกาสออกภาคสนามไปยังแหล่งท่องเที่ยวจริง ทำให้เกิดประสบการณ์ตรงและเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยเนื้อหาภาษาจีนที่ปรากฏใน QR Code ได้รับการออกแบบให้สอดคล้องกับบริบทวัฒนธรรม สถานที่ และจุดเด่นของแต่ละสถานที่ ส่งผลให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาและสามารถตีความทางภาษาได้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น

3. การส่งเสริมการเรียนรู้แบบ Active Learning และ Project-based Learning กิจกรรมที่ออกแบบ เช่น การแปลข้อความจาก QR Code การนำเสนอผลงานแปล และการทำงานกลุ่ม ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้จริง ได้ฝึกคิดวิเคราะห์ แก้ไขปัญหา และสื่อสารในบริบทที่มีความซับซ้อน ทั้งยังส่งผลต่อการพัฒนาทักษะการแปลและการใช้ภาษาจีน

4. การพัฒนาสื่อการเรียนรู้ในรูปแบบหลากหลาย ข้อมูลที่เชื่อมโยงผ่าน QR Code ไม่ได้จำกัดอยู่เพียงข้อความเท่านั้น ยังมีภาพประกอบ ทำให้สามารถตอบสนองผู้เรียนที่มีรูปแบบการเรียนรู้ต่างกัน

5. การประเมินผลที่หลากหลายและยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง มีการใช้เครื่องมือประเมินที่หลากหลาย เช่น แบบทดสอบก่อน-หลังเรียน แบบฝึกการแปล ชิ้นงานการแปลภาคสนาม การนำเสนอผลงาน และแบบสะท้อนความคิด ทำให้ผู้สอนสามารถประเมินพัฒนาการของผู้เรียนได้ครอบคลุมทั้งเชิงความรู้ ทักษะ และเจตคติ

สรุปผลการพัฒนาแนวทาง

จากการดำเนินงานทั้งระบบ สามารถสังเคราะห์เป็น “แนวทางการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ QR Code กับ การแปลภาษาจีน” ได้ดังนี้:

ขั้นตอน	รายละเอียด
1. การเตรียมเนื้อหา	คัดเลือกแหล่งท่องเที่ยว และจัดทำเนื้อหาภาษาจีนให้สอดคล้องกับบริบทจริง
2. การออกแบบสื่อ	สร้าง QR Code เชื่อมโยงสื่อมัลติมีเดีย เช่น ข้อความ รูปภาพ
3. การจัดกิจกรรมภาคสนาม	นำนักศึกษาเยี่ยมชมสถานที่จริง พร้อมสแกนและศึกษาข้อมูลจาก QR Code
4. การฝึกปฏิบัติแปล	ให้นักศึกษาแปลข้อมูลภาษาจีนเป็นภาษาไทย พร้อมสะท้อนการเรียนรู้
5. การประเมินผล	วัดผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังเรียน พร้อมประเมินความพึงพอใจและผลงาน

แนวทางนี้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในรายวิชาภาษาจีนเพื่อการท่องเที่ยว การแปล หรือวิชาบูรณาการระหว่างภาษาและวัฒนธรรมได้อย่างยืดหยุ่น โดยมีจุดเด่นในการเชื่อมโยงการเรียนรู้เข้ากับบริบทท้องถิ่นและเทคโนโลยีอย่างเป็นรูปธรรม

2. ผลเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการจัดการเรียนการสอนด้วยคิวอาร์แหล่งท่องเที่ยวจังหวัดเพชรบุรี

ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบผลเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการจัดการเรียนการสอนด้วยคิวอาร์แหล่งท่องเที่ยวจังหวัดเพชรบุรีของนักศึกษาชาวจีน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงผลเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการจัดการเรียนการสอนด้วยคิวอาร์แหล่งท่องเที่ยวจังหวัดเพชรบุรี

การทดสอบ	จำนวนนักศึกษา	คะแนนเต็ม	$\bar{x}$	S.D.	t - test
ก่อนเรียน	30	20	9.67	2.04	11.64
หลังเรียน	30	20	13.47	1.73	

หมายเหตุ: มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการจัดการเรียนการสอนด้วยคิวอาร์แหล่งท่องเที่ยวจังหวัดเพชรบุรี มีผลสัมฤทธิ์หลังเรียนมากกว่าก่อนเรียน โดยการคำนวณค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และ สถิติทดสอบค่าที (t-test) กำหนดการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 พบว่า คะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 9.67 และคะแนนการทดสอบหลังเรียนเท่ากับ 13.47 คะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. ผลประเมินความพึงพอใจต่อการใช้เทคโนโลยี QR Code แหล่งท่องเที่ยวจังหวัดเพชรบุรี สำหรับการจัดการเรียนการสอน

ผลประเมินความพึงพอใจต่อการใช้เทคโนโลยี QR Code แหล่งท่องเที่ยวจังหวัดเพชรบุรี สำหรับการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษาชาวจีน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ตามตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงผลประเมินความพึงพอใจต่อการใช้เทคโนโลยี QR Code แหล่งท่องเที่ยวจังหวัดเพชรบุรี
สำหรับการจัดการเรียนการสอน

รายการ	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านรูปแบบการนำเสนอเหมาะสม	3.80	0.50	มาก
2. ด้านเมนูหลักมีโครงสร้าง/ องค์ประกอบ ครบถ้วนเหมาะสม	3.82	0.57	มาก
3. ด้านการใช้งานง่ายไม่ซับซ้อน สะดวกต่อการใช้งาน	4.28	0.66	มาก
4. ด้านประมวลผลถึงเว็บไซต์ได้รวดเร็ว	4.36	0.61	มาก
5. ด้านข้อความที่นำเสนอ ใช้ภาษาถูกต้อง ชัดเจน เข้าใจง่าย	4.57	0.62	มากที่สุด
รวม	4.17	0.59	มาก

หมายเหตุ ระบุช่วงคะแนนและการแปลผล (Best, 1981)

จากตารางที่ 2 ผลประเมินความพึงพอใจต่อการใช้เทคโนโลยี QR Code แหล่งท่องเที่ยวจังหวัดเพชรบุรี สำหรับการจัดการเรียนการสอน มีความพึงพอใจระดับมาก คะแนนเฉลี่ยสูงสุด 4.17 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.59 เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ด้านข้อความที่นำเสนอ ใช้ภาษาถูกต้อง ชัดเจน เข้าใจง่าย อยู่ในระดับมากที่สุด คะแนนเฉลี่ยสูงสุด 4.57 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.57 รองลงมาคือ ด้านประมวลผลถึงเว็บไซต์ได้รวดเร็ว อยู่ในระดับมาก คะแนนเฉลี่ย 4.36 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.61 ด้านการใช้งานง่ายไม่ซับซ้อน สะดวกต่อการใช้งาน คะแนนเฉลี่ย 4.28 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.66 ด้านเมนูหลักมีโครงสร้าง/ องค์ประกอบ ครบถ้วนเหมาะสม คะแนนเฉลี่ย 3.82 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.57 ด้านรูปแบบการนำเสนอเหมาะสม ด้านรูปแบบการนำเสนอเหมาะสม คะแนนเฉลี่ย 3.80 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.50 ดังตารางที่ 2

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยที่นำเสนอข้างต้นผู้วิจัยได้นำมาอภิปรายโดยแบ่งการนำเสนอออกเป็น 3 ประเด็น ดังนี้ รายละเอียดต่อไปนี้

1. ผลการพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่ใช้ QR Code แหล่งท่องเที่ยวเพชรบุรีในการบูรณาการกับการแปลภาษาจีน พบว่า การใช้ QR Code ที่เชื่อมโยงไปยังข้อมูลภาษาจีนเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวจริง ทำให้ผู้เรียนรู้สึกสนุกและมีความกระตือรือร้นในการเรียนมากขึ้น เนื่องจากได้รับประสบการณ์ตรงจากการลงพื้นที่จริง อีกทั้งยังสามารถเข้าถึงสื่อที่หลากหลาย เช่น ข้อความ และภาพประกอบ ส่งผลให้เกิดความเข้าใจเนื้อหาในเชิงวัฒนธรรมและภาษาได้อย่างลึกซึ้ง ทั้งนี้ นักศึกษาได้ฝึกทักษะการแปลจากบริบทจริง ซึ่งช่วยพัฒนาไม่เพียงแต่ความรู้ด้านภาษาเท่านั้น แต่ยังฝึกการวิเคราะห์ เปรียบเทียบความหมาย และการถ่ายทอดวัฒนธรรมข้ามภาษา ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของงานแปล โดยเฉพาะเมื่อแปลจากภาษาจีนสู่ภาษาไทย ผู้เรียนต้องพิจารณาทั้งโครงสร้างภาษาและความเหมาะสมของการสื่อสารในวัฒนธรรมไทย สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศุภร ชูทรงเดช (2562)

ศึกษาการสื่อสารความรู้ผ่านนวัตกรรม QR Code: กรณีศึกษาแหล่งโบราณคดีเพิงผาบ้านไร่ อำเภอบางมะฝ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน พบว่า นวัตกรรม QR code มีศักยภาพในการเข้าถึง ความรู้ที่สะดวกรวดเร็ว เกิดประโยชน์ทั้งด้านการศึกษาสำหรับนักเรียนในท้องถิ่น และส่งเสริม ประสบการณ์ใหม่สำหรับท่องเที่ยวชุมชน การนำไปสู่การใช้ประโยชน์อย่างเป็นรูปธรรม

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการจัดการเรียนการสอนด้วยคิวอาร์แหล่งท่องเที่ยวจังหวัดเพชรบุรี พบว่า คะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 9.67 และคะแนนการทดสอบหลังเรียนเท่ากับ 13.47 คะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับงานวิจัยของกุลธิดา ชันทอง (2563) ศึกษาการใช้ QR Code จัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้แบบ 5E เรื่อง รู้เท่าทันสังคมออนไลน์ ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยการใช้ QR code จัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้แบบ 5E เรื่อง รู้เท่าทันสังคมออนไลน์ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนและหลังเรียน เท่ากับ 5.37 คะแนน และ 9.48 คะแนน ตามลำดับ เมื่อเปรียบเทียบคะแนนของนักเรียนชั้นประถมศึกษา 5 เป็นกลุ่มตัวอย่าง มีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

3. ผลประเมินความพึงพอใจต่อการใช้เทคโนโลยี QR Code แหล่งท่องเที่ยวจังหวัดเพชรบุรี สำหรับการจัดการเรียนการสอน มีความพึงพอใจระดับมาก มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด 4.17 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.59 สอดคล้องกับ จักรกฤษณ์ หมั่นวิชา และคณะ (2559) ศึกษาการประยุกต์ใช้งานเทคโนโลยี QR Code ในพิพิธภัณฑ์เมืองหาดใหญ่ พบว่า ระดับความพึงพอใจด้านความสะดวกและใช้งานง่าย ความพึงพอใจการใช้งานอยู่ในระดับดีมาก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ควรมีการออกแบบ QR Code ให้เชื่อมโยงไปยังเนื้อหาที่หลากหลาย ทั้งในรูปแบบข้อความ ภาพ เสียง และวิดีโอ เพื่อเสริมสร้างประสบการณ์การเรียนรู้แบบสื่อผสม (multimedia) ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21
2. ควรส่งเสริมให้ครูผู้สอนนำเทคโนโลยี QR Code ไปบูรณาการกับรูปแบบการเรียนรู้แบบ Active Learning เช่น การเรียนรู้แบบโครงงาน การเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ และการจัดการเรียนรู้แบบนอกห้องเรียน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษากการประยุกต์ใช้ QR Code กับระดับการศึกษาที่หลากหลาย เช่น ประถมศึกษา มัธยมศึกษา หรือระดับอุดมศึกษา เพื่อเปรียบเทียบผลลัพธ์และความเหมาะสมของการใช้เทคโนโลยี QR Code กับแต่ละช่วงวัย

2. ควรศึกษาเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มผู้เรียนในจังหวัดเพชรบุรีกับกลุ่มผู้เรียนในจังหวัดอื่น ๆ เพื่อดูความแตกต่างด้านการรับรู้ ความพึงพอใจ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
3. ควรมีการวิจัยแบบติดตามผล เพื่อประเมินว่าการใช้ QR Code มีผลต่อความคงทนของความรู้และพฤติกรรมการเรียนรู้ในระยะยาวหรือไม่

เอกสารอ้างอิง

- กรกมล ชนะโรจน์รุ่งเรือง และคณะ. (2563). การพัฒนาแอปพลิเคชันท่องเที่ยวมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม เมืองพริบพรี จังหวัดเพชรบุรี ฉบับ จีน - อังกฤษ - ไทย. วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์, 15(2), 1-15.
- กุลธิดา ชันทอง. (2563). การใช้ QR Code จัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้แบบ 5E เรื่อง รู้เท่าทันสังคมออนไลน์ ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. ครูสภาวิทยากร, 1(3), 44-53.
- จักรกฤษณ์ วัฒนวิชา และคณะ. (2559). การประยุกต์ใช้งานเทคโนโลยี QR Code ในพิพิธภัณฑ์เมืองหาดใหญ่. ใน การประชุมหาดใหญ่วิชาการระดับชาติ และนานาชาติ ครั้งที่ 7 (น. 1427-1436). สงขลา: มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- จิณห์นิภา แสงสุข. (2565). เทคโนโลยีคิวอาร์โค้ดกับการประยุกต์ใช้ในชีวิตวิถีใหม่. วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง ฉบับเทคโนโลยีการศึกษา, 6(2), 1-13.
- ชาติรี คุ่มอนุวงศ์. (2553). ความพึงพอใจที่มีผลต่อแนวโน้มพฤติกรรมการใช้บริการคงสิทธิเลขหมายโทรศัพท์เคลื่อนที่ของผู้บริโภค. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุรพงษ์ คงสัตย์ และธีรชาติ ธรรมวงศ์. (2551). การหาค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม (IOC). สืบค้นเมื่อ 11 ธันวาคม 2566, จาก http://mcu.ac.th/site/articlecontent_desc.php?article_id=656&articlegroup_id=146.2551.
- สิววุธ สุทธิ. (2553). การประเมินคุณภาพสื่อการเรียนรู้. สืบค้นเมื่อ 11 ธันวาคม 2566, จาก <https://www.gotoknow.org/posts/338714>.
- สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดเพชรบุรี. (2562). เที่ยวเพชรบุรีแบบครบวงจร. สืบค้นเมื่อ 11 ธันวาคม 2566, จาก <https://sites.google.com/view/phetchaburiqrcode/main?authuser=0>.
- ศุภร ชูทรงเดช. (2562). การสื่อสารความรู้ผ่านนวัตกรรม QR Code: กรณีศึกษาแหล่งโบราณคดีเพิงผาบ้านไร่ อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการทรัพยากรวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- So good web. (2564). QR Code คืออะไร. สืบค้นเมื่อ 11 ธันวาคม 2566, จาก <https://blog.sogoodweb.com/Article/Detail/147282/QR-Code-คืออะไร>.

การรับรู้ภาพลักษณ์และคุณภาพบริการของสาขาดนตรีศึกษา: กรณีศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
Perception of Image and Service Quality of the Music Education
Department: A Case Study of Phetchaburi Rajabhat University

เสถียรวุฒิ แก้วดี

Setthawut Kaewdee

สาขาดนตรีศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

Music Education Department, Faculty of Humanities and Social Sciences,
Phetchaburi Rajabhat University

Corresponding author E-mail: Setthawut.kae@mail.pbru.ac.th

(Received: August 29, 2024; Revised: June 8, 2025; Accepted: June 29, 2025)

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อมูลทั่วไปของนักศึกษาสาขาดนตรีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีที่มีผลต่อการรับรู้ภาพลักษณ์และคุณภาพบริการ และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาพลักษณ์และคุณภาพบริการของสาขาดนตรีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาของสาขาดนตรีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีจำนวน 42 ตัวอย่าง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ สถิติเชิงพรรณนา ประกอบด้วย ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติเชิงอนุมานประกอบด้วย Independent Samples t-test, One-way ANOVA, LSD, และ Pearson Product Moment Correlation Coefficient ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีการรับรู้ภาพลักษณ์ในภาพรวมและด้านต่างในระดับมากผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ประเพณีการใช้บริการแตกต่างกัน ไม่มีผลต่อการรับรู้ภาพลักษณ์การใช้บริการแตกต่างกัน และพบว่าความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ภาพลักษณ์ กับ การรับรู้คุณภาพบริการมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันในระดับค่อนข้างสูง

คำสำคัญ: ภาพลักษณ์ คุณภาพบริการ สาขาดนตรีศึกษา

Abstract

This study aimed to examine the general characteristics of music education students at Phetchaburi Rajabhat University that influence their perception of image and service quality, as well as to investigate the relationship between image perception and service quality in the music education program. The sample consisted of 42 students enrolled in the music education program at Phetchaburi Rajabhat University. Data were analyzed using both descriptive statistics—including percentage, mean, and standard deviation—and inferential statistics, including Independent Samples t-test, One-way ANOVA, Least Significant Difference (LSD) test, and Pearson Product-Moment Correlation Coefficient, with a statistical significance level set at 0.05. The results revealed that most respondents reported a high level of overall image perception, along with high levels in various related aspects. Hypothesis testing showed that different types of service usage had no significant effect on image perception. However, a relatively strong positive correlation was found between image perception and service quality perception.

Keywords: Image, Service Quality, Music Education Program

บทนำ

การศึกษาดนตรีในเมืองไทยได้รับความนิยมกันมากขึ้นซึ่งมีปัจจัยต่างๆที่เกี่ยวข้องหลายอย่างด้วยกัน ได้แก่มีครูดนตรีที่มีคุณภาพและจำนวนมากขึ้นการศึกษาดนตรีมีการขยายตัวกว้างขวางและสูงขึ้นมีสถาบันดนตรีเกิดขึ้นทุกทางสรรพสินค้าทุกจังหวัดการศึกษาทางด้านดนตรีสามารถขยายอาชีพให้กว้างได้มากขึ้น อาทิเช่น ดนตรีคลาสสิก ดนตรีแจ๊ส ดนตรีสมัยนิยม ดนตรีบำบัด อดุสสาหกรรมดนตรี ธุรกิจดนตรี ดนตรีศึกษา การสอน ดนตรีปฏิบัติ ดนตรีวิทยา ดนตรีประกอบภาพยนตร์ดนตรีเทคโนโลยีเป็นต้นกิจกรรมทางดนตรีมีคุณภาพมากยิ่งขึ้นมีการแสดงดนตรีระดับนานาชาติ โดยนักร้อง นักดนตรีและศิลปินชั้นนำระดับนานาชาติได้เดินทางมาแสดงในประเทศไทยจำนวนมาก ทำให้การศึกษาดนตรี ได้รับความนิยม และมองเห็นทิศทางการเจริญเติบโตมากขึ้น (สุกรี เจริญสุข, 2561)

การศึกษาดนตรีในระดับอุดมศึกษาเป็นการจัดการเรียนการสอนระดับสูงที่มุ่งเน้นการจัดการเรียนการสอนทางวิชาชีพ โดยมีการเรียนการสอนต้องมีการผสมผสานและบูรณาการทั้งภาคปฏิบัติและภาคทฤษฎี การจัดการศึกษาจึงจำเป็นต้องให้ครอบคลุมทั้ง ทักษะทางดนตรีองค์ประกอบของดนตรี และวรรณกรรมทางดนตรี ซึ่งมีลักษณะของขอบเขตเนื้อหาหลากหลาย ดังนั้นวิธีการสอน วิธีการประเมินผล กิจกรรมสำหรับการเรียนรู้ รวมทั้งสภาพแวดล้อมในชั้นเรียนที่แตกต่างกันความสามารถทางวิชาการและประสบการณ์ของอาจารย์ก็มีความสำคัญ

อย่างมาก รวมถึงการจัดการชั้นเรียนการสอน บรรยากาศในชั้นเรียน อุปกรณ์สนับสนุนการศึกษา และองค์ประกอบอื่นๆทางการศึกษามีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งที่จะช่วยให้การดำเนินการจัดการเรียนการสอนให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุดในการจัดการศึกษาทางดนตรี (มานิก หวังพานิช, 2559)

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีเป็นกลุ่มมหาวิทยาลัยที่พัฒนามาจาก โรงเรียนฝึกหัดอาจารย์ ที่ตั้งครั้งแรกที่ ตำบลอู่เรือ จังหวัดราชบุรี จากการเป็นโรงเรียนฝึกหัดครูกรรม ประจำ จังหวัดราชบุรี ในปี พ.ศ. 2469 ต่อมา จึงได้มีหลักฐานยืนยันว่าได้ก่อตั้งเมื่อวันที่ 27 มีนาคม พ.ศ. 2468 ณ พื้นที่วัดท่าโค (ร้าง) ริมฝั่งน้ำ แม่กลอง ตำบลอู่เรือ จังหวัดราชบุรี จากนั้นจึงมีวิวัฒนาการตามลำดับ ในปีพ.ศ. 2476 ยกฐานะขึ้นเป็นโรงเรียนฝึกหัดครู มวลและเปลี่ยนชื่อเป็นโรงเรียนฝึกหัดครูประกาศนียบัตร จังหวัดเพชรบุรีในปีต่อมา พ.ศ.2519 ยกฐานะขึ้นเป็น สถาบันอุดมศึกษา ตามพระราชบัญญัติวิทยาลัยครูพ.ศ. 2518 หลังจากนั้นปีพ.ศ.2535 ได้รับพระราชทานนาม "ราชภัฏ" จากพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ให้เป็นชื่อ ประจำสถาบัน พร้อมทั้ง พระราชทาน พระราชลัญจกรเป็นตราประจำมหาวิทยาลัย และยกฐานะเป็นสถาบัน ราชภัฏเพชรบุรี ตามพระราชบัญญัติสถาบันราชภัฏ พ.ศ.2538 โดยในปัจจุบัน มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ตั้งอยู่ ถนน หาดเจ้าสำราญ ตำบล นาวิ่ง อำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี เป็นสถาบันการศึกษาเก่าแก่มี การพัฒนาอย่างต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบันเป็นเวลากว่า 90ปี มีวัตถุประสงค์ให้การศึกษา ส่งเสริมวิชาการและ วิชาชีพชั้นสูง ที่เน้นการปฏิบัติ การสอน การวิจัย ผลิตครูวิชาชีพ ให้บริการทางวิชาการในด้านวิทยาศาสตร์และ เทคโนโลยีแก่สังคม รวมถึงการทำนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรม และอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยราชภัฏ เพชรบุรี จัดการเรียนการสอนเป็น 8 คณะคือ 1) คณะครุศาสตร์ 2) คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี 3) คณะ มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ 4) คณะวิทยาการจัดการ 5) คณะเทคโนโลยีการเกษตร 6) คณะเทคโนโลยี อุตสาหกรรม 7) คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ 8) คณะพยาบาลศาสตร์

ผลจำนวนนักศึกษาที่รับการศึกษาระหว่างปีการศึกษา 2564-2566 ของคณะมนุษยศาสตร์และ สังคมศาสตร์สาขาดนตรีศึกษาจากการประกาศรับนักศึกษารวม 3 ชั้นปีมีอยู่ที่ 90 คนคิดเป็นร้อยละ 100 นักศึกษาที่เข้าเรียนจริงของนักศึกษา 3 ชั้นปีจำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 46.67 ซึ่งส่งผลกระทบไปยังจำนวน นักศึกษาแรรกับเข้าคงอยู่และจำนวนผู้สำเร็จการศึกษา มีผลการดำเนินงานที่ไม่สามารถบรรลุได้ตามเป้าหมายที่ กำหนดไว้ทางคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

จากข้อมูลข้างต้นแสดงให้เห็นถึงการเข้าศึกษาทางด้านดนตรีศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ไม่ สามารถบรรลุได้ตามเป้าหมายที่ตามกำหนดไว้โดยทางคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏ เพชรบุรี ผู้วิจัยจึงตัดสินใจเลือกสาขาดนตรีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีโดยมุ่งเน้นที่นักศึกษาที่เข้ารับ การศึกษาแต่ละชั้นปี ตามหลักสูตรดนตรีศึกษาจำนวน 42 คน เพื่อเป็นแนวทางการศึกษาการรับรู้ภาพลักษณ์ และคุณภาพบริการการศึกษาสาขาดนตรีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีเพื่อการพัฒนาด้านดนตรีศึกษาของ ประเทศไทย และการบริหารจัดการในสถานศึกษา ด้านดนตรีศึกษาในระดับอุดมศึกษา ให้มีประสิทธิภาพและ ความมั่นคงที่ยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาข้อมูลทั่วไปของผู้ศึกษาต่อระดับปริญญาตรี สาขาคอนตริศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
2. เพื่อศึกษาเกี่ยวกับการรับรู้ภาพลักษณ์ของสาขาคอนตริศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
3. เพื่อศึกษาเกี่ยวกับการรับรู้คุณภาพบริการของสาขาคอนตริศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
4. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ภาพลักษณ์กับการรับรู้คุณภาพบริการของสาขาคอนตริศึกษา

สมมติฐานการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ศึกษาต่อระดับปริญญาตรี ที่แตกต่างกันมีผลต่อการรับรู้ภาพลักษณ์ของสาขาคอนตริศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ที่แตกต่างกัน
2. ข้อมูลทั่วไปของผู้ศึกษาต่อระดับปริญญาตรี ที่แตกต่างกันมีผลต่อการรับรู้คุณภาพบริการของสาขาคอนตริศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีที่แตกต่างกัน
3. การรับรู้ภาพลักษณ์มีความสัมพันธ์กับการรับรู้คุณภาพบริการของสาขาคอนตริศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาการรับรู้ภาพลักษณ์และคุณภาพบริการ สาขาคอนตริศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี โดยเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Exploratory Research) และใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษา ซึ่งการศึกษานี้ได้ดำเนินการตามลำดับ ขั้นตอนดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษาสาขาคอนตริศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

กลุ่มตัวอย่าง

การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาสาขาคอนตริศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี จำนวน 42 คน

วิธีการสุ่มตัวอย่าง

ใช้การสุ่มตัวอย่างตามความสะดวก (Convenience Sampling) โดยการออกแบบสอบถามเพื่อสอบถามนักศึกษา สาขาคอนตริศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

นำแบบสอบถามไปทดสอบเครื่องมือจำนวน 42 ชุดเพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยโปรแกรมสถิติสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ เพื่อค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient) ซึ่งถ้าค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาที่ได้มีค่ามากกว่า 0.7 ค่าความเชื่อมั่นถึงเกณฑ์ที่ยอมรับได้ สามารถนำไปใช้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่จะดำเนินการศึกษาต่อไป

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยสร้างแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของตัวอย่าง นักศึกษาสาขาดนตรีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีลักษณะของคำถามปลายปิด(Close-Ended Questions) มีจำนวน 6 ข้อ ซึ่งประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับชั้นปี การศึกษา จังหวัดที่อยู่อาศัย เกรดเฉลี่ยสะสมและรายได้ต่อเดือนครอบครัว

ส่วนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับการรับรู้ภาพลักษณ์ของ สาขาดนตรีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีเป็นคำถามปลายปิด (Close-Ended Questions) โดยแบ่งภาพลักษณ์ออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านภาพลักษณ์สาขาดนตรีศึกษา ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี 2) ด้านหลักสูตร 3) ด้านอาจารย์ผู้สอน

คำถามในส่วนที่ 2 ใช้ระดับการวัดข้อมูลประเภทอันตรภาค (Interval Scale) เป็นการวัดแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยกำหนดระดับสเกลแบ่งเป็น 5 ระดับ ได้ให้น้ำหนักของการประเมินค่า ดังนี้

5 คะแนน หมายถึง การรับรู้ภาพลักษณ์อยู่ในระดับ มากที่สุด

4 คะแนน หมายถึง การรับรู้ภาพลักษณ์อยู่ในระดับ มาก

3 คะแนน หมายถึง การรับรู้ภาพลักษณ์อยู่ในระดับ ปานกลาง

2 คะแนน หมายถึง การรับรู้ภาพลักษณ์อยู่ในระดับ น้อย

1 คะแนน หมายถึง การรับรู้ภาพลักษณ์อยู่ในระดับ น้อยที่สุด

ส่วนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับการรับรู้คุณภาพบริการของสาขาดนตรีศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีเป็นคำถามปลายปิด (Close-Ended Questions) โดยแบ่งคุณภาพบริการออกเป็น 3 ปัจจัย ได้แก่ 1) สิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ 2) ด้านสถานที่ของมหาวิทยาลัย 3) ด้านการบริหารจัดการของสาขา ดนตรีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

คำถามในส่วนที่ 3 แบ่งเป็นระดับการวัดข้อมูลประเภทอันตรภาค (Interval Scale) เป็นการวัดแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยกำหนดระดับสเกลแบ่งเป็น 5 ระดับ ได้ให้น้ำหนักของการประเมินค่าดังนี้

5 คะแนน หมายถึง การรับรู้คุณภาพบริการอยู่ในระดับ มากที่สุด

4 คะแนน หมายถึง การรับรู้คุณภาพบริการอยู่ในระดับ มาก

3 คะแนน หมายถึง การรับรู้คุณภาพบริการอยู่ในระดับ ปานกลาง

2 คะแนน หมายถึง การรับรู้คุณภาพบริการอยู่ในระดับ น้อย

1 คะแนน หมายถึง การรับรู้คุณภาพบริการอยู่ในระดับ น้อยที่สุด

การแปรผล (Interpectation) การอภิปรายผลการวิจัยลักษณะแบบสอบถามที่ใช้ในระดับการวัดข้อมูลประเภทอันตรภาค (Interval Scale) เป็นการวัดแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ของลิเคิร์ท (Likert Scale) (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2549)

แสดงเกณฑ์การแปลความหมายของคะแนนเฉลี่ยในแบบสอบถาม ดังนี้

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 4.50-5.00 หมายถึง การรับรู้อยู่ในระดับ มากที่สุด

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 3.50-4.49 หมายถึง การรับรู้อยู่ในระดับ มาก

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 2.50-3.49 หมายถึง การรับรู้อยู่ในระดับ ปานกลาง

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.50-2.49 หมายถึง การรับรู้อยู่ในระดับ น้อย

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.00-1.49 หมายถึง การรับรู้อยู่ในระดับ น้อยที่สุด

ส่วนที่ 4 เป็นคำถามที่ให้แสดงข้อเสนอแนะที่ควรมีการปรับปรุงเพื่อให้มีภาพลักษณ์และคุณภาพบริการที่ดีของสาขาดนตรีศึกษา (ดนตรีสากล) มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี จำนวน 1 ข้อ มีลักษณะเป็นคำถามแบบปลายเปิด

การสร้างเครื่องมือวิจัย

1. เมื่อสร้างแบบสอบถามเสร็จเรียบร้อยแล้ว นำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบประสิทธิภาพของเครื่องมือและข้อเสนอแนะ

2. นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไข ตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาในการตอบแบบสอบถาม

3. แบบสอบถามที่ทำการแก้ไขเรียบร้อยแล้วให้อาจารย์ที่ปรึกษาดำเนินการตรวจสอบอีกครั้งเป็นครั้งสุดท้ายถึงความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม

4. นำแบบสอบถามที่ได้ไปทำการทดลอง (Try-out) กับผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มตัวอย่างจำนวนผู้ใช้บริการ จำนวน 42 ตัวอย่าง เพื่อนำมาหาความเชื่อมั่นโดยวิธีการหาสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient) ของ Cronbach

4.1 ตรวจสอบภาษาที่ใช้ในแบบสอบถาม (Questionnaires) ว่าผู้ตอบแบบสอบถามอ่านแล้วเข้าใจหรือไม่ มีปัญหาในการตอบแบบสอบถามบางประการ

4.2 ตรวจสอบคำถามที่ใช้ในแบบสอบถามว่า ทำให้ตอบแบบสอบถามเข้าใจตรงกับเนื้อหาที่ผู้ทำการศึกษาต้องการหรือไม่

4.3 เพื่อวัดค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของข้อมูลในแบบสอบถาม โดยใช้ผลลัพธ์ของค่าอัลฟา (Alpha Coefficient) ที่ได้แสดงถึงระดับความคงที่ของแบบสอบถาม โดยจะต้องมีค่ามากกว่า 0.70 แสดงว่าสามารถนำแบบสอบถามชุดนี้ไปใช้ได้และในการทดสอบค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามชุดนี้ได้ค่า Cronbach's Alpha เท่ากับ 0.9520

4.4 นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขไปใช้เก็บข้อมูลจริง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลที่ใช้ในการการศึกษาแบ่งออกเป็น 2 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 42 ตัวอย่างโดยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้คือการขอความร่วมมือจากนักศึกษาดนตรีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี 42 คนในการตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นข้อมูลที่ใช้ประกอบการศึกษาโดยทำการค้นคว้าจากวิทยานิพนธ์ เอกสารงานวิจัยเชิงหนังสือ, ตำราที่เกี่ยวข้องเป็นแนวทางในการศึกษาครั้งนี้

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการนำแบบสอบถามที่ได้รับรวบรวมมาดำเนินการ ดังนี้

1. การตรวจสอบข้อมูล (Editing) โดยตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามและคัดเลือกแบบสอบถามที่ไม่สมบูรณ์ออก
2. การลงรหัส (Coding) การนำแบบสอบถามที่ได้รับการตรวจสอบ ที่มีความสมบูรณ์แล้วบันทึกลงรหัสตามที่กำหนดไว้
3. นำแบบสอบถามที่ผ่านการบันทึกลงรหัสแล้วมาทำการประมวลผลข้อมูลลงเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากรวบรวมแบบสอบถามทั้งหมดมาตรวจสอบความสมบูรณ์ก่อนนำไปวิเคราะห์ทำการประมวลผลข้อมูลโดย โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัย เพื่อหาค่าสถิติดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ดังนี้
 - 1.1 นำข้อมูลของแบบสอบถามส่วนที่ 1 ได้แก่ ข้อมูลทั่วไปของนักศึกษาสาขาดนตรีศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี มาคำนวณหาค่าความถี่ (Frequency) และหาร้อยละ (Percentage)
 - 1.2 นำข้อมูลของแบบสอบถามส่วนที่ 2 การรับรู้ภาพลักษณ์ ของสาขาดนตรีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี มาหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
 - 1.3 นำข้อมูลของแบบสอบถามส่วนที่ 3 การรับรู้คุณภาพบริการของสาขาดนตรีศึกษา (ดนตรีสากล) มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี มาหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
2. การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) โดยการนำข้อมูลของแบบสอบถามมาทดสอบสมมติฐานทางสถิติดังนี้
 - 2.1 ทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มที่เป็นอิสระต่อกันโดยวิธีสถิติทดสอบค่า Independent Sample t-test ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ใช้ในการทดสอบสมมติฐานข้อที่ 1 และ 2
 - 2.2 ทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่มีมากกว่า 2 กลุ่มขึ้นไปโดยใช้สถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 และถ้าผลการทดสอบมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติแล้ว ต้องทำการทดสอบรายคู่ โดยใช้วิธี Least Significant Difference : LSD ใช้ในการทดสอบสมมติฐานข้อที่ 1 และ 2
 - 2.3 ทดสอบความสัมพันธ์ (Pearson Correlation) เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรจะเรียกว่า สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบ Pearson Product Moment Correlation Coefficient เป็นค่าที่ใช้วัดความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร 2 ชุด ข้อมูลที่ใช้จะต้องเป็นชนิดอันตรภาค (Interval data) และข้อมูลชนิด

อัตราส่วน (Ratio data ที่เป็นไปตามข้อตกลงที่ว่า ข้อมูลจะต้องได้มาจากข้อมูลที่มีการแจกแจงแบบโค้งปกติ (Normality assumption) ใช้ในการทดสอบสมมติฐานข้อที่ 3

ผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของนักศึกษาสาขาดนตรีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับชั้นปีการศึกษา จังหวัดที่อยู่อาศัย เกรดเฉลี่ยสะสมและรายได้ต่อเดือนครอบครัว

จากการแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ใช้บริการ จำนวน 42 ตัวอย่าง พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีจำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 76.2 รองลงมาเป็นเพศหญิง มีจำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 23.8 อายุ 20 ปี มีจำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 35.7 รองลงมาคืออายุ 19 ปี มีจำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 23.8 ชั้นปีที่ศึกษา ชั้นปี 2 มีจำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 35.7 รองลงมาคือชั้นปี 4 มีจำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 28.6 จังหวัดที่อาศัย ในจังหวัดเพชรบุรี มีจำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 42.3 รองลงมาคือจังหวัดอื่น ๆ มีจำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 62.9 เกรดเฉลี่ยสะสมที่ 3.00-3.30 มีจำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 28.6 รองลงมาคือเกรดเฉลี่ยสะสมที่ 2.70-3.00 มีจำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 23.8 รายได้ต่อเดือนของครอบครัวต่ำกว่า 10,000 บาท มีจำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 31 รองลงมาคือรายได้ต่อเดือน 10,001-15,000 บาท มีจำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 26.2

ตารางที่ 1 แสดงจำนวน ความถี่ และร้อยละข้อมูลทั่วไปของนักศึกษาสาขาดนตรีศึกษา

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (n=42)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	32	76.2
หญิง	10	23.8
รวม	42	100
อายุ		
18 ปี	1	2.4
19 ปี	10	23.8
20 ปี	15	35.7
21 ปี	6	14.3
22 ปี	8	19
23 ปี	2	4.8
รวม	42	100

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (n=42)	ร้อยละ
ชั้นปีที่ศึกษา		
ชั้นปี1	7	16.7
ชั้นปี2	15	35.7
ชั้นปี3	8	19
ชั้นปี4	12	28.6
รวม	42	100
จังหวัดที่อาศัย		
เพชรบุรี	26	62.9
จังหวัดอื่นๆ	16	38.1
รวม	42	100
เกรดเฉลี่ยสะสม		
ต่ำกว่า 2.00	1	2.4
2.00-2.30	4	9.5
2.30-2.50	4	9.5
2.50-2.70	3	7.1
2.70-3.00	10	23.8
3.00-3.30	12	28.6
3.30 ขึ้นไป	8	19
รวม	42	100
รายได้ต่อเดือนของครอบครัว		
ต่ำกว่า10,000	13	31
10,001-15,000	11	26.2
15,001-20,000	7	16.7
20,001-25,000	3	7.1
25,001-30,000	2	4.8
30,001 บาทขึ้นไป	6	14.3
รวม	42	100

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การรับรู้ภาพลักษณ์โดยภาพรวม

การรับรู้ภาพลักษณ์	Mean	S.D.	แปลผล	อันดับ
1. ด้านภาพลักษณ์สาขาดนตรีศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี	3.71	0.822	มาก	(2)
2. ด้านหลักสูตร	3.69	0.832	มาก	(3)
3. ด้านอาจารย์ผู้สอน	4.14	0.803	มาก	(1)
การรับรู้โดยภาพรวม	3.85	0.695	มาก	

จากตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการรับรู้ภาพลักษณ์ในภาพรวม พบว่า นักศึกษาสาขาดนตรีศึกษา ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี มีระดับการรับรู้ภาพลักษณ์ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 3.85 (S.D. = 0.695) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าระดับการรับรู้ภาพลักษณ์อยู่ในระดับมากทุกด้าน มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.69 - 4.14 โดยระดับการรับรู้อันดับแรก คือ ด้านอาจารย์ผู้สอนค่าเฉลี่ย 4.14 (S.D. = 0.803) รองลงมา ด้านภาพลักษณ์สาขาดนตรีศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีมีค่าเฉลี่ย 3.71 (S.D. = 0.822) และด้านหลักสูตรมีค่าเฉลี่ย 3.69 (S.D. = 0.832)

ตารางที่ 3 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การรับรู้คุณภาพการบริการ โดยภาพรวม

การรับรู้ภาพการบริการ	Mean	S.D.	แปลผล	อันดับ
1. ด้านสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้	3.78	0.900	มาก	(3)
2. ด้านสถานที่ของมหาวิทยาลัย	3.97	0.721	มาก	(1)
3. ด้านการบริหารจัดการของสาขาดนตรีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี	3.88	0.787	มาก	(2)
การรับรู้โดยภาพรวม	3.88	0.736	มาก	

จากตารางที่ 3 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การรับรู้คุณภาพการบริการในภาพรวม พบว่า นักศึกษาสาขาดนตรีศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี มีระดับการรับรู้คุณภาพบริการโดยรวม อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 3.88 (S.D. = 0.736) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าระดับการรับรู้คุณภาพบริการอยู่ในระดับมากทุกด้าน มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.78 - 3.97 โดยระดับการรับรู้อันดับแรก คือ ด้านสถานที่ของมหาวิทยาลัย ค่าเฉลี่ย 3.97 (S.D. = 0.721) รองลงมา คือ ด้านการบริหารจัดการของสาขาดนตรีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ค่าเฉลี่ย 3.88 (S.D. = 0.787) และด้านอุปกรณ์การเรียนการสอนค่าเฉลี่ย 3.78 (S.D. = 0.900)

ส่วนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐานตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยใช้สถิติอนุमानมาใช้ในการวิเคราะห์เพื่อทดสอบสมมติฐานแต่ละข้อ

สมมติฐานที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของนักศึกษาแตกต่างกัน มีผลต่อการรับรู้ภาพลักษณ์ของสาขาคณตรีศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 1.1 เพศแตกต่างกัน มีผลต่อการรับรู้ภาพลักษณ์ของสาขาคณตรีศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีแตกต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐานด้วย Independent samples t-test ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ทำการทดสอบรายด้านพบว่า ระดับการรับรู้ภาพลักษณ์ของสาขาคณตรีศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี จำแนกตามเพศในภาพรวมมีค่า Sig. เท่ากับ 0.70 มากกว่าระดับนัยสำคัญ 0.05 จึงปฏิเสธ H_1 และยอมรับ H_0 แสดงว่า เพศแตกต่างกัน มีผลต่อการรับรู้ภาพลักษณ์ของสาขาคณตรีศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ไม่แตกต่างกัน โดยเพศหญิงมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าเพศชาย

สมมติฐานที่ 1.2 อายุแตกต่างกัน มีผลต่อการรับรู้ภาพลักษณ์ของสาขาคณตรีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

ผลของการทดสอบสมมติฐาน ด้วยค่า One-way ANOVA โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 พบว่าระดับการรับรู้ภาพลักษณ์ของสาขาคณตรีศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีในภาพรวม จำแนกตามอายุ มีค่า Sig. เท่ากับ 0.65 มากกว่าระดับนัยสำคัญ 0.05 จึงยอมรับ H_0 และปฏิเสธ H_1 แสดงว่า อายุแตกต่างกันมีผลต่อการรับรู้ภาพลักษณ์ ของสาขาคณตรีศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 1.3 จังหวัดที่อาศัยอยู่แตกต่างกัน มีผลต่อการรับรู้ภาพลักษณ์ของสาขาคณตรีศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีแตกต่างกัน

ผลของการทดสอบสมมติฐาน ด้วยค่า One-way ANOVA โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 พบว่าระดับการรับรู้ภาพลักษณ์ของสาขาคณตรีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีในภาพรวม จำแนกตามจังหวัดที่อาศัยอยู่ มีค่า Sig. เท่ากับ 0.07 มากกว่าระดับนัยสำคัญ 0.05 จึงยอมรับ H_0 และปฏิเสธ H_1 แสดงว่า จังหวัดที่อาศัยอยู่แตกต่างกันมีผลต่อการรับรู้ภาพลักษณ์ของสาขาคณตรีศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 1.4 ระดับชั้นปีแตกต่างกัน มีผลต่อการรับรู้ภาพลักษณ์ของสาขาคณตรีศึกษา (คณตรีสากล) มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีแตกต่างกัน

ผลของการทดสอบสมมติฐาน ด้วยค่า One-way ANOVA โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 พบว่าระดับการรับรู้ภาพลักษณ์ของสาขาคณตรีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีในภาพรวม จำแนกตามระดับชั้นปีมีค่า Sig. เท่ากับ 0.37 มากกว่าระดับนัยสำคัญ 0.05 จึงยอมรับ H_0 และปฏิเสธ H_1

แสดงว่าระดับชั้นปีแตกต่างกันมีผลต่อการรับรู้ภาพลักษณ์ของสาขาคณตรีศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 1.5 เกรดเฉลี่ยสะสมแตกต่างกัน มีผลต่อการรับรู้ภาพลักษณ์ของสาขาคณตรีศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีแตกต่างกัน

ผลของการทดสอบสมมติฐาน ด้วยค่า One-way ANOVA โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 พบว่าระดับการรับรู้ภาพลักษณ์ของสาขาคณตรีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีในภาพรวม จำแนกตามเกรดเฉลี่ยสะสมมีค่า Sig. เท่ากับ 0.26 มากกว่าระดับนัยสำคัญ 0.05 จึงยอมรับ H_0 และปฏิเสธ H_1 แสดงว่าเกรดเฉลี่ยสะสมแตกต่างกันมีผลต่อการรับรู้ภาพลักษณ์ของสาขาคณตรีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 1.6 รายได้รวมต่อเดือนของครอบครัวแตกต่างกัน มีผลต่อการรับรู้ภาพลักษณ์ของสาขาคณตรีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี แตกต่างกัน

ผลของการทดสอบสมมติฐาน ด้วยค่า One-way ANOVA โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 พบว่า ระดับการรับรู้ภาพลักษณ์ของสาขาคณตรีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ในภาพรวม จำแนกตามรายได้รวมต่อเดือนของครอบครัวมีค่า Sig. เท่ากับ 0.26 มากกว่าระดับนัยสำคัญ 0.05 จึงยอมรับ H_0 และปฏิเสธ H_1 แสดงว่ารายได้รวมต่อเดือนของครอบครัวมีผลต่อการรับรู้ภาพลักษณ์ของสาขาคณตรีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 2 ข้อมูลทั่วไปของผู้ใช้บริการแตกต่างกัน มีผลต่อการรับรู้คุณภาพบริการของสาขาคณตรีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 2.1 เพศที่แตกต่างกัน มีผลต่อการรับรู้คุณภาพบริการของสาขาคณตรีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีแตกต่างกัน

การทดสอบสมมติฐานด้วย Independent samples t-test ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ทำการทดสอบรายด้าน พบว่า ระดับการรับรู้คุณภาพบริการของสาขาคณตรีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี จำแนกตามเพศในภาพรวมมีค่า Sig. เท่ากับ 0.55 มากกว่าระดับนัยสำคัญ 0.05 จึงปฏิเสธ H_1 และยอมรับ H_0 แสดงว่าเพศแตกต่างกัน มีผลต่อการรับรู้คุณภาพบริการของสาขาคณตรีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ไม่แตกต่างกัน โดยเพศหญิงมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าเพศชาย

สมมติฐานที่ 2.2 อายุแตกต่างกัน มีผลต่อการรับรู้คุณภาพบริการของสาขาคณตรีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

ผลของการทดสอบสมมติฐาน ด้วยค่า One-way ANOVA โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 พบว่าระดับการรับรู้คุณภาพบริการของสาขาคณตรีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีในภาพรวม จำแนกตามอายุ มีค่า Sig. เท่ากับ 0.54 มากกว่าระดับนัยสำคัญ 0.05 จึงยอมรับ H_0 และปฏิเสธ H_1

แสดงว่า อายุแตกต่างกันมีผลต่อการรับรู้คุณภาพบริการของสาขาคณตรีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 2.3 จังหวัดที่อาศัยอยู่แตกต่างกัน มีผลต่อการรับรู้คุณภาพบริการของสาขาคณตรีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีแตกต่างกัน

ผลของการทดสอบสมมติฐาน ด้วยค่า One-way ANOVA โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 พบว่า ระดับการรับรู้คุณภาพบริการของสาขาคณตรีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ในภาพรวม จำแนกตามจังหวัดที่อาศัยอยู่ มีค่า Sig. เท่ากับ 0.15 มากกว่าระดับนัยสำคัญ 0.05 จึงยอมรับ H_0 และปฏิเสธ H_1 แสดงว่า จังหวัดที่อาศัยอยู่แตกต่างกันมีผลต่อการรับรู้คุณภาพบริการของสาขาคณตรีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 2.4 ระดับชั้นปีแตกต่างกัน มีผลต่อการรับรู้คุณภาพบริการของสาขาคณตรีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีแตกต่างกัน

ผลของการทดสอบสมมติฐาน ด้วยค่า One-way ANOVA โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 พบว่าระดับการรับรู้คุณภาพบริการของสาขาคณตรีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ในภาพรวม จำแนกตามระดับชั้นปีแตกต่างกัน มีค่า Sig. เท่ากับ 0.52 มากกว่าระดับนัยสำคัญ 0.05 จึงยอมรับ H_0 และปฏิเสธ H_1 แสดงว่า ระดับชั้นปีแตกต่างกัน มีผลต่อการรับรู้คุณภาพบริการของสาขาคณตรีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 2.5 เกรดเฉลี่ยสะสมแตกต่างกัน มีผลต่อการรับรู้คุณภาพบริการของสาขาคณตรีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีแตกต่างกัน

ผลของการทดสอบสมมติฐาน ด้วยค่า One-way ANOVA โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 พบว่า ระดับการรับรู้คุณภาพบริการของสาขาคณตรีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ในภาพรวม จำแนกตามเกรดเฉลี่ยสะสมแตกต่างกัน มีค่า Sig. เท่ากับ 0.28 มากกว่าระดับนัยสำคัญ 0.05 จึงยอมรับ H_0 และปฏิเสธ H_1 แสดงว่า เกรดเฉลี่ยสะสมแตกต่างกัน มีผลต่อการรับรู้คุณภาพบริการของสาขาคณตรีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 2.6 รายได้รวมต่อเดือนของครอบครัวแตกต่างกัน มีผลต่อการรับรู้คุณภาพบริการของสาขาคณตรีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีแตกต่างกัน

ผลของการทดสอบสมมติฐาน ด้วยค่า One-way ANOVA โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 พบว่าระดับการรับรู้คุณภาพบริการของสาขาคณตรีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ในภาพรวม จำแนกตามรายได้รวมต่อเดือนของครอบครัวแตกต่างกัน มีค่า Sig. เท่ากับ 0.45 มากกว่าระดับนัยสำคัญ 0.05 จึงยอมรับ H_0 และปฏิเสธ H_1 แสดงว่า รายได้รวมต่อเดือนของครอบครัวแตกต่างกันมีผลต่อการรับรู้คุณภาพบริการของสาขาคณตรีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 3 การรับรู้ภาพลักษณ์มีความสัมพันธ์กับการรับรู้คุณภาพบริการของของสาขาคณตรีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

ตารางที่ 4 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ภาพลักษณ์กับการรับรู้คุณภาพบริการของของสาขาคณตรีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีทั้งในภาพรวมและรายด้าน

การรับรู้คุณภาพบริการ		การรับรู้ภาพลักษณ์			
		1. ด้านภาพลักษณ์ สาขาคณตรีศึกษาของ มหาวิทยาลัยราชภัฏ เพชรบุรี	2. ด้านหลักสูตร	3. ด้าน อาจารย์ ผู้สอน	ภาพรวม
1. ด้านสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้	Pearson	.633**	.668**	.704**	.788**
	Correlation(r)				
	ระดับความสัมพันธ์	ค่อนข้างสูง	ค่อนข้างสูง	ค่อนข้างสูง	ค่อนข้างสูง
	Sig. (2-tailed)	(0.000**)	(0.000**)	(0.000**)	(0.000**)
2. ด้านสถานที่ของ มหาวิทยาลัย	Pearson	.585**	.734**	.615**	.761**
	Correlation(r)				
	ระดับความสัมพันธ์	ปานกลาง	ค่อนข้างสูง	ค่อนข้างสูง	ค่อนข้างสูง
	Sig. (2-tailed)	(0.000**)	(0.000**)	(0.000**)	(0.000**)
3. ด้านการบริหารจัดการ ของสาขาคณตรีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏ เพชรบุรี	Pearson	.653**	.705**	.819**	.855**
	Correlation(r)				
	ระดับความสัมพันธ์	ค่อนข้างสูง	ค่อนข้างสูง	สูงมาก	สูงมาก
	Sig. (2-tailed)	(0.000**)	(0.000**)	(0.000**)	(0.000**)
ภาพรวม	Pearson	.682**	.764**	.780 **	.875**
	Correlation(r)				
	ระดับความสัมพันธ์	ค่อนข้างสูง	ค่อนข้างสูง	ค่อนข้างสูง	สูงมาก
	Sig. (2-tailed)	(0.000**)	(0.000**)	(0.000**)	(0.000**)

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 4 แสดงค่าสัมประสิทธิ์ความสัมพันธ์ Pearson Correlation ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ภาพลักษณ์กับการรับรู้คุณภาพบริการของของสาขาคณตรีศึกษา (คณตรีสากล) มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับค่อนข้างสูงถึงสูงมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า การรับรู้ภาพลักษณ์ ด้านภาพลักษณ์สาขาคณตรีศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีด้านหลักสูตร ด้านอาจารย์ผู้สอน ในทิศทางบวกกับการรับรู้คุณภาพบริการ ด้านสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ ด้านสถานที่ของมหาวิทยาลัย ด้านการบริหารจัดการของสาขาคณตรีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีและผลรวมโดยมีค่า Sig. เท่ากับ

0.000 ตามลำดับ น้อยกว่าระดับนัยสำคัญ 0.01 จึงปฏิเสธ H_0 และยอมรับ H_1 แสดงว่าการรับรู้ภาพลักษณ์ มีความสัมพันธ์กับการรับรู้คุณภาพบริการ

การรับรู้ภาพลักษณ์ ด้านอาจารย์ผู้สอน มีความสัมพันธ์ในทิศทางบวกกับการรับรู้คุณภาพบริการ ด้านสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ 2.ด้านสถานที่ของมหาวิทยาลัย 3.ด้านการบริหารจัดการของสาขาคณตรีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีและผลรวมโดยมีค่า Sig. เท่ากับ 0.000 ตามลำดับ น้อยกว่าระดับนัยสำคัญ 0.01 จึงปฏิเสธ H_0 และยอมรับ H_1 แสดงว่าการรับรู้ภาพลักษณ์ มีความสัมพันธ์กับการรับรู้คุณภาพบริการ

การรับรู้ภาพลักษณ์ ด้านหลักสูตรมีความสัมพันธ์ในทิศทางบวกกับการรับรู้คุณภาพบริการ ด้านสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ ด้านสถานที่ของมหาวิทยาลัยด้านการบริหารจัดการของสาขาคณตรีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี และผลรวมโดยมีค่า Sig. เท่ากับ 0.000 ตามลำดับ น้อยกว่าระดับนัยสำคัญ 0.01 จึงปฏิเสธ H_0 และยอมรับ H_1 แสดงว่าการรับรู้ภาพลักษณ์ มีความสัมพันธ์กับการรับรู้คุณภาพบริการ

การอภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง การรับรู้ภาพลักษณ์และคุณภาพบริการของสาขาคณตรีศึกษา: กรณีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีประเด็นที่น่าสนใจนำมาอภิปรายผลดังนี้

การรับรู้ภาพลักษณ์ของสาขาคณตรีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

ด้านภาพลักษณ์ สาขาคณตรีศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี มีระดับการตัดสินใจในภาพรวมอยู่ที่ระดับมาก ส่วนในรายชื่อนักศึกษาให้ความสำคัญสูงสุดต่อการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพของสาขาคณตรีศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี มีความร่มรื่นและสวยงาม พร้อมต่อการจัดการศึกษาโดยที่นักศึกษาให้ความสำคัญในด้านสาขาคณตรีศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีที่มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักโดยทั่วไปเป็นลำดับสุดท้าย จึงสามารถอภิปรายได้ว่า นักศึกษาที่มีความสนใจศึกษาต่อการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพของสาขาคณตรีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี มีความร่มรื่นและสวยงาม พร้อมต่อการจัดการศึกษา และภาพลักษณ์ของสถาบันที่เสริมสร้างความเชื่อมั่นให้นักศึกษา ซึ่งสอดคล้องกัน ความสำคัญของหลักฐานทางกายภาพ (Physical Evidence) ในทฤษฎีทางการตลาดของ คอตเลอร์ และเคลเลอร์ (Kotler & Keller, 2012) ที่ได้กล่าวว่าสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ซึ่งหลักฐานทางกายภาพมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อความรู้สึกและปฏิกิริยาตอบสนองของใช้บริการ และผู้ใช้บริการมักจะมองหาองค์ประกอบเหล่านี้เพื่อใช้ในการประเมินคุณภาพ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรณพนัน จันทา (2558) ที่กล่าวว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการศึกษาต่อระดับปริญญาโทที่มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์วิทยาเขตกำแพงแสน กลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติต่อภาพลักษณ์ อยู่ในระดับมาก นักศึกษาส่วนใหญ่เลือกที่ความอำนวยความสะดวกในมหาวิทยาลัย เพื่อการส่งผลต่อการอำนวยความสะดวกต่อการเรียนให้เกิดประสิทธิภาพในการเรียนสูงสุด แสดงถึงว่าด้านภาพลักษณ์ของของสาขาคณตรีศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี มีความสัมพันธ์กับการเลือกศึกษาต่อในของสาขาคณตรีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

ด้านหลักสูตร มีระดับการตัดสินใจในภาพรวมอยู่ที่ระดับมาก ส่วนในรายชื่อนักศึกษาให้ความสำคัญสูงที่สุดต่อระบบรับนักศึกษาเข้าศึกษาต่อแบบโควตาหรือรับตรงและหลักสูตรที่เปิดสอนเน้นทางด้านสาขาวิชาชีพครูดนตรีนั้นหมายถึง นักศึกษามีแนวคิดในการเลือกหลักสูตรเพื่อตอบสนองความต้องการประกอบอาชีพการสอนดนตรีเป็นหลักและได้รับการยอมรับจากสายงานอาชีพเมื่อสำเร็จการศึกษาซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีทางการตลาดของ คอตเลอร์ และเคลเลอร์ (Kotler & Keller, 2012) ที่ได้บอกว่า ผลลัพธ์ คือ ผลประโยชน์พื้นฐานของการบริการที่ลูกค้าได้รับเพื่อตอบสนองความจำเป็นหรือความต้องการ ในลักษณะนี้ หลักสูตรเปรียบเสมือนผลลัพธ์ ให้นักศึกษาเลือกในการสนับสนุนการได้รับความรู้จากการเลือกศึกษา เพื่อให้ได้ในสิ่งที่ต้องการ และสอดคล้องกับ ธรรม อัมโร (2552) ที่กล่าวว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเข้าศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาดุริยางคศาสตร์สากล คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร ประจำปีการศึกษา 2552 พบว่า นักศึกษามีการตัดสินใจในภาพรวมด้านหลักสูตรมีระดับการตัดสินใจอยู่ในระดับมาก โดยนักศึกษาให้ความสำคัญกับหลักสูตรสร้างพื้นฐานทางความรู้และสามารถนำไปประกอบอาชีพการสอนดนตรีได้ อีกทั้งยังสามารถสร้างพื้นฐานสำหรับการศึกษาต่อในอนาคต แสดงว่าด้านหลักสูตร มีความสัมพันธ์กับการเลือกศึกษาต่อในสาขาดนตรีศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

ด้านอาจารย์ผู้สอน มีระดับการตัดสินใจในภาพรวมอยู่ที่ระดับมากที่สุด ส่วนในรายชื่อนักศึกษาให้ความสำคัญสูงที่สุดต่ออาจารย์ที่มีประสบการณ์ด้านวิชาชีพของอาจารย์ผู้สอนรองลงมา คือ อาจารย์มีความรู้ความชำนาญเฉพาะทางตรงกับสาขาที่ทำการสอนรวมถึงด้านวิชาการของอาจารย์ผู้สอน โดยที่นักศึกษาให้ความสำคัญในด้าน ผลงานวิชาการและผลงานการแสดงดนตรี ที่เป็นประโยชน์เป็นที่ยอมรับในวงการศึกษาเป็นอันดับสุดท้าย จึงอภิปรายได้ว่า ความเชื่อมั่นในความรู้ความเชี่ยวชาญของอาจารย์ผู้สอนเป็นปัจจัยหลักในการเลือกเข้าศึกษาต่อ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีทางการตลาดของ คอตเลอร์ และเคลเลอร์ (Kotler & Keller, 2012) ที่ได้กล่าวว่า บุคลากร คือ ปัจจัยที่สำคัญในการสร้างความแตกต่างให้กับธุรกิจ ในมุมมองสถานศึกษาอาจารย์ถือเป็นบุคลากรที่จะสร้างมูลค่าเพิ่มและสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันการตลาดให้กับสถานศึกษาจนเกิดเป็นแรงจูงใจ และสร้างความพอใจได้ และสอดคล้องกับ ทรงธรรม ชีระกุล และคณะ (2553) ที่กล่าวว่าปัจจัยในการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ของมหาวิทยาลัยทักษิณ ผลการวิจัยปรากฏว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยในการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยทักษิณ ด้านอาจารย์ผู้สอนมีระดับการตัดสินใจอยู่ในระดับมาก แสดงถึงว่า อาจารย์ผู้สอนเป็นปัจจัยหลักสำคัญในการเรียนการสอนดนตรี เป็นเสมือนแรงบันดาลใจในการสร้างผลการเรียนที่ดีให้แก่ผู้เรียนได้ในอนาคต แสดงว่าด้านอาจารย์ผู้สอน มีความสัมพันธ์กับการเลือกศึกษาต่อในสาขาดนตรีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี และสอดคล้องกันกับความต้องการในการเรียนวิชาดนตรีศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านครูผู้สอนมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด

การรับรู้คุณภาพบริการของสาขา ดนตรีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

ด้านสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ มีระดับการตัดสินใจในภาพรวมอยู่ที่ระดับมาก ส่วนในรายชื่อนักศึกษาให้ความสำคัญสูง ที่สุดต่อสาขาดนตรีศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีมีมีห้องสมุดหรือแหล่งค้นคว้าข้อมูลอย่างพอเพียงทางด้านดนตรีที่มีความทันสมัยและเพียงพอต่อจำนวนนักศึกษา โดยที่นักศึกษาให้ความสำคัญน้อยที่สุดคือ อุปกรณ์เพียงพอต่อนักศึกษาจึงอาจกล่าวได้ว่า นักศึกษามองหาสิ่งที่จะช่วยอำนวยความสะดวกระหว่างการศึกษา เพื่อทำให้เกิดประโยชน์มากที่สุดในการศึกษา สอดคล้องกันในทฤษฎีทางการตลาดของ คอตเลอร์ และเคลเลอร์ (Kotler & Keller, 2012) ที่ได้กล่าวว่า ผลลัพธ์ คือ ผลเป็นประโยชน์พื้นฐานของการบริการที่ลูกค้าได้รับเพื่อตอบสนองความจำเป็นหรือความต้องการ ในลักษณะนี้ อุปกรณ์การศึกษา เปรียบเสมือนผลลัพธ์ให้นักศึกษาเลือกในการสนับสนุน การได้รับความรู้จากการเลือกศึกษา และสอดคล้องกับ พรหมพนัส จันทา (2558) ที่กล่าวว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการศึกษาต่อระดับปริญญาโทที่มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน กลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติต่ออุปกรณ์การเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก นักศึกษาส่วนใหญ่เลือกที่สิ่งที่จะอำนวยความสะดวกในมหาวิทยาลัย เพื่อการส่งผลต่อการอำนวยความสะดวกต่อการเรียนให้เกิดประสิทธิภาพในการเรียนสูงสุด ดังนั้นอุปกรณ์การเรียนการสอน มีความจำเป็นที่จะช่วยอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ที่เลือกศึกษาต่อได้และแสดงถึงว่าอุปกรณ์การเรียนการสอนของสาขาดนตรีศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี อุปกรณ์เพียงพอต่อนักศึกษามีความสัมพันธ์กับการเลือกศึกษาต่อในสาขาดนตรีศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

ด้านการบริหารจัดการของสาขาดนตรีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี มีระดับการตัดสินใจในภาพรวมอยู่ที่ระดับมากที่สุด ส่วนในรายชื่อนักศึกษาให้ความสำคัญสูงที่สุดต่อสาขาดนตรีศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีคือตั้งอยู่ในเขตชุมชนสะดวกต่อการเดินทางเข้ามาศึกษา รองลงมาคือ การจัดระบบอาจารย์ที่ปรึกษาของนักศึกษามีความเหมาะสม โดยที่นักศึกษาให้ความสำคัญน้อยที่สุดสาขาดนตรีศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี มีบรรยากาศในการจัดการเรียนการสอนที่ดีที่เหมาะสมต่อการเข้ามาศึกษาต่อจึงอภิปรายได้ว่า นักศึกษาต่อการตั้งความสะดวกต่อการเดินทางเข้ามาเรียน รวมถึงการจัดระบบอาจารย์ที่ปรึกษาของนักศึกษาเกิดความต้องการในการเรียนรู้ที่เพิ่มมากขึ้น สอดคล้องกันในทฤษฎีทางการตลาดของ คอตเลอร์ และเคลเลอร์ (Kotler & Keller, 2012) ที่ได้กล่าวว่ากระบวนการบริการ เป็นขั้นตอนหนึ่งที่จะส่งมอบความประทับใจให้แก่นักศึกษา หรือผู้รับบริการได้ สอดคล้องกับ ชลกาญจน์ ภาควงมณี (2552) ที่กล่าวว่า การศึกษาการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อในสาขาวิชาการจัดการธุรกิจทั่วไป คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อใน สาขาวิชาการจัดการธุรกิจทั่วไป คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร พบว่า ปัจจัยปัจจัยด้านการบริหารจัดการอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้การที่สาขาดนตรีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี มีการบริหารจัดการให้รวดเร็วและเพียงพอต่อความต้องการของนักศึกษาได้นั้น เป็นจะเป็นกระบวนการหนึ่งที่สามารถส่งผลต่อการตัดสินใจของนักศึกษาได้ในอนาคต แสดงถึงว่าการบริหารจัดการของสาขาดนตรีศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีมีความสัมพันธ์กับการเลือกศึกษาต่อในสาขาดนตรีศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

ด้านสถานที่ของมหาวิทยาลัยศึกษา พบว่า นักศึกษาสาขาดนตรีศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี มีระดับการรับรู้คุณภาพบริการ ด้านสถานที่ของมหาวิทยาลัยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ระดับการรับรู้คุณภาพบริการอยู่ในระดับมากเครื่องมืออุปกรณ์ และ สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เช่น มีร้านค้า มีร้านอาหารมีจำนวนนักศึกษาไม่แออัด มียามหรือระบบรักษาความปลอดภัยที่ น่าเชื่อถือบรรยากาศที่ดี สวยงาม สะอาด และเหมาะสมในการเข้าศึกษาและสถานที่สะดวกต่อการเดินทาง ดังที่ ปภาวิ บุญกลาง (2560) กล่าวว่า สภาพแวดล้อมทางกายภาพ (Physical Environment) สภาพแวดล้อมทางกายภาพ คือ เครื่องมือที่ใช้ในการติดต่อระหว่างจุดประสงค์ของบริษัท เป็นภาพลักษณ์สู่ลูกค้ายิ่งไปกว่านั้น บรรยากาศยังเป็นสิ่งกระตุ้นให้พนักงานได้มีแรงจูงใจที่จะบริการอย่างมีคุณภาพและการติดต่อระหว่างบุคคล (Contact Personnel) ต้องรู้ธรรมชาติของลูกค้าและให้บริการได้ตรงกับความต้องการของแต่ละบุคคล การติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคลโดยผ่านพฤติกรรมและทัศนคติ เป็นตัวบ่งชี้ของระดับคุณภาพของการบริการของบริษัทที่จะเป็นสิ่งที่กระตุ้นให้ลูกค้าเกิดความพึงพอใจ ส่วนปัจจัยรายข้อ พบว่ามีระดับความคิดเห็นระดับมากโดยมี เครื่องมืออุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เช่น มีร้านค้า มีร้านอาหารมีรองลงมา จำนวนนักศึกษาไม่แออัด และมียามหรือระบบรักษาความปลอดภัยที่ น่าเชื่อถือ บรรยากาศที่ดี สวยงาม สะอาด และเหมาะสมในการเข้าศึกษามี และสถานที่สะดวกต่อการเดินทางเป็นข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด

ข้อเสนอแนะ

จากข้อมูลวิจัยครั้งนี้มีประเด็นข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ในการบริหารงานสาขาดนตรีศึกษาในสถานศึกษาทางระดับอุดมศึกษาได้ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะที่ได้ทำการวิจัย

1.1 ด้านภาพลักษณ์ สาขาดนตรีศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ควรจัดกิจกรรมหรือการบริการวิชาการนอกสถานศึกษา ทั้งใน จังหวัดใกล้เคียงเพื่อให้เป็นที่ยอมรับและรู้จักต่อบุคคลภายนอก

1.2 ด้านหลักสูตร ปรับหลักสูตรให้ตรงตามความต้องการของกลุ่มตลาดทางดนตรีศึกษา

1.3 ด้านอาจารย์ผู้สอน ควรสนับสนุนอาจารย์ผู้สอน มีความชำนาญเฉพาะทางตรงกับสาขาที่สอน มีการวางตัวที่เป็นแบบอย่างในสายงานวิชาชีพดนตรี

1.4 ด้านสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ ควรจัดให้มีห้องสมุดหรือแหล่งค้นคว้าข้อมูลอื่น ๆ ให้เพียงพอต่อนักศึกษาและการเรียนการสอน

1.5 ด้านการบริหารจัดการของสาขาดนตรีศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ควรจัดการประชาสัมพันธ์ทางสื่อต่าง ๆ และข้อมูลข่าวสารของทางสาขาดนตรีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ให้เป็นที่แพร่หลายและเข้าถึงได้ง่าย

1.6 ด้านสถานที่ของมหาวิทยาลัยศึกษาราชภัฏเพชรบุรี ควรจัดและปรับปรุงพื้นที่และบรรยากาศให้ร่มรื่นรวมถึงสิ่งอำนวยความสะดวกให้ตรงกลุ่มเป้าหมาย เพื่อเป็นการเพิ่มกลุ่มนักศึกษาในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). **แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 12**

(พ.ศ. 2560-2579). กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิคจำกัด.

ชลกาญจน์ ภาณุภูมิ. (2552). **การศึกษาการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อในสาขาวิชาการจัดการธุรกิจทั่วไป**

คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร (Unpublished Master's thesis). นครปฐม:

มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ฉานิก หวังพานิช. (2559). **แนวทางการจัดการชั้นเรียนเพื่อการจัดการเรียนการสอนดนตรีในระดับอุดมศึกษา.**

วารสารศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 20(1), 2-10.

ณรงค์ ปิฎกฤษต์. (2558). **แนวคิดและทิศทางการจัดการจัดระบบการศึกษาดนตรี.** สืบค้นจาก

www.smusichome.com

ดวงฤทัย แก้วคำ และวิมลพรรณ อาภาเวท. (2559). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อระดับ**

ปริญญาตรี ของนักศึกษามหาวิทยาลัยในเขตดุสิต (Unpublished Master's thesis). กรุงเทพฯ:

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร.

ทรงธรรม ชีระกุล และคณะ. (2553). **รายงานวิจัยเรื่องปัจจัยในการเลือกตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาระดับ**

บัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยทักษิณ. สงขลา: หน่วยวิจัยสถาบันบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัย

ทักษิณ.

ธัญญ์ วัฒนากร. (2557). **ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการของผู้ปกครองที่ส่งบุตรหลานเข้าโรงเรียนดนตรี**

เอกชน หลักสูตรวิชาชีพร้องในเขตกรุงเทพมหานคร (Unpublished Master's thesis).

กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2549). **การวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS (พิมพ์ครั้งที่ 5).** กรุงเทพฯ :

บริษัท วิ.อินเตอร์ พรินท์ จำกัด.

ธรรศ อัมโร. (2552). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกเข้าศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวิชาครุศึกษาศาสตร์สากล คณะ**

มนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร ประจำปีการศึกษา 2552. วารสารมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัย

นเรศวร, 10(1), 11-22.

ปภาวี บุญกลาง. (2560). **ภาพลักษณ์องค์กรที่ส่งผลต่อความจงรักภักดีของลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตร และ**

สหกรณ์การเกษตร กรมศึกษา สาขาในเขตอำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา. หลักสูตร

บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน.

- พงศ์พันธุ์ ศิริสวัสดิ์. (2556). การศึกษาสภาพความต้องการในการเรียนวิชาดนตรีของนักเรียน ในโรงเรียนดนตรีเอกชนในเขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร (Unpublished Master's thesis). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.
- พรรณพนัช จันทา. (2558). ปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการศึกษาต่อระดับปริญญาโทที่มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (Unpublished Master's thesis). นครปฐม: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน.
- ภูมิจิตร ศรีวงษ์ราช. (2541). องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในการบริหารพัฒนาของคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดขอนแก่น (Unpublished Master's thesis). ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สุกรี เจริญสุข. (2561). การพัฒนาดนตรีในมหาวิทยาลัยไทย. วารสารเพลงดนตรี, 23(7), 4-9.
- เสรี วงษ์มณฑา. (2542). การวิเคราะห์พฤติกรรมผู้บริโภค. กรุงเทพฯ: บริษัทธีระฟิล์มและไซเท็กซ์ จำกัด.
- เอกสิทธิ์ สนามทอง. (2547). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อสถาบันศึกษาเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร (Unpublished Master's thesis). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต.
- Kotler, P., and Armstrong, G. (2012). *Principles of Marketing* (14th ed.). New Jersey: Prentice-Hall.
- Kotler, P., and Keller, K.L. (2012). *Marketing management* (14th ed.). New Jersey: Prentice-Hall.
- Maslow, A.H. (1970). *Motivation and Personality*. New York: Harper & Row.
- Ofstad, H. (1961). *An Inquiry into The Freedom of Decision*. Oslo: Universities Press.
- Reeder, W. (1971). *Partial Theories from the 25 Years Research Programme on Directive Factors in Believer and Social Action*. New York: McGraw Hill.
- Schiffman and Kanuk. (2004). *Consumer Behavior* (7 ed.). New Jersey: Prentice-Hall.
- Stoner, J.A.F. (1978). *Management*. Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice-Hall.

การพัฒนาสื่อสร้างสรรค์ด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้วยทุนทางวัฒนธรรมของจังหวัด เพชรบุรี

The Development of Creative Media on Morality and Ethics with the Cultural Capital of Phetchaburi Province

ทองศั จันทะมาตย์¹/ จตุพร บุญประเสริฐ²

Thanong Chanthamat¹/ Jatuporn Boonprasirt²

^{1,2}สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

^{1,2} Thai Language Program, Faculty of Humanities and Social Sciences,
Phetchaburi Rajabhat University

*Corresponding author Email: Thanong009@gmail.com, Jatuporn.Bun@mail.pbru.ac.th

(Received: August 13, 2024; Revised : June 16, 2025; Accepted : June 29, 2025)

บทคัดย่อ

การพัฒนาสื่อสร้างสรรค์ด้านคุณธรรม จริยธรรมด้วยทุนทางวัฒนธรรมของจังหวัดเพชรบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาสื่อสร้างสรรค์คุณธรรมจริยธรรมโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมของจังหวัดเพชรบุรี 2) ศึกษาความพึงพอใจต่อสื่อสร้างสรรค์คุณธรรมจริยธรรมโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมของจังหวัดเพชรบุรี กระบวนการพัฒนาสื่อสร้างสรรค์มี 3 ขั้นตอน ได้แก่ 1) สืบเสาะค้นหา 2) เลือกสรรคุณค่า 3) พัฒนาสร้างสรรค์สื่อใหม่ ผลการศึกษาพบว่า จังหวัดเพชรบุรี มีทุนทางวัฒนธรรมหลายประเภท นักวิจัยได้เลือกทุนทางวัฒนธรรมที่แสดงเอกลักษณ์ของท้องถิ่น ได้แก่ การแห่เรือบัก เพลงพวงมาลัย นิทานท้องถิ่น และเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์มาผลิตเป็นสื่อสร้างสรรค์ ได้จำนวน 4 รูปแบบ ได้แก่ แห่เรือบัก เพลงพวงมาลัย หนึ่งตะลุง และบทเทศนา ผลจากการประเมินผลความพึงพอใจต่อการพัฒนาสื่อสร้างสรรค์ พบว่า มีระดับความพึงพอใจด้านเนื้อหามากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.65, S.D. = 0.54) รองลงมาคือ ด้านรูปแบบอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.33, S.D. = 0.62) และด้านวิธีการนำเสนอ อยู่ระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.32, S.D. = 0.62) ตามลำดับ โดยค่าเฉลี่ยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.33, S.D. = 0.49)

คำสำคัญ: สื่อสร้างสรรค์ ทุนทางวัฒนธรรม จังหวัดเพชรบุรี

Abstract

The development of creative media for morality and ethics with the cultural capital of Phetchaburi Province has the following objectives: 1) to develop creative media for morality

and ethics by using the cultural capital of Phetchaburi Province and 2) to study the satisfaction with creative media for morality and ethics by using the cultural capital of Phetchaburi Province. There are 3 steps for the process of developing creative media: 1) Searching for information 2) Selecting value and 3) Developing and creating new media. The results of the study were found that Phetchaburi Province there are many types of cultural capital. The researchers selected cultural capital that represents local identity, such as boat lullabies, garland songs, and local tales. The historical events were produced into four forms of creative media: land boat song, garland song, shadow puppetry, and sermon. The results of the evaluation of satisfaction with the development of creative media showed that the highest level of satisfaction was in the content ($\bar{X}$ = 4.65, S.D. = 0.54), followed by the format at a high level ($\bar{X}$ = 4.33, S.D. = 0.62), and the presentation method at a high level ($\bar{X}$ = 4.32, S.D. = 0.62), respectively. The average value of all aspects was at a high level ($\bar{X}$ = 4.33, S.D. = 0.49).

Keywords: Creative media, Cultural capital, Phetchaburi Province

บทนำ

วัฒนธรรมเป็นผลผลิตทางความคิดของกลุ่มคนที่อาศัยอยู่ร่วมกันในท้องถิ่นนั้น ผ่านการตกผลึกทางความคิดจนกลายเป็นสิ่งที่ตีงาม มีประโยชน์ มีคุณค่าต่อกลุ่มคน มีการสืบทอดและส่งต่อผลผลิตที่ตีงามนั้นจากรุ่นหนึ่งไปสู่รุ่นหนึ่งดังที่ันทา ขุนภักดี (2541: 94-95) ได้กล่าวถึงความสำคัญของวัฒนธรรมไว้ว่า วัฒนธรรม คือวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนไทยที่อยู่รวมกันได้ด้วยการสื่อความหมาย ใช้ชีวิต ประกอบกิจกรรมและสร้างสรรค์สิ่งต่าง ๆ ด้วยลักษณะไทย ๆ เป็นผลรวมของการสั่งสมประสบการณ์ ความรู้ ความสามารถ ภูมิธรรม และภูมิปัญญาของบรรพบุรุษไทยซึ่งถ่ายทอดสืบทอดกันมา ช่วยให้ชาวไทยในแต่ละสังคมอยู่รอด มีความเจริญสืบมาและมีความเป็นอยู่เช่นปัจจุบัน

จังหวัดเพชรบุรี เป็นจังหวัดที่มีความโดดเด่นด้านทุนทางวัฒนธรรมที่หลากหลาย อาทิ ทุนทางวัฒนธรรมด้านศิลปกรรมงานสกุลช่างเมืองเพชร ทุนทางวัฒนธรรมด้านอาหาร การท่องเที่ยว ประเพณีการเล่น มหรสพการแสดง ทุนทางวัฒนธรรมด้านวรรณกรรมท้องถิ่น รวมถึงทุนทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งทุนทางวัฒนธรรมดังกล่าวคือเอกลักษณ์ที่แสดงถึงความเป็นตัวตนของคนเมืองเพชร บ่งบอกรากเหง้าและแสดงพัฒนาการทางสังคมตั้งแต่ยุคก่อนประวัติศาสตร์จนถึงปัจจุบันได้อย่างชัดเจน

กระแสหลักของการศึกษาเรื่องทุนทางวัฒนธรรมส่วนใหญ่มุ่งความสนใจไปที่ประเด็นด้านการรักษาและการสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมไว้ให้คงอยู่ แต่ผู้วิจัยมีความเห็นว่าทุนทางวัฒนธรรมนั้น สามารถที่จะนำมาสร้างสรรค์และพัฒนาให้เกิดความตระหนักรู้ถึงข้อมูลวัฒนธรรมของท้องถิ่น เห็นคุณค่าของสิ่งที่ตีงามที่บรรพชน

สร้างขึ้นในรูปแบบของสื่อสร้างสรรค์ และจากการวิเคราะห์ทุนทางวัฒนธรรมของจังหวัดเพชรบุรี พบว่า การหล่อหลอมและการบ่มเพาะคุณธรรม จริยธรรมถือเป็นสิ่งสำคัญที่สอดแทรกอยู่ในทุก ๆ ทุนทางวัฒนธรรม คุณธรรม จริยธรรมที่สะท้อนอยู่ในทุนทางวัฒนธรรม อาจเป็นประเด็นรองที่หลายคนมักจะมองผ่านไป ผู้วิจัยมีความเห็นว่า แท้จริงแล้วการนำทุนทางวัฒนธรรมมาสร้างสังคมคุณธรรมเป็นเรื่องที่น่าสนใจ เพียงแต่ต้องวิเคราะห์ให้เห็นว่าทุนทางวัฒนธรรมนั้นสะท้อนคุณธรรม จริยธรรมที่จะนำมาส่งเสริมให้คนในชุมชนรับรู้ได้อย่างไร ผู้วิจัยมองว่าการส่งเสริมและสร้างสังคมคุณธรรมเป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาบ้านเมืองและประเทศชาติให้เกิดความผาสุก

การเลือกสรรคุณค่าและค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรมที่สำคัญสำหรับใช้ขับเคลื่อนสังคมคุณธรรมนั้น ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ความรู้เกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม พื้นฐานที่สังคมต้องการจากหนังสือ ตำรา บทความวิชาการ และงานวิจัยเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม พบว่า คุณธรรมจริยธรรมที่สำคัญสำหรับการสร้างชุมชนให้เกิดความเข้มแข็ง ที่ควรเสริมสร้างและปลูกฝังให้เกิดกับสมาชิกของสังคม คือ หลักเบญจศีล เบญจธรรม ความกตัญญู ความสามัคคี ความซื่อสัตย์ ความมีวินัย ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่

ทั้งนี้ในกระบวนการวิจัย ผู้วิจัยได้ร่วมทำกิจกรรม ต้นไม้คุณธรรม เพื่อให้สมาชิกในชุมชนได้เสนอหัวข้อคุณธรรม จริยธรรม ที่อยากให้เกิดขึ้นกับชุมชนช่องสะแก โดยผลการสำรวจพบว่าคุณธรรม จริยธรรม พื้นฐานที่สมาชิกในชุมชนต้องการให้มีมากที่สุดเรียงลำดับจากมากไปน้อย 4 อันดับ ได้แก่ ความซื่อสัตย์ สามัคคี มีวินัย และความกตัญญู อันเป็นข้อคุณธรรม จริยธรรม เริ่มต้นที่จะช่วยสร้างสมาชิกทุกเพศทุกวัยในสังคมให้เติบโตอย่างมีคุณภาพ วศิน อินทสระ (2551) ได้กล่าวถึงความสำคัญของคุณธรรม จริยธรรมไว้ว่า ช่วยชีวิตดำเนินไปด้วยความราบรื่นและสงบ ไม่พบอุปสรรค ถ้าคนในสังคมทุกคนมีคุณธรรม จริยธรรม สังคมของเราก็จะสงบสุขตามไปด้วย ทุกคนจะใช้เวลาที่มีทั้งหมดช่วยกันพัฒนาบ้านเมืองให้เจริญมั่นคง

ดังนั้น การสร้างสรรค์และเผยแพร่ข้อมูลทุนทางวัฒนธรรมให้เป็นที่รู้จักมากขึ้นจึงเป็นประเด็นหนึ่งที่ผู้วิจัยให้ความสนใจว่าหากนำทุนทางวัฒนธรรมมาพัฒนาเป็นสื่อสร้างสรรค์ พร้อมกับสอดแทรกแนวคิดด้านคุณธรรม จริยธรรมและนำมาเผยแพร่ให้กับสมาชิกในชุมชน นอกจากจะช่วยสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับข้อมูลทางวัฒนธรรมของชุมชนและท้องถิ่นแล้ว สมาชิกของชุมชนยังจะได้รับการขัดเกลาจิตใจจากข้อคุณธรรม จริยธรรมที่สอดแทรกอยู่ในทุนทางวัฒนธรรมไปพร้อมกันด้วย

จากความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงพัฒนาสื่อสร้างสรรค์โดยใช้ข้อมูลจากทุนทางวัฒนธรรมในพื้นที่ของตำบลช่องสะแก อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี เนื่องจากพื้นที่ดังกล่าวมีประวัติศาสตร์และร่องรอยหลักฐานของการตั้งถิ่นฐานมาอย่างยาวนาน มีปราชญ์ท้องถิ่นที่ยังคงเก็บรักษาข้อมูลที่เป็นทุนทางวัฒนธรรมหลายด้านไว้อย่างสมบูรณ์ อีกทั้งยังมีวัดพระรูป และสถานศึกษาประจำชุมชนที่เป็นสถาบันสำคัญที่ช่วยเสริมสร้าง ถ่ายทอดและปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมให้เกิดขึ้นกับสมาชิกของสังคม โดยนำทุนทางวัฒนธรรมของจังหวัดเพชรบุรีที่สำคัญบางประเภทมาพัฒนาเป็นสื่อสร้างสรรค์ และเลือกเผยแพร่ผ่านช่องทางออนไลน์เพื่อให้เกิดการรับรู้และสอดคล้องต่อรูปแบบการเข้าถึงสื่อเทคโนโลยีสมัยใหม่ของคนในปัจจุบัน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาสื่อสร้างสรรค์คุณธรรม จริยธรรมโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมของจังหวัดเพชรบุรี
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจต่อสื่อสร้างสรรค์คุณธรรม จริยธรรมโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมของจังหวัด

เพชรบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

การพัฒนาสื่อสร้างสรรค์ด้านคุณธรรม จริยธรรมด้วยทุนทางวัฒนธรรมของจังหวัดเพชรบุรี ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) มีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. พื้นที่วิจัย

วัดพระรูป ตำบลช่องสะแก อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี

2. ประชากร

2.1 ผู้ให้ข้อมูลทุนทางวัฒนธรรมของจังหวัดเพชรบุรี โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างและไม่มีโครงสร้าง จำนวน 15 คน ได้แก่ ผู้รู้และปราชญ์ชุมชน 10 คน พระสงฆ์ 5 รูป โดยผู้ให้ข้อมูลทั้ง 15 คน นี้เป็นผู้อาวุโสและรู้เรื่องราวของชุมชนผ่านการบอกเล่าและเป็นที่ยอมรับของชุมชนช่องสะแก ส่วนใหญ่เคยประกอบอาชีพทำนา ทำตาล เป็นแม่ครัวงานวัด เป็นพ่อเพลง แม่เพลง มีอายุระหว่าง 55 – 80 ปี

2.2 ผู้ตอบแบบสอบถามจากการเข้าร่วมกิจกรรมเสวนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ จำนวน 100 คน คัดเลือกจากผู้ร่วมกิจกรรมที่เป็นชาวบ้านของตำบลช่องสะแก แบ่งเป็นเพศชาย 23 คน เพศหญิง 77 คน ที่มีอายุตั้งแต่ 20 – 40 ปี ขึ้นไป

3. เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

3.1 แบบสำรวจข้อมูลทุนทางวัฒนธรรมของจังหวัดเพชรบุรี ชนิดปลายเปิด จำนวน 3 ข้อ เพื่อใช้สำหรับค้นหาทุนทางวัฒนธรรมของจังหวัดเพชรบุรีมาขับเคลื่อนการสร้างวัดต้นแบบด้านคุณธรรม จริยธรรม ดังนี้

3.1.1 ชุมชนของท่านมีทุนทางวัฒนธรรมของจังหวัดเพชรบุรีอะไรบ้างที่ท่านรู้จัก เช่น ภูมิปัญญาท้องถิ่น ความเชื่อ ประเพณี พิธีกรรม อาหาร ศิลปะ การละเล่น การแสดง พิษณุมนไพร ยารักษาโรค หมอพื้นบ้าน

3.1.2 ทุนทางวัฒนธรรมดังกล่าวสะท้อนคุณธรรมจริยธรรมในเรื่องใดบ้าง

3.1.3 คุณธรรมจริยธรรมนั้นมีคุณค่าและมีความสำคัญกับชุมชนของท่านอย่างไร

3.2 แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ชนิดปลายเปิด จำนวน 4 ข้อ เพื่อกำหนดแนวทางการสร้างสื่อสร้างสรรค์ด้านคุณธรรม จริยธรรมด้านทุนทางวัฒนธรรมของจังหวัดเพชรบุรี ดังนี้

3.2.1 ท่านคิดว่าวัดควรส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมเพื่อพัฒนาชุมชนของท่านด้านใดบ้าง

3.2.2 แนวทางที่วัดจะช่วยส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมให้กับชุมชนมีวิธีใดบ้าง

3.2.3 อะไรคืออุปสรรคที่วัดมีต่อการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในชุมชนของท่าน

3.2.4 ท่านคิดว่าพื้นที่ของวัดควรมีกิจกรรมลักษณะใดที่จะส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในชุมชนของท่าน

3.3 แบบสอบถามเพื่อประเมินความพึงพอใจที่มีต่อสื่อสร้างสรรค์ด้านคุณธรรม จริยธรรมด้วยทุนทางวัฒนธรรมของจังหวัดเพชรบุรี แบ่งประเด็นในการสอบถามออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านรูปแบบ ด้านเนื้อหา และด้านวิธีนำเสนอ

ทั้งนี้ การหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล หลังจากที่ถูกผู้วิจัยสร้างเครื่องมือแล้ว ผู้วิจัยได้ส่งเครื่องมือให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน พิจารณาความสอดคล้องกับเนื้อหาของข้อคำถาม (Indexes of Item-Objective Congruence: IOC) และแก้ไขแบบสอบถามให้เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด โดยเลือกค่าความสอดคล้องกับเนื้อหาของข้อคำถาม (IOC) อยู่ระหว่าง 0.6 – 1

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

กระบวนการเก็บข้อมูลในการพัฒนาสื่อสร้างสรรค์ด้วยทุนทางวัฒนธรรมของจังหวัดเพชรบุรี ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 สืบเสาะค้นหา คือ กระบวนการสืบค้นข้อมูลด้านทุนทางวัฒนธรรมของจังหวัดเพชรบุรี ใช้กระบวนการสืบค้นและศึกษา จากตำรา เอกสาร งานวิจัย สัมภาษณ์ ลงพื้นที่สำรวจข้อมูลเชิงลึก และการจัดประชุมกลุ่มย่อย เพื่อร่วมกันสะท้อนแนวคิดเกี่ยวกับทุนทางวัฒนธรรมที่แสดงความเป็นเอกลักษณ์ของชุมชนและท้องถิ่น

ขั้นตอนที่ 2 เลือกสรรคุณค่า คือ กระบวนการคัดเลือกทุนทางวัฒนธรรมจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 15 คน จากนั้นนักวิจัยร่วมกันระดมความคิดเพื่อสังเคราะห์คุณธรรม จริยธรรมและคุณค่าของทุนทางวัฒนธรรม สำหรับเป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนาสื่อสร้างสรรค์สื่อใหม่

ขั้นตอนที่ 3 พัฒนาสร้างสรรค์สื่อใหม่ คือ กระบวนการนำคุณธรรมจริยธรรมที่สะท้อนเรื่องความซื่อสัตย์ ความสามัคคี ความมีวินัย และความกตัญญู ผ่านทุนทางวัฒนธรรมมาพัฒนาเนื้อหาเป็นสื่อสร้างสรรค์แบบใหม่ขึ้น

สรุปผลการวิจัย

1. ทุนทางวัฒนธรรมของจังหวัดเพชรบุรี

จากการศึกษาทุนทางวัฒนธรรมในพื้นที่ชุมชนช่องชะแก อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี พบว่า มีข้อมูลประเพณีวรรณกรรมพื้นบ้านที่เป็นมรดกภูมิลำเนาสืบต่อกันในชุมชน ดังนี้

วรรณกรรมเรื่องพระมาลัย เป็นวรรณกรรมที่เล่าถึงความเชื่อเกี่ยวกับนรก สวรรค์ โดยสาระสำคัญนำเสนอให้เห็นว่าเมื่อคนเราตายไปแล้วจะต้องเผชิญสถานะเช่นไรถ้าตนรกรต้องเผชิญกับความทุกข์ยาก และความลำบากอย่างไรบ้าง และมีการนำเรื่องราวที่ได้พบในเมืองนรกมาเล่าเผยแพร่ให้ผู้คนได้รับรู้

เรื่องเล่าศึกพระยาละแวก กล่าวถึงเหตุการณ์สงครามเมื่อครั้งสมัยกรุงศรีอยุธยาว่าชาวเพชรบุรีได้ร่วมมือกันทำศึกสงครามในครั้งนั้นอย่างเต็มความสามารถ โดยใช้ความสามัคคีของคนในเมืองเพชรบุรีต่อต้านกองทัพของข้าศึกไว้ได้ แต่ในการทำศึกครั้งที่สองเกิดการแตกความสามัคคีของผู้นำทำให้พระยาละแวกเข้าตีเมืองเพชรบุรีได้สำเร็จ

นิทานเรื่องถ้ำกลบ เป็นนิทานที่เล่าถึงความเชื่อเรื่องเมืองลับแล โดยมีความสัมพันธ์กับสถานที่สำคัญของจังหวัดเพชรบุรี คือ ถ้ำกลบ บริเวณดังกล่าวมีเรื่องเล่าประเพณีทานท้องถื่น กล่าวถึงถ้ำกลบว่าเป็นทางเข้าออกของเมืองลับแล เมืองลับแลนี้เป็นเมืองที่ผู้คนรักษาความซื่อสัตย์ ใครที่เข้าไปอยู่ในเมืองลับแลจะต้องรักษาความสัตย์ ห้ามพูดโกหก หากผิดคำพูดหรือไม่รักษาความสัตย์แล้ว คนนั้นจะต้องถูกขับออกไปจากเมืองลับแล

วรรณกรรมประกอบศิลปะการแสดงเห่เรือบก เรือบกเป็นการแสดงที่สะท้อนภูมิปัญญาและปรับประยุกต์จากเรือที่พายในน้ำนำมาเล่นบนบก มีการแต่งเนื้อร้องประกอบการเห่เรือบกที่แสดงความเป็นเอกลักษณ์ของชุมชน เนื้อหาที่สร้างสรรค์นั้นจะเน้นเรื่องสร้างความสามัคคีของสมาชิกในชุมชน กล่าวถึงสถานที่สำคัญบุคคลสำคัญ สิ่งดีเด่นหรืออัตลักษณ์ประจำชุมชน โดยมีการแต่งเนื้อร้องให้สอดคล้องกับงานที่จะไปแสดง หรือแต่งให้มีเนื้อหาที่สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงของยุคสมัย

เพลงพวงมาลัย เป็นเพลงพื้นบ้านภาคกลางที่นิยมร้องเล่นกันในเทศกาลต่าง ๆ ปัจจุบันมีคนร้องและเล่นเพลงพวงมาลัยได้ไม่มากนัก ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มผู้สูงอายุที่ยังพอจดจำคำร้องและท่วงทำนองเพลงได้ เนื้อหาของเพลงพวงมาลัยสามารถแต่งขึ้นใหม่ได้ตามจุดประสงค์ที่จะใช้แสดง แบ่งคนร้องออกเป็นฝ่ายชายและหญิงร้องโต้ตอบกันด้วยปฏิภาณไหวพริบ

จากข้อมูลทุนทางวัฒนธรรมดังกล่าว ผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างทุนทางวัฒนธรรมกับคุณธรรม จริยธรรม พบว่าทุนทางวัฒนธรรมที่ปรากฏในพื้นที่ชุมชนช่องสะแก อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรีมีลักษณะที่เชื่อมโยงกับคุณธรรมในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

เรื่องเล่าศึกพระยาละแวก แสดงถึงคุณธรรมเรื่องความสามัคคี และความซื่อสัตย์ ซึ่งถ้าหากคนในบ้านเมืองแตกความสามัคคี หรือขาดความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่ของตนเองแล้ว ก็ไม่สามารถรักษาบ้านเมืองไว้ได้ ดังนั้นจากเหตุการณ์ดังกล่าวผู้วิจัยจึงได้สร้างสรรค์เนื้อหาของสื่อขึ้นใหม่ โดยเลือกใช้ทุนทางวัฒนธรรม คือ เพลงพวงมาลัย และ เห่เรือบก มาประยุกต์และนำคุณธรรม จริยธรรมเรื่องความสามัคคี และความซื่อสัตย์ แทรกลงในสื่อสร้างสรรค์ เพื่อสร้างการรับรู้และให้ชุมชนได้ตระหนักถึงคุณธรรม จริยธรรม

นิทานเรื่องถ้ำกลบ เป็นนิทานที่สะท้อนคุณธรรมเรื่องการรักษาความซื่อสัตย์ ซึ่งให้เห็นว่าการกล่าวคำเท็จทำให้เกิดผลกระทบต่อชีวิต การกระทำของตัวละครในเรื่องต้องพูดปดเพราะความจำเป็น แต่ด้วยกฎและข้อกำหนดของเมืองลับแลจึงต้องขับไล่คน ๆ นั้น ออกไปให้พ้นเมือง เนื้อหาดังกล่าวจึงสามารถประยุกต์และแทรกข้อคุณธรรมเรื่องความซื่อสัตย์ลงในเนื้อหาของสื่อรูปแบบต่าง ๆ ให้เกิดความน่าสนใจได้ ผู้วิจัยเลือกใช้ทุนทางวัฒนธรรม คือ การแสดงหนังตะลุง มาใช้เป็นสื่อในการนำเสนอ

เห่เรือบก เป็นการแสดงที่ต้องร่วมมือร่วมใจกัน เพื่อให้เกิดความพร้อมเพรียงสวยงามทั้งการแสดงท่าทางพายเรือและการร้องรับตามพ้องเพลง แม่เพลง ที่จะเป็นผู้นำที่ต้องกระทำอย่างเป็นหนึ่งเดียวกัน เนื้อร้องประกอบการแสดงสามารถสร้างสรรค์ใหม่ได้ เนื่องจากลักษณะเนื้อร้องของการเห่เรือบกไม่ได้มีการบังคับว่าต้องนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับอะไรเป็นประเด็นหลัก ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้เลือกทุนทางวัฒนธรรมการเห่เรือบก โดยสร้างสรรค์บทร้องขึ้นใหม่เกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม เรื่อง ความสามัคคี ความซื่อสัตย์

เพลงพวงมาลัย เป็นการแสดงที่ต้องอาศัยความสามัคคีในการร้อง มีการปรบมือให้เข้าจังหวะ และการรำรำที่สวยงาม เนื้อร้องของเพลงพวงมาลัยนิยมเนื้อหาที่มีเจตนาแจ้งให้ทราบ จะแต่งให้มีเนื้อหาเรื่องใดก็ได้ โดยสามารถสอดแทรกสิ่งที่ต้องการนำเสนอรวมถึงสอดแทรกคุณธรรมที่ต้องการปลูกฝังผ่านเนื้อหาที่สร้างสรรค์ขึ้นใหม่ได้ ผู้วิจัยได้สร้างสรรค์บทร้องเพลงพวงมาลัยขึ้นใหม่ โดยนำเสนอเนื้อหาคุณธรรม จริยธรรม เรื่อง ความซื่อสัตย์ สามัคคี มีวินัย และความกตัญญู

จากข้อมูลข้างต้นสรุปได้ว่า ทุนทางวัฒนธรรมที่ปรากฏในพื้นที่วิจัยมีข้อมูลของทุนทางวัฒนธรรมที่สามารถนำมาพัฒนาเป็นสื่อสร้างสรรค์ โดยแต่งเนื้อหาขึ้นมาใหม่ให้สอดคล้องกับรูปแบบที่เหมาะสมกับลักษณะเฉพาะของทุนทางวัฒนธรรมและเป้าหมายของการสื่อสาร ได้แก่ บทเห่เรือบก เพลงพวงมาลัย และหนังตะลุง โดยสื่อสร้างสรรค์ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นเน้นการนำเสนอคุณธรรม จริยธรรมพื้นฐานที่ชุมชนช่องสะแกต้องการปลูกฝังให้กับเยาวชนและสมาชิกในชุมชน ได้แก่ ความซื่อสัตย์ ความสามัคคี ความมีวินัย และความกตัญญู

2. การพัฒนาสื่อสร้างสรรค์ด้านคุณธรรมจริยธรรมด้วยทุนทางวัฒนธรรมของจังหวัดเพชรบุรี

การพัฒนาสื่อสร้างสรรค์ผู้วิจัยใช้กระบวนการทำงาน 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การสังเคราะห์ข้อมูลจากทุนทางวัฒนธรรม เป็นกระบวนการที่นักวิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเชิงลึกเกี่ยวกับทุนทางวัฒนธรรมโดยเฉพาะทุนด้านวรรณกรรม แล้วสังเคราะห์ว่าทุนดังกล่าวมีเนื้อหาส่วนใดโดดเด่น มีเอกลักษณ์และสะท้อนคุณธรรม จริยธรรมด้านใดบ้าง เมื่อกำหนดได้แล้วว่าจะใช้ข้อมูลชนิดใด นักวิจัยจะนำข้อมูลนั้นไปเชื่อมโยงกับข้อมูลคุณธรรม จริยธรรม เพื่อเตรียมนำเสนอเนื้อหาในการพัฒนาสื่อสร้างสรรค์

ขั้นตอนที่ 2 ผสานข้อมูลเข้ากับหัวข้อคุณธรรม เป็นกระบวนการที่นักวิจัยเลือกข้อมูลที่ใช้ผ่านการสังเคราะห์มาแล้วในกระบวนการขั้นตอนที่ 1 จากนั้นพิจารณาว่าข้อมูลดังกล่าวมีความสอดคล้องกับคุณธรรม จริยธรรมหลัก 4 ประการ คือ ความซื่อสัตย์ ความสามัคคี ความมีวินัย และความกตัญญูในลักษณะใด

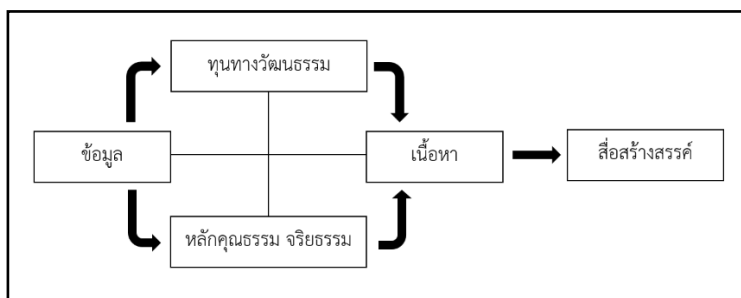
ขั้นตอนที่ 3 กำหนดรูปแบบสื่อสร้างสรรค์ เป็นกระบวนการพิจารณาเลือกใช้รูปแบบของสื่อที่เหมาะสมในการนำเสนอข้อมูล

ขั้นตอนที่ 4 พัฒนาเนื้อหา เป็นกระบวนการที่นักวิจัยพัฒนาเนื้อหาของสื่อสร้างสรรค์

ขั้นตอนที่ 5 ผลิตสื่อสร้างสรรค์ เป็นกระบวนการสุดท้ายของการพัฒนาสื่อสร้างสรรค์ ในกระบวนการนี้ นักวิจัย ใช้วิธีการผลิตสื่อที่ให้พระสงฆ์ ปราชญ์ท้องถิ่น ชาวบ้าน นักเรียน นักศึกษา เข้ามามีส่วนร่วมในการผลิต

สื่อร่วมกับทีมนักวิจัย เมื่อผลิตสมบูรณ์แล้ว นักวิจัยจะนำรูปแบบของสื่อสร้างสรรค์ไปให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการตรวจสอบข้อมูลก่อนที่จะนำไปใช้จริงในพื้นที่สร้างสรรค์ต่อไป

จากกระบวนการการพัฒนาสื่อสร้างสรรค์ด้านคุณธรรมจริยธรรมด้วยทุนทางวัฒนธรรมของจังหวัดเพชรบุรีข้างต้น สรุปเป็นแผนภาพแสดงกระบวนการพัฒนาสื่อสร้างสรรค์ ได้ดังนี้

ภาพที่ 1 แสดงกระบวนการพัฒนาสื่อสร้างสรรค์

3. ลักษณะของสื่อสร้างสรรค์ด้านคุณธรรมจริยธรรมด้วยทุนทางวัฒนธรรมของจังหวัดเพชรบุรี

รายละเอียดของสื่อสร้างสรรค์ด้านคุณธรรมจริยธรรมด้วยทุนทางวัฒนธรรมของจังหวัดเพชรบุรีสรุปได้ดังนี้

3.1 สื่อสร้างสรรค์ประเภทบทเหรีือกสร้างสรรค์

ผู้วิจัยได้แต่งเนื้อหาของบทเหรีือกขึ้นมาใหม่ โดยบทเหรีือกจะประกอบไปด้วยเนื้อร้องที่สำคัญ คือ เนื้อร้องเกี่ยวกับคุณธรรมเรื่องความสามัคคี และความซื่อสัตย์ ซึ่งสอดคล้องกับหลักคุณธรรมที่สำคัญที่ชาวชุมชนช่องสะแกต้องการให้ชุมชนของตนเองมีความสามัคคี และซื่อสัตย์ ผู้วิจัยได้สอดแทรกเนื้อหาเกี่ยวกับเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ที่สะท้อนคุณค่าและความสำคัญของความสามัคคีและความซื่อสัตย์ โดยได้เลือกเหตุการณ์ศึกพระยาละแวก ซึ่งเป็นเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ในสมัยกรุงศรีอยุธยาที่กองทัพของพระยาละแวกยกทัพมาตีเมืองเพชรบุรี โดยผู้วิจัยต้องการสื่อให้เห็นว่าถ้าหากชุมชนมีความสามัคคี ซื่อสัตย์ต่อหน้าที่ของตนเอง ย่อมเอาชนะข้าศึกได้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงนำสถานการณ์ดังกล่าวมาสอดแทรกเข้าไปในเนื้อหาของเพลง ตัวอย่างเนื้อหา

เฮลละโล! สาละพา เฮโลสาระพา สาระพาเฮโล

ฉันจะร้องเป็นเรื่อง

ของบ้านเมืองยุคใหม่

เป็นคติสอนใจ

ประจำกายราศี

คุณธรรมนำไทย

หลังไหลปฏิบัติ

ถือเป็นบทบัญญัติ

อย่าขัดสามัคคี

ร่วมแรงแข่งขัน

ช่วยกันทุกหมู่

อย่าคิดเป็นศัตรู	ขอให้อยู่ด้วยดี
กิจการงานวัด	ช่วยกันปิดกันกวาด
ท้องถนนในตลาด	อย่าให้ขาดความดี
อีกทั้งต้องซื้อสัตย์	ปฏิบัติอยู่เสมอ
ทั้งฉันและเธอ	เจอเจอกันทุกที่
ไม่ทรยศหักหลัง	เรื่องครึ่งเกาเคยรู้
ประวัติศาสตร์มีอยู่	เรารู้กันดี
เสียบ้านเสียเมือง	เป็นเรื่องครึ่งเกา
ทัพพม่าบุกเข้า	ผองเผ่าเพชรบุรี
ร่วมกันต่อต้าน	ไม่ให้ผ่านไปได้
เพราะว่าเรารักใคร่	พร้อมใจสามัคคี

3.2 สื่อสร้างสรรค์ประเภทเพลงพวงมาลัย

การสร้างสรรค์เนื้อหาเพลงพวงมาลัย เป็นการแต่งบทร้องขึ้นใหม่ โดยนำเรื่องราวในประวัติศาสตร์ศึกพระยาละแวกบุกเมืองเพชรบุรี ศึกครั้งนั้นพระยาละแวกสามารถบุกเข้าทำลายเมืองเพชรบุรีได้ เนื่องจากผู้คนขาดความสามัคคี นักวิจัยจึงได้เลือกนำเสนอเนื้อหาสอดแทรกลงในสื่อ เพื่อแสดงให้เห็นว่าความสามัคคีของหมู่คณะเป็นสิ่งสำคัญ ที่จะสามารถเอาชนะภัยทั้งหลายที่เกิดขึ้นได้ อย่างศึกคราวนั้นหากคนในบ้านเมืองไม่ขาดความสามัคคีบ้านเมืองก็ไม่ถูกทำลาย โดยเพลงพวงมาลัยประกอบด้วยเนื้อร้องเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรม 4 ข้อ ได้แก่ ความซื่อสัตย์ ความสามัคคี ความมีวินัย และความกตัญญู ดังตัวอย่าง

เออระเหยลอยผ่าน	เรื่องเล่าตำนานนานหลาย
ครั้งศึกพระยาละแวก	ครั้งแรกไม่แตกสลาย
แต่เมื่อขาดความสามัคคี	เมืองเพชรบุรีจึงถูกทำลาย
ถ้าไม่สามัคคีไม่มีความสัตย์	ถ้าเสียชีพเสียสัตย์ก็จะเป็นภัย
เรื่องราวในประวัติศาสตร์	ยกความผิดพลาดขึ้นมาสอนใจ
บ้านเมืองจะเรืองไพบูลย์	ไม่สิ้นไม่สูญความเป็นไทย
สอนความซื่อสัตย์ สามัคคี	เสริมสร้างความมีวินัย
ความกตัญญูรู้คุณ	จงนำเอื้อมหนุนกันไป
พวงเจ้าเอยมาลัย	วีรกรรมสร้างไว้ให้ดูเอย

3.3 สื่อสร้างสรรค์ประเภทหนังตะลุง

เนื้อหาที่นำมาสร้างสรรค์ เป็นการนำนิทานท้องถิ่น เรื่อง เมืองลับแล ตามตำนานเชื่อว่าเป็นสถานที่ที่อยู่ใกล้เขาลวง ตำบลธงชัย อำเภอมือง จังหวัดเพชรบุรี นิทานเรื่องเมืองลับแลสะท้อนคุณธรรม จริยธรรมเรื่อง ความซื่อสัตย์ การรักษาสัจจะ เป็นสาระสำคัญของเรื่อง โดยผู้วิจัยได้นำทุนทางวัฒนธรรมด้านการแสดงหนังตะลุงมาใช้เป็นสื่อสร้างสรรค์นำเสนอเนื้อหาคุณธรรม จริยธรรมเรื่องความซื่อสัตย์ และการรักษาสัจจะ ดังตัวอย่าง

มานพหนุ่ม: นี่แหละหนาคือผลที่เราไม่รักษาความสัตย์ คนเมืองลับแลเขารักษาความสัตย์กันทุกคน ผิดกับมนุษย์ในบ้านเมืองเราที่ไม่รักษาสัจจะไว้ได้เลย การที่แม่เราให้มันมาก็หวังให้เราไปเปิดเอาที่บ้านก็จะรู้ว่าเป็นทองคำ สามารถสร้างเนื้อสร้างตัวได้ให้สุขสบาย แต่แล้วทรัพย์สินนั้นก็เลยหายไปเพราะการไม่รักษาสัจจะวาจาของเราเอง

3.4 สื่อสร้างสรรค์ประเภทบทเทศนาทางรายการวิทยุชุมชน

การสร้างสรรค์เนื้อหาเพื่อนำเสนอคุณธรรม จริยธรรม เรื่องความซื่อสัตย์ โดยมีพระพิพิธพัชรโศม เจ้าอาวาสวัดพระรูปเป็นองค์เทศนา เป็นการนำเสนอหลักธรรมสำหรับผู้ครองเรือน คือ ขรवासธรรม ทั้งนี้ได้นำเอาทุนทางวัฒนธรรมประเภทเรื่องเล่า เรื่อง เมืองลับแล เข้ามาสาธกเพื่อให้ผู้ฟังได้เข้าใจข้อคุณธรรม จริยธรรมให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ดังตัวอย่าง

การมีทมะ ทำให้เป็นคนมีความสามารถในการทำงาน ยับยั้งตนเองไม่ให้หลงไปทำผิดได้ สามารถตั้งตัวได้ - มีปัญญาเป็นเลิศ ดังที่ปรากฏในนิทานพื้นถิ่นของเราชาวเพชรบุรีเรื่องเมืองลับแล เราจะเห็นตัวอย่างว่าหากเรามีสัจจะมั่นในความสัตย์ ย่อมทำให้ชีวิตมีความสุข ตรงกันข้ามหากเราเป็นคนโกหกแล้ว ย่อมนำมาซึ่งความทุกข์ การพลัดพรากจากคนรัก รวมทั้งเสียทรัพย์สินต่าง ๆ ได้

4. ผลการประเมินความพึงพอใจที่มีต่อสื่อสร้างสรรค์

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลสื่อสร้างสรรค์ด้านคุณธรรมจริยธรรมด้วยทุนทางวัฒนธรรมของจังหวัดเพชรบุรีมานำเสนอในกิจกรรมเสวนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เรื่อง ทุนทางวัฒนธรรม พื้นที่ สื่อสร้างสรรค์ ณ วัดพระรูป ตำบลช่องสะแก อำเภอมือง จังหวัดเพชรบุรี เมื่อวันที่ 29 มกราคม 2567 และมีการใช้แบบสอบถามเพื่อประเมินความพึงพอใจที่มีต่อสื่อสร้างสรรค์ โดยมีผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมดจำนวน 100 คน เก็บข้อมูลจากผู้ประกอบอาชีพอิสระ รับจ้าง ค้าขาย พนักงานส่วนท้องถิ่น และนักศึกษา จำแนกเป็นเพศชาย จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 23 เพศหญิง จำนวน 77 คน คิดเป็นร้อยละ 77 มีอายุ 20-30 ปี จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 62 อายุ 31-40 ปีจำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 25 และอายุ 40 ปี ขึ้นไป จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 13 มีผลการประเมินความพึงพอใจปรากฏตามตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ผลการประเมินความพึงพอใจที่มีต่อสื่อสร้างสรรค์

ความพึงพอใจ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1. ด้านรูปแบบ			
รูปแบบของสื่อสร้างสรรค์ ได้แก่ เหม่เรือบก เพลง พวงมาลัย หนังสติ๊ก และบทเทศนา	4.33	0.62	มาก
2. ด้านเนื้อหา			
2.1 ความถูกต้องและน่าเชื่อถือของข้อมูล 2.2 ความสมบูรณ์และครบถ้วนของเนื้อหา 2.3 ความน่าสนใจของเนื้อหา น่าติดตาม 2.4 การนำเสนอแ่งคิด คุณค่าทุนทางวัฒนธรรมได้อย่างชัดเจน	4.65	0.54	มากที่สุด
3. ด้านวิธีการนำเสนอ			
3.1 สื่อมีความน่าสนใจ และเข้าถึงผู้ชม 3.2 การลำดับเรื่องราวมีความต่อเนื่องและเข้าใจง่าย 3.3 การใช้เสียงดนตรีประกอบ ทำซ้ำ น้ำเสียง ภาษาในการร้องเหมาะสม 3.4 การกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ และรื้อฟื้นทุนทางวัฒนธรรมของท้องถิ่น	4.32	0.62	มาก
รวม	4.33	0.49	มาก

จากตารางที่ 1 สรุปได้ว่าผู้ให้ข้อมูลด้านสื่อมีระดับความพึงพอใจด้านเนื้อหา มีระดับความพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.65, S.D. = 0.54) รองลงมาคือ ด้านรูปแบบมีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.33, S.D. = 0.62) และด้านวิธีการนำเสนอมีระดับความพึงพอใจอยู่ระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.32, S.D. = 0.62) ตามลำดับ โดยค่าเฉลี่ยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.33, S.D. = 0.49)

จากการให้ข้อเสนอแนะที่มีต่อสื่อสร้างสรรค์ พบว่า ชุมชนช่องสะแกเกิดความตื่นตัวเรื่องการค้นหาทุนทางวัฒนธรรมของชุมชนด้านอื่นเพิ่มขึ้น เด็กและเยาวชนในชุมชนให้ความสนใจที่จะเรียนรู้ เข้ามารับชมสื่อสร้างสรรค์ผ่านช่องทางของโครงการวิจัยมากขึ้น คิดเป็นร้อยละ 82 และสื่อสร้างสรรค์ยังเป็นแรงบันดาลใจให้สมาชิกในชุมชนช่องสะแกตระหนักรู้เรื่องคุณธรรม จริยธรรมด้านอื่น ๆ เพิ่มขึ้น คิดเป็นร้อยละ 45 และยังพบว่า มีวัดต่าง ๆ ในจังหวัดเพชรบุรีจำนวน 4 วัด และสถานศึกษาจำนวน 3 แห่ง ให้ความสนใจและร่วมเครือข่ายในการพัฒนาสื่อสร้างสรรค์ด้วยทุนทางวัฒนธรรมของท้องถิ่น

การอภิปรายผล

จากการพัฒนาสื่อสร้างสรรค์ด้านคุณธรรมจริยธรรมด้วยทุนทางวัฒนธรรมของจังหวัดเพชรบุรี ผู้วิจัยได้นำคุณธรรมจริยธรรมที่สะท้อนเรื่อง ความซื่อสัตย์ ความสามัคคี ความมีวินัย และความกตัญญู มาพัฒนาเนื้อหาให้เป็นสื่อสร้างสรรค์

ชุมชนช่องสะแกมีความเห็นว่า คุณธรรม จริยธรรม ทั้ง 4 ด้านนี้เป็นคุณธรรมขั้นพื้นฐานที่ต้องการให้เกิดกับคนในชุมชนมากที่สุด จึงอยากเริ่มต้นที่สถาบันครอบครัว วัด สถานศึกษา โดยเฉพาะเด็ก เยาวชน เพราะหากคนในชุมชนปฏิบัติตามหลักคุณธรรม จริยธรรม ทั้ง 4 ข้อดังกล่าวย่อมทำให้คนอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ซึ่งสอดคล้องกับข้อเสนอของ วคิน อินทสระ (2551) ที่ว่าคุณธรรมจริยธรรม ช่วยสร้างความมีระเบียบวินัยให้แก่บุคคลในชาติ โดยจะเป็นตัวกำหนดการประพฤติปฏิบัติของบุคคลให้เป็นไปตามกฎเกณฑ์ที่คนส่วนใหญ่ในสังคมยอมรับว่าถูกต้อง กฎเกณฑ์นั้นจะมาจากความพอใจของคนเพียงคนเดียวไม่ได้ คนเมื่ออยู่ในสังคมจะต้องพึงพาอาศัยซึ่งกันและกัน เป็นญาติพี่น้องหรือเพื่อนฝูงร่วมสังคมเดียวกัน จะอยู่คนเดียวย่อมเป็นไปไม่ได้ เมื่อบุคคลประพฤติตามคุณธรรมจริยธรรมของสังคม ชีวิตก็จะมีระเบียบไม่ต้องพบกับอุปสรรค ถ้าทุกคนปฏิบัติเหมือนกัน สังคมและประเทศชาติก็จะเป็นระเบียบตามไปด้วย

กระบวนการวิจัยที่นำทุนทางวัฒนธรรมที่ค้นพบในชุมชนช่องสะแกมาพัฒนาเป็นสื่อสร้างสรรค์ด้านคุณธรรม จริยธรรม ได้แก่ เหมือบก เพลงพวงมาลัย หนังสือตะลุง และบทเทศนา ลักษณะเนื้อหาของสื่อประกอบไปด้วยข้อมูลทุนทางวัฒนธรรมและหลักคุณธรรมจริยธรรม โดยได้นำสื่อที่พัฒนามาจัดทำเป็นวีดิทัศน์เพื่อนำไปเผยแพร่ในเว็บไซต์ที่โครงการวิจัยพัฒนาขึ้น ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าสื่อสร้างสรรค์นี้จะช่วยสร้างประสบการณ์ที่ดีให้กับผู้ที่ได้รับชมสื่อ สอดคล้องกับการศึกษาของจินตนา ต้นสุวรรณนพ (2559) ที่ศึกษาเรื่องสร้างการรู้เท่าทันสื่อ คือการพัฒนาคุณภาพสื่อและผู้บริโภคสื่อในสังคมไทยอย่างยั่งยืนว่า “สื่อและเทคโนโลยีได้เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในชีวิตและเข้ามามีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของผู้คน” ดังนั้นสื่อสร้างสรรค์ในงานวิจัยนี้จึงมีช่วยส่งเสริมทั้งเรื่องรับรู้ข้อมูลทุนทางวัฒนธรรมของจังหวัดเพชรบุรี โดยเฉพาะการตระหนักรู้เรื่องประวัติศาสตร์ชุมชนตำบลช่องสะแก และทำให้ผู้ที่รับชมสื่อสร้างสรรค์ได้รู้หลักคุณธรรม จริยธรรมทั้ง 4 ประการที่สะท้อนผ่านเนื้อหาของสื่อสร้างสรรค์ ที่สามารถนำไปประยุกต์ให้เข้ากับการใช้ชีวิตและ บ่มเพาะเยาวชนรวมถึงสมาชิกของชุมชนให้นำไปพัฒนาตนเองและสังคมให้กลายเป็นสังคมคุณธรรมที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

ข้อเสนอแนะ

การพัฒนาสื่อสร้างสรรค์ด้านคุณธรรม จริยธรรมด้วยทุนทางวัฒนธรรมของจังหวัดเพชรบุรี ได้พัฒนาสื่อสร้างสรรค์ทั้งหมด 4 รูปแบบ ได้แก่ 1) เหมือบก 2) เพลงพวงมาลัย 3) หนังสือตะลุง และ 4) บทเทศนา ที่สะท้อนคุณธรรม จริยธรรม เรื่องความซื่อสัตย์ ความสามัคคี ความมีวินัย และความกตัญญู ทั้งนี้เนื้อหาของสื่อจะเน้นที่หลักคุณธรรมจริยธรรม และข้อมูลทุนทางวัฒนธรรมต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นนิทานท้องถิ่น เหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ที่มีการเล่าหรือการรับรู้ในชุมชน

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการส่งเสริมให้เยาวชนให้มีส่วนร่วมในการผลิตสื่อสร้างสรรค์ เพื่อเป็นการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้เกิดขึ้นกับเยาวชนในท้องถิ่น
2. นำกระบวนการสืบค้นข้อมูลด้านทุนทางวัฒนธรรมไปใช้เป็นแนวทางในการสำรวจข้อมูลเชิงลึกเพื่อค้นหาเอกลักษณ์ของชุมชนและท้องถิ่นตนเอง รวมทั้งเลือกทุนทางวัฒนธรรมที่ร่วมกันระดมความคิดเห็นมาใช้ในการพัฒนาสร้างสรรค์สื่อประเภทต่าง ๆ ให้มีความหลากหลาย

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากการวิจัยและนวัตกรรมจากสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ ประจำปีงบประมาณ 2566 เรื่องการพัฒนาวัฒนธรรมชุมชนโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมของจังหวัดเพชรบุรี และผู้วิจัยขอกราบหมั้นการขอพระคุณพระพิพิธพัชรโรดม (อานวย อินทวนโน) เจ้าอาวาสวัดพระรูป รองเจ้าคณะจังหวัดเพชรบุรี นายชูบ คล้ายคลึง นายกองค์การบริหารส่วนตำบลช่องสะแก ปราชญ์ท้องถิ่นทุกท่านที่ให้ข้อมูลด้านทุนทางวัฒนธรรมของชุมชนช่องสะแก นักเรียน นักศึกษา กลุ่มรากไทยโรงเรียนเบญจมเทพอุทิศ จังหวัดเพชรบุรี และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องที่ร่วมกันสร้างสรรค์เนื้อหาและร่วมผลิตสื่อสร้างสรรค์

เอกสารอ้างอิง

- จินตนา ต้นสุวรรณนท์. (2559). สร้างการรู้เท่าทันสื่อคือการพัฒนาคุณภาพผู้บริโภคสื่อในสังคมไทยอย่างยั่งยืน. *วารสารวิชาการศิลปะศาสตร์ ประยุกต์*, 9(2), 89-97.
- ณัฐชา ลีปัญญาพร. (2563). การศึกษาทุนทางวัฒนธรรมชาติพันธุ์ลาวครั้ง ในมิติการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เพื่อยกระดับเศรษฐกิจชุมชน บ้านทุ่งสีหลง อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- นันทา ขุนภักดี. (2541). สังคม วัฒนธรรม และประเพณี ใน *คู่มือมัคคุเทศก์* (94 - 95). กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- พระราชบัญญัติกองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ พ.ศ.2558. (2558). *ราชกิจจานุเบกษา* 132(21 ก), 30-42.
- พิศมัย เทียนทอง. (2553). การดำเนินการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์สุจริตของนักเรียนโรงเรียนบ้านเขามะกา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สระแก้ว เขต 1. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยปทุมธานี.
- มณฑนา วัฒนถนอม. (ม.ป.ป). *เอกสารประกอบการสอน รายวิชา 465401 วิธีสอนภาษาไทย*. ม.ป.ท.: ม.ป.พ.

รุ่งนภา ยรรยงเกษมสุข. (2550). **ชนชั้นนำในการเมืองไทยปัจจุบัน: การศึกษากระบวนการผลิตซ้ำทุนวัฒนธรรมตามแนวกีฬา บอร์ดิโอ. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.**

วศิน อินทสระ. (2551). **พุทธจริยศาสตร์. กรุงเทพฯ: ทองกวาว.**

รูปแบบเครือข่ายความร่วมมือกลุ่มผู้ผลิตข้าวสู่เกษตรมูลค่าสูงในพื้นที่ อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย

A Collaborative Network Model for Rice Farmers toward High-Value Agriculture in Wiang Chiang Rung District, Chiang Rai Province

วราดวง สมณาคัดดี

Waraduang Sommanasak

ผศ.ดร., คณบดีคณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

Asst. Prof. Dr., Dean of the Faculty of Political Science and Public Administration,

Chiang Rai Rajabhat University

*Corresponding author Email: waraduang.som@crru.ac.th

(Received: April 29, 2025; Revised: June 16, 2025; Accepted: June 30, 2025)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์เส้นทางความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อเครือข่ายความร่วมมือกลุ่มผู้ผลิตข้าวและพัฒนาารูปแบบเครือข่ายความร่วมมือสู่เกษตรมูลค่าสูงในพื้นที่อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย โดยใช้การวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) ระยะที่หนึ่งเป็นการวิจัยเชิงปริมาณผ่านการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (SEM) และระยะที่สองเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพผ่านกระบวนการ Delphi กลุ่มตัวอย่างเชิงปริมาณคือสมาชิกกลุ่มผู้ผลิตข้าวจำนวน 100 คน ส่วนกลุ่มตัวอย่างเชิงคุณภาพ คือ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 15 ท่าน ผลการวิเคราะห์พบว่า ทุณชุมชนมีอิทธิพลปานกลางต่อกระบวนการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ ขณะที่การสนับสนุนจากภายนอกมีอิทธิพลในระดับต่ำ กระบวนการสร้างเครือข่ายความร่วมมือมีอิทธิพลสูงมากต่อความเข้มแข็งของเครือข่ายความร่วมมือสู่เกษตรมูลค่าสูง รูปแบบที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วยองค์ประกอบหลักสามด้าน ได้แก่ ทุณชุมชน การสนับสนุนจากภายนอก และกระบวนการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ ได้รับการประเมินความเหมาะสมในระดับมากที่สุดจากผู้เชี่ยวชาญ สะท้อนถึงศักยภาพในการนำไปใช้เสริมสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานรากในระยะยาว

คำสำคัญ: เครือข่ายความร่วมมือ เกษตรมูลค่าสูง ทุณชุมชน

Abstract

This research aimed to analyze the causal relationships influencing the collaborative network of rice farmers and to develop a network model for high-value agriculture in Wiang Chiang Rung District, Chiang Rai Province by employing a mixed-methods approach. The first phase involved quantitative research using Structural Equation Modeling (SEM) while the second phase utilized qualitative methods through the Delphi process. The quantitative sample consisted of 100 rice farmer group members and the qualitative sample included 15 experts. The findings revealed that community capital had a moderate influence on the collaborative networking process while external support showed a low level of influence. The collaborative networking process had a highly significant impact on strengthening the collaborative network for high-value agriculture. The developed model consists of three main components: community capital external support and collaborative networking process. The model was evaluated by experts and found to be highly appropriate reflecting its potential to enhance grassroots economic sustainability.

Keywords: Collaborative Network, High-Value Agriculture, Community Capital

บทนำ

ภาคเกษตรกรรมของอำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย มีความสำคัญต่อโครงสร้างเศรษฐกิจของชุมชนในระดับฐานรากมาอย่างยาวนาน พื้นที่ส่วนใหญ่ของอำเภอมีลักษณะภูมิประเทศเป็นที่ราบเชิงเขา มีความอุดมสมบูรณ์เหมาะสมต่อการเพาะปลูก โดยเฉพาะการปลูกข้าวซึ่งเป็นพืชเศรษฐกิจหลักและมีบทบาทสำคัญในการเลี้ยงชีพของครัวเรือนในชุมชน นอกจากนี้ข้าวจะเป็นอาหารหลักแล้วยังเป็นสินค้าทางการเกษตรที่สร้างรายได้ให้กับครัวเรือนเกษตรกรอย่างมีนัยสำคัญ (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2564) อย่างไรก็ตามแม้ว่ากลุ่มผู้ผลิตข้าวจะมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจท้องถิ่น แต่ยังคงเผชิญข้อจำกัดหลายประการทั้งในด้านผลตอบแทนทางเศรษฐกิจ ความมั่นคงในการจำหน่ายผลผลิต และศักยภาพในการแข่งขันกับตลาดภายนอก เมื่อพิจารณาถึงบริบทปัจจุบันของเกษตรกรไทยโดยรวม พบว่าเกษตรกรยังคงประสบปัญหาราคาผลผลิตตกต่ำ ต้นทุนการผลิตสูง และความผันผวนของตลาดโลกที่ส่งผลโดยตรงต่อรายได้สุทธิ เช่น ปัญหาราคาข้าวที่ตกต่ำจากการแข่งขันของประเทศผู้ส่งออกข้าวรายใหญ่เช่นเวียดนามและอินเดีย ในขณะที่ต้นทุนการผลิตกลับเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้เกษตรกรจำนวนมากต้องเผชิญปัญหาหนี้สินเรื้อรัง นอกจากนี้เกษตรกรไทยส่วนใหญ่ยังขาดการเข้าถึงข้อมูลตลาด เทคโนโลยีการผลิตสมัยใหม่ และแหล่งเงินทุนที่

เหมาะสม ส่งผลให้ไม่สามารถปรับตัวตามความต้องการของตลาดที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วได้ทัน สถานการณ์ดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นในการรวมกลุ่มและสร้างเครือข่ายความร่วมมือของเกษตรกรเพื่อเสริมสร้างอำนาจต่อรองในตลาด เพิ่มโอกาสในการเข้าถึงข้อมูล เทคโนโลยี และการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ (ชลลดา สุขเจริญ, 2567) การมีเครือข่ายที่เข้มแข็งจะช่วยลดการพึ่งพาพ่อค้าคนกลาง ส่งเสริมการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลผลิต และเพิ่มความสามารถในการแข่งขันในตลาดพรีเมียมได้อย่างยั่งยืน ในขณะที่บริบทของภาคเกษตรกรรมไทยยังคงมีความท้าทาย แนวโน้มของการพัฒนาเกษตรกรรมในระดับโลกได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างที่สำคัญ องค์การอาหารและการเกษตรแห่งสหประชาชาติ (FAO) ชี้ให้เห็นถึงการเติบโตของเกษตรกรรมแม่นยำ (Precision Agriculture) การเกษตรกรรมดิจิทัล (Digital Agriculture) และการทำเกษตรกรรมอัจฉริยะ (Smart Farming) ซึ่งเน้นการใช้เทคโนโลยีเซ็นเซอร์ ข้อมูลขนาดใหญ่ และแพลตฟอร์มดิจิทัลเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ลดต้นทุน และตอบสนองต่อความต้องการของตลาดได้อย่างแม่นยำมากยิ่งขึ้น (Altieri & Nicholls, 2022)

นอกจากความจำเป็นในเชิงเศรษฐกิจและสังคม การสร้างเครือข่ายความร่วมมือในภาคเกษตรกรรมยังมีนัยสำคัญเชิงกลยุทธ์ต่อการเพิ่มศักยภาพการผลิต การยกระดับมาตรฐานสินค้า และการเข้าถึงตลาดในระดับสูงขึ้นอย่างมีระบบ ตามแนวคิดของ Teece (2024) ในเรื่อง Dynamic Capabilities ได้เน้นย้ำว่าความสามารถขององค์กรหรือกลุ่มชุมชนในการรับรู้และตอบสนองต่อโอกาสและความเสี่ยงในสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงได้อย่างรวดเร็ว เป็นปัจจัยสำคัญที่กำหนดความอยู่รอดและความสามารถในการแข่งขันในระยะยาว ในบริบทนี้ การพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือจึงไม่ใช่เพียงการรวมตัวในเชิงปริมาณ แต่ต้องมุ่งเน้นการเสริมสร้างขีดความสามารถในการเรียนรู้ร่วมกัน การปรับตัว และการสร้างสรรค์นวัตกรรมที่ตอบสนองต่อแนวโน้มตลาดได้อย่างทันท่วงที อย่างไรก็ตาม จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า แม้จะมีการศึกษาหลายชิ้นที่กล่าวถึงความสำคัญของเครือข่ายเกษตรกร แต่ยังขาดการศึกษาเชิงลึกที่นำแนวคิดทุนชุมชน ทฤษฎีการมีส่วนร่วมของชุมชน และทฤษฎีเครือข่ายทางสังคมมาผสมผสานกันอย่างเป็นระบบในการวิเคราะห์และออกแบบรูปแบบเครือข่ายสำหรับกลุ่มผู้ผลิตข้าวโดยเฉพาะในพื้นที่เฉพาะทางอย่างอำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย งานวิจัยของพิริยา ทรัพย์สาร (2564) ที่ศึกษาแนวทางการจัดการธุรกิจชุมชนแบบยั่งยืน และงานของอนุชา พละกุล และคณะ (2566) ที่ศึกษาการพัฒนาเครือข่ายเกษตรกรวิสาหกิจ ได้ให้แนวทางที่น่าสนใจแต่ยังไม่ครอบคลุมถึงการวิเคราะห์เชิงโครงสร้างของเครือข่ายที่ตอบสนองต่อการพัฒนาลูกค้าเกษตรมูลค่าสูงอย่างเป็นรูปธรรม ในขณะเดียวกัน งานวิจัยของ Kozicka et al. (2024) ได้สะท้อนให้เห็นว่าความท้าทายของเกษตรกรรายย่อยทั่วโลกส่วนหนึ่งมาจากการขาดกลไกเครือข่ายที่สามารถเสริมสร้างการเข้าถึงตลาด การแปรรูป และการพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ ๆ ดังนั้น จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องดำเนินการศึกษาเชิงประจักษ์เพื่อพัฒนารูปแบบเครือข่ายความร่วมมือกลุ่มผู้ผลิตข้าวในอำเภอเวียงเชียงรุ้งที่ตั้งอยู่บนฐานของการบูรณาการทุนชุมชน การเสริมสร้างความไว้วางใจ

ภายในกลุ่ม และการเชื่อมโยงสู่ตลาดที่มีมูลค่าเพิ่มได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะในบริบทที่ตลาดข้าวในระดับสากลมีการแข่งขันสูงขึ้นและผู้บริโภคให้ความสำคัญกับมาตรฐานความปลอดภัย ความยั่งยืน และความแตกต่างของผลิตภัณฑ์มากยิ่งขึ้น (Pretty & Benton, 2020) การวิจัยในครั้งนี้จึงมีเป้าหมายเพื่อเติมเต็มช่องว่างทางองค์ความรู้ดังกล่าว โดยเน้นการพัฒนารูปแบบเครือข่ายที่สามารถประยุกต์ใช้ได้จริงในระดับชุมชน สอดคล้องกับบริบททางสังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมของอำเภอเวียงเชียงรุ้ง และสามารถขยายผลไปสู่พื้นที่อื่น ๆ ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันได้ในอนาคต ทั้งนี้ เพื่อมุ่งหวังให้กลุ่มผู้ผลิตข้าวในพื้นที่สามารถยกระดับจากการผลิตเชิงปริมาณไปสู่การผลิตที่เน้นคุณค่าเพิ่ม มีการจัดการภายในที่เข้มแข็ง และมีศักยภาพในการแข่งขันในตลาดพรีเมียมและตลาดเฉพาะทางอย่างยั่งยืนในระยะยาว การพัฒนารูปแบบเครือข่ายดังกล่าวจึงไม่ใช่เพียงการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า แต่เป็นการวางรากฐานเชิงกลยุทธ์ที่สำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานรากของชุมชนให้สามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างมั่นคง และมีความสามารถในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงของบริบทเศรษฐกิจสังคมในอนาคตได้อย่างยืดหยุ่นและมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์เส้นทางความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อเครือข่ายความร่วมมือกลุ่มผู้ผลิตข้าวในพื้นที่อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย
2. เพื่อพัฒนารูปแบบเครือข่ายความร่วมมือกลุ่มผู้ผลิตข้าวสู่เกษตรกรมูลค่าสูง ในพื้นที่อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย

ข้อสมมติฐานการวิจัย

ในการวิเคราะห์เส้นทางความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อเครือข่ายความร่วมมือกลุ่มผู้ผลิตข้าวในพื้นที่อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย โดยใช้ตัวแปรที่เกี่ยวข้อง สามารถกำหนดข้อสมมติฐานได้โดยพิจารณาจากตัวแปรหลักที่เกี่ยวข้อง ซึ่งประกอบด้วย

1. ตัวแปรหลักที่ใช้กำหนดสมมติฐาน

ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) คือ 1) ทุนชุมชน (Community Capital) ซึ่งประกอบด้วย (1) ทุนมนุษย์ (2) ทุนเศรษฐกิจ (3) ทุนสังคม (4) ทุนวัฒนธรรม และ (5) ทุนภูมิปัญญาท้องถิ่น และ 2) การสนับสนุนจากภายนอก (External Support) ซึ่งประกอบด้วย (1) การส่งเสริมจากหน่วยงานรัฐ (2) การสนับสนุนจากเอกชนหรือ NGO (3) การเข้าถึงตลาด (4) การสนับสนุนด้านวิชาการ และ (5) โอกาสในการเข้าถึงแหล่งทุน

ตัวแปรคั่นกลาง (Mediator Variable) คือ กระบวนการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ (Collaborative Networking Process) ซึ่งประกอบด้วย (1) การสร้างความไว้วางใจระหว่างสมาชิก (2) การแลกเปลี่ยน

ข้อมูลและประสบการณ์ (3) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (4) การจัดสรรบทบาทหน้าที่ในกลุ่ม และ (5) การพัฒนาแนวทางปฏิบัติร่วมกัน

ตัวแปรตาม (Dependent Variable) คือ ความเข้มแข็งของเครือข่ายความร่วมมือสู่เกษตรมูลค่าสูง (Network Effectiveness for High-Value Agriculture) ซึ่งประกอบด้วย (1) ความสามารถในการแปรรูปและเพิ่มมูลค่าผลผลิต (2) การสร้างแบรนด์และมาตรฐานสินค้า (3) ความต่อเนื่องของการทำงานร่วมกัน (4) ความสามารถในการเข้าถึงตลาดพรีเมียม และ (5) การสร้างรายได้ที่ยั่งยืนให้แก่สมาชิก

2. การกำหนดข้อสมมติฐานเชิงสาเหตุ

จากตัวแปรทั้งสามชุด สามารถกำหนดข้อสมมติฐานเชิงสาเหตุได้ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 ทุนชุมชนมีอิทธิพลทางตรงต่อกระบวนการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ และมีอิทธิพลทางอ้อมต่อความเข้มแข็งของเครือข่ายความร่วมมือสู่เกษตรมูลค่าสูง

สมมติฐานที่ 2 การสนับสนุนจากภายนอกมีอิทธิพลทางตรงต่อกระบวนการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ และมีอิทธิพลทางอ้อมต่อความเข้มแข็งของเครือข่ายความร่วมมือสู่เกษตรมูลค่าสูง

สมมติฐานที่ 3 กระบวนการสร้างเครือข่ายความร่วมมือมีอิทธิพลทางตรงต่อความเข้มแข็งของเครือข่ายความร่วมมือสู่เกษตรมูลค่าสูง

3. สมมติฐานเชิงโครงสร้างของโมเดล

สมมติฐานที่ 4 ทุนชุมชนและการสนับสนุนจากภายนอก มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับกระบวนการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ ซึ่งส่งผลต่อความเข้มแข็งของเครือข่ายความร่วมมือสู่เกษตรมูลค่าสูง ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การเพิ่มมูลค่าผลผลิต 2) การสร้างตราสินค้าและมาตรฐาน 3) การเข้าถึงตลาดพรีเมียม และ 4) ความยั่งยืนของรายได้ในกลุ่มเกษตรกร

4. รูปแบบสมมติฐานในเชิงโมเดลสมการโครงสร้าง (SEM)

เพื่อให้สอดคล้องกับการวิเคราะห์ด้วยโมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling: SEM) สมมติฐานที่กำหนดจะทดสอบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างตัวแปร โดยเน้นการประเมิน Goodness-of-Fit ของโมเดลเส้นทาง เช่น

H0: โมเดลเส้นทางตามทฤษฎี = โมเดลที่ได้จากข้อมูลจริง

H1: โมเดลเส้นทางตามทฤษฎี $\neq$ โมเดลที่ได้จากข้อมูลจริง

การประเมินความสอดคล้องของโมเดลจะใช้ค่า Chi-Square, GFI (Goodness-of-Fit Index), CFI (Comparative Fit Index) และ RMSEA (Root Mean Square Error of Approximation) โดยค่าเหล่านี้ต้องอยู่ในเกณฑ์ที่เหมาะสม

วิธีดำเนินการวิจัย

1. วิธีการดำเนินการวิจัย การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) โดยแบ่งออกเป็นสองระยะ คือ ระยะที่หนึ่งเป็นการวิจัยเชิงปริมาณผ่านการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling: SEM) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างตัวแปรสำคัญที่มีผลต่อความเข้มแข็งของเครือข่ายความร่วมมือกลุ่มผู้ผลิตข้าว ส่วนระยะที่สองเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อนำผลการวิเคราะห์ในระยะที่หนึ่งไปพัฒนาต้นแบบรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือ โดยดำเนินการผ่านการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้เชี่ยวชาญเพื่อให้ได้รูปแบบที่เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่เป้าหมายอย่างแท้จริง

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรในการวิจัยเชิงปริมาณครั้งนี้ได้แก่ สมาชิกกลุ่มผู้ผลิตข้าวในตำบลทุ่งก่อ ตำบลดงมหาวัน และตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีการดำเนินกิจกรรมการเกษตรโดยเฉพาะการผลิตข้าวอย่างเข้มข้นและมีศักยภาพสูงในการพัฒนาไปสู่การผลิตข้าวมูลค่าสูง กลุ่มประชากรนี้มีจำนวน 327 คน (ศูนย์วิจัยข้าวเชียงราย, 2566) โดยครอบคลุมทั้งเกษตรกรในเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนและเกษตรกรรายย่อยที่มีศักยภาพในการพัฒนาคุณภาพการผลิตเพื่อรองรับตลาดพรีเมียม การกำหนดประชากรกลุ่มนี้เป็นไปตามหลักการคัดเลือกประชากรตามพื้นที่ที่มีบริบทสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการศึกษาที่เน้นการเสริมสร้างความเข้มแข็งของเครือข่ายเกษตรกรเพื่อยกระดับเศรษฐกิจฐานรากในท้องถิ่น

กลุ่มตัวอย่างสำหรับการวิจัยเชิงปริมาณได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Random Sampling) ซึ่งเป็นวิธีการสุ่มที่เหมาะสมกับการวิจัยในพื้นที่ที่มีลักษณะทางภูมิศาสตร์และสังคมที่หลากหลาย โดยขั้นแรกได้มีการสุ่มเลือกตำบลที่มีการผลิตข้าวในระดับสูง จากนั้นสุ่มเลือกหมู่บ้านที่มีการรวมกลุ่มเกษตรกรหรือมีโครงการส่งเสริมการผลิตข้าวมูลค่าสูง และสุดท้ายสุ่มเลือกเกษตรกรที่มีคุณสมบัติตรงตามเกณฑ์ที่กำหนด ได้แก่ ต้องมีประสบการณ์ในการผลิตข้าวอย่างน้อย 3 ปี มีความสนใจในการให้ข้อมูล และมีความสามารถในการนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการผลิต การตลาด และการเข้าร่วมกิจกรรมของเครือข่ายได้อย่างครบถ้วน การดำเนินการสุ่มตัวอย่างด้วยวิธีดังกล่าวช่วยลดความเอนเอียงในการเลือกตัวอย่างและเพิ่มความเป็นตัวแทนของประชากรในพื้นที่ศึกษา

ขนาดของกลุ่มตัวอย่างคำนวณโดยใช้สูตรของ Krejcie และ Morgan สำหรับการกำหนดขนาดตัวอย่างในกรณีที่ประชากรมีจำนวนจำกัด โดยกำหนดค่าความเชื่อมั่นที่ร้อยละ 95 และค่าความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ที่ 5 เปอร์เซ็นต์ ส่งผลให้ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมจำนวน 100 คน ซึ่งเพียงพอสำหรับการวิเคราะห์ด้วยเทคนิคโมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling: SEM) ที่ต้องการขนาดตัวอย่างขั้นต่ำไม่น้อยกว่า 5-10 เท่าของจำนวนพารามิเตอร์ในโมเดล เพื่อให้ได้ผลการวิเคราะห์ที่มีความแม่นยำและน่าเชื่อถือ

สำหรับการวิจัยระยะที่สองที่มุ่งเน้นการวิเคราะห์เชิงคุณภาพ ได้ดำเนินการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญจำนวน 15 คน ซึ่งประกอบด้วยผู้บริหารในหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการเกษตร นักวิชาการด้านรัฐประศาสนศาสตร์ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาการเกษตร และผู้นำกลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตข้าวในพื้นที่ ทั้งนี้การคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกและหลากหลายมุมมองเกี่ยวกับการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือเพื่อเพิ่มมูลค่าการผลิตข้าวและสร้างความยั่งยืนทางเศรษฐกิจในระดับท้องถิ่น

การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างในลักษณะดังกล่าวมีความสำคัญต่อความน่าเชื่อถือของผลการวิจัยอย่างยิ่ง เนื่องจากการเลือกกลุ่มตัวอย่างที่ตรงกับลักษณะของประชากรเป้าหมายทำให้ข้อมูลที่ได้สะท้อนบริบทของพื้นที่อย่างแท้จริง และสามารถนำผลการศึกษาไปพัฒนารูปแบบเครือข่ายความร่วมมือได้อย่างสอดคล้องกับความต้องการและศักยภาพของพื้นที่นั้น การคำนึงถึงคุณสมบัติของกลุ่มตัวอย่างอย่างรอบด้านยังช่วยลดอคติในการเก็บข้อมูลและเพิ่มความแข็งแกร่งในการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเครือข่ายความร่วมมืออย่างยั่งยืน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยแบบสอบถามที่ได้รับการพัฒนาขึ้นอย่างเป็นระบบโดยมีพื้นฐานจากการสังเคราะห์กรอบแนวคิดทางทฤษฎีและผลการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเครือข่ายความร่วมมือในภาคเกษตรกรรมเพื่อยกระดับเศรษฐกิจเกษตรมูลค่าสูง แบบสอบถามที่ใช้แบ่งออกเป็นสองส่วนหลักได้แก่ ส่วนที่หนึ่งเป็นข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม เช่น เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงานเกษตร ขนาดพื้นที่ปลูกข้าว และการเข้าร่วมกิจกรรมของเครือข่าย ส่วนที่สองเป็นการวัดความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์ประกอบต่าง ๆ ได้แก่ ทุนชุมชน การสนับสนุนจากภายนอก กระบวนการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ และความเข้มแข็งของเครือข่ายความร่วมมือสู่เกษตรมูลค่าสูง โดยใช้มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับตามรูปแบบ Likert Scale ตั้งแต่เห็นด้วยอย่างยิ่งถึงไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง เพื่อวัดระดับความคิดเห็นอย่างละเอียดและแม่นยำ

กระบวนการพัฒนาแบบสอบถามเริ่มต้นด้วยการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยการนำแบบสอบถามฉบับร่างเสนอให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนสามท่านซึ่งมีความเชี่ยวชาญในด้านการพัฒนาชุมชน การวิจัยทางสังคมศาสตร์ และการจัดการเกษตรกรรมพิจารณาและให้ข้อเสนอแนะการปรับปรุงรายการคำถามเพื่อให้มีความชัดเจนและครอบคลุมในทุกมิติที่เกี่ยวข้อง การประเมินความตรงใช้วิธีการคำนวณค่าดัชนีความตรงเชิงเนื้อหา (Item-Objective Congruence: IOC) ตามแนวทางของ Lawshe (1975) โดยกำหนดเกณฑ์ให้ค่า IOC ไม่น้อยกว่า 0.50 ซึ่งถือเป็นระดับที่สามารถยอมรับได้ในทางวิชาการ

หลังจากการปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว ได้ดำเนินการทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามด้วยการทดลองใช้เบื้องต้นกับสมาชิกกลุ่มผู้ผลิตข้าว

กลุ่มอื่นที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แต่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยนี้ จำนวน 30 คน การประเมินความเชื่อมั่นใช้การคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha) ตามแนวทางของ Cronbach (1951) ซึ่งผลการวิเคราะห์พบว่าค่าสัมประสิทธิ์มีค่าตั้งแต่ 0.81 ถึง 0.92 แสดงว่าแบบสอบถามมีความเชื่อมั่นอยู่ในระดับดีมาก และมีความเหมาะสมในการนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจริง

สำหรับระยะที่สองของการวิจัย ได้พัฒนาแบบประเมินความเหมาะสมของต้นแบบเครือข่ายความร่วมมือซึ่งเป็นการนำเสนอรูปแบบต้นแบบที่พัฒนาขึ้นให้กับผู้เชี่ยวชาญและกลุ่มเกษตรกรเป้าหมาย เพื่อประเมินความเหมาะสมในแง่มุมต่างๆ เช่น ความเป็นไปได้ ความสอดคล้องกับบริบทพื้นที่ และความมีประสิทธิภาพของแนวทางการดำเนินงาน ทั้งนี้ยังได้ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เป็นเครื่องมือเสริมในการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพเพื่อนำมาประกอบการวิเคราะห์เพิ่มเติม

การออกแบบและพัฒนาเครื่องมือวิจัยในครั้งนี้ได้ดำเนินการตามแนวทางมาตรฐานสากลในการวิจัยทางสังคมศาสตร์ โดยคำนึงถึงความเที่ยงตรง ความเชื่อถือได้ และความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยอย่างเคร่งครัด เพื่อให้มั่นใจว่าข้อมูลที่รวบรวมได้สามารถสะท้อนความคิดเห็นและมุมมองที่แท้จริงของกลุ่มเป้าหมายได้อย่างครบถ้วน การมีทั้งข้อมูลเชิงปริมาณที่มีความน่าเชื่อถือและข้อมูลเชิงคุณภาพที่ลึกซึ้งช่วยเสริมสร้างความน่าเชื่อถือของผลการวิจัยและเป็นฐานข้อมูลที่สำคัญสำหรับการพัฒนานโยบายและแนวทางการส่งเสริมเครือข่ายเกษตรกรในระยะยาว

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูลในระยะที่หนึ่งดำเนินการโดยการแจกและเก็บแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างจำนวนหนึ่งร้อยคนในพื้นที่ศึกษาโดยใช้วิธีการสุ่มหลายขั้นตอนและมีการควบคุมคุณภาพการตอบแบบสอบถามอย่างเคร่งครัดเพื่อความถูกต้องของข้อมูลในระยะที่สองเก็บข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญจำนวนสิบห้าท่านผ่านการประเมินต้นแบบเครือข่ายความร่วมมือและการสัมภาษณ์เพิ่มเติมเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการสะท้อนมุมมองและข้อเสนอแนะอย่างละเอียด

กระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ดำเนินการอย่างเป็นระบบโดยเริ่มจากการจัดเตรียมแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความตรงของเนื้อหาและความเชื่อมั่นแล้วนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลภาคสนามโดยกลุ่มเป้าหมายคือเกษตรกรผู้ปลูกข้าวในเขตอำเภอเวียงเชียงรุ้งจังหวัดเชียงราย ที่มีคุณสมบัติตรงตามเกณฑ์การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างการเก็บข้อมูลดำเนินการด้วยการลงพื้นที่จริงโดยมีคณะผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยที่ได้รับการอบรมเกี่ยวกับกระบวนการเก็บข้อมูลอย่างถูกต้องทำหน้าที่สัมภาษณ์และช่วยเหลือผู้ตอบแบบสอบถามในการทำความเข้าใจคำถามเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องครบถ้วนและน่าเชื่อถือ

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลใช้การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างควบคู่กับการให้ผู้ตอบแบบสอบถามกรอกข้อมูลด้วยตนเองในกรณีที่ผู้ตอบมีความพร้อมและสามารถอ่านออกเขียนได้อย่างชัดเจนแต่หากพบว่าผู้ตอบไม่สามารถกรอกข้อมูลได้ด้วยตนเองผู้ช่วยวิจัยจะอ่านคำถามและบันทึกคำตอบตามที่ผู้ตอบให้ข้อมูล

เพื่อป้องกันปัญหาความคลาดเคลื่อนที่อาจเกิดจากความไม่เข้าใจในเนื้อหาของแบบสอบถามข้อมูลที่รวบรวมได้จะถูกตรวจสอบความสมบูรณ์ในเบื้องต้นทันทีหลังการสัมภาษณ์เพื่อลดข้อผิดพลาดจากการกรอกข้อมูลไม่ครบถ้วนหรือผิดพลาด

ระยะเวลาในการเก็บข้อมูลใช้เวลาประมาณสองเดือนครึ่งโดยมีการวางแผนล่วงหน้าในการประสานงานกับผู้นำชุมชนเจ้าหน้าที่เกษตรตำบลและวิสาหกิจชุมชนในพื้นที่เพื่อสร้างความเข้าใจและความร่วมมือในการเข้าถึงกลุ่มเกษตรกรเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพในระหว่างการเก็บข้อมูลได้มีการควบคุมคุณภาพอย่างเคร่งครัดโดยการสุ่มตรวจสอบแบบสอบถามจำนวนร้อยละสิบของแบบสอบถามที่เก็บได้ทั้งหมดเพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของข้อมูลซึ่งกระบวนการดังกล่าวมีความสำคัญอย่างยิ่งในการรับรองคุณภาพของข้อมูลเพื่อการวิเคราะห์ในขั้นตอนต่อไปอย่างมีประสิทธิภาพ

5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ดำเนินการอย่างเป็นระบบเพื่อให้ได้ผลการวิจัยเชิงประจักษ์ที่มีความน่าเชื่อถือและสามารถนำไปอ้างอิงในการพัฒนารูปแบบเครือข่ายความร่วมมือของเกษตรกรได้อย่างแท้จริงโดยเริ่มจากการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่ออธิบายลักษณะประชากรในด้านข้อมูลพื้นฐาน เช่น เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำเกษตรกรรม และการมีส่วนร่วมในเครือข่ายความร่วมมือ การใช้สถิติเชิงพรรณนาในขั้นตอนนี้มีความสำคัญเพราะช่วยให้เห็นภาพรวมเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่างและสามารถระบุลักษณะเฉพาะที่มีอิทธิพลต่อผลการวิเคราะห์ในขั้นตอนต่อไปได้อย่างชัดเจน

จากนั้นจึงดำเนินการวิเคราะห์ค่าสถิติเชิงอนุมานเพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรหลักทั้งหมดโดยใช้ค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สันเพื่อประเมินความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระตัวแปรคั่นกลางและตัวแปรตามทั้งนี้ได้พิจารณาค่า multicollinearity เพื่อป้องกันปัญหาความสัมพันธ์ซ้ำซ้อนระหว่างตัวแปรโดยกำหนดเกณฑ์ว่าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ไม่ควรเกิน 0.75 ตามแนวทางของ Schroeder (1990) เพื่อให้แน่ใจว่าตัวแปรที่นำมาวิเคราะห์มีความเป็นอิสระเพียงพอที่จะรองรับการวิเคราะห์ขั้นสูงต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ในขั้นตอนถัดไปได้ทำการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันหรือ CFA เพื่อทดสอบความสอดคล้องของตัวชี้วัดที่สะท้อนโครงสร้างของตัวแปรแฝงแต่ละตัวอย่างถูกต้อง โดยพิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้องของโมเดลซึ่งได้แก่ ค่า GFI ค่า AGFI ค่า CFI ค่า TLI และค่า RMSEA ตามเกณฑ์มาตรฐานที่ว่า ค่า GFI และ CFI ควรมากกว่า 0.90 และค่า RMSEA ควรน้อยกว่า 0.08 เพื่อแสดงถึงความสอดคล้องที่ดีระหว่างข้อมูลตัวอย่างกับโมเดลที่ตั้งสมมติฐานไว้ (Hair et al., 2019) หากโมเดลไม่สอดคล้องจะดำเนินการปรับปรุงโมเดลโดยพิจารณาค่าดัชนี Modification Indices เพื่อแนะนำการปรับความสัมพันธ์ของตัวแปรบางตัวให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

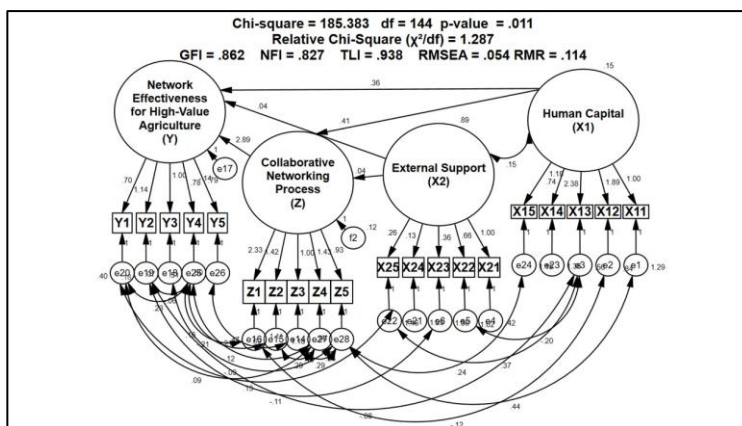
สุดท้ายของกระบวนการวิเคราะห์ได้ใช้การวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างหรือ SEM เพื่อทดสอบเส้นทางความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างตัวแปรทั้งหมดโดยพิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้องของโมเดลในภาพรวมว่ามีความเหมาะสมกับข้อมูลเชิงประจักษ์หรือไม่การวิเคราะห์ SEM ช่วยให้สามารถประเมินทั้งอิทธิพลทางตรงและอิทธิพลทางอ้อมของตัวแปรต่างๆ ภายในโมเดลได้อย่างครบถ้วนและเป็นระบบซึ่งเป็นการวิเคราะห์ที่เหมาะสมอย่างยิ่งสำหรับการศึกษาความสัมพันธ์เชิงซับซ้อนในลักษณะของการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือเกษตรกร

นอกจากนี้ยังได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากการสรุปข้อคิดเห็นข้อเสนอแนะและประสบการณ์จากผู้เชี่ยวชาญและกลุ่มเป้าหมายที่เกี่ยวข้องโดยการวิเคราะห์เชิงคุณภาพนี้ช่วยเสริมสร้างความลึกซึ้งและความสมบูรณ์ของข้อมูลเชิงปริมาณทำให้สามารถนำข้อมูลทั้งสองประเภทมาประกอบกันเพื่อเสนอแนะแนวทางการพัฒนารูปแบบเครือข่ายความร่วมมืออย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืนได้ดียิ่งขึ้นทั้งนี้การใช้ทั้งการวิเคราะห์เชิงปริมาณและเชิงคุณภาพควบคู่กันสะท้อนถึงแนวโน้มการวิจัยสมัยใหม่ที่เน้นการบูรณาการข้อมูลในหลายมิติอย่างมีเหตุผลเพื่อให้ผลการวิจัยมีน้ำหนักและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในเชิงนโยบายหรือการปฏิบัติได้อย่างแท้จริง

ผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้มีการสรุปผลการวิจัยออกเป็น 2 ส่วน ดังต่อไปนี้

1. ผลการวิเคราะห์เส้นทางความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อเครือข่ายความร่วมมือกลุ่มผู้ผลิตข้าวในพื้นที่อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย

ภาพที่ 1 โมเดลเส้นทางความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของการสร้างความเข้มแข็งเครือข่ายผู้ผลิตข้าว

สู่เกษตรกรค่าสูงในจังหวัดเชียงราย (หลังการปรับโมเดล)

ตารางที่ 1 สรุปผลการวิเคราะห์เส้นทางความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อเครือข่ายความร่วมมือผู้ผลิตข้าวสู่เกษตรมูลค่าสูง

ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร	ค่าประมาณการ (Estimate)	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.E.)	ค่าทดสอบ (C.R.)	ค่านัยสำคัญ (P-value)	ค่าสัมประสิทธิ์มาตรฐาน (Standardized Estimate)	ระดับอิทธิพล
การสนับสนุนจากภายนอก → กระบวนการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ	0.045	0.066	0.677	***	0.045	มีอิทธิพลต่ำ
ทุนชุมชน → กระบวนการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ	0.406	0.219	1.851	***	0.406	มีอิทธิพลปานกลาง
กระบวนการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ → ความเข้มแข็งของเครือข่ายความร่วมมือสู่เกษตรมูลค่าสูง	2.894	0.851	3.400	***	2.894	มีอิทธิพลสูงมาก
ทุนชุมชน → ความเข้มแข็งของเครือข่ายความร่วมมือสู่เกษตรมูลค่าสูง	0.357	0.302	1.180	***	0.357	มีอิทธิพลทางตรงเล็กน้อย
การสนับสนุนจากภายนอก → ความเข้มแข็งของเครือข่ายความร่วมมือสู่เกษตรมูลค่าสูง	0.042	0.095	0.440	***	0.042	มีอิทธิพลต่ำ

จากตารางที่ 1 และภาพที่ 1 แสดงการวิเคราะห์เส้นทางความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ในโมเดล พบว่า โมเดลที่ผ่านการปรับแก้มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ในระดับดี โดยค่า Chi-square มีค่าเท่ากับ 185.383 องศาอิสระ (df) เท่ากับ 144 อัตราส่วนระหว่าง Chi-square ต่อ df เท่ากับ 1.287 และมีค่า p-value เท่ากับ 0.011 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ นอกจากนี้ ดัชนีความสอดคล้องอื่น ๆ ได้แก่ GFI = 0.862, NFI = 0.827, TLI = 0.938, CFI = 0.953 และ RMSEA = 0.054 ล้วนแสดงให้เห็นว่าโมเดลมีความเหมาะสมและสามารถอธิบายข้อมูลได้ดี

ผลการวิเคราะห์เส้นทางระหว่างตัวแปรชี้ให้เห็นว่ากระบวนการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ (Collaborative Networking Process) มีอิทธิพลสูงมากต่อความเข้มแข็งของเครือข่ายความร่วมมือสู่เกษตรมูลค่าสูง (Network Effectiveness for High-Value Agriculture) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์มาตรฐานเท่ากับ 2.894 และค่าทดสอบ C.R. เท่ากับ 3.400 ซึ่งแสดงถึงอิทธิพลเชิงบวกที่มีนัยสำคัญทางสถิติในระดับสูงสุด ($p < 0.001$) นอกจากนี้ ทุนชุมชน (Human Capital) ยังมีอิทธิพลทางตรงเพียงเล็กน้อยต่อความเข้มแข็งของเครือข่าย โดยมีค่าสัมประสิทธิ์มาตรฐานเท่ากับ 0.357 และ C.R. เท่ากับ 1.180

ขณะเดียวกัน ปัจจัยด้านการสนับสนุนจากภายนอก (External Support) มีอิทธิพลต่อกระบวนการสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพียงเล็กน้อย ด้วยค่าสัมประสิทธิ์มาตรฐานเท่ากับ 0.045 และมีอิทธิพลทางตรงต่อความเข้มแข็งของเครือข่ายในระดับต่ำเช่นกัน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์มาตรฐานเพียง 0.042

ซึ่งแม้ว่าความสัมพันธ์ดังกล่าวจะมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ก็สะท้อนให้เห็นว่าการเสริมสร้างเครือข่ายความร่วมมือในพื้นที่นี้ยังคงต้องอาศัยกลไกภายในชุมชนเป็นหลักมากกว่าการพึ่งพาปัจจัยภายนอก

สำหรับผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า

1. การสนับสนุนจากภายนอกมีอิทธิพลโดยตรงในระดับต่ำต่อกระบวนการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ โดยมีค่าประมาณการ 0.045 แม้ว่าค่าทางสถิติไม่แสดงนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 แต่มีแนวโน้มเชิงบวกในเชิงปฏิบัติ การสนับสนุนจากภายนอกมีผลกระทบทางอ้อมในระดับต่ำมากต่อความเข้มแข็งของเครือข่าย

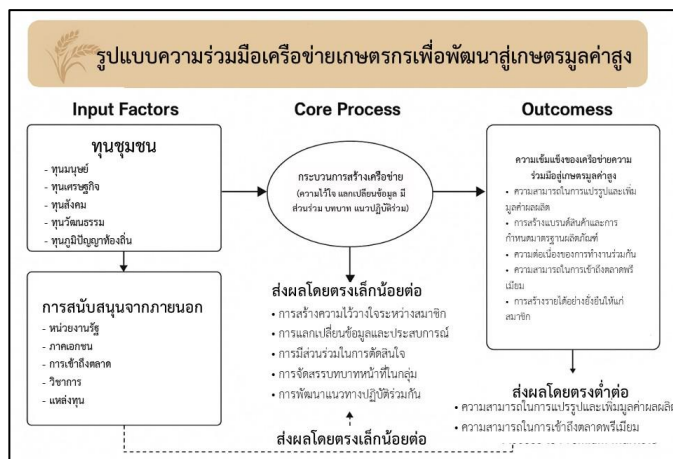
2. ทุนชุมชนมีอิทธิพลโดยตรงในระดับปานกลางต่อกระบวนการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ โดยมีค่าประมาณการ 0.406 แม้ไม่แสดงนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แต่มีความสำคัญในเชิงปฏิบัติ และมีผลกระทบทางอ้อมในระดับปานกลางต่อความเข้มแข็งของเครือข่ายผ่านกระบวนการสร้างเครือข่าย

3. กระบวนการสร้างเครือข่ายความร่วมมือมีอิทธิพลสูงมากต่อความเข้มแข็งของเครือข่ายความร่วมมือสู่เกษตรกรมูลค่าสูง โดยมีค่าประมาณการ 2.894 และค่าสัมประสิทธิ์มาตรฐานที่ 2.894 แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของกระบวนการสร้างเครือข่ายในฐานะกลไกหลักในการส่งเสริมความเข้มแข็งของเครือข่าย

4. การสนับสนุนจากภายนอกและทุนชุมชนมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับกระบวนการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ ซึ่งส่งผลต่อความเข้มแข็งของเครือข่ายความร่วมมือสู่เกษตรกรมูลค่าสูง โดยกระบวนการสร้างเครือข่ายทำหน้าที่เป็นตัวกลางที่สำคัญในการถ่ายทอดอิทธิพลจากตัวแปรต้นไปยังตัวแปรตาม

สรุปได้ว่า กระบวนการสร้างเครือข่ายความร่วมมือเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลสูงสุดต่อความเข้มแข็งของเครือข่ายความร่วมมือสู่เกษตรกรมูลค่าสูง รองลงมาคือ ทุนชุมชนที่มีบทบาทในระดับปานกลาง ส่วนการสนับสนุนจากภายนอกมีอิทธิพลน้อยที่สุดในแบบจำลองการวิเคราะห์ครั้งนี้ ผลการศึกษานี้สะท้อนความสำคัญของการพัฒนากระบวนการสร้างเครือข่ายอย่างเป็นระบบ และการเสริมสร้างศักยภาพทุนในชุมชน เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับเครือข่ายความร่วมมืออย่างยั่งยืนในระยะยาว

2. ผลการพัฒนาารูปแบบเครือข่ายความร่วมมือกลุ่มผู้ผลิตข้าวสู่เกษตรกรมูลค่าสูงในพื้นที่อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย

ภาพที่ 2 รูปแบบเครือข่ายความร่วมมือผู้ผลิตข้าวสู่เศรษฐกิจเกษตรกรมูลค่าสูงในจังหวัดเชียงราย

จากภาพที่ 2 แสดงในระยะเวลาที่สองของการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการพัฒนาต้นแบบรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือกลุ่มผู้ผลิตข้าวในพื้นที่อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย โดยเน้นการออกแบบกระบวนการพัฒนาใหม่ควบคู่กับการปรับปรุงกระบวนการเดิมให้สอดคล้องกับบริบทของเศรษฐกิจเกษตรกรรมและความต้องการที่แท้จริงของกลุ่มผู้ผลิตข้าว ต้นแบบที่ได้พัฒนาขึ้นมีเป้าหมายสำคัญเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งเพิ่มขีดความสามารถในการผลิต การตลาด และการสร้างความยั่งยืนให้แก่กลุ่มผู้ผลิตข้าว โดยการออกแบบกระบวนการพัฒนานี้ได้ดำเนินการอย่างเป็นระบบผ่านการบูรณาการผลการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (SEM) และการทดสอบสมมติฐานจากระยะที่หนึ่ง

การพัฒนาต้นแบบรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือกลุ่มผู้ผลิตข้าวสู่เกษตรกรมูลค่าสูงในพื้นที่จังหวัดเชียงราย มีโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญซึ่งเริ่มต้นจากองค์ประกอบของปัจจัยนำเข้า กระบวนการกลาง และผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ ปัจจัยนำเข้าประกอบด้วยสององค์ประกอบหลัก คือ ทุนชุมชน และการสนับสนุนจากภายนอก ทุนชุมชนหมายถึงศักยภาพภายในของชุมชนซึ่งประกอบด้วยทุนมนุษย์ ทุนเศรษฐกิจ ทุนสังคม ทุนวัฒนธรรม และทุนภูมิปัญญาท้องถิ่น ทุนมนุษย์สะท้อนถึงความรู้ ความสามารถ และทักษะของสมาชิกในชุมชนที่สามารถนำมาพัฒนาอุตสาหกรรมเกษตรได้อย่างยั่งยืน ขณะที่ทุนเศรษฐกิจแสดงถึงฐานะทางการเงินและทรัพยากรเศรษฐกิจที่เอื้อต่อการลงทุนและการพัฒนา ทุนสังคมเน้นไปที่ความสัมพันธ์ ความไว้วางใจ และการสนับสนุนระหว่างกันภายในกลุ่ม ส่วนทุนวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นแสดงถึงคุณค่าทางวัฒนธรรม ความเชื่อ และความรู้พื้นถิ่นที่เป็นเอกลักษณ์และสามารถนำมาใช้ในการเพิ่มมูลค่า

ผลิตภัณฑ์เกษตรได้อย่างโดดเด่น ในขณะที่การสนับสนุนจากภายนอกประกอบด้วย การส่งเสริมจากหน่วยงานรัฐ การสนับสนุนจากภาคเอกชนหรือองค์กรไม่แสวงหากำไร การเข้าถึงตลาด การสนับสนุนด้านวิชาการ และโอกาสในการเข้าถึงแหล่งเงินทุน ปัจจัยเหล่านี้มีบทบาทในการเสริมสร้างขีดความสามารถและเปิดโอกาสให้ชุมชนสามารถเชื่อมโยงกับทรัพยากรและตลาดภายนอกได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กระบวนการกลางในโครงสร้างนี้คือการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ ซึ่งมีบทบาทเป็นตัวกลางในการแปลงศักยภาพจากปัจจัยนำเข้าให้เกิดผลลัพธ์ที่จับต้องได้ กระบวนการดังกล่าวประกอบด้วย การสร้างความไว้วางใจระหว่างสมาชิก การแลกเปลี่ยนข้อมูลและประสบการณ์ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การจัดสรรบทบาทหน้าที่อย่างเหมาะสม และการพัฒนาแนวทางปฏิบัติร่วมกัน การสร้างความไว้วางใจเป็นรากฐานของการทำงานร่วมกันอย่างยั่งยืน เพราะช่วยลดความขัดแย้งและเพิ่มความร่วมมือในกลุ่ม การแลกเปลี่ยนข้อมูลและประสบการณ์ทำให้เกิดการเรียนรู้และการปรับตัวที่รวดเร็วต่อการเปลี่ยนแปลง การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจสร้างความรู้สึกเป็นเจ้าของและความรับผิดชอบร่วมกัน การจัดสรรบทบาทหน้าที่ที่เหมาะสมช่วยให้เกิดความชัดเจนในการดำเนินงาน และการพัฒนาแนวทางปฏิบัติร่วมกันเป็นกลไกที่เสริมสร้างความเป็นระบบและความสอดคล้องในการดำเนินงานของเครือข่าย

ผลลัพธ์ที่เกิดจากกระบวนการดังกล่าว คือ ความเข้มแข็งของเครือข่ายความร่วมมือสู่เกษตรมูลค่าสูง ซึ่งสะท้อนผ่านห้าด้านหลัก ได้แก่ ความสามารถในการแปรรูปและเพิ่มมูลค่าผลผลิต การสร้างแบรนด์และการกำหนดมาตรฐานสินค้า ความต่อเนื่องของการทำงานร่วมกัน ความสามารถในการเข้าถึงตลาดพรีเมียม และการสร้างรายได้ที่ยั่งยืนให้แก่สมาชิก ความสามารถในการแปรรูปและเพิ่มมูลค่าผลผลิตเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยยกระดับผลิตภัณฑ์จากวัตถุดิบดั้งเดิมสู่สินค้าที่มีคุณค่าทางเศรษฐกิจสูงขึ้น การสร้างแบรนด์และมาตรฐานสินค้าเป็นการเพิ่มความน่าเชื่อถือและสร้างความแตกต่างในตลาด ความต่อเนื่องของการทำงานร่วมกันสะท้อนถึงความยั่งยืนของเครือข่ายในระยะยาว ความสามารถในการเข้าถึงตลาดพรีเมียมเปิดโอกาสให้กลุ่มผลิตภัณฑ์สามารถจำหน่ายในตลาดที่มีมูลค่าสูง และการสร้างรายได้ที่ยั่งยืนให้แก่สมาชิกเป็นตัวชี้วัดสุดท้ายที่สะท้อนถึงความสำเร็จของเครือข่ายความร่วมมืออย่างแท้จริง

จากโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่ศึกษา พบว่าทุนชุมชนและการสนับสนุนจากภายนอกมีอิทธิพลโดยตรงต่อกระบวนการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ ทั้งนี้กระบวนการสร้างเครือข่ายความร่วมมือมีอิทธิพลโดยตรงและมีอิทธิพลสูงที่สุดต่อความเข้มแข็งของเครือข่ายความร่วมมือสู่เกษตรมูลค่าสูง ขณะที่ทุนชุมชนมีผลกระทบโดยตรงในระดับเล็กน้อยต่อความเข้มแข็งของเครือข่าย และการสนับสนุนจากภายนอกมีผลกระทบโดยตรงในระดับต่ำที่สุด โครงสร้างนี้สะท้อนให้เห็นว่าแม้ว่าทุนและการสนับสนุนจะมีความสำคัญ แต่กลไกที่ขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงที่แท้จริงอยู่ที่การพัฒนากระบวนการสร้างเครือข่ายความร่วมมืออย่างมีประสิทธิภาพ การมีโครงสร้างที่ชัดเจน กระบวนการที่เข้มแข็ง และความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นระหว่างสมาชิกในเครือข่ายเป็นปัจจัยสำคัญที่จะนำไปสู่ความสำเร็จในการพัฒนาเกษตรมูลค่าสูงอย่างยั่งยืนในระยะยาว

ต้นแบบที่พัฒนาขึ้นได้รับการตรวจสอบความเหมาะสมโดยผู้เชี่ยวชาญจากสาขาการพัฒนาเกษตรกรรม การจัดการเครือข่าย และการบริหารเศรษฐกิจชุมชน ผลการประเมินพบว่าต้นแบบดังกล่าวมีความเหมาะสมในระดับ "มากที่สุด" ครอบคลุมทั้งในด้านปัจจัยนำเข้า กระบวนการกลาง ผลลัพธ์ โครงสร้าง ความสัมพันธ์ และความเป็นไปได้ในการนำไปประยุกต์ใช้จริงในพื้นที่ ตลอดจนการขยายผลในบริบทของพื้นที่ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน

โดยสรุป รูปแบบเครือข่ายความร่วมมือกลุ่มผู้ผลิตข้าวสู่เกษตรมูลค่าสูงที่ได้พัฒนาขึ้นนี้สามารถสะท้อนถึงแนวทางการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนได้อย่างเป็นรูปธรรม ด้วยการเชื่อมโยงทรัพยากรภายในและภายนอกอย่างมีประสิทธิภาพ เสริมสร้างความเชื่อมโยงระหว่างสมาชิกในเครือข่าย และขับเคลื่อนสู่การผลิตที่มีมูลค่าสูงอย่างยั่งยืน ซึ่งถือเป็นแนวทางที่มีศักยภาพสูงในการยกระดับเศรษฐกิจฐานรากและเสริมความมั่นคงให้กับภาคการเกษตรในระยะยาว

อภิปรายผล

1. ผลการวิเคราะห์เส้นทางความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อเครือข่ายความร่วมมือกลุ่มผู้ผลิตข้าวในพื้นที่อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย

ผลการศึกษาพบว่า กระบวนการสร้างเครือข่ายความร่วมมือมีอิทธิพลสูงสุดต่อความเข้มแข็งของเครือข่ายความร่วมมือสู่เกษตรมูลค่าสูง จึงสามารถตีความได้ว่าการเสริมสร้างกระบวนการทำงานร่วมกันภายในกลุ่มเกษตรกรรมมีบทบาทเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนความสำเร็จของเครือข่าย ผลการวิเคราะห์ยืนยันว่าการสร้างความไว้วางใจระหว่างสมาชิก การมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลที่สม่ำเสมอ และการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของสมาชิกส่งผลให้เกิดความต่อเนื่องในการดำเนินกิจกรรมและเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันของเครือข่ายอย่างมีนัยสำคัญ นอกจากนี้ทุนชุมชนมีอิทธิพลในระดับปานกลางต่อกระบวนการสร้างเครือข่ายซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าความสามารถของชุมชนในการใช้ทุนมนุษย์ทุนเศรษฐกิจทุนสังคมทุนวัฒนธรรมและทุนภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพเป็นรากฐานสำคัญในการเสริมความแข็งแกร่งของเครือข่าย ในขณะที่การสนับสนุนจากภายนอกแม้มีอิทธิพลในระดับต่ำแต่ยังมีบทบาทเสริมในการสนับสนุนโอกาสทางการตลาดและการพัฒนาทักษะใหม่ ๆ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการพัฒนาศักยภาพโดยอาศัยปัจจัยแวดล้อมภายนอกมาประกอบการดำเนินงานของเครือข่ายอย่างเหมาะสม ผลการวิเคราะห์นี้ซึ่งได้รับการยืนยันด้วยวิธีการวิเคราะห์ห้วงค์ประกอบเชิงยืนยันอย่างถูกต้องชี้ให้เห็นถึงแนวทางสำคัญในการพัฒนาเครือข่ายเกษตรกรรมสู่ความเข้มแข็งและยั่งยืนในระยะยาว

นอกจากนี้ ผลการศึกษายังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศลญา คอนสลัด อุไร แสนคุณท้าว และ ชัชวาล ประเสริฐ (2561) ซึ่งศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความเข้มแข็งของกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อและกระบือตามโครงการธนาคารโค-กระบือเพื่อเกษตรกรตามพระราชดำรินในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน โดยผล

การศึกษาชี้ให้เห็นว่ากระบวนการทำงานร่วมกัน การสร้างความไว้วางใจระหว่างสมาชิก และการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในกลุ่มเกษตรกรมีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของเครือข่าย ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิเคราะห์ในงานวิจัยนี้ที่พบว่ากระบวนการสร้างเครือข่ายความร่วมมือมีอิทธิพลสูงสุดต่อความเข้มแข็งของเครือข่ายความร่วมมือสู่เกษตรมูลค่าสูง การที่สมาชิกในกลุ่มมีการแลกเปลี่ยนข้อมูล ความรู้ และประสบการณ์อย่างสม่ำเสมอ ตลอดจนมีความร่วมมือในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ภายในกลุ่ม เป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดความต่อเนื่องในการดำเนินงานและเสริมสร้างศักยภาพในการแข่งขันอย่างมีนัยสำคัญ ผลการศึกษาของคลอรา คอนสลัด และคณะ ยังเน้นย้ำถึงความสำคัญของทุนชุมชน เช่น ทุนมนุษย์ ทุนสังคม และทุนเศรษฐกิจ ว่าเป็นฐานสำคัญที่ส่งเสริมให้กลุ่มเกษตรกรสามารถพัฒนาและยืนหยัดได้ด้วยตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับข้อค้นพบของการวิจัยในพื้นที่เวียงเชียงรุ้งที่ชี้ให้เห็นว่าแม้การสนับสนุนจากภายนอกจะมีบทบาทเสริม แต่รากฐานที่แท้จริงของความเข้มแข็งของเครือข่ายอยู่ที่การบริหารและพัฒนาทุนภายในชุมชนเองอย่างมีประสิทธิภาพ การเปรียบเทียบดังกล่าวช่วยยืนยันความสอดคล้องระหว่างบริบทของภาคเกษตรในภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคเหนือของประเทศที่แม้มีความแตกต่างทางภูมิศาสตร์แต่กลไกพื้นฐานของการสร้างความเข้มแข็งของเครือข่ายเกษตรกรยังคงมีองค์ประกอบสำคัญร่วมกัน

ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Teece (2024) ที่ได้เสนอแนวคิด Dynamic Capabilities หรือความสามารถเชิงพลวัตในบริบทของการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ โดยเน้นว่าความสามารถขององค์กรหรือกลุ่มชุมชนในการสร้าง ปรับเปลี่ยน และเสริมสร้างขีดความสามารถภายใน เพื่อตอบสนองต่อสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เป็นปัจจัยสำคัญที่กำหนดความสามารถในการแข่งขันอย่างยั่งยืน แนวคิดของ Teece (2024) มีความสอดคล้องกับผลการศึกษาครั้งนี้ในประเด็นที่ว่ากระบวนการทำงานร่วมกันที่มีความยืดหยุ่น มีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และมีการพัฒนากลไกการตัดสินใจที่ตอบสนองต่อโอกาสและภัยคุกคามจากภายนอก เป็นองค์ประกอบสำคัญที่ส่งเสริมความเข้มแข็งของเครือข่ายเกษตรกร แนวคิด Dynamic Capabilities ยังเน้นย้ำถึงความจำเป็นในการใช้ทรัพยากรภายในอย่างมีประสิทธิภาพและการเชื่อมโยงกับทรัพยากรภายนอกเพื่อเสริมสร้างขีดความสามารถใหม่ๆ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิเคราะห์ที่พบว่าทุนชุมชนมีอิทธิพลปานกลางต่อกระบวนการสร้างเครือข่าย ขณะที่การสนับสนุนจากภายนอกแม้จะมีอิทธิพลในระดับต่ำ แต่ยังมีบทบาทสำคัญในการเติมเต็มและขยายศักยภาพของเครือข่ายอย่างมีนัยสำคัญ การเปรียบเทียบนี้แสดงให้เห็นถึงความจำเป็นของการพัฒนาความสามารถเชิงพลวัตภายในเครือข่ายเกษตรกรเพื่อเสริมสร้างความยั่งยืนในระยะยาวภายใต้สภาพแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา

นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Hitt, Ireland และ Hoskisson (2024) ซึ่งได้กล่าวถึงแนวคิดการบริหารเชิงกลยุทธ์ที่เน้นการพัฒนาความสามารถหลัก (Core Competencies) และการใช้กลยุทธ์ที่ยืดหยุ่นเพื่อสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันในระยะยาว งานวิจัยนี้ชี้ให้เห็นว่าความสำเร็จขององค์กรหรือกลุ่มชุมชนไม่ได้ขึ้นอยู่กับแค่การมีทรัพยากรที่เพียงพอเท่านั้น แต่ยังขึ้นอยู่กับความสามารถใน

การบริหารจัดการทรัพยากรเหล่านี้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับผลการวิจัยในพื้นที่เวียงเชียงรุ้งที่พบว่ากระบวนการสร้างเครือข่ายความร่วมมือภายในชุมชนมีบทบาทเป็นกลไกสำคัญในการเสริมสร้างศักยภาพในการแข่งขันและความเข้มแข็งของกลุ่มเกษตรกร การสร้างความไว้วางใจ การแบ่งปันข้อมูล และการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเป็นกลยุทธ์ภายในที่ช่วยสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันอย่างยั่งยืนตามแนวทางที่ Hitt และคณะเสนอไว้ นอกจากนี้ แนวคิดการบริหารเชิงกลยุทธ์ของ Hitt, Ireland และ Hoskisson ยังเน้นถึงความสำคัญของการปรับตัวเชิงกลยุทธ์และการสร้างพันธมิตรทางยุทธศาสตร์กับหน่วยงานภายนอกเพื่อเสริมสร้างโอกาสทางธุรกิจ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาที่พบว่าการสนับสนุนจากภายนอก เช่น การส่งเสริมการตลาดและการพัฒนาทักษะใหม่ ๆ มีบทบาทสำคัญในการเสริมศักยภาพของเครือข่ายเกษตรกรในระดับหนึ่งแม้ว่าจะไม่ใช่ปัจจัยหลัก การเปรียบเทียบนี้ช่วยตอกย้ำความสำคัญของการบริหารจัดการภายในเครือข่ายอย่างมีประสิทธิภาพควบคู่ไปกับการเชื่อมโยงกับปัจจัยภายนอกอย่างเหมาะสมเพื่อสร้างความได้เปรียบที่ยั่งยืนในบริบทของการแข่งขันในยุคโลกาภิวัตน์

2. ผลการพัฒนารูปแบบเครือข่ายความร่วมมือกลุ่มผู้ผลิตข้าวสู่เกษตรกรมูลค่าสูง ในพื้นที่อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย

ผลการศึกษาพบว่า การพัฒนาต้นแบบรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือกลุ่มผู้ผลิตข้าวสู่เกษตรกรมูลค่าสูงในพื้นที่อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย เป็นกระบวนการที่อาศัยการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงประจักษ์และการประเมินองค์ประกอบต่าง ๆ อย่างเป็นระบบจึงสามารถตีความได้ว่ากลุ่มผู้ผลิตข้าวในพื้นที่ดังกล่าวมีศักยภาพพื้นฐานในด้านทุนชุมชนและมีการสนับสนุนจากภายนอกในระดับที่สามารถต่อยอดได้อย่างมีประสิทธิภาพผลการพัฒนาและการวิเคราะห์โครงสร้างโมเดลชี้ให้เห็นว่าทุนชุมชนมีอิทธิพลต่อกระบวนการสร้างเครือข่ายความร่วมมือในขณะที่การสนับสนุนจากภายนอกแม้จะมีอิทธิพลบ้างแต่ยังไม่โดดเด่นเท่าทุนภายในซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าการขับเคลื่อนการพัฒนาในชุมชนจำเป็นต้องเน้นการเสริมสร้างศักยภาพภายในให้แข็งแกร่งก่อนแล้วจึงประสานกับแหล่งสนับสนุนภายนอกอย่างเหมาะสม การที่กระบวนการสร้างเครือข่ายความร่วมมือมีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญต่อความเข้มแข็งของเครือข่ายนำไปสู่การแปรรูปและเพิ่มมูลค่าผลผลิตได้อย่างมีประสิทธิภาพการสร้างแบรนด์และการเข้าถึงตลาดพรีเมียมแสดงให้เห็นว่าความร่วมมือที่มีโครงสร้างชัดเจนและมีการวางบทบาทหน้าที่ระหว่างสมาชิกที่เหมาะสมจะส่งผลให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนทั้งในเชิงเศรษฐกิจและสังคมเชิงลึกที่ได้จากการสัมภาษณ์และการสำรวจยังสนับสนุนแนวคิดนี้อย่างชัดเจนโดยผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในพื้นที่ต่างเห็นพ้องกันว่าความสำเร็จของเครือข่ายไม่ได้ขึ้นอยู่กับ การได้รับทรัพยากรจากภายนอกเพียงอย่างเดียวแต่เกิดจากการบริหารจัดการทรัพยากรภายในที่มีประสิทธิภาพควบคู่กับการสร้างความเชื่อมั่นและความไว้วางใจระหว่างสมาชิก ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดคือการที่กลุ่มผู้ผลิตข้าวสามารถพัฒนากระบวนการแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวให้มีมูลค่าสูงขึ้นได้จากการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ภายในกลุ่มรวมถึงการร่วมกันสร้างมาตรฐานผลิตภัณฑ์เพื่อตอบสนองตลาดเฉพาะ

กลุ่มซึ่งแสดงให้เห็นว่าการสร้างเครือข่ายความร่วมมือไม่เพียงแต่เพิ่มโอกาสในการเข้าถึงตลาดใหม่ ๆ เท่านั้น แต่ยังเสริมสร้างศักยภาพในการแข่งขันและความยั่งยืนในระยะยาวของเศรษฐกิจฐานรากในชุมชนอีกด้วย ผลการวิเคราะห์ดังกล่าวจึงตอกย้ำถึงความสำคัญของการวางรากฐานความร่วมมือที่แข็งแกร่งภายในชุมชนและการออกแบบกระบวนการพัฒนาเครือข่ายที่เหมาะสมกับบริบทท้องถิ่นอย่างแท้จริง

นอกจากนี้ ผลการศึกษายังสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิรยา ทรัพย์สาร (2564) ซึ่งได้พัฒนาตัวแบบเชิงกลยุทธ์การจัดการธุรกิจอย่างยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์ข้าวฮางในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยเน้นการเสริมสร้างความเข้มแข็งภายในกลุ่มผ่านกระบวนการพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ การบริหารจัดการทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ และการสร้างความร่วมมือกับภายนอกอย่างมีระบบ งานวิจัยดังกล่าวชี้ให้เห็นว่าการวางกลยุทธ์ที่สอดคล้องกับบริบทชุมชนและการสร้างเครือข่ายความร่วมมืออย่างยั่งยืนเป็นปัจจัยสำคัญที่นำไปสู่การยกระดับผลิตภัณฑ์และสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจในระยะยาว ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนารูปแบบเครือข่ายความร่วมมือกลุ่มผู้ผลิตข้าวสู่เกษตรมูลค่าสูงในพื้นที่อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย ที่มุ่งเน้นการเสริมสร้างศักยภาพภายในและการพัฒนาความร่วมมือระหว่างสมาชิกในชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อนุชา พละกุล พระสมุห์อาคม อาคมอิโร และดาวณา เกตุทอง (2566) ที่ศึกษารูปแบบการสร้างเครือข่ายการพัฒนาเกษตรวิถีพุทธและกระบวนการผลิตสินค้าปลอดภัยเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากของชุมชนในจังหวัดเพชรบุรี ผลการวิจัยพบว่า การสร้างเครือข่ายความร่วมมือในระดับชุมชนที่เน้นคุณค่าเชิงวัฒนธรรมและศีลธรรมสามารถเสริมสร้างการรวมกลุ่มอย่างยั่งยืนและส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากได้อย่างมีประสิทธิภาพ งานวิจัยดังกล่าวเน้นถึงบทบาทของการมีส่วนร่วม การถ่ายทอดองค์ความรู้ และการเสริมสร้างความไว้วางใจซึ่งเป็นประเด็นที่สอดคล้องกับองค์ประกอบของกระบวนการสร้างเครือข่ายในต้นแบบที่พัฒนาขึ้นในงานวิจัยนี้ที่เน้นการสร้างความไว้วางใจ การแลกเปลี่ยนข้อมูล และการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจร่วมกันของสมาชิก นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Kozicka et al. (2024) ที่ศึกษาความท้าทายและโอกาสของเกษตรกรรายย่อยโดยเน้นบทบาทของการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือและการเชื่อมโยงระหว่างเกษตรกรกับตลาดเพื่อส่งเสริมความยั่งยืนทางการเกษตร งานวิจัยชี้ให้เห็นว่าการเสริมสร้างเครือข่ายทางสังคมและการเชื่อมโยงกับตลาดระดับพรีเมียมเป็นกลไกสำคัญที่ช่วยเพิ่มโอกาสในการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลผลิตเกษตรและสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากในระยะยาว ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางที่กำหนดไว้ในต้นแบบการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือกลุ่มผู้ผลิตข้าวในพื้นที่ศึกษา ที่เน้นการพัฒนาศักยภาพการแปรรูป การสร้างแบรนด์ และการเข้าถึงตลาดพรีเมียมเป็นยุทธศาสตร์หลักในการยกระดับผลิตภัณฑ์และสร้างรายได้ที่ยั่งยืนให้แก่สมาชิกในเครือข่าย

ข้อเสนอแนะการวิจัย

จากผลศึกษาเรื่อง รูปแบบเครือข่ายความร่วมมือกลุ่มผู้ผลิตข้าวสู่เกษตรมูลค่าสูง ในพื้นที่อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย ครึ่งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ใน 2 ส่วน ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะงานวิจัยครั้งนี้

1.1 ควรเน้นการพัฒนากระบวนการสร้างเครือข่ายให้ชัดเจนในทุกมิติทั้งด้านการสร้างความไว้วางใจ การมีส่วนร่วมและการพัฒนามาตรฐานการทำงานร่วมกัน

1.2 ควรส่งเสริมการเสริมสร้างทุนชุมชนอย่างเป็นระบบโดยเฉพาะการพัฒนาทุนมนุษย์ทุนสังคมและทุนภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อเป็นรากฐานในการพัฒนาเครือข่าย

1.3 ควรพัฒนากลไกการสนับสนุนจากภายนอกให้มีลักษณะเป็นการเสริมสร้างความเข้มแข็งจากภายในมากกว่าการพึ่งพาเพื่อสร้างความยั่งยืนของเครือข่ายในระยะยาว

1.4 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการสร้างเครือข่ายความร่วมมือของทุกภาคส่วนเพื่อยกระดับการพัฒนาเศรษฐกิจในระดับฐานรากอย่างแท้จริง

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษากลไกการบริหารจัดการเครือข่ายในระดับพื้นที่เปรียบเทียบระหว่างชุมชนที่มีความสำเร็จสูงและชุมชนที่ยังต้องการการพัฒนา

2.2 ควรศึกษาผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงเชิงนโยบายระดับมหภาคต่อความเข้มแข็งของเครือข่ายชุมชนในระยะยาว

2.3 ควรพัฒนางานวิจัยเชิงปฏิบัติการที่เน้นการทดลองและติดตามผลการเสริมสร้างกระบวนการสร้างเครือข่ายเพื่อหากกลยุทธ์ที่เหมาะสมที่สุดกับบริบทของแต่ละชุมชน

เอกสารอ้างอิง

กรมส่งเสริมการเกษตร. (2564). รายงานสถิติการเกษตรรายจังหวัด. กรุงเทพฯ: กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.

ชลลดา สุขเจริญ. (2567). การใช้ทุนทางเศรษฐกิจในชุมชนเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งทางสังคม. วารสารวิจัยเพื่อการพัฒนา, 17(1), 95–110.

ปรียา ทรัพย์สาร. (2564). การพัฒนาตัวแบบเชิงกลยุทธ์การจัดการธุรกิจอย่างยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์ข้าวฮางในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยศิลปากร.

- ศลญา คอนสลัด, อุไร แสนคุณท้าว และชัชวาล ประเสริฐ. (2561). **ปัจจัยที่มีผลต่อความเข้มแข็งของกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อและกระบือตามโครงการธนาคารโค-กระบือเพื่อเกษตรกร ตามพระราชดำรินิภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน**. กรุงเทพฯ: กรมปศุสัตว์.
- ศูนย์วิจัยข้าวเชียงราย. (2566). รายงานประจำปี 2566. สืบค้นเมื่อ 14 มกราคม 2568, จาก https://files.ricethailand.go.th/files/45/documents/page_doc/files-rice-1728458495199.pdf
- อนุชา พละกุล พระสมุห์อาคม อาคมธีโร และดำนภา เกตุทอง. (2566). **รูปแบบการสร้างเครือข่ายการพัฒนาเกษตรวิถีพุทธและกระบวนการผลิตสินค้าปลอดภัยเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากของชุมชนในจังหวัดเพชรบุรี**. รายงานการวิจัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- Altieri, M. A., and Nicholls, C. I. (2022). **Agroecology: Emerging innovations in food systems**. Springer. USA: California
- Cronbach, L. J. (1951). Coefficient alpha and the internal structure of tests. *Psychometrika*, 16(3), 297–334. <https://doi.org/10.1007/BF02310555>
- Hitt, M. A., Ireland, R. D., and Hoskisson, R. E. (2024). **Strategic management: Competitiveness and globalization (14th ed.)**. Boston: Cengage Learning.
- Kozicka, M., et al. (2024). Smallholder farmers' challenges and opportunities: Implications for sustainable agriculture. *Science of The Total Environment*, 905, 167845. <https://doi.org/10.1016/j.scitotenv.2024.167845>
- Lawshe, C. H. (1975). A quantitative approach to content validity. *Personnel Psychology*, 28(4), 563–575. <https://doi.org/10.1111/j.1744-6570.1975.tb01393.x>
- Pretty, J., and Benton, T. G. (2020). Sustainable intensification of agricultural systems. *Nature Sustainability*, 3(5), 314–319. <https://doi.org/10.1038/s41893-020-0500-9>
- Schroeder, L. D., Sjoquist, D. L., and Stephan, P. E. (1990). **Understanding regression analysis: An introductory guide**. The United States of America: Sage Publications.
- Teece, D. J. (2024). Dynamic capabilities and strategic management: Organizing for innovation and growth. *Strategic Management Journal*, 45(2), 123–145. <https://doi.org/10.1002/smj.3400>

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาบทความ (Peer Reviewer) ประจำฉบับ

รองศาสตราจารย์ ดร.จิตติรัตน์ แสงเลิศอุทัย	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
รองศาสตราจารย์ ดร.เอกราษฎร์ พึ่งประชา	มหาวิทยาลัยศิลปากร
รองศาสตราจารย์ ดร.วรัชยา ศิริวัฒน์	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
รองศาสตราจารย์ ดร.กฤษณ์ รักษาติเจริญ	มหาวิทยาลัยมหิดล
รองศาสตราจารย์ ดร.สุรเชษฐ์ ชีรมณี	ผู้ประเมินอิสระ
รองศาสตราจารย์ ดร.พัชลิน จินนุ่น	มหาวิทยาลัยทักษิณ
รองศาสตราจารย์ ดร.สุพัตรา วิไลลักษณ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
รองศาสตราจารย์ ดร.มารุต พัฒนาผล	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
รองศาสตราจารย์ ดร.สรिता บัวเขียว	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
รองศาสตราจารย์มยุรี วัดแก้ว	ผู้ประเมินอิสระ
รองศาสตราจารย์สุนันท์ นิลพงษ์	ผู้ประเมินอิสระ
รองศาสตราจารย์จันทร์ชัย อธิเกียรติ	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัมมจติ แป้นศรี	มหาวิทยาลัยพิษณุโลก
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กอบกุล วิศิษฐ์สรศักดิ์	ผู้ประเมินอิสระ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐวุฒิ สุวรรณช่าง	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิภาณี เผือกบัวขาว	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.หทัยพันธ์ สุนทรพิพิธ	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัชวาล แอร่มหล้า	มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นราธิป ปิติชนบดี	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อาริตา สัมมารัตน์	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ตั้งปณิธาน อารีย์	มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สาโรช เผือกบัวขาว	ผู้ประเมินอิสระ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.แสงเดือน เจริญนิม	ผู้ประเมินอิสระ
อาจารย์ ดร.ปานจิตร หลงประดิษฐ์	มหาวิทยาลัยมหิดล
อาจารย์ ดร.อัจฉราวรรณ เพ็ญวันศุกร์	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์
	วิทยาเขตวังไกลกังวล
อาจารย์ ดร.ลัดดา ชูใจ	ผู้ประเมินอิสระ
อาจารย์ ดร.อเนกพล เกื้อมา	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จริยธรรมของการตีพิมพ์เผยแพร่ผลงาน (Publication Ethics)

บทบาทและหน้าที่ของผู้เขียน (Duties of Authors)

1. ผู้เขียนต้องรับรองว่าผลงานที่ส่งมานั้นเป็นผลงานใหม่ ไม่เคยตีพิมพ์หรืออยู่ระหว่างการเสนอเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอื่น
2. ผู้เขียนต้องรายงานข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นจากการทำวิจัย ไม่ให้ข้อมูลที่เป็นเท็จ
3. หากมีการนำผลงานของผู้อื่นมาใช้ในผลงานตัวเอง ผู้เขียนต้องอ้างอิงผลงานเหล่านั้น รวมทั้งจัดทำรายการอ้างอิงท้ายบทความ
4. ผู้เขียนต้องเขียนบทความวิจัยให้ถูกต้องตามรูปแบบที่กำหนดไว้ใน “คำแนะนำสำหรับผู้เขียน”
5. ผู้เขียนที่มีชื่อปรากฏในบทความทุกคน ต้องเป็นผู้ที่มีส่วนในผลงานวิชาการนั้นจริง
6. ผู้เขียนต้องระบุแหล่งทุนที่สนับสนุนในการทำวิจัยนี้ (ถ้ามี)

บทบาทและหน้าที่ของบรรณาธิการวารสาร (Duties of Editors)

1. บรรณาธิการวารสารมีหน้าที่พิจารณาคุณภาพของบทความตามหลักวิชาการเพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสาร
2. บรรณาธิการต้องไม่เปิดเผยข้อมูลของผู้เขียนและผู้ประเมินบทความแก่บุคคลอื่นๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องในช่วงระยะเวลาของการประเมินบทความ
3. บรรณาธิการต้องตัดสินใจคัดเลือกบทความมาตีพิมพ์หลังจากผ่านกระบวนการประเมินบทความแล้ว โดยพิจารณาจากความสำคัญ ความใหม่ ความชัดเจน และความสอดคล้องของเนื้อหา กับนโยบายของวารสารเป็นสำคัญ
4. บรรณาธิการต้องไม่ตีพิมพ์บทความที่เคยตีพิมพ์ที่อื่นมาแล้ว
5. บรรณาธิการต้องไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อนกับผู้พิมพ์ ผู้ประเมิน และทีมผู้บริหาร
6. บรรณาธิการต้องมีการตรวจสอบบทความในด้านการคัดลอกผลงานผู้อื่น (Plagiarism) เพื่อให้แน่ใจว่าบทความที่ลงตีพิมพ์ในวารสารไม่มีการคัดลอกผลงานของผู้อื่น
7. หากตรวจพบการคัดลอกผลงานของผู้อื่นในกระบวนการประเมินบทความ บรรณาธิการต้องหยุดกระบวนการประเมิน และปฏิเสธการตีพิมพ์บทความนั้นๆ พร้อมชี้แจงเหตุผลต่อผู้เขียน

บทบาทและหน้าที่ของผู้ประเมินบทความ (Duties of Reviewers)

1. ผู้ทรงคุณวุฒิต้องไม่เปิดเผยข้อมูลบางส่วนหรือทุกส่วนของบทความที่ส่งมาเพื่อพิจารณาแก่บุคคลอื่นๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องในช่วงระยะเวลาของการประเมินบทความ
2. หลังจากได้รับบทความจากบรรณาธิการวารสาร และผู้ทรงคุณวุฒิมีความตระหนักว่า ไม่สามารถให้ข้อเสนอแนะได้ ผู้ทรงคุณวุฒิควรแจ้งให้บรรณาธิการวารสารทราบและปฏิเสธการประเมินบทความนั้นๆ

3. ผู้ทรงคุณวุฒิควรประเมินบทความในสาขาวิชาที่ตนมีความเชี่ยวชาญ โดยพิจารณาความสำคัญของเนื้อหาที่อยู่บนหลักวิชาการ ไม่ควรใช้ความคิดเห็นส่วนตัวมาเป็นเกณฑ์ในการตัดสินบทความ
4. หากผู้ทรงคุณวุฒิพบว่าบทความที่ประเมินมีส่วนหนึ่งส่วนใดที่มีความเหมือนหรือซ้ำซ้อนกับผลงานชิ้นอื่น ผู้ทรงคุณวุฒิต้องแจ้งให้บรรณาธิการทราบ
5. ผู้ทรงคุณวุฒิต้องไม่แสวงหาประโยชน์จากผลงานทางวิชาการที่ตนเองได้ทำการประเมิน

คำแนะนำสำหรับผู้เขียน

1. บทความที่จะได้รับการพิจารณาตีพิมพ์ต้องเป็นบทความด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สาขาที่เกี่ยวข้องกับภาษา วรรณกรรม คติชนวิทยา โบราณคดี ศิลปะ วัฒนธรรม การท่องเที่ยว การโรงแรม สังคมศาสตร์ ประวัติศาสตร์ การพัฒนาชุมชน การปกครอง การศึกษาและสาขาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง และเป็นบทความประเภทบทความวิชาการ บทความวิจัย บทความปริทัศน์หรือบทวิจารณ์หนังสือ
2. ต้นฉบับบทความให้เขียนด้วยภาษาไทย โดยระบุชื่อเรื่อง ชื่อผู้เขียนเป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ พร้อมวุฒิการศึกษา ตำแหน่งทางวิชาการ (ถ้ามี) ตำแหน่งงานและสถานที่ทำงาน
3. ทุกบทความต้องมีบทคัดย่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษ คำสำคัญทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
4. บทความที่จะได้รับการตีพิมพ์ต้องผ่านการกลั่นกรองและประเมินคุณภาพจากกองบรรณาธิการและผู้ทรงคุณวุฒิอย่างน้อย 2 คน
5. บทความที่ส่งมาต้องไม่เคยตีพิมพ์หรือเผยแพร่ที่ไหนมาก่อน และไม่อยู่ระหว่างการเสนอเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอื่น
6. เนื้อหาและความคิดเห็นในบทความเป็นของผู้เขียนบทความ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีและกองบรรณาธิการไม่จำเป็นต้องเห็นพ้องด้วย จึงถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนเท่านั้น

การจัดเตรียมต้นฉบับ

1. พิมพ์บทความความยาวประมาณ 20-25 หน้า บนกระดาษขาวขนาด B5 (JIS) เว้นระยะขอบ 2 X 2 เซนติเมตร ใส่เลขกำกับมุมบนขวาทุกหน้า (ยกเว้นหน้าแรก) เนื้อหาใช้แบบอักษร TH SarabunPSK ขนาดตัวอักษร 14
2. ชื่อบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษพิมพ์ให้อยู่กึ่งกลาง ใช้ตัวอักษรขนาด 18 ตัวหนา ส่วนชื่อผู้เขียนพิมพ์กึ่งกลาง ใช้ขนาดตัวอักษร 14 ตัวหนา เขียนชื่อผู้เขียนทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยใช้เครื่องหมายขีดทับคั่น หากมีผู้เขียนหลายคนให้ใส่ตัวเลขยกท้ายชื่อ และใส่ข้อมูลวุฒิการศึกษา ตำแหน่งทางวิชาการ (ถ้ามี) สถานที่ทำงานที่เชิงอรรถโดยใช้ตัวอักษรขนาด 12 สำหรับหัวข้อใหญ่ในเนื้อเรื่องใช้ตัวอักษรขนาด 16 ตัวหนา
3. บทคัดย่อทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ แต่ละบทคัดย่อมีความยาวไม่เกินหนึ่งหน้ากระดาษขนาด B5(JIS) กำหนดคำสำคัญ (Keyword) ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ จำนวน 3-5 คำ คำสำคัญภาษาไทยใช้วิธีการเว้นวรรคระหว่างคำ คำสำคัญภาษาอังกฤษใช้จุลภาค (comma) คั่นระหว่างคำ
4. เนื้อหาของบทความวิชาการ ประกอบด้วย 1) บทนำ (Introduction) 2) เนื้อหา (Content) 3) บทสรุป (Conclusion) และ 4) การอ้างอิง (Reference) ส่วนเนื้อหาของบทความวิจัย ประกอบด้วย 1) บทนำ (Introduction) ครอบคลุมความสำคัญ ที่มาของปัญหาการวิจัย วัตถุประสงค์ แนวคิดและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง 2) วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methodology) ได้แก่ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือ การเก็บรวบรวม

ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล 3) สรุปผลการวิจัย (Conclusion) และการอภิปรายผล (Discussion) 4) ข้อเสนอแนะ (Suggestion) 5) กิตติกรรมประกาศ (Acknowledge) (ถ้ามี) และ 6) เอกสารอ้างอิง (Reference)

5. เอกสารอ้างอิง ใช้การอ้างอิงตามแนวเอพีเอ (APA: American Psychological Association) มีแหล่งการตีพิมพ์ที่ชัดเจน อาจเป็นหนังสือ วารสาร หรือแหล่งข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตก็ได้

6. ถ้ามีแผนภูมิ ภาพประกอบหรือกราฟที่ใส่ประกอบไว้ในเนื้อหา ต้องมีชื่อ ที่มา และเลขกำกับติดซ้ายด้านล่าง สำหรับตารางให้ใส่ชื่อตารางติดซ้ายด้านบนของตาราง

7. ผู้เขียนต้องส่ง ข้อมูลต้นฉบับ ผ่านระบบออนไลน์ในรูปแบบ Word และ PDF มายัง <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/hspbruacthjournal>

การอ้างอิงเอกสาร

1. รูปแบบการอ้างอิงในเนื้อหา

ประอรณุช/โปร่งมณีกุล/(2557: 9) กล่าวว่า.....หรือ.....
(ประอรณุช/โปร่งมณีกุล/2552: 9)
ฟิลเลย์/(Filley,/1975: 125) กล่าวว่า.....หรือ.....
(Filley,/1975: 125)

2. รูปแบบบรรณานุกรม/เอกสารอ้างอิงท้ายบทความ

หนังสือ

ชื่อผู้แต่ง// (ปีที่พิมพ์) //ชื่อหนังสือ/ (ครั้งที่พิมพ์) //สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.
เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ // (2545) //การคิดเชิงกลยุทธ์/ (พิมพ์ครั้งที่ 3) //กรุงเทพฯ: //...../ซัคเซสมีเดีย.
Austin, J. // (1962) //How to do things with words. //London: Oxford //...../University Press.

บทความ

ชื่อผู้แต่ง// (ปีพิมพ์) //ชื่อบทความ //ชื่อวารสาร, ปีที่พิมพ์(ฉบับที่), เลขหน้า.
ธาริณี/เขาว์ศิลป์ // (2541) //ห้องสมุดกับคนพิการ //วารสารสะบันงา, 11(2), 17- 18.
Van Dijk, T.A. // (1979) //Pragmatics connectives //Journal of //...../Pragmatics, 3(5), 447-456.

สิ่งพิมพ์จากฐานข้อมูลอินเทอร์เน็ต

ชื่อผู้แต่ง// (ปีพิมพ์) //ชื่อเรื่อง/สืบค้นเมื่อ วันที่ เดือน ปี //จาก URL.
กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ // (ม.ป.ป.) //โรงแรมของประเทศจีน //สืบค้นเมื่อ //...../24 เมษายน 2552, จาก www.thaifta.com/thaifta/Portals/0/.

Collection Development Training for Arizona Libraries. //(2007).// Acquisiton.
//Retrieved/August 3, 2007,/from http://www.dlapr.lib.az. us/cdt.acquis.htm.

วิทยานิพนธ์

ชื่อผู้แต่ง //(ปีพิมพ์) //ชื่อวิทยานิพนธ์ //วิทยานิพนธ์ปริญญา/สาขาวิชา/คณะ/สถาบัน.
ประอรนุช โปรงมณีกุล //(2543) //การใช้อินเทอร์เน็ตกับงานพัฒนาทรัพยากร //สารนิเทศใน
ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย //วิทยานิพนธ์ //ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต/สาขา
บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ //คณะศิลปศาสตร์/มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
Wattana, Piyarat. //(2004) //Precipitation and characterization of petroleum
asphaltenes. //Thesis of Doctor of Philosophy. //University of Michigan.

การสัมภาษณ์

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์ //(ปี, เดือน วันที่ให้สัมภาษณ์) //ตำแหน่งผู้ให้สัมภาษณ์ //หน่วยงานของ //ผู้ให้
สัมภาษณ์ //สัมภาษณ์.
เสนาะ กลิ่นงาม //(2560, กรกฎาคม 14) //อธิการบดี //มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี. //สัมภาษณ์.
Page, O. //(1991, March 5) //President. //Austin Peay State University. //Interview.

หมายเหตุ 1. กรณีที่ผู้เขียนมากกว่า 3 คน ให้ใส่ชื่อ 3 คนแรก แล้วตามด้วย “และคณะ” หรือ “et al.”
2. / หมายถึง ระยะเวณวรรค 1 ครั้ง
// หมายถึง ระยะเวณวรรค 2 ครั้ง